This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

HD WIDENER
HW KQGH %

Digitized by Google

22415.8.6.20

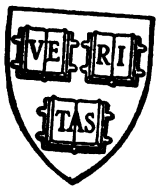

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

544K 10

OTAVAN
ROMAANISARJA
SUOMENNOKSIA HUOMATTAVISTA ULKOMAISISTA TEOKSISTA

Rudyard Kipling

Walon kadotessa

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ
OTAVA
HELSINGISSÄ.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

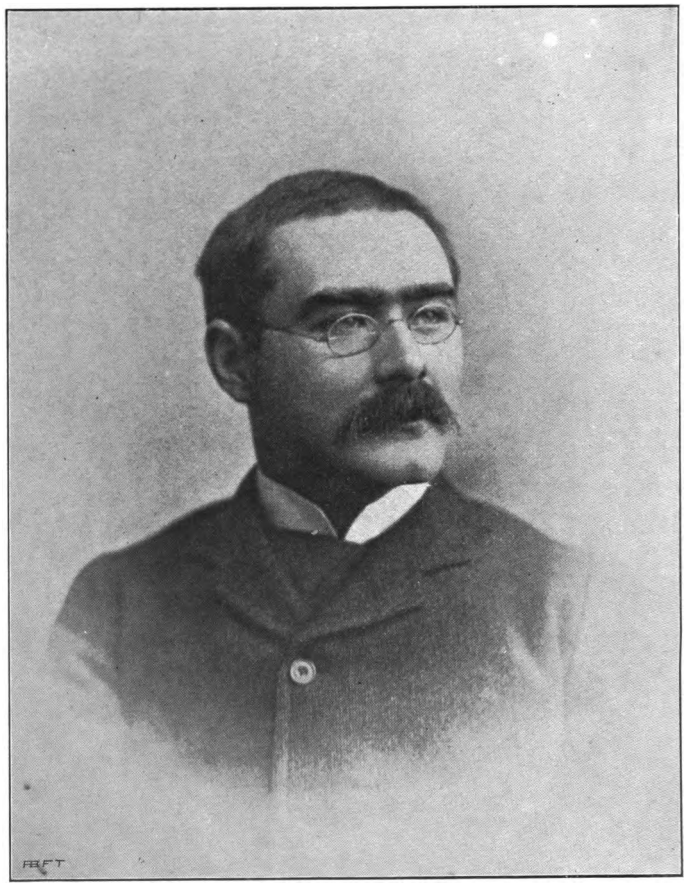

Rudyard Kipling.

Digitized by Google

E. J. Ellilä

VALON KADOTESSA

KIRJOITTANUT

RUDYARD KIPLING

TEKIJÄN LUVALLA SUOMENTANUT

AINO MALMBERG

Lauri Wittfoot
192/11.08.

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Digitized by Google

2 2 4/1 5. 5. 6. 20

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
MAR 22 1963

PÄIVÄLEHDEN KIRJAPAINOSSA
1900.

Digitized by Google

Omistus.

Teloituskalliolle jos lapses laahattais,
oi emoni, kantajani kallis!
mä tiedän kenen lempi mua hiljaa seuroais,
oi emoni, kantajani kallis!

Jos meren syvyytehen sun lapses syöstäisiin,
oi emoni, kantajani kallis!
mä tiedän kenen kyynel mua seurais hiljaa niin,
oi emoni, kantajani kallis!

Jos ruumiin sekä sieluin sun lapses kirottais,
oi emoni, kantajani kallis!
mä tiedän kenen rukous mun vielä kirvottais,
oi emoni, kantajani kallis!

Digitized by Google

Digitized by Google

I LUKU.

Me päätimme sen, kun myrskyinen sää
Oli muuttunut tyyneksi,
Minun niityllä vain piti vuotella,
Kuin pien' olin liiaksi,
Vaan Teddy ol' viisi vuotta ja mies,
Siis taivaankaarelle päin
Hän juoksemaan läks, sitä noutamaan.
— Ja se juttu se alkoi näin. —

Big Barn Stories.

„Mitähän hän tekisi, jos hän sattuisi keksimään meidät? Tiedäthän, että tämä on luvatonta,“ sanoi Maisie.

„Löisi minua ja telkeisi sinut sänkykamariin,“ vastasi Dick epäröimättä. „Onko patruunat sinulla?“

„On; ne kalisevat niin hirveästi minun taskussani. Voivatko tällaiset patruunat laueta itsestään?“

„En tiedä. Ota sinä revolveri ja anna minun kantaa patruunia, jos pelkäät.“

„Minä en pelkää.“ Maisie marssi eteenpäin nopeasti, toinen käsi taskussa ja pää kenossa. Dick seurasi häntä kantaen pientä revolveria.

Digitized by Google

Molemmat lapset olivat huomanneet, että heidän oli vallan mahdotonta elää ilman revolveriharjoituksia. Monen miettimisen ja itsensä kieltämisen jälkeen oli Dickin onnistunut säästää seitsemän shillingiä ja kuusi penceä, joka oli huononpuoleisen belgialaisen revolverin hinta. Masie saattoi luovuttaa yhteiseen kassaan ainoastaan puolikolmatta shillingiä, joilla ostettiin noin satakunta patruunaa. „Sinä voit säästää paremmin kuin minä, Dick," selitti hän; „minä pidän kaikellaisista makeisista, joista sinä et välitä. Paitsi sitä se onkin poikien velvollisuus hommata tuommoisia asioita."

Dick nurisi hiukan tuollaista asian järjestystä vastaan, mutta meni kumminkin kiltisti toimittamaan ostoksia, joista lapset juuri nyt olivat aikeissa nauttia. Revolverit eivät kuuluneet heidän jokapäiväiseen ohjelmaansa, jonka heidän hoitajattarensa oli tarkoin määrännyt, sama hoitajatar, joka muka oli äidin sijaisena noille molemmille orvoille. Dick oli ollut hänen holhokkinsa kuusi vuotta, jolla ajalla hoitajatar oli käyttänyt hyväkseen niitä summia, jotka annettiin Dickin vaatteisiin. Osittain ajattelemattomuudesta, osittain luontaisesta kiusaamishalusta, — hän oli ollut leskenä muutamia vuosia ja pyrki kaikin voimin uusiin naimisiin — hän oli tehnyt Dickin lapsuudenpäivät hyvin raskaiksi. Missä Dick oli hakenut rakkautta, siellä sai hän osakseen vastenmielisyyttä ja sitten vihaa. Kun poika kasvoi suuremmaksi ja kaipasi hiukan sympatiaa, sai hän osakseen ivaa. Kaikki ne monet tunnit, joita hoitajatar ei käyttänyt pikku taloutensa hoitoon, olivat pyhitetyt Dick Heldarin kotikasvatukselle. Hoitajattaren uskonto, joka oli pääasiallisesti hänen oman intelligen-

Digitized by Google

sinsä ynnä ahkeran raamatunlukemisen luoma, oli hänellä apuna tässä toimessa. Sellaisina aikojna jolloin hoitajattarella itsepuolestaan ei ollut mitään erityistä muistutettavaa Dickiä vastaan, hän koetti juurruttaa pojan mieleen, että hänellä (nimittäin Dickillä) oli paha vyyhti selvitettävänä Luojansa kanssa; josta syystä Dick oppi inhoamaan Jumalaansa aivan yhtä hartaasti kuin rouva Jennettiäkin, ja se ei ollut terveellistä nuorelle mielelle. Koska rouva Jennett suvaitsi pitää Dickiä parantumattomana valehtelijana siitä syystä, että rangaistuksen pelko kerran houkutteli hänet valehtelemaan, kehittyi Dickistä tietysti valehtelija, mutta tosin sangen säästäväinen ja tarkoin laskeva valehtelija, joka ei milloinkaan turhanpäiten lausunut mitättömintäkään pikkuvalhetta, mutta ei liioin epäröinyt vakuuttaessa mustinta epätotuutta todeksi, jos hän vain saattoi otaksua sen hiukankaan lieventävän hänen kovaa kohtaloansa. Tuollainen kohtalo opetti häntä ainakin yksin-elämisen taidon — ja se taito oli hänellä suurena apuna, kun hän tuli kouluun, ja pojat nauroivat hänen huonoille paikatuille puvuilleen. Lupa-ajoilla hän palasi rouva Jennetin opetettavaksi, ja estääkseen maailmaa höllentämästä kuria, antoi rouva Jennett tavallisesti Dickille selkäsaunan syystä tai toisesta, ennenkuin tämä oli ollut puolta vuorokauttakaan rouvan katon alla.

Eräänä syksynä Dick sai toverin orjuuteensa, pitkätukkaisen, harmaasilmäisen pikku olennon, joka oli yhtä yksinäinen kuin poikakin ja liikkui äänetönnä talossa eikä ensimmäisten viikkojen kuluessa puhunut kenellekään muulle kuin takapihalla asustavalle vuohelleen, joka oli hänen paras ystävänsä maan päällä. Rouva Jennett vastusti vuohen tuontia

Digitized by Google

sinne, koska se oli epäkristillinen eläin — ja olihan se. „Minäpä kirjoitan holhoojalleni,“ sanoi pikku olento tyyneesti, „että te olette ilkeä akka. Amomma on minun, minun!“ Rouva Jennett käännähti etehiseen päin, jossa sateenvarjoja ja kaikenlaisia keppiä säilytettiin. Pikku olento ymmärsi aivan yhtä hyvin kuin Dick mitä tuo liike tarkoitti. „Minua on ennenkin lyöty,“ sanoi hän yhtä tyyneesti kuin äskenkin, „ja minua on lyöty kovemmin kuin te ikinä jaksatte lyödä. Jos te nyt lyötte minua, kirjoitan holhoojalleni, että te ette anna minulle kylliksi ruokaa. Minä en pelkää teitä.“ Rouva Jennett ei mennyt etehiseen ja pikku olento odotti hetkisen nähdäkseen oliko vaara aivan ohitse. Sitten hän hiipi ulos ja itki katkerasti, käsivarret Amomman kaulassa.

Dick oppi tuntemaan tytön Maisiena, ja ensin hän katseli Maisie'a mitä suurimmalla epäluulolla, sillä hän pelkäsi että tyttö rajottaisi hänen ennestäänkin pientä vapauttaan. Mutta niin ei käynyt. Tyttö ei edes pyrkinyt Dickin ystäväksikään ennenkuin Dick oli ensiksi ojentanut kätensä. Aikoja ennen lupa-ajan loppua oli yhteinen rangaistuksen pelko ajanut lapset yhteen, milloin auttaakseen toisiaan, milloin yhteisesti keksimään valheita rouva Jennettille. Kun Dick palasi kouluun, kuiskasi Maisie: „Nyt minä jään tänne yksin pitämään huolta itsestäni, mutta,“ ja hän nyökäytti reippaasti päätään, „kyllä minä suoriudun. Sinä lupasit lähettää Amommalle kaulapannan. Muistappas lähettää se pian.“ Viikkoa myöhemmin hän kysyi tuota samaa kaulapantaa ja pyysi sitä seuraavassa postissa lähetettäväksi, eikä ollut ollenkaan hyvillän kuullessaan, että sen valmistamiseen meni hiukan aikaa. Kun Dick

Digitized by Google

vihdoinkin lähetti lahjansa, unohti Maisie kiittää siitä.

Monta lupa-aikaa oli kulunut tuon jälkeen, ja Dick oli kasvanut pitkäksi, hinteläksi pojaksi, joka entistä enemmän oli kiusaantunut huonoista vaatteistaan. Rouva Jennett ei hellittänyt hetkeksikään hellää huolenpitoaan hänestä, mutta poikakoulun selkäsaunat — Dick sai selkäänsä noin kolme kertaa kuukaudessa — saattoivat hänen halveksimaan rouva Jennettin voimia.

„Ei se koske ollenkaan, kun hän lyö," selitti Dick Maisielle, joka yllytti häntä vastarintaan," ja paitsi sitä hän on aina ystävällisempi sinulle sen jälkeen kun hän on minua lyönyt."

Siten Dick elää retusteli päivänsä, ruumis hoidotta ja sielu villinä, jota koulun pienet pojat kyllä joskus saivat kokea, sillä kun paha pää valtasi hänet, saattoi hän lyödä heitä kavalasti ja viisaasti. Sama paha pää pani hänet usein kiusaamaan Maisie'a, mutta tyttönenpä ei ottanutkaan ruvetakseen onnettomaksi.

„Meillä on kyllin vaikea olla jo ennestäänkin," sanoi hän. „Miksi sinä siis tahdot vielä pahentaa asiata? Koettakaamme ennemmin miettiä, mitä tehdä ja mitä jättää tekemättä."

Tuon miettimisen tuloksena oli tämä pistoolijuttu. Pistoolia ei uskaltanut käyttää muualla kuin etäisimmällä, mutaisella rannikolla, kaukana kaikista kylpyhuoneista ja laivasilloista, Fort Keelingin ruohoisilla äyräillä. Laskuvesi virtasi melkein puolen engl. penikulman päähän tällä rannalla ja kirjavista mutasärkistä, joita aurinko paahtoi, nousi inhottava mädänneitten levien haju. Oli jo myöhä iltapäivä

Digitized by Google

kun Dick ja Maisie saapuivat määräpaikalleen, Amomma tallustellen kärsivällisesti heidän jälessään.

„Hyi!“ sanoi Maisie vetäen ilmaa nenäänsä“. „Kuinka tuo meri on niin pahanhajuinen? Minä en pidä siitä.“

„Sinä et koskaan pidä mistään, joka ei ole laitettu juuri varta vasten sinua varten,“ sanoi Dick nyrpeästi. „Anna tänne patruunat, niin minä ammun ensin. Kuinkahan kauvaksi tällainen pikku revolveri kantaa?“

„Oh, puolen penikulman päähän,“ sanoi Maisie varmasti. „Ainakin se pamahtaa kamalan kovasti, Pitele varovasti patruunia. Minä en pidä noista pistävistä hampaista tuossa reunassa. Dick, ole varovainen!“

„Ole huoleti. Kyllä minä osaan ladata. Minä tähtään tuonne aallonmurtajaan.“

Hän ampui, ja Amomma juoksi määkyen pakoon. Kuula raapasi hiukan mutaa ylös oikealla puolen muutamia ruohottuneita paaluja.

„Siirtyy liiaksi ylöspäin ja oikealle. Koetatko sinä, Maisie? Muista että se on ladattu monella patruunalla.“

Maisie otti pistoolin ja astui varovasti mutaäyrään reunalle pusertaen lujasti pistoolin perää, huulet yhteen puristettuina ja vasen silmä sirrittäen. Dick istautui mättäälle ja nauroi. Amomma palasi takasin hyvin varovasti. Se oli tottunut näkemään merkillisiä asioita heidän yhteisillä iltakävelyillään, ja huomatessaan, että patruunalipasta ei vartioitu, rupesi se nyt nuuskimaan sitä kuonollaan.

Maisie ampui, mutta ei nähnyt minne kuula lensi.

Digitized by Google

„Se taisi sattua maaliin,“ sanoi hän varjostaen kädellä silmiään ja katsellen purjeettoman meren poikki.

„No, se on tietty,“ sanoi Dick nauraen pilkallisesti. „Tähtää alemmaksi ja vasemmalle, niin saat ehkä sattumaan. Ei, mutta katsoppas Amommaa! Se syödä popsii patruunoita!“

Maisie kääntyi revolveri kädessä katsomaan ja näki vain kuinka Amomma juoksi pakoon Dickin heittäessä siihen pikku kiviä. Ei mikään ole pyhää vuohielukoille. Vaikka Amomma oli hyvin syötetty ja emäntänsä hartaan ihailun esine, oli se tietysti nyt mennyt nielemään kaksi ladattua revolveripatruunaa. Maisie kiiruhti tarkastamaan, että Dick ei ollut laskenut väärin.

„Se on tosiaankin niellyt kaksi!

„Hirveä olento! Ne tietysti nyt kalisevat sen vatsassa ja räjähyttävät sitten sen ilmaan. Se on paraiksi sille . . . Voi, Dick! Olenko minä tappanut sinut?“

Revolverit ovat vaarallisia leikkikaluja pienille kätösille. Maisie ei osannut selittää, kuinka se oli tapahtunut, mutta paksu savuharso erotti hänet äkkiä Dickistä, ja tyttö oli varmasti vakuutettu että pistooli oli lauennut Dickin kasvoihin. Sitten hän kuuli kuinka Dick sylki jotain suustaan. Maisie vaipui polvilleen Dickin viereen sopertaen:

„Dick, ethän ole haavoittunut, ethän? En minä tahallani sitä tehnyt.“

„Tietysti et,“ sanoi Dick astuen esiin savusta ja pyyhkien poskeaan. „Mutta sinä melkein sokaisit minun. Ruuti kirvelee niin helkkarin kovasti.“

Digitized by Google

Pienoinen harmaa täplä läheisessä kivessä osotti, mihin kuula oli sattunut. Maisie alkoi nyyhkyttää.

„Elä nyt,“ sanoi Dick hypähtäen seisaalleen ja pudistellen itseään. „Minä en ole hiukkaakaan haavoittunut.“

„Vaikka et olekaan, mutta minä olisin voinut tappaa sinut,“ vastusteli Maisie, suupielet lerpallaan. „Mitä minä silloin olisin tehnyt?“

„Olisit palannut kotiin ja kertonut kaikki rouva Jennettille,“ Dick irvisteli ajatellessaan sitä. Sitten hän lisäsi leppeästi. „Elä nyt välitä siitä enää. Ja paitsi sitä me vain hukkaamme aikaa. Meidänhän täytyy ennättää kotiin teetä juomaan. Minä otan nyt revolverin hiukan itselleni.“

Maisie olisi itkenyt, jos hän olisi saanut pienintäkään kehoitusta, mutta Dickin välinpitämättömyys, vaikka hänen kätensä vapisikin pidellessään pistoolia, hillitsi tyttöä. Hän makasi syvään hengittäen rannikolla sillä välin kun Dick aivan konemaisesti pommitti aallonmurtajata. „Osasinpahan vihdoinkin!“ huudahti hän kun ruohotöyhtö irtautui puusta.

„Annappas minun koettaa,“ sanoi Maisie käskevästi. „Minä olen aivan tyyni nyt.“

He ampuivat vuorotellen, kunnes pikku pistooliräppänä melkein särkyi palasiksi ja Amomma-hylkiö — sillä sehän saattoi räjähtää ilmaan millä hetkellä tahansa — pureskeli ruohoa taempana ihmetellen miksi häntä viskeltiin kivillä. Sitten he huomasivat pölkynpätkän, joka uiskelteli lätäkössä Fort Keelingin merenpuoleisen vieremän juurella ja istautuivat molemmat tähtämään tuohon uuteen maaliin.

„Ensi lupa-aikana,“ sanoi Dick pidellen nyt jo täysin turmeltunutta revolveria kädessään, „silloin me

Digitized by Google

hankimme uuden pistoolin — oikein hyvän — joka kantaa kauvaksi.“

„Minulla ei tule olemaan enää mitään lupa-aikoja,“ sanoi Maisie. „Minä lähden pois.“

„Minne?“

„En tiedä. Minun holhoojani on kirjoittanut rouva Jennettille, ja minut lähetetään jonnekin kasvatettavaksi — ehkä Ranskaan — en tiedä. Mutta kyllä minusta on lysti päästä pois.“

„Minusta ei ole. Minä kai jään tänne. Onko se totta, aivan totta, Maisie, että sinä lähdet pois? Minä en siis enää tapaisi sinua tämän lupa-ajan perästä. Ja ensi viikolla minä lähden taas kouluun. Minä tahtoisin —.“

Nuori veri lennähti hänen poskiinsa, jotka kävivät tulipunaisiksi. Maisie nyppi ruohoja maasta ja heitti ne rannalla kasvavaan keltaiseen meri-unikkoon, joka nyökäytti päätään äärettömälle rantatasangolle toisella puolen ja valkoiselle merelle toiselle puolen.

„Minä toivoisin,“ sanoi Maisie vähän ajan kuluttua, „että saisin joskus tavata sinua taas. Etkö sinäkin tahtoisi?“

„Tahtoisin, mutta olisi ollut parempi, jos — jos — jos sinä — olisit ampunut suoraan tähän — siellä aallonmurtajan luona.“

Maisie katsoi häneen hetkisen suurilla silmillä Oliko se tuo sama poika, joka kymmenen päivää sitten oli ripustanut Amomman kaulaan paperihetaleita ja ajanut sen sitten kaikkien pilkattavaksi valtamaantielle? Hän loi silmänsä alas. Ei tuo ollut sama poika.

„Elä nyt ole tyhmä,“ sanoi tyttö vihdoin moittien, ja nopealla vaistolla hän käännähti toiselle

Digitized by Google

tielle. „Kuinka itsekäs sinä olet! Ajatteleppas mitä minä olisin tuntenut, jos tuo hirveä esine olisi tappanut sinut! Minä olen kyllä onneton nyt jo!“

„Miksi? Siksikö että sinun täytyy erota rouva Jennettistä?“

„Ei.“

„Minustako siis?“

Ei mitään vastausta pitkään aikaan. Dick ei uskaltanut katsoa häneen. Poika tunsi, vaikk'ei hän osannut sitä selittää itselleen, kuinka paljon nuo edelliset neljä vuotta olivat olleet hänelle, ja sitä syvemmin hän sen tunsi siksi, että hän ei osannut sanoin lausua tunteitaan.

„En tiedä,“ sanoi Maisie. „Kai se niin on.“

„Maisie, sinun täytyy tietää. Minä en sano 'kai'.“

„Mennään kotiin,“ sanoi Maisie heikosti.

Mutta Dick ei aikonut peräytyä.

„Minä en osaa sanoa asioita,“ intti hän, „ja minä olen niin pahoillani, että kiusasin Amommaa silloin eräänä päivänä. Kaikki on nyt muuttunut, Maisie, etkö sinä huomaa? Ja kyllä sinä olisit voinut kertoa minulle, että aiot lähteä pois, ettei minun olisi tarvinnut arvata sitä.“

„Ethän sinä sitä arvannut. Minähän kerroin sen sinulle. Voi, Dick, mitä hyötyä tuommoisesta pahoittelemisesta on?“

„Ei mitään, mutta me olemme olleet yhdessä niin monta vuotta, ja minä en ole tietänyt kuinka paljon minä sinusta välitin.“

„En minä usko että sinä koskaan olet välittänyt.“

Digitized by Google

„En minä ennen välittänytkään — mutta nyt minä — välitän niin hirveän paljon, Maisie,“ sopersi Dick. — „Maisie kulta, sano että sinäkin välität minusta.“

„Tietysti minä välitän, mutta mitä se nyt hyödyttää.“

„Kuinka niin?“

„No, kun minä lähden pois.“

„Niin, mutta jos sinä lupaat minulle ennenkuin lähdet. Sano – tahdotko?“ Ja sitten luiskahti toisen kerran 'kulta' hänen huuliltaan helpommin kuin ensi kerralla. Dick ei ollut koti- eikä kouluelämässään oppinut useita hyväilysanoja; hänen täytyi keksiä niitä vaistomaisesti, Hän tarttui pikku käteen, joka oli mustunut revolverin savusta.

„Minä lupaan,“ sanoi Maisie juhlallisesti, „mutta jos minä välitän sinusta, niin ei mitään lupauksia tarvita.“

„Ja välitäthän sinä?“ Ensi kerran heidän katseensa yhtyivät ja puhuivat heidän puolestaan, vaikka heillä ei ollut kykyä sanoin lausua sitä . . .

„Voi, Dick, elä, elä nyt! Se oli toista silloin kun sanoimme hyvää huomenta, mutta nyt on kaikki aivan muuttunut!“

Amomma katseli etäältä. Se oli usein nähnyt haltiainsa riitelevän, mutta suudelmia se ei koskaan ennen ollut nähnyt annettavan. Keltainen merirunikko oli viisaampi ja nyökäytti päätään hyväksyvästi. Suudelmana tuo nyt oli aivan epäonnistunut, mutta koska se oli esimmäinen (lukuunottamatta velvollisuussuudelmia), jonka kumpikaan heistä ikinä oli antanut tai ottanut, niin se avasi heille uusia maailmoita, niin hurmaavia, että he lopuksi eivät

Digitized by Google

välittäneet mistään maailmasta ollenkaan, ei ainakaan sellaisesta maailmasta, jossa teetä juodaan, vaan istuivat hiljaa pitäen toisiaan kädestä ja virkkamatta sanaakaan.

„Nyt sinä et voi unohtaa,“ sanoi Dick vihdoin. Hänen poskellaan oli jotain, joka poltti enemmän kuin äskeinen ruuti.

„En minä olisi muutenkaan unohtanut,“ sanoi Maisie, ja he katsoivat toisiinsa ja huomasivat, etteivät he olleetkaan enää leikkitovereja, kuten ennen, vaan jotain omituista, mystillistä, jota he eivät voineet ymmärtää. Aurinko oli laskemaisillaan ja yötuuli alkoi vinkua rannikolla.

„Me tulemme hirveän myöhään teetä juomaan,“ sanoi Maisie. „Mennään kotiin.“

„Ammutaan ensin loput patruunat,“ sanoi Dick, ja sitten hän auttoi Maisie'a alas rinnettä myöten rannalle — jonka matkan Maisie varsin hyvin olisi voinut yksinäänkin kulkea vaikkapa juoksemalla täyttä vauhtia. Vallan juhlallisesti Maisie kumminkin tarttui ojennettuun likaiseen käteen. Dick kumartui kömpelösti eteenpäin. Maisie veti pois kätensä, ja Dick punastui.

„Se on niin sievä,“ sanoi poika.

„Pyh!“ sanoi Maisie naurahtaen tyydytetyllä turhamielisyydellä. Hän seisoi aivan kiinni Dickissä tämän ladatessa revolveria viimeisen kerran ja ampuessa merelle, ja Dickin aivoissa oli jonkunmoinen himmeä käsitys siitä, että hän nyt suojeli Maisie'a kaiken maailman pahuudelta. Vesilätäkkö kaukana mutarannalla muuttui veripunaiseksi auringon viimeisessä ruskossa. Dickin katseet kiintyivät hetkeksi tuohon valoon, ja kohottaessaan revolveriansa hän

Digitized by Google

tunsi uudestaan kuinka ihmeellisen ihmeellistä se oli, että hän nyt seisoi tässä Maisien vieressä, Maisien, joka oli luvannut välittää hänestä epämääräisen pitkän ajan siksi kunnes — — Kiihtynyt tuuli ajoi tytön tumman tukan Dickin kasvoihin, Maisien seisoessa tuossa, käsi Dickin olkapäällä ja puhellen Amommalle, „pikku pedolle.“ Hetken oli Dick pimeässä — pimeässä, joka pisti. Kuula lensi vinkuen autiolle merelle.

„Ei osunut,“ sanoi Dick pudistaen päätään. „Patruunat ovat lopussa ja meidän täytyy juosta kotiin.“

Mutta he eivät juosseet. Käsitysten he astuivat hyvin hitaasti. Ja se oli vallan saman tekevä heille, lensikö hoidotta jätetty Amomma raukka ilmaan patruunoineen, jotka saattoivat laueta sen vatsassa, vai tallusteliko se heidän vieressään, sillä heillä oli nyt kultainen aika, jota he käyttivät hyväkseen ikänsä koko viisaudella.

„Ja minusta tulee —“ alkoi Dick reippaasti. Sitten hän keskeytyi. „En tiedä oikein, mikä minusta tulee. Minusta näyttää kuin en voisi suorittaa tutkintoja, mutta hirveän hyviä irvikuvia minä osaan piirtää opettajista. Ha, haa!“

„Rupea siis taiteilijaksi,“ sanoi Maisie. „Sinä naurat aina minun piirustuskokeilleni. Se olisi vallan oikein sinulle.“

„Minä en enää koskaan naura sinun töillesi,“ vastasi Dick. „Minä rupean taiteilijaksi ja toimitan jotain.“

„Taiteilijat tarvitsevat aina rahaa, eikö totta?“

„Minulla on satakaksikymmentä puntaa vuodessa tuloja. Minun holhoojani sanoo, että ne saan

Digitized by Google

käytettäväkseni kun tulen täysi-ikäiseksi. Onhan siinä kyllin aluksi."

„Ah, minä olen rikas," sanoi Maisie. „Minulla on kolmesataa puntaa vuodessa, joita saan aivan itse käyttää täytettyäni kaksikymmentäyksi vuotta. Siitä syystä rouva Jennett on ystävällisempi minulle kuin sinulle. Mutta minä tahtoisin, että minulla olisi joku omainen — isä tai äiti."

„Sinä olet minun omani," sanoi Dick, „ikuisesti minun."

„Niin, me kuulumme yhteen — ikuisesti. Se on niin hauskaa." Maisie puristi Dickin käsivartta. Ystävällinen pimeys varjosi heidät molemmat ja rohkaistuna siitä, että hän ei voinut nähdä muuta kuin Maisien profiilin ja pitkät, harmaita silmiä varjostavat silmäripset, Dick sai juuri ulkoovella sanotuksi ne sanat, joita hän oli itsekseen hokenut kahden viimeisen tunnin kuluessa:

„Ja minä — minä rakastan sinua, Maisie."

Sen hän lausui kuiskaten, mutta hänestä tuntui kuin se kuiskaus olisi kajahtanut yli koko maailman — saman maailman, jota hän läksisi huomenna tai ylihuomenna valloittamaan.

Kotona syntyi kohtaus, jota ei voi kaiken kurin nimessä kertoa. Rouva Jennett aikoi hyökätä hänen kimppuunsa ensiksi sanomattomasta ajan laimiinlyömisestä ja toiseksi siksi, että hän oli melkein tappanut itsensä luvattomalla aseella.

„Minä leikin sillä, ja se laukesi itsestään," sanoi Dick, kun ruudin mustuttama poski ei ollut enää salattavissa, „mutta jos te luulette saavanne lyödä minua, niin erehdytte. Te ette ikinä enää koske mi-

Digitized by Google

nuun. Istukaa nyt vaan ja antakaa minulle teetä, sitä ette ainakaan saa meiltä riistetyksi petoksillanne."

Rouva Jennett veti henkeänsä ja kävi lyyjynharmaaksi. Maisie ei virkkanut mitään, yllytti vain Dickiä katseillaan, ja Dick käyttäytyi kamalasti koko illan. Rouva Jennett ennusti mitä pikaisinta Kaikkivaltiaan kostoa ja vihdoin helvetin tulta, mutta Dick vaelsi paratiisissa ja välitti viisi kaikesta muusta. Mutta levolle mennessä rouva Jennett taas toipui ja varmistui. Dick oli sanonut hyvää yötä Maisielle etäältä ja katseet maahan luotuina.

„Vaikka sinä et olekaan mikään gentleman, voisit kumminkin joskus koettaa käyttäytyä sivistyneen ihmisen tavoin," sanoi rouva Jennett pisteliäästi. „Sinä olet taas riidellyt Maisien kanssa."

Se tarkoitti sitä, että tavallinen iltasuudelma oli jäänyt antamatta. Maisie, aivan kalpeana, työnsi esiin poskensa välinpitämättömän näköisenä, ja Dick kosketti siihen huulillaan hyvin virallisesti ja marssi sitten pois huoneesta tulipunaisena.

Sinä yönä hän uneksi hurjan unen. Hän oli voittavinaan koko maailman ja tuovinaan sen Maisielle patruunalaatikossa, mutta Maisie potkasi sitä jalallaan eikä kiittänyt, vaan huusi:

„Missä se on se kaulapanta, jonka sinä lupasit Amommalle? Voi, kuinka itsekäs sinä olet!"

Digitized by Google

II LUKU.

Miekat vyölle vyötettin, ja torviin toitottain
Me Kandahariin ratsastettiin kaikki kaksittain,
Ratsastettiin, ratsastettiin kaikki kaksittain.
Ta-ra-ra-ra-ra-ra-raa!
Pitkin tietä Kandahariin kaikki kaksittain!
Barrack-Room Ballads.

„En minä vihaa brittiläistä yleisöä, mutta minä soisin, että muutamia tuhansia heidän joukkoaan hajoitettaisiin tänne vuoristoon. He eivät silloin kiirehtisi niin helkkarin paljon aamusanomalehtiään. Kuvitteleppas — säännöllinen perheen-isä, oikeutta rakastava kansalainen, monivuotinen tilaaja, valtiokirkon jäsen j. n. e. — kaikki täällä loikomassa polttavalla hiedalla.“

„Jokaisella sininen harso päässään ja vaatteet repaleina. Eikö kellään miehellä ole silmäneulaa? Minulla on sokerisäkin palanen.“

„Jos annat minulle kuusi neliötuumaa säkkirievustasi, lainaan sullen parsinneulan. Molemmat polveni pistävät esiin housuista.“

Digitized by Google

„Miks'et yhtähyvin pyytänyt kuutta neliö-akrea, kun kerran otit pyytääksesi? Mutta lainaa nyt kumminkin neulasi niin nähdään eikö tästä liikenisi hiukan reunatilkkuja sinullekin. Vaikka enpä minä luule, että tässä on kylliksi minunkaan arvoisan ruumiini suojelemiseksi kylmältä tuulelta. Mitä sinä taas teet tuolla ikuisella skitsikirjallasi, Dick?"

„Luonnoksia meidän erityisestä sotakirjeenvaihtajastamme paikkaamassa housujaan," vastasi Dick juhlallisesti, toisen miehen riisuessa jalastaan surkean kuluneet ratsastushousut, joihin hän koetti sovitella karkeata säkkikankaan tilkkua pahimman reiän kohdalle. Hän ärähti tyytymättömänä kun reijän suuruus näyttäytyi koko laajuudessaan.

„On nämäkin sokerisäkkiä! Hei, sinä luotsi tuolla! Lainaa minulle kaikki purjeet tuosta valaanpyytäjälaivasta!"

Fetsiin puettu pää kohosi näkyviin aluksen perässä ja leveä hymy jakoi naaman kahtia. Sitten vaipui pää taas näkymättömiin. Repaleisten housujen omistaja, jolla nyt oli yllään ainoastaan pikkunen takki ja harmaa flanellipaita, jatkoi kömpelöä ompelemistaan, Dickin valmistaessa nauraen piirustustaan.

Noin parikymmentä valaanpyynti-venhettä virui hiekkasärkän läheistössä, jossa englantilaisia sotamiehiä eri rykmenteistä oli pesemässä sekä itseään että vaatteitaan. Suuri kasa touvia, sokerisäkkejä, jauhoja ampumavara-kirstuja osotti että siinä oli erään valaanpyynti-venheen täytynyt purkaa lastinsa mitä nopeimmin. Rykmentin puuseppä kiroili ääneensä koettaessaan aivan riittämättömällä kittimäärällä paikkailla venheen auringonpaahtamia, ravistuneita saumoja.

Digitized by Google

„Ensin katkeaa peräsin p—le,“ sanoi hän puhuen ylipäänsä koko maailmalle, „sitten kaatuu masto ja sitten, kun ei enää ole mitään muuta särettävissä, niin se puhkeaa itse, jumal'auta, kuin vinosilmäinen kiinalainen lotuskukka.“

„Aivan kuin minun housuni, hyvä mies, ken lienetkin,“ sanoi ompelija, katsomatta ylös. „Milloinkahan me taas saamme nähdä kunnollisen kauppapuodin, Dick?“

Ei kuulunut muuta vastausta kuin Nilin loppumaton vihainen kohina, aaltojen loiskiessa basalttiseiniä vastaan ja syöksyessä vaahtoavina kallioita vastaan noin puolen peninkulman päässä virtaa ylöspäin. Tuntui aivan siltä kuin virran ruskeat laineet olisivat tahtoneet ajaa nuo valkoiset miehet takaisin syntymämaahansa. Nilin mudan omituinen haju ilmaisi, että virran vesi oli laskeutumassa ja että valaanpyynti-venheitten olisi vaikea päästä eteenpäin seuraavien peninkulmien matkan. Erämaa ulottui melkein rantaan asti, jossa kamelijoukot olivat leiriintyneet harmaiden, punaisten ja mustien kukkuloiden välille. Ei yksikään mies uskaltanut edes päiväksikään edetä noiden hitaasti liikkuvien venheiden läheisyydestä.

Viikkokausiin ei ollut mitään tappeluja, mutta Nil-virta tuotti heille työtä kylliksi. Koski seurasi koskea, kallio kalliota ja saariryhmä saariryhmää, kunnes miehistö oli aikoja sitten kadottanut kaiken käsityksen suunnasta ja melkeinpä ajastakin.

He kulkivat eteenpäin jonnekin, ei kukaan tiennyt minne, tekemään jotain, ei kukaan tiennyt mitä. Heidän edessään virtaili Nil, ja sen toisessa päässä oli eräs Gordon niminen mies taistelemassa kalliin elämänsä puolesta eräässä kaupungissa, jonka nimi oli Khartum.

Digitized by Google

Brittiläisiä pataljoonia oli erämaassa, tai eräässä näistä lukemattomista erämaista, brittiläisiä pataljoonia oli virralla ja vielä useampia pataljoonia oli menossa virralle. Uusia joukkoja odotteli Assiootissa ja Assuanissa, turhia huhuja kulki halki tuon toivottoman maan Suakinista kuudenteen kataraktiin saakka, ja miehet otaksuivat ylipäänsä, että jonkunmoinen vallanpitäjä kai oli johtamassa kaikkia noita erilaisia liikkeitä.

Tämän virta-osaston päävelvollisuutena oli pitää valaanpyynti-venheitä vapaina vedessä, estää miehistöä polkemasta ranta-asukkaiden viljapeltoja kun venheitä täytyi vetää rannikolle, nukkua ja syödä niin paljon kuin mahdollista ja ennen kaikkia kiirehtiä eteenpäin pitkin kuohuvata Nil-virtaa.

Yhdessä sotamiesten kanssa hikoili ja puuhaili sanomalehtien kirjeenvaihtajia, jotka tuskin tiesivät enemmän kuin sotamiehetkään. Mutta välttämättömistä asioista välttämättömin oli tietysti, että Englannin yleisön piti aamiaispöydässä saada kiihoittua, pelätä ja intressillä miettiä oliko Gordon elossa vai kuolleena, ja puoletko vai koko Englannin armeija oli joutunut surman suuhun hiekka-aavikolla.

Sudanin sotaretki oli hyvin vaihtelevainen ja omiaan vilkkaille, värikkäille kertomuksille. Vähän väliä sattui joku erityiskirjeenvaihtaja saamaan surmansa — mikä ei suinkaan ollut vähääkään epäedullista hänen sanomalehdelleen — ja vielä useammin käsikahakan luonne salli monen panna toimeen ihmeellisiä karkuretkiä, joista maksoi vaivaa sähköittää kotiin à 18 penceä sana. Siellä oli paljon kirjeenvaihtajia useissa pataljoonissa ja osastoissa — oli vanhoja uroita, jotka olivat ratsuväen mukana v. '82

Digitized by Google

Kairoa valloitettaessa, kun Arabi Pasha nimitti itseään kuninkaaksi, ja jotka olivat nähneet kurjat puuhat Suakinissa, missä vahdit öisin hakattiin palasiksi ja metsikössä kihisi keihäitä — oli nuoria vasta alkajia, joita telegraafikäskyllä oli lähetetty täyttämään kuolleitten tai haavoitettujen paikkoja.

Yksi noita kaikkein vanhimpia — joka tunsi sikäläisen merkillisen postikulun kaikki vaihdokset ja muutokset, ymmärsi arvostella kurjinta egyptiläistä konia Kairon ja Alexandrian markkinoilla, saattoi houkutella telegraafivirkamiehen suosiolliseksi ja tyynnyttää vastaleivotun taapiupseerin ylpeyden, kun sanomalehtiolot kävivät kovin harmillisiksi — oli juuri tuo flanellipaitainen mies, mustanruskea Torpenhow.

Hän edusti Eteläistä Keskisyndikaattia tällä sotaretkellä samoin kuin edellisessä Egyptin sodassa ja muuallakin. Syndikaatti ei välittänyt niin paljon tappelujen arvosteluista y. m. sellaisesta. Se hankki tietoja suurelle kansankerrokselle ja vaati etupäässä hauskoja kuvauksia ja paljon yksityisseikkoja, sillä Englannissa on enemmän iloa yhdestä soturista, joka rikkoo säännöt pelastaakseen toverinsa, kuin kahdestakymmenestä kenraalista, jotka tuumivat ja miettivät niin että hiukset tippuvat päästä, kuinka kuljetus ja komisariaatti olisi järjestettävä.

Torpenhow oli Suakinissa tavannut nuoren miehen, joka istui vanhan, hyljätyn multavallin reunalla piirustaen hiekkakentällä makaavia, rikkiraadeltuja ruumiita.

„Missä asioissa te matkustatte?“ sanoi Torpenhow. Sanomalehtien kirjeenvaihtajat tervehtivät tavallisesti toisiaan samaan tapaan kuin kauppamatkustajat.

Digitized by Google

„Omissa asioissani,“ sanoi nuori mies katsomatta ylös. „Onko teillä tupakkaa?“

Torpenhow odotti kunnes piirustus valmistui, ja katseltuaan sitä hiukkasen hän virkkoi: „Mitä te täällä toimitatte?“

„En mitään. Minun otaksutaan olevan maalaustyössä tuolla veneissä tai erään laivanpaikkaajan apulaisena. En muista tarkoin kummassako hommassa.“

„Ei teiltä näy ainakaan rohkeutta puuttuvan,“ sanoi Torpenhow tarkastellen uutta tuttavaansa kiireestä kantapäähän. „Piirrättekö aina noin hyvin?“

Nuori mies näytti useampia piirustuksia. „Tappelu kiinalaisella sikalaivalla“, sanoi hän lyhyesti näytellen sitten yhä uusia kuvia — „Ensimmäinen perämies puukotettu. — Touvia Hakodoten rannalla. — Somalilaista muulinkuljettajaa piiskataan. — Orjalaivan ajo Tajurrah-lahdessa. — Kuolleita sotamiehiä kuutamossa Suakinin edustalla. — Fuzzien leikkaama kaula“.

„Hm!“ sanoi Torpenhow, „enpä minä juuri voi kehua olevani kovin ihastunut Verestschaginiin vesiväreissä, mutta eihän mausta voi riidellä. Oletteko missään toimessa tätä nykyä?“

„En. Huvittelen itseäni vain.“

Torpenhow katseli hetkisen tämän paikan toivotonta yksinäisyyttä. „Teillä on hieman omituinen käsitys huvittelemisesta. Onko teillä rahaa?“

„Kyllin paljon vastaiseksi. Tekisikö mielenne tilata minulta sotakuvia?“

„Minun ei. Mutta syndikaattini mahdollisesti tahtoisi teitä käyttää. Te piirrätte hyvin ja arvaan, että te ette kovin paljoa välitä, kuinka paljon teille maksetaan.“

Digitized by Google

„En tällä kertaa. Minä tahdon hankkia itselleni ensimmäisen tilaisuuden esiintyä yleisölle.“

Torpenhow katseli vielä kerran piirustuksia ja nyökäytti päätään: „Se on oikein. Paras on tarttua ensimmäiseen tilaisuuteen heti kun se teille tarjotaan.“

Hän ratsasti nopeasti *Two War-Ships*-portin läpi ja pitkin viertotietä kaupunkiin ja sähkötti syndikaatilleen: „Löytänyt täällä piirustajan. Hyvä ja halpa. Pestaanko? Varustaa kuvilla kirjoitukset.“

Mies multavallilla istui heilutellen sääriään ja mutisten: „Tiesinhän että tilaisuus kerran tulisi. Kautta taivaan, he saavat vielä keventää kukkaroaan sen tähden, jos pääsen täältä hengissä!“

Illemmällä saattoi Torpenhow jo kertoa ystävälleen että Eteläinen Keskisyndikaatti suostui ottamaan hänet palvelukseensa kokeeksi luvaten maksaa kolmen kuukauden kustannukset. „Ja, sivumennen, mikä teidän nimenne on?“

„Heldar. Saanko toimia vapaasti?“

„He ovat ottaneet teidät kokeeksi. Osottakaa etteivät he erehtyneet vaalissaan. Olisi paras jos liittyisitte minuun. Minä menen erään pataljoonan kanssa kauvemmaksi sisämahan ja lupaan tehdä minkä voin teidän hyväksenne. Antakaa minulle muutamia täällä tekemiänne piirustuksia niin lähetän ne syndikaatille.“ Itsekseen sanoi Torpenhow: „Tämä on paras kauppa, minkä Eteläinen syndikaatti koskaan on tehnyt, ja minutkin he saivat liian halvalla.“

Ja siten se tapahtui, että kun muutamat hevosliha-ostokset ja rahalliset sekä poliitilliset asiat olivat järjestetyt, tuli Dick otetuksi sotakirjeenvaihtajain kunniarvoiseen veljeskuntaan, jonka jäsenillä on kiel-

Digitized by Google

tämätön oikeus tehdä niin paljon työtä kuin jaksavat ja saada siitä niin paljon palkkaa kuin kohtalo ja heidän isäntänsä suvaitsevat.

Paitsi sitä, jos jäsen näyttäytyy kyllin arvokkaaksi, saa hän aikaa voittaen sellaisen puhekyvyn, ettei kenkään mies tai nainen voi häntä vastustaa, jos on kysymys aterian tai vuoteen hankkimisesta. Sen lisäksi hän saa hevoshuijarin silmät, kokin taitavuuden, härän ruumiinrakennuksen, strutsin ruuansulatuksen ja rajattoman mukautumistaidon millaisissa olosuhteissa tahansa. Mutta moni kuolee ennenkuin hän on saavuttanut tuon asteen, ja mestarit tällä alalla esiintyvät Englannissa ollessaan enimmäkseen hienossa hännystakissa, kuten muutkin, ja ihmiset eivät huomaa heidän merkillisyyttään.

Dick seurasi Torpenhowta joka paikkaan, jonne tämän viimeksimainitun mielikuvitus suvaitsi johtaa heitä, ja nuo molemmat tekivät yhdessä töitä, jotka melkein tyydyttivät heitä itseäänkin.

Se ei ollut helppoa elämätä, mutta molemmat tulivat sillä ajalla liittyneeksi hyvin lähelle toisiaan, sillä he söivät samasta kupista, joivat samasta vesileilistä, ja ennen kaikkea lähettivät postinsa yhdessä.

Se oli Dick, jonka kerran onnistui juottaa eräs telegrafisti humalaan palmumajassa toisen kataraktin tuolla puolen, ja miehen maatessa autuaallista unta lattiálla, hän anasti itselleen suurella vaivalla hankitut erityis-uutiset, jotka toisen syndikaatin kirjeenvaihtaja oli viattomuudessaan uskonut telegrafistin huostaan. Dick kopioi tarkkaan uutiset ja kantoi sitten saaliinsa Torpenhow'lle, joka sanoi että kaikki oli luvallista rakkaudessa ja sotakirjeenvaihdossa,

Digitized by Google

sekä kirjoitti sitten loistavan sanomalehtikirjoituksen kilpailijansa innokkaan sanatulvan perusteella.

Se oli Torpenhow, joka — mutta kertomukset hänen ja Dickin seikkailuista yhdessä ja erikseen Philæsta Herawin ja Muellan autioihin erämaihin saakka täyttäisivät monta nidosta. Kerran heidät tungettiin nelikulmioon, jossa he saivat kärsiä kuolettavata tuskaa peljäten että kiihoittuneet sotamiehet ampuisivat heidät. He olivat taistelleet lastikamelin kanssa kylmällä aamupuhteella. He olivat äänettöminä tunkeutuneet eteenpäin paahtavassa auringonhelteessä väsymättömillä, pienillä egyptiläisillä hevosilla. Ja he olivat uiskennelleet Nilin matalikoissa, kun venhe, jossa he lepäilivät, törmäsi vedenalaiselle kalliolle jättäen puolet pohjastaan siihen paikkaan.

Nyt he istuskelivat hiekkaäyräällä ja valasvenheet toivat rykmentin jäännöksiä maihin.

„Jaa-ah," sanoi Torpenhow pistellen viimeiset tikit liian kauvan laiminlyötyihin tamineisiinsa, „se on ollut ihanata työtä."

„Paikkaaminenko vai sotaretki?" kysyi Dick. „Minun mielestäni ei kummassakaan ole kovin paljon kehumisen varaa."

„Sinä tahtoisit, että Euryalus tuotaisi kolmannen kataraktin yläpuolelle ja kahdeksankymmenenyhden tonnin kanuuna Jakduliin, eikö niin? Minä puolestani olen varsin tyytyväinen housuihini." Hän kääntyi juhlallisesti ympäri näyttääkseen itseään joka puolelta, kuten klownien tapana on.

„Ne ovat hyvin ihanat. Varsinkin nuo säkkiin painetut kirjaimet, G. B. T. *Governement Bullock Train* [1]). Se on palanen intialaista säkkiä."

[1]) Valtion härkävaunut.

Digitized by Google

„Ne ovat minun nimeni alkukirjaimet, — Gilbert Belling Torpenhow. Siksi minä juuri tämän säkin varastinkin. Mutta mitä hittoja kameli-pataljoonat tuolla tekevät?“

Torpenhow varjosti silmiään kädellään ja katseli pikkupensaita kasvavan hiekkakentän yli.

Samassa kuului hurja torventoitotus ja miehet hiekkarannalla tarttuivat kiireimmiten aseisiinsa ja muihin varustuksiinsa.

„'Pisalaisia sotamiehiä yllätetty uidessa'“, sanoi Dick tyyneesti. „Muistatko sinä sitä taulua? Se on Michael Angelolta. Kaikki vasta-alkajat kopioivat sen. Tuo pensaikko on täynnä vihollisia.“

Kamelijoukot rannalla huusivat jalkaväkeä luokseen, ja käheä huuto virran alajuoksun puolella ilmoitti, että sikäläiset joukot olivat huomanneet vaaran ja kiirehtivät avuksi. Yhtä nopeasti kuin tuulen henkäys nostattaa väreitä tyynelle vedenpinnalle, yhtä nopeasti näkyivät vuorenharjanteet ja pensasrinteiset kukkulat täyttyvän asemiehillä.

Onneksi nämä seisahtuivat ketkiseksi kirkuen ja heilutellen käsiään iloisina. Joku miehistä näkyi kertovan pitkän jutun. Kamelijoukot eivät ampuneet. Ne olivat onnellisia saadessaan hiukan henkäisemisaikaa, kunnes olivat enättäneet muodostaa jonkunmoisen nelikulmion. Miehet hiekkarannikolla riensivät heidän rinnalleen ja valasvenheitten saavuttua äänenkantaman päähän tyhjennettiin ne heti. Ainoastaan sairaat muutamien vahtimiesten kanssa jäivät venheisiin. Arabialainen puhuja lopetti kertomuksensa ja hänen kuulijansa kirkuivat.

„Ne näyttävät Mahdin miehiltä,“ sanoi Torpenhow tunkien keskelle nelikulmiota, „mutta mistä ne

Digitized by Google

kaikki ovat tänne ilmaantuneet? Eihän täkäläiset heimot ole meidän vihollisiamme.“

„Mahdi on kai valloittanut toisen kaupungin,“ sanoi Dick, „ja päästänyt kaikki nuo ulvovat pirut irralleen meitä nielemään. Lainaappa mulle kiikarisi.“

„Tästä olisi meidän tähystelijäin pitänyt ilmoittaa. Me olemme joutuneet ansaan,“ sanoi eräs vänrikki. „Eivätkö nuo kamelijoukot ikinä ala tultaan? Satulaan miehet!“

Ei tarvittu enää mitään käskyjä. Miehet kiirehtivät läähättäen nelikulmioon, sillä he tiesivät vallan hyvin, että ne jotka jäivät ulkopuolelle nelikulmiota taistelun alkaessa, joutuivat useimmiten hyvin epämieluisan kuoleman uhriksi. Pienet sadan ja viidenkymmenen naulan kamelikanuunat alkoivat paukutella nelikulmion toisessa laidassa miesten marssiessa oikealle päin ottamaan huostaansa pientä mäen törmää. Joka ikinen mies oli taistellut tällä tavalla jo monta monituista kertaa ennen, eikä tässä hommassa siis ollut mitään uutta. Alituiseen tuo sama näännyttävä kuumuus, sama tomun ja nahkan haju, vihollisen vihurintapainen hyökkäys nelikulmion heikointa puolta vastaan, muutaman minuutin hurja käsikahakka ja sitten erämaan hiljaisuus, jota ei häirinnyt muu kuin muutamien pakenijain hätähuudot, kun harvalukuinen ratsuväkiparvi ajoi heitä takaa. Soturit olivat käyneet huolettomiksi. Kamelikanuunat jyrähtelivät silloin tällöin ja nelikulmio mennä kuhnutteli eteenpäin kamelien tehdessä pientä vastarintaa. Sitten hyökkäsi esiin kolme tuhatta miestä, jotka eivät olleet kirjoista oppineet, että on mahdoton syöstä tiheissä riveissä takaaladattavia kivärejä vastaan. Muutama laukaus ilmaisi edeltäkäsin joukkion tulon,

Digitized by Google

joitakuita hevosmiehiä oli sitä johtamassa mutta päävoima oli alastomia ihmislapsia, hulluina raivosta ja varustettuina keihäillä ja miekoilla. Erämaassa on aina paljon sotia, ja siksi he vaistomaisesti tiesivät, että nelikulmion oikea kylki oli heikoin ja suuntasivat siihen hyökkäyksensä. Kamelikanuunat tekivät tuhojaan avaten heidän keskeensä leveitä kujia, jotka olivat aivan samanlaisia kuin nopeasti sulkeutuvat käytävät kenttiläisessä humalistossa, kun juna kiitää täyttä vauhtia ohi. Jalkaväestön pyssyt, jotka pitivät tulta vireillä sopivaan hetkeen saakka, kaatoivat vihollisia sadottain tiheissä ryhmissä. Ei mikään sivistynyt sotajoukko olisi sietänyt semmoista helvettiä, jonka läpi erämaalaisten täytyi kulkea, kun elävät miehet saivat hypätä korkealle välttääkseen kuolevia, jotka tarkertuivat kiinni heidän jalkoihinsa ja haavoitettuja, jotka kiroten hoipertelivat eteenpäin kunnes kaatuivat. Ja sitten koko tuo musta virta, musta kuin hiljaa virtaava vesi myllyn tokeessa, syöksyi nelikulmion oikeata kylkeä vastaan.

Sitten hävisivät tomuiset taistelijarivit ja erämaan vaaleansininen taivas tupruavaan tomupiveen, ja pienet kivet kuumalla tantereella sekä rutikuivat pensasryhmät kävivät erittäin tärkeiksi esineiksi sillä miehet laskivat niiden mukaan tuskallisen pakoretkensä lukien niitä koneellisesti ja hakien tuttuja kiviä ja oksia.

Ei ollut kysymystäkään mistään järjestetystä tappelusta. Viholliset saattoivat ehkä hyökätä kaikkia nelikulmion kylkiä vastaan yhtaikaa. Sotamiesten asia oli vain hävittää kaikki edestään, pistää pajonettinsa ohikulkeviin ja kuollessaan vetää alas tap-

Digitized by Google

pajansa kunnes joku kostava kanuunankuula ennätti tulla musertamaan hänen päänsä.

Dick odotti hiljaa Torpenhown ja erään nuoren tohtorin kanssa, kunnes kiihoitus kävi sietämättömäksi. Ei ollut ajattelemistakaan haavoitettujen avustamista ennen tappelua, ja siksipä nuo kolme alkoivat varovasti lähennellä heikointa kylkeä.

Ulkopuolelta hyökättiin juuri, pistävät miekat kalisivat ja eräs mies hevosen selässä ratsasti kolmen tai neljänkymmenen miehen seuraamana joukkion läpi kirkuen ja huiskien miekallaan. Nelikulmion oikea kylki tuli vedetyksi mukaan ja toiset kyljet lähettivät apua. Haavoitetut, jotka tiesivät, että heillä oli ainoastaan muutama tunti elettävänä enää, tarttuivat vihollisten jalkoihin vetäen heidät maahan tai haalivat käsiinsä poisheitetyn pyssyn ja ampuivat umpimähkää, nelikulmion keskeen, jossa kahakka oli kuumimmillaan.

Dick käsitti, että joku oli iskenyt häntä hurjasti kypäriin ja että hän oli lauaissut revolverinsa vasten mustaa, vaahtosuuta naamaa, joka sen perästä ei ollut vähääkään ihmisnaaman näköinen, ja että Torpenhow oli pudonnut erään arabialaisen alle painiessaan hänen kanssaan sekä vieritteli nyt maassa vihollisensa kanssa koetellen päästä käsiksi hänen silmiinsä. Tohtori huiski umpimähkää pajonetilla ja kypäritön soturi ampui Dickin olkapään yli. Ruuti kirveli Dickin poskella. Hän kääntyi vaistomaisesti Torpenhowiin päin.

Eteläisen syndikaatin edustaja oli päässyt erilleen vihollisestaan ja kömpi juuri ylös pyyhkien peukaloaan housuihinsa. Arabialainen painoi molemmin käsin otsaansa ja kirkui kovaa. Sitten hän sieppasi

Digitized by Google

keihään ja syöksyi Torpenhowta kohti, joka lääbätti Dickin revolverin suojassa. Dick laukaisi kahdesti ja arabialainen kaatui hervottomasti. Hänen ylöspäin kääntyneessä naamassaan oli toinen silmä puhki. Pyssyjen pauke kävi kahta kovemmaksi, mutta samalla kaikui hurraahuutoja. Hyökkäys oli epäonnistunut, ja vihollinen pakeni.

Nelikulmion keskus oli kuin teurastuslaitos, sen laidat lahtaripuoteja. Dick tunki eteenpäin mielipuolisten miesten välitse. Loput vihollisista oli lähtenyt pakoon ja muutamat englantilaiset ratsumiehet — hyvin harvat — ratsastivat jälelle jääneitten yli.

Ulkopuolella kuolleitten rivejä makasi heitettynä syrjään erään matalan pensaan luona leveä, verinen arabialais-keihäs, ja sen takana levisi ääretön synkkä erämaa. Auringonsäteet sattuivat teräkseen muuttaen sen veripunaiseksi. Joku Dickin takana kuului sanovan: „Pois tieltä, roisto!“ Dick kohotti revolverinsa ja tähtäsi kohti erämaata. Hänen silmänsä osui punaiseen täplään etäällä, hälinä hänen ympärillään näytti hälvenevän hyvin, hyvin kaukaiseksi kuiskaukseksi, aivan etäisen meren hyminäksi. Hän näki revolverin ja punaisen valon . . . ja sitten joku ääni kuului ikäänkuin pelottavan pois jotakin, aivan samoin kuin kerran ennenkin oli tapahtunut, — luultavasti jossakin edellisessä elämässä. Dick odotti, mitä sitten tapahtuisi. Jotain tuntui murtuvan rikki hänen päässään, ja hetkisen ajan hän seisoi pimeässä, — pimeässä, joka teki kipeätä. Hän ampui umpimähkää ja luoti lensi erämaahan Dickin mutistessa: „Ei osunut. Patruunat ovat lopussa. Meidän täytyy juosta kotiin.“ Hän kohotti käden päähänsä ja veti sen jälleen pois verisenä.

Digitized by Google

„Veli veikkoseni sinä olet pahasti haavoitettu,“ sanoi Torpenhow. „Minä olen sinulle velkaa tästä hommasta. Kiitos. Koeta seistä! Sinä et saa sairastua täällä!“

Dick oli pudonnut raskaasti Torpenhow'n olalle ja mutisi jotain että olisi tähdättävä alemmaksi ja vasemmalle. Sitten hän vaipui maahan ja oli ääneti. Torpenhow veti hänet tohtorin luo ja istautui sitten kirjoittamaan kertomusta „verisestä tappelusta, jossa meidän miehet kunnostivat itsensä,“ j. n. e.

Koko sen yön kuluessa, kun joukot olivat leiriytyneet valasvenheitten luo, hyppeli musta olento hiekkaäyräillä kirkuen, että Khartum, tuo kirottu Khartum oli kuollut — kuollut — kuollut - ja että kaksi höyrylaivaa oli Niilin karilla kaupungin edustalla ja että laivojen miehistöstä ei ollut ainoatakaan elossa; ja Khartum oli kuollut — kuollut – kuollut!

Mutta Torpenhow ei välittänyt siitä. Hän vartioi Dickiä, joka huusi rauhattomalla Niililla Maisie'a — ja taas Maisie'a!

„Omituinen ilmiö,“ sanoi Torpenhow järjestellen peitettä. „Tässä makaa mies, joka ei tee muuta kuin huutaa yhtä ainoata naisen nimeä. Minä olen nähnyt monenlaista hourailua aikoinani. — Dick, otappa hiukan sampanjaa.“

„Kiitos, Maisie,“ sanoi Dick.

Digitized by Google

III LUKU.

Ja merille vielä hän lähtisi,
Merirosvojen retkillä kulkis,
Espanjan kuninkaalta polttaisi
Hän parran, ja vankina sulkis
Juan-papinkin Algieriin.
— *Hollantilainen kuva.*

Sudanin sotaretki oli jo muutamia kuukausia ollut lopetettuna ja Dickin särkynyt pää parannettuna, ja Eteläinen syndikaatti on maksanut Dickille vissin summan hänen työstään vakuuttaen samalla moneen kertaan, että tuo työ ei ollut aivan tyydyttänyt heidän vaatimuksiaan. Dick heitti heidän kirjeensä Niliin Kairon kohdalla, nosti rahat samassa kaupungissa ja lausui lämpimät hyvästit Torpenhow'lle asemalla.

„Minä aijon lähteä hiukan levähtämään," sanoi Torpenhow. „En tiedä, missä tulen asumaan Lontoossa, mutta jos Jumala tahtoo että yhdymme vielä, niin yhdymme. Aijotko sinä jäädä tänne odottamaan toista retkeä? Semmoisesta ei tule mitään ennenkuin meidän joukot ovat uudestaan anastaneet eteläisen Sudanin. Muista se. Hyvästi! Jumalan hal-

Digitized by Google

tuun! Tule takasin kun olet tuhlannut loppuun rahasi, ja anna minulle osotteesi."

Dick vetelehti Kairossa, Alexandriassa, Ismaïliassa ja Port Saidissa — varsinkin Port Saidissa. Vääryyttä on monessa osassa maailmata ja turmelusta kaikkialla, mutta kaiken maailman vääryyden ja kaiken turmeluksen ydinmehu on Port Saidissa. Ja jos odotat tyynesti, tulevat useimmat miehet ja naiset, jotka elämässäsi olet tuntenut, kulkemaan tuon hiekkarantaisen helvetin läpi, jossa heijastukset leijailevat pitkin päivää yläpuolella suolajärvien pintaa.

Dick asettui asumaan erääseen paikkaan, joka oli sangen levoton eikä yhtään arvokas. Hän vietti iltansa laivarannalla, kävi monessa laivassa ja näki monta ystävätä — lempeitä englantilaistyttöjä, joitten kanssa hän oli haastellut (ei niin varsin järkevästi) Shepherd's Hotel'in verannalla, kovassa kiireessä touhuavia sotakorrespondenttejä, kapteeneja sotaväen laivoilla, jotka olivat avustamassa sotaretkeä, upseereja joukottain ja toisia vähemmän arvokkaita olentoja. Hänellä oli kaikki idän ja lännen rodut tutkittavinaan ja hän sai nähdä heidät mitä kiihkeimmässä mielentilassa pelipöytien ääressä, ravintolahuoneissa, tanssihelveteissä, y. m. Virkistystä hänelle tuotti kanavan laaja näköala, lentävä hieta, laivarivit ja valkoiset sairaalat, joissa englantilaiset soturit makasivat. Hän koetti mustalla ja valkoisella värillä esittää kaikki, mitä kohtalo toi hänen eteensä ja kun aineet alkoivat loppua, haki hän yhä uusia. Se oli hauskaa tehtävätä, mutta se nieli hänen rahansa ja nuo sata ja neljäkymmentä puntaa, jotka hän sai nostaa vuosittain, hän oli jo ottanut edeltäkäsin.

Digitized by Google

„Nyt minun täytyy joko ryhtyä työhön, tai kuolla nälkään!“ ajatteli hän ja koetti mukautua tähän uuteen kohtaloonsa, kun Torpenhow'lta Englannista tuli salaperäinen sähkösanoma, jossa seisoi: „Tule tänne heti. Olet iskenyt oikein. Tule.“

Leveä hymy ilmaantui Dickin kasvoille. „Joko nyt, näin pian! Sepä hyvä“, sanoi hän itsekseen. „Tänä yönä pidetään lystiä! Nyt se minun onneni tulee, jos on tullakseen! Olipa jo aikakin sen tulla!“

Hän antoi puolet rahoistaan hyvin tunnettujen ystäviensä, Monsieur ja Madame Binat'n käsiin ja tilasi hienoimman zanzibarilaistanssin, mitä esittää saattoi. Monsieur Binat hoiperteli humalaisena, mutta Madame Binat hymyili suosiollisesti sanoen:

„Te tahdotte tietysti tuolin itsellenne Monsieur, sillä tietysti te tahdotte piirtää. Te huvittelette itseänne omituisella tavalla, Monsieur.“

Binat kohotti sini-valkoiset kasvonsa sisähuoneen vuoteella ja mutisi:

„Kyllä ymmärrän! Me tunnemme teidät kaikki, Monsieur. Te olette taiteilija, Monsieur, kuten minäkin olin ennen.“ Dick nyökäytti päätään. „Ja sitten lopuksi“, sanoi Binat juhlallisesti, „te tulette astumaan elävänä helvettiin, Monsieur, kuten minäkin olen astunut.“ Ja sitten hän nauroi.

„Teidän täytyy myöskin tanssia,“ sanoi Dick, „minä tarvitsen teitä.“

„Kasvojeni tähden, eikö niin? Minä arvasin sen. Kasvojeni tähden, eikö niin? Oi hyvä Jumala! Ja minun äärettömän alennustilani tähden! Mutta minä en tahdo! Viekää pois tuo mies. Hän on itse piru. Tai ainakin sinun Céleste pitäisi vaatia häneltä enemmän maksua.“

Digitized by Google

Oiva Binat rupesi potkimaan ja huutamaan.

„Kaikki on kaupan Port Saidissa,“ sanoi Madame Binat. „Jos minun mieheni ottaa osaa tanssiin, maksaa se enemmän. Sanokaamme esim. — puoli puntaa.“

Raha maksettiin ja hurja tanssi tanssittiin yöllä muureilla ympäröidyllä pihalla Madame Binat'n talon takana. Rouva itse vanhassa, sinertävässä silkkipuvussa, joka alituiseen oli luistamaisillaan pois hänen keltaisilta olkapäiltään, soitti piaanoa, ja länsimaisen, rämisevän valssin sävelien mukaan tanssivat alastomat Zanzibarin tytöt hurjaa hyppyään öljylamppujen valossa. Binat istui tuolilla tuijottaen silmillään, jotka eivät mitään nähneet, kunnes tanssin pyörre ja rämisevän piaanon sävelet tunkivat viinaan, joka virtasi hänen suonissaan veren asemasta, ja hänen kasvonsa hehkuivat. Dick tarttui hänen leukaansa jyrkästi ja käänsi hänen kasvonsa valoon päin. Madame Binat hymyili olkapäänsä yli niin että hampaat näkyivät. Dick nojautui seinään ja piirsi tunnin verran, kunnes lamput alkoivat kärytä ja tytöt heittäytyivät läähättäen kovalle tanssitanhualle. Sitten hän lyödä läiskäytti kirjansa kiinni ja teki lähtöä, kun samassa Binat kosketti häntä olkapäähän.

„Näyttäkää se minulle,“ sopersi hän. „Minäkin olin kerran taiteilija, niin olinhan minä!“

Dick näytti hänelle karkean luonnoksen.

„Tuoko olen minä?“ huusi Binat. „Aijotteko viedä tuon mukananne ja sanoa koko maailmalle, että tuo olen minä — Binat?“ Hän vaikeroi ja itki.

„Monsieur on maksanut kaikesta,“ sanoi Madame Binat. „Toivon näkevämme teidät jälleen joskus, Monsieur.“

Digitized by Google

Pihan portti läiskähti kiinni ja Dick kiirehti pitkin hiekkaista katua lähimpään pelihelvettiin, jossa hän oli tuttu vieras.

„Jos onni on suotuisa, on se hyvän merkki, jos tappaan, täytyy minun jäädä tänne.“

Hän asetti rahansa somaan kasaan pöydälle, tuskin uskaltaen katsoa, mitä hän teki. Onni oli suotuisa. Pyörä pyörähti kolme kertaa ja Dick oli kaksikymmentä puntaa rikkaampi. Hän läksi rannalle hieromaan ystävyyttä kapteenin kanssa vanhassa lastilaivassa, joka kuljetti hänet Lontoon rantaan. Sinne tullessaan hänellä oli taskussa niin vähän puntia, ettei hän viitsinyt sitä ajatellakaan.

Ohut harmaa sumu peitti kaupungin, ja kadut olivat hyvin kylmät, sillä nyt oli kesä Englannissa.

„Tämä on hauska erämaa, eikä se myöskään näy muuttuvan kovin paljon,“ ajatteli Dick marssiessaan tokista länteen päin. „Mitähän minun nyt pitäisi tehdä?“

Tiheästi ryhmittyneet talot eivät vastanneet siihen kysymykseen. Dick katseli pitkiä, valottomia katuja ja hirveätä liikettä.

„Voi teitä rotanloukut!“ sanoi hän kääntyen arvokasta yhteenrakennettua huoneriviä kohti. „Tiedättekö mikä tehtävä teillä on sitten myöhemmin? Teidän pitää lähettää minulle palvelijoita ja palvelijattaria“ — hän maiskahutti huulillaan — „ja kuninkaitten aarteita. Sillävälin minun pitää hankkia uusi puku ja saappaat ja sitten minä palaan takaisin ja poljen teitä.“

Hän astui eteenpäin tarmokkaasti ja huomasi että hänen toinen saappaansa oli haljennut kyljestä.

Digitized by Google

Kun hän seisahtui saadakseen selville missä hän oli, työnsi eräs mies hänet katuojaan. „All right," arveli Dick, „kyllä se aika vielä tulee, jolloin minä työnnän sinut katuojaan."

Hyvät vaatteet ja hyvät saappaat ovat kalliita, ja kun Dick läksi ulos puodista, tiesi hän että nyt hän oli siistissä puvussa jonkun aikaa, mutta taskussa vain viisikymmentä shillingiä. Hän palasi tokkien puoleisille kaduille ja asettui asumaan huoneeseen, jossa kaikki lakanat olivat melkein kirkuvan kirjavasti merkityt, ettei varkaat niitä voisi viedä, ja jossa ei kukaan näkynyt milloinkaan menevän levolle. Kun hänen vaatteensa saapuivat, läksi hän Eteläisen syndikaatin toimistoon kysymään Torpenhow'n osotetta. Hän sai sen, ja samalla hänelle ilmoitettiin, että hänellä vielä oli rahoja siellä nostettavina.

„Kuinka paljon?" kysyi Dick, ja hänen äänestään päättäen hän tavallisesti oli tottunut liikuttelemaan miljooneja.

„Noin kolme, neljäkymmentä puntaa. Jos voimme palvella teitä sillä, maksamme ne tietysti heti teille, mutta muutoin me tavallisesti suoritamme laskumme kuukausittain."

„Jos minä nyt annan heidän huomata, että olen rahapulassa, olen hukassa," sanoi Dick itsekseen. „Kyllä minä vielä kerran otan kaiken minkä tarvitsen." Sitten hän lausui ääneensä:

„Ei maksa vaivaa; ja paitsi sitä olen menossa maalle kuukauden päiviksi. Odottakaa kunnes tulen takaisin, kyllä käyn sitten nostamassa rahat."

„Mutta me toivomme, herra Heldar, että te ette aijo vaikeuttaa meidän keskinäisiä suhteitamme?"

Digitized by Google

Dickin toimena elämässä oli ollut kasvojen tutkiminen, ja hän tuijotti puhujaan tarkasti.

„Tuo mies tarkoittaa jotain,“ sanoi hän itsekseen. Minä en ryhdy mihinkään asioihin, ennenkuin tapaan Torpenhow'n. Nyt on paljon tulossa.“

Sitten hän läksi pois antamatta mitään lupauksia, omaan pikku huoneeseensa tokkien lähellä. Tämä päivä oli kuukauden seitsemäs, ja hän ymmärsi pelottavan selvästi että siinä kuussa oli 31 päivää!

Ei ole helppo miehelle, joka on vapaamielinen ruoka-asioissa ja omistaa hyvän ruokahalun, elää kaksikymmentä neljä päivää viidelläkymmenellä shillingillä. Eikä ole liioin hauskaa alottaa tuommoista koetta aivan yksin Lontoon äärettömässä yksinäisyydessä. Dick maksoi seitsemän shillingiä viikossa huoneestaan ja hänelle jäi siis hiukan vähemmän kuin yksi shillingi päivässä ruokaan ja juomaan. Tietysti hän ensi työkseen osti maalaustarpeita itselleen, hän oli kovin kauvan saanut olla ilman niitä. Puolen päivän vertailevat laskut saivat hänet siihen johtopäätökseen, että makkarat ja perunapuuro, kaksi penceä annos, ovat parasta ravintoainetta. No niin, makkaroita kerran tai pari kertaa viikossa aamiaiseksi ei ole ollenkaan hullumpata, mutta luncheoniksi perunapuuron kanssa ne käyvät pitkäpiimäisiksi ja päivällisiksi ne ovat suorastaan sietämättömiä. Kolmen päivän kuluttua Dick kirosi makkaroita ja perunapuuroa, ja panttasi kellonsa saadakseen herkutella vasikanpäällä, joka ei ole niinkään helppoa kuin syrjästä päättäen luulisi, sillä on muistettava kuinka paljon luita ja kastiketta siinä on. Sitten hän palasi makkaroihin ja perunapuuroon. Sitten hän söi ainoastaan perunapuuroa yhtenä päivänä; ja oli on-

Digitized by Google

neton tuntiessaan kipua vatsassaan. Sitten hän panttasi liivinsä ja kaulahuivinsa, ja ajatteli katuvana kuinka paljon rahoja hän oli tuhlannut entisinä aikoina. Ei ole monta asiata maailmassa, jotka niin vähän ovat omiaan edistämään taidetta kuin todellinen, kalvava nälkä, ja Dick huomasi käyskennellessään joskus kortteerinsa ulkopuolella — hän ei välittänyt paljoa ruumiillisista harjoituksista, ne kun näet vain herättivät haluja, joita ei voinut tyydyttää — että hän alkoi jakaa ihmiskunnan kahteen luokkaan — semmoisiin, jotka näyttivät siltä kuin voisivat antaa hänelle jotain syötävätä, ja semmoisiin, jotka näyttivät toisenlaisilta. „En koskaan aavistanut ennen, mitä kaikkea minun piti oppia ihmiskasvoista," ajatteli hän, ja sitten hän sai palkan nöyryydestään, kun kohtalo salli erään ajurin jättää suuren leipäkannikan syömättä makkarapuotiin, jossa Dick oli sinä iltana hankkimassa itselleen ravintoa. Dick otti sen — hän olisi taistellut vaikka koko maailman kanssa sen omistamisesta — ja se tuotti hänelle iloa.

Kuukausi loppui viimein, ja melkein hyppien malttamattomuudesta Dick meni nostamaan rahojaan. Sitten hän kiirehti Torpenhow'n asuntoon tuntien keitetyn ruuan hajua koridooreissa ja huoneissa. Torpenhow asui ylimmässä kerroksessa ja Dick syöksyi hänen huoneeseensa, ja sai sellaisen syleilyn osakseen, että kylkiluut olivat katketa. Torpenhow veti hänet valoon ja puhui paristakymmenestä asiasta samassa hengenvedossa.

„Mutta sinä näytät kurjalta," lopetti hän.

„Onko sinulla mitään syötävätä?" sanoi Dick ja hänen katseensa harhailivat pitkin huonetta.

Digitized by Google

„Minä saan aamiaista silmänräpäyksessä. Mitä arvelet, tilaanko makkaroita?“

„Elä! Mitä tahansa, mutta ei makkaroita! Torp, minä olen ollut nälkään kuolemaisillani tuon kirotun hevoslihan tähden, jolla olen elänyt kolmekymmentä päivää ja kolmekymmentä yötä.“

„Soo-oh, mikä siis on sinun viimeinen hulluutesi?“

Dick kertoi viimeisistä viikoista koristelematonta kieltä. Sitten hän avasi takkinsa; sen alla ei ollut mitään liiviä. „Minä kestin sen hyvästi, kerrassaan hyvästi, ja nyt minä olen päässyt siitä!“

„Sinulla ei ole paljon järkeä, mutta myönnän että sulla on lujuutta kumminkin. Syö nyt ja puhu sitten.“

Dick iski kiinni muniin ja sianlihaan ja söi kunnes hän ei voinut syödä enempää. Torpenhow tarjosi hänelle täytetyn piipun, ja Dick poltti niinkuin mies polttaa, joka ei kolmeen viikkoon ole saanut maistaa hyvää tupakkaa.

„Ohhoh!“ sanoi hän. „Tämäpä on taivaallista! No, mitä arvelet?“

„Minkä ihmeen tähden sinä et tullut minun luokseni?“

„En voinut. Minä olen jo kyllin velkaa sinulle, vanha veikko. Ja paitsi sitä minussa oli jonkinmoinen taikausko, että tuo väliaikainen nälänhätä — se oli todellakin nälkää, joka koski kipeästi — tuottaisi sitä enemmän onnea myöhemmin. Se on ollutta ja mennyttä nyt, eikä kukaan syndikaatin miehistä tiedä kuinka kovalla minä olin. Annappas nyt kuulua! Mitenkä minun asiani nyt oikeastaan tätänykyä ovat?“

Digitized by Google

„Saithan sähkösanomani? Sinä olet päässyt huutoon täällä. Ihmiset ovat hurmaantuneet sinuun. En tosin ymmärrä miksi, mutta niin se kumminkin on. He sanovat, että sinussa on raittiutta ja aivan uusi tapa piirtää asioita. Ja koska he ovat etupäässä kotimaisia englantilaisia, sanovat he myöskin että sinulla on käsitystä. Puoli tusinaa sanomalehtiä tarvitsee sinua, ja sinua tarvitaan myöskin piirtämään kirjoihin.“

Dick hymähti ylenkatseellisesti.

„Sinua tarvitaan valmistamaan pieniä luonnoksiasi ja myymään niitä kauppiaille. He näkyvät pitävän sinulle työnnettyjä rahoja hyvin sijoitettuina. Hyvä Jumala! Kuka voi laskea yleisön pohjatonta hulluutta!“

„He ovat varsin järkevätä väkeä.“

„He ovat oikkujensa orjia, tarkoitat, ja sinä satut olemaan uusimpana oikkuna noilla, jotka ovat intreseeratut n. s. taiteesta. Juuri nyt sinä olet muodissa, sinä olet ilmiö, tai miksi nyt sinua nimittäisin. Minä satuin olemaan ainoa henkilö täällä, joka tiesi mitään sinusta, ja minä olen näyttänyt mahtavimmille miehille muutamia niistä piirustuksista, joita silloin tällöin mulle lahjoittelit. Ne, jotka ilmaantuivat töittesi jälkeen Eteläiselle syndikaatille, kohottivat maineesi ylimmilleen. Sulla oli hyvä sattuma nyt.“

„Huh! Sattuma tosiaankin! Sanot sitä vielä sattumaksi, kun mies on juoksennellut kuin koira ympäri maailmaa sitä hakemassa! Kyllä minä heille vielä näytän mikä onnenpotkaus on. Mutta nyt minä tarvitsen paikan, missä voin työtä tehdä.“

„Tuleppas tänne,“ sanoi Torpenhow, mennen toiselle puolen käytävätä. „Tämä on oikeastaan suuri

Digitized by Google

säilytyshuone, mutta se on vallan sopiva sinulle. Siinä on kattovaloa tai pohjoista valoa, tai mitä vain tahdot, ja tilaa tarpeeksi rymytä ympäri, ja tuolla takana on makuuhuone. Mitä sinä muuta tarvitset?"

„Hyvä kyllä," sanoi Dick katsellen suurta huonetta, joka täytti kolmannen osan yläkerrasta vanhassa talossa Thamesin rannalla. Kalpea, keltainen aurinko paistoi kattoakkunasta ja näytti kuinka paljon likaa sillä paikalla oli. Kolme porrasta johti ovelta käytävään ja toiset kolme porrasta Torpenhow'n huoneeseen. Porraskäytävä hävisi alaspäin pimeyteen; siellä täällä kimmelteli pieniä kaasuvaloja, ja kuului miesten ääniä ja ovien kalsketta seitsemän porrasväliä alaspäin, illan hämärtäessä.

„Saanko täällä täyden vapauden?" sanoi Dick epäluuloisesti. Hänessä oli kyllin ismaelin verta ymmärtääkseen vapauden arvon.

„Saat mitä vain tahdot: portin avaimia ja rajattoman lupakirjan. Useimmat täällä ovat pysyviä vuokralaisia. En minä nyt tosin suosittelisi tätä taloa Nuorten Miesten Kristilliselle Yhdistykselle, mutta kyllä se meille soveltuu. Minä vuokrasin nämä huoneet sinulle sähköttäessäni."

„Sinä olet aivan liian hyvä, vanha veikko."

„Et suinkaan sinä aikonut karata pois minulta, vai mitä?" Torpenhow laski kätensä Dickin olkapäälle ja molemmat astuskelivat edes takaisin huoneessa, jota tästälähin sanottiin atelieeriksi, syvimmässä ystävyydessä. Silloin joku koputti Torpenhow'n ovelle.

„Joku peijakas taas tulee tahtomaan jotain juotavata," sanoi Torpenhow ja korotti äänensä iloiseksi. Mutta sisään ei astunutkaan mikään peijakkaan ta-

Digitized by Google

painen olento, vaan juhlallinen keski-ikäinen herrasmies satiinilla koristetussa kävelytakissa. Hänen huulensa olivat auki ja kalpeat, ja silmien alla oli paksut pussit.

„Heikko sydän,“ sanoi Dick itsekseen, ja katsellessaan herraa hän lisäsi: „Hyvin heikko sydän. Valtasuoni panee vallan sormet vapisemaan.“

Herra esitti itsensä Eteläisen syndikaatin päämieheksi ja sanoi olevansa „herra Heldarin piirrosten innokkaimpia ihailijoita. Vakuutan teille syndikaatin nimessä, että olemme suuressa kiitollisuuden velassa teille, ja toivon, herra Heldar, että tekin muistatte kuinka me olemme olleet suurena apuna saattamassa teidät tutuksi yleisölle.“ Hän läähätti, sillä hän oli käynyt seitsemän porrasväliä.

Dick vilkasi Torpenhow'iin, jonka silmäripset lepäsivät hetkisen liikkumattomina poskilla.

„En minä unohda,“ sanoi Dick, ja kaikki puolustautumis-henget nousivat toimintaan hänessä. „Te olette maksaneet minulle niin hyvin, että en voi unohtaa, ymmärrättehän. Mutta ohimennen sanoen, koska minä nyt olen asettunut tänne asumaan, tahtoisin lähettää hakemaan piirustuksiani. Niitä on kai noin sata viisikymmentä teillä.“

„Niin, jaa-ah — minun piti juuri puhua siitä. Minä pelkään, ettemme voi siihen suostua, herra Heldar. Koska meillä ei ollut mitään tarkkaa sopimusta, ovat nuo piirustukset tietysti meidän omaisuuttamme.“

„Tarkoitatteko että aijotte pitää ne omananne?“

„Tarkoitan; ja me toivomme, että te, herra Heldar, autatte meitä — palkkanne saatte itse mää-

Digitized by Google

rätä — järjestämään pienen näyttelyn, joka meidän nimissämme ja tietysti hyväksi käyttäen sitä suurta vaikutusvaltaa, joka meillä tietysti on sanomalehdistössä, tulisi tuottamaan teille suurta aineellista hyötyä. Teidän piirustuksenne —"

„Ovat minun omani. Te pyysitte minut palvelukseenne sähköttämällä ja te maksoitte minulle niin vähän kuin suinkin uskalsitte. Te ette voi tarkoittaa todellakin anastaa niitä. Taivasten taivaat, mies, ne ovat koko minun omaisuuteni!"

Torpenhow katseli Dickiä ja vihelteli.

Dick käveli edes takaisin ja mietti. Hän näki, että koko hänen pikku varastonsa, hänen ainoat aseensa, olivat joutuneet hänen oman sotaretkensä alkaessa erään vanhan herrasmiehen käsiin, jonka nimeäkään Dick ei muistanut oikein ja joka sanoi edustavansa erästä syndikaattia, josta Dick ei välittänyt niin vähääkään. Tuon teon vääryys ei niin paljon harmittanut häntä, sillä hän oli liian usein nähnyt kuinka väkevämpi useimmiten vei voiton, niin että hän ei ollut niin kovin herkkä oikean ja väärän käsitteelle. Mutta hän himoitsi kiihkeästi tuon kävelytakkiin puetun herrasmiehen verta, ja kun hän taas alkoi puhua, oli hänen äänessään tuommoinen pakotettu hellyys, jonka Torpenhow tunsi hyvin ja tiesi ennustavan tappelua.

„Anteeksi hyvä herra, mutta eikö teillä ole ketään — ketään nuorempaa miestä, joka voisi sopia tästä asiasta minun kanssani?"

„Minä puhun syndikaatin nimessä. Enkä minä ymmärrä, miksi tarvittaisi kolmatta henkilöä —"

„Te tulette sen ymmärtämään aivan kohta. Olkaa hyvä ja antakaa minulle takaisin piirustukseni."

Digitized by Google

Mies katsoi ällistyneenä Dickiin ja sitten Torpenhowiin, joka nojautui seinään. Hän ei ollut tottunut sellaisiin apulaisiin, jotka määräilivät mitä heidän isäntäinsä tuli tehdä.

„Hm, se on kylmäverinen varkaus,“ sanoi Torpenhow miettivästi, „mutta minä pelkään, minä pelkään pahoin että olette iskenyt väärään mieheen. Ole varoillasi Dick; muista että emme ole nyt Sudanissa.“

„Ottaessa huomioon, mitä palveluksia syndikaatti on teille tehnyt, saattaessaan teidän nimenne tunnetuksi maailmalle —“

Se ei ollut onnistunut huomautus. Se muistutti Dickiä entisistä kuljeskeluvuosista, jolloin hänen elämänsä oli ollut täynnä kaipausta, taisteluja ja tyydyttämättömiä toiveita. Tuo muisto ei ollut aivan sopusoinnussa tuon pohatan herrasmiehen kanssa, joka nyt aikoi nauttia noitten vuosien hedelmistä.

„En oikein ymmärrä, mitä tekisin teille,“ alkoi Dick miettiväisenä. „Tietysti te olette varas, ja ansaitsisitte siis tulla puoleksi tapetuksi, mutta te kuolisitte luultavasti kokonaan. Minä en tahdo, että kuolette tässä meidän lattialla, ja paitsi sitä se on paha merkki, kun on juuri muuttanut sinne asumaan. Elkää lyökö, hyvä herra, te vaan kiihoitutte.“

Hän laski toisen kätensä herran käsivarrelle ja hiveli toisella herran lihavata ruumista takin alla.

„Voi taivas!“ sanoi hän Torpenhow'lle. „Tämä vanha hölmö uskaltaa ruveta varkaaksi. Minä olen nähnyt kuinka esnehiläisen kamelinajajan musta nahka nyljettiin pois pienissä viipaleissa, siksi että hän varasti puoli naulaa märkiä taateleja, ja h ä n

Digitized by Google

oli kumminkin notkea kuin piiskan siima. Tämä tässä on pehmeä koko ruomiiltaan kuin — akka.“

Tuskin mikään on niin merkillisen nöyryyttävää miehelle, kuin se, että toinen mies pitelee häntä miten tahansa, mutta ei aijo lyödä. Syndikaatin pää alkoi puhkia raskaasti. Dick kiersi hänen ympärillänsä hitaasti, silitellen häntä, niinkuin kissa hivelee pehmeätä nahkamattoa. Sitten hän koetti harmaita pusseja silmien alla ja pudisti päätään.

„Tekö aijotte varastaa minun tavaroitani, — minun, minun, minun! — te, joka ette tiedä, millä hetkellä teidän täytyy kuolla. Kirjoittakaa heti lippu toimistoonne, — sanoittehan olevanne sen päämies, — ja käskekää heidän antaa Torpenhow'lle minun piirustukseni — joka ikisen! Odottakaa hiukan, teidän kätenne vapisee. No, nyt!“

Dick työnsi taskukirjan herran eteen. Lippu tuli kirjoitetuksi. Torpenhow otti sen sanaakaan sanomatta ja poistui. Sillä välin Dick astuskeli loitsemansa vangin ympärillä antaen hänelle neuvoja, joita hän piti sopivina ukon sielun autuudelle. Kun Torpenhow palasi, jättiläissalkku kainalossaan, kuuli hän Dickin sanovan melkein viihdyttävästi:

„Minä nyt toivon, että tämä oli hyvä läksy teille, ja jos te häiritsette minua jonkunmoisilla tuhmuuksilla ja pyytöillä pahoin pitelemisestä, niin uskokaa minua, minä pitelen teitä sillä tavalla, että te kuolette siitä. Teillä ei ole muutoinkaan pitkää aikaa elettävänä. Menkää! Imshi, Vootsak, — ulos!“

Herra läksi hoiperrellen ja ymmärtäen. Dick hengitti syvään.

Digitized by Google

„Huh! Millaista laitonta joukkoa tämä kansa on. Ensimmäiseksi orpo raukka saa kokea rosvoamista, järjestettyä petosta! Ajatteleppas kuinka musta tuon miehen mieli on! Ovatko piirustukseni kunnossa, Torp?“

„Ovat. Siinä on sata neljäkymmentä seitsemän. Sinä olet todellakin alkanut oivallisesti, Dick!“

„Hän astui minun tielleni. Se oli vain muutaman punnan asia hänelle, mutta minulle se oli aivan kaikki. Minä en luule että hän pyyttää minut. Minä annoin hänelle muutamia lääkeopillisia neuvoja ilmaiseksi, mitenkä hänen tuli hoitaa ruumistaan. Se oli hyvä kauppa hänelle, ei maksanut muuta kuin tuon pienen häiriötilan. No, katsotaanpa näitä minun töitäni!“

Pari minuuttia myöhemmin Dick makasi lattialla syventyneenä salkkuunsa ja hymyillen hellästi käännellessään piirustuksiaan ja muistellessaan, millä hinnalla ne olivat ostetut.

Oli jo myöhä ilta, kun Torpenhow tuli Dickin ovelle ja näki hänen tanssivan hurjaa sarabandia kattovalossa.

„Minä olen tehnyt parempaa työtä kuin luulinkaan, Torp,“ huusi hän lopettamatta tanssiaan. „Ne ovat hyviä! Ne ovat helkkarin hyviä! Ne luistavat kuin vesi! Minä laitan näyttelyn niistä omalla vastuullani. Ja tuo mies aikoi petkuttaa senkin minulta! Tiedätkö, minä olen pahoillani, etten totta tosiaankin antanut hänelle selkään!“

„Mene ulos,“ sanoi Torpenhow, — „mene ulos rukoilemaan, että pääsisit vapaaksi tuosta ylpeyden synnistä, josta sinä et ikinä pääse. Hae tänne tavarasi siitä merkillisestä paikasta, jossa tähän saakka

Digitized by Google

olet asunut, niin koetamme laittaa tämän ladon hiukan inhimillisemmäksi.“

„Ja sitten — oi sitten,“ melusi Dick, yhä vielä hyppien, „me lähdemme turmelemaan egyptiläisiä!“

Digitized by Google

IV LUKU.

Sudenpoikanen illalla lymyytyy,
Savupilvet kun piipuista kohoo,
Kyyhky pesäänsä pienehen vetäytyy,
Sudenpoikanen saalista kokoo.
— Kuu nousee, ja savu se katoo. —
Sudenpoikanen saaliinsa jättävi
Ja kuulle sen noustessa ulvovi.

Seoneessa.

„No, miltäs menestys maistuu?“ sanoi Torpenhow noin kolme kuukautta myöhemmin. Hän oli juuri palannut kortteeriinsa vietettyään loma-aikaa maaseudulla.

„Hyvältä,“ sanoi Dick nuollen huuliaan stafliansa edessä atelieerissään. „Minä tahdon lisää — paljon lisää. Nälkävuodet ovat menneet, ja minä nautin näistä viljavuosista.“

„Ole varovainen, vanha veikko. Tuommoinen tuottaa huonoa työtä.“

Torpenhow loikoili pitkällä tuolilla ja pikkunen rottakoira makasi nukuksissa hänen rinnallaan, kun taasen Dick valmisteli uutta kangasta. Estraadi, taka-

Digitized by Google

ala ja eräs manekiini olivat ainoat selvästi esiintyvät esineet huoneessa. Ne kohosivat kaikenlaisen tavaran seasta ilmoille. Siinä oli huovalla päällystettyjä vesileiliä, vöitä ja rykmentin merkkejä sekä pieni kasa vanhoja univormuja ja kokoelma erilaisia aseita. Muutamat tomuiset jäljet estraadilla osottivat, että joku soturimalli juuri oli mennyt pois. Vetinen syysvalo oli katoamaisillaan, ja synkkiä varjoja oli atelieerin nurkissa.

„Niin," sanoi Dick miettivästi, „minä rakastan voimaa, minä rakastan leikkiä, minä rakastan vallattomuutta, mutta ennen kaikkea minä rakastan rahaa. Minä melkein rakastan niitä ihmisiäkin, jotka pitävät suurta melua ja maksavat rahaa. Melkeinpä. Mutta ne ovat omituista joukkoa — hämmästyttävän omituista!"

„He ovat kumminkin olleet sangen rakastettavia sinulle, poikaseni. Tuo sinun mitättömän pieni näyttelysi tuotti nähtävästi hyvät rahat. Näitkö sinä että sanomalehdet sanoivat sitä 'villitöiden näyttelyksi'."

„Vähätpä siitä. Minä möin joka rievun, minkä vain tahdoin myödä. Ja totta tosiaankin uskon, että ne menivät kaupaksi siksi, että ne luulivat minua jonkunmoiseksi lankuntuhraajaksi ilman mitään kasvatusta. Minä olisin saanut paremmat hinnat, jos olisin laittanut kuvani eläinten nahasta tai raapinut ne kamelin luulle, sen sijaan että nyt olin käyttänyt vain mustaa ja valkoista ja tavallisia värejä. Ne ovat tosiaankin merkillistä joukkoa, nuo ihmset. Ei ole oikein sanoa heitä ahdasmielisiksi. Minä tapasin tässä eräänä päivänä miehen, joka sanoi minulle että varjot valkealla hiedalla eivät milloinkaan voi olla

Digitized by Google

sinisiä, — ultramarini-sinisiä, — kuten ne ovat. Minä sain selville sitte myöhemmin, että tuo mies ei elämässään ollut käynyt Brightonin rannikkoa edempänä, mutta hän tiesi kaikki taiteesta kumminkin. Hän piti minulle pikku luennon ja neuvoi minua menemään kouluun oppimaan tekniikkaa. Olisi hauska tietää, mitä ukko Kami tuosta olisi arvellut."

„Milloinka sinä olet Kamin johdolla työskennellyt, sinä omituisten alkujen mies?"

„Minä opiskelin hänen luonaan kaksi vuotta Parisissa. Hän opetti personallisella vetovoimallaan. Ei hän muuta sanonut kuin: '*Continuez, mes enfants*', ja sitte jokainen sai tehdä parastansa. Hänen siveltimensä oli taivaallinen, ja hän tiesi kuinka värejä tuli käyttää. Kami uneksi värejä. Minä vakuutan, ettei hän ikinä ollut nähnyt mitä hän maalasi, mutta se oli hänen sisässään, ja hyvä siitä tuli."

„Muisteleppas sinä muutamia Sudanin näköaloja," sanoi Torpenhow hiukan kiusotellen.

Dick vääntelihe tuolillaan.

„Elä puhu semmoisesta! Minun alkaa taas tehdä mieli sinne ulos. Voi niitä värejä! Opaalia ja umbraa ja ambraa ja viinipunaista ja tiilipunaista ja rikkiä — semmoista rikinkeltaista kuin kakadun harjassa — ja sitä vastassa ruskeata, ja keskellä kaikkea kallionlohkare, musta kuin neekeri, ja kameliryhmä koristamassa etualaa ja taivas vaalean, kirkkaan sininen."

Hän alkoi astua edes takaisin.

„Ja kumminkin se on niin, että jos koetat antaa noille ihmisille esineet semmoisina kuin Jumala ne meille on antanut, ja koetat käyttää sitä voimaa, jonka Jumala on sinulle antanut —"

Digitized by Google

„Vaatimaton nuorukainen! Jatka.“

„Niin puoli tusinaa nuoria pakanoita, jotka eivät elämässään ole pistäneet nokkaansa edes Algieriin, vakuuttaa sinulle ensiksikin, että käsityksesi on epäitsenäinen ja toiseksi, että se ei ole taidetta.“

„Kaikki tuo tulee siitä, että minä läksin Lontoosta pois kuukaudeksi. Dickie, sinä olet kuljeskellut leikkikalukaupoissa ja kuunnellut ihmisten puhetta.“

„Täytyihän minun,“ sanoi Dick katuvaisena. „Sinä et ollut täällä, ja illat kävivät niin pitkiksi. Eihän ihminen voi aina työtä tehdä.“

„Niin, mutta ihminen voi joskus mennä ravintolaan hankkimaan itselleen pienoisen humalan.“

„Kadun, etten sitä tehnyt, mutta näetkö, minä jouduin yhteen muutamien miesten kanssa, jotka sanoivat olevansa taiteilijoita. Ja minä tiesin, että muutamat heistä osasivat piirtää, — mutta he eivät tahtoneet piirtää. He juottivat minulle teetä, — teetä kello 5 iltapäivällä! — ja keskustelivat taiteesta ja sielujensa tilasta. Niinkuin heidän sielunsa olisivat mitään merkinneet! Minä olen kuullut enemmän taiteesta ja nähnyt vähemmän taidetta näiden viimeisten kuuden kuukauden kuluessa kuin koko elämässäni ennen. Muistatko Cassavetti'ä, joka teki työtä jollekin kontinentin syndikaatille erämaa-armeijassa? Hän oli kuin joulukuusi täydessä asussa, vesipulloineen, nahkaremmeineen, pyssyineen, kirjoitusneuvoineen, laukkuineen, vaunulamppuineen ja Jumala ties mitä kaikkea hänellä olikaan marssiessaan maalaamaan tappelukenttää. Hänellä oli tapana raastaa niitä ympäri joka paikkaan ja kehuskella meille niiden käytännöllisyyttä. Mutta muu-

Digitized by Google

ten hän ei tehnyt mitään työtä, kehui vaan tiedoillaan, joita hän oli saanut Nilghailta.“

„Kunnon vanha Nilghai! Hän on nykyään kaupungissa lihavampana kuin koskaan. Hänen pitäisi tulla tänne tänä iltana. Minä näen eroituksen hyvin selvään silloisten ja nykyisten toveriesi välillä. Miksi et pysynyt erilläsi noista maitoparroista? Syytä itseäsi! Minä toivon, että se on saattanut mielesi kuohuksiin.“

„Eikä ole. Se on opettanut minulle mitä on taide — pyhä taide.“

„Sittenhän sinä olet todellakin oppinut jotain minun poissaollessani. No mitä on taide?“

„Anna heille semmoista, jota he tuntevat, ja kun olet antanut kerran, niin anna vielä uudestaan.“

Dick veti esiin kankaan, joka oli ollut seinän vieressä, lattialla.

„Tämä on todellista taidetta. Siitä tulee kuva erääseen viikkolehteen. Minä annoin sille nimeksi „viimeinen laukaus“, ja se on maalattu pienen akvarellin mukaan, jonka minä tein El Maghribin edustalla. Minä houkuttelin viinalla mallini, kunnon pyssyniekan, tänne. Sitten minä kestitsin häntä ja koristin häntä ja kääntelin ja vääntelin häntä, kunnes hän oli punakka, pörhötukkainen, hurja tappeluveikko, kypärä niskassa ja kuolonkauhu katseessaan, ja verta tihkui esiin haavasta hänen niskassaan. Kuva ei ollut kaunis, mutta siinä oli soturi ja siinä oli kerrassa mies.“

„Sanoppa se vielä kerran, vaatimaton lapsukainen!“

Dick nauroi.

Digitized by Google

„No, enhän minä puhu muille kuin sinulle. Niin, minä tein sen kuvan niin hyvin kuin taisin ja niin hyvin kuin öljyvärit sallivat. Sitten tuon maailmanlopun viikkolehden toimittaja selitti minulle, ettei yleisö tulisi pitämään siitä. Se oli brutaali ja raaka ja hurja — ihminenhän on tietysti lempeällä mielellä, kun hän taistelee henkensä edestä. Yleisö tahtoi jotain tyynempää ja hiukan enemmän värejä. Minä olisin voinut sanoa paljonkin, mutta puhu yhtä hyvin pässille kuin taidekauppiaalle. Minä otin takaisin 'viimeisen laukaukseni'. Ja katsoppas tulosta, jonka saavutin! Minä puin soturini siistiin punaiseen takkiin, jossa ei ole täpläkään. Se on taidetta. Minä kiillotin hänen saappaansa — huomaappa kuinka oikean saappaan kärki hohtaa. Se on taidetta. Minä puhdistin hänen pyssynsä — pyssyt ovat aina puhtaat tappelukentällä — sillä se on taidetta. Minä poleerasin hänen kypärinsä — polityyriä käytetään tietysti tappelukentällä ja taiteessa se on vallan välttämätöntä. Minä ajoin hänen partansa, minä pesin hänen kätensä ja annoin hänen kasvoilleen hyvinvoivan, rauhallisen ilmeen. Tulos: soturiräätälin muotikuva. Hinta: taivaalle kiitos, kaksi kertaa niin suuri kuin ensimmäisestä kuvasta, josta olin pyytänyt verrattain kohtuullisen maksun.“

„Ja sinä aijot lähettää tuon maailmalle omana työnäsi?“

„Miksi en lähettäisi? Minähän sen piirsin. Minä, minä yksin, palvellakseni pyhää, kotimaista taidetta ja *Dickensonin viikkolehteä*“.

Torpenhow tupakoi äänetönnä hetkisen. Sitten seurasi tuomio, lausuttuna hulmuavien savupilvien seasta:

Digitized by Google

„Jos sinussa ei olisi mitään muuta kuin löyhää turhamaisuutta, Dick, niin en välittäisi tuosta — minä antaisin sinun kernaasti omasta puolestani istua omalle maalikepillesi ja ajaa suoraa päätä helvettiin, mutta kun minä ajattelen, mitä sinä olet minulle, ja kun minä huomaan, että paitsi sitä että olet turhamainen, loukkautuu ylpeytesi yhtä lapsellisesti kuin kaksitoistavuotiaan tytön, niin minun täytyy sekaantua tuohon asiaan sinun itsesi tähden. Kas noin!“

Kangas repeytyi risahtaen, kun Torpenhow'n saapas tunki sen läpi, ja rottakoira hyppäsi lattialle otaksuen että rottia oli liikkeellä.

„Jos sinun tekee mielesi lausua pahoja sanoja nyt, niin lausu pois! Et näy virkkavan mitään. Minä jatkan. Sinä olet hullu. Ei kukaan vaimosta syntynyt mies ole niin voimakas, että hän voi pidellä yleisöä aivan mielivaltaisesti, vaikka tuo yleisö olisikin sellainen, jommoiseksi sinä sen kuvaat, — jota se, ohimennen sanoen, ei ole.“

„Mutta he eivät ymmärrä sen parempaa. Mitä sinä voit toivoa olennoilta, jotka ovat syntyneet ja kasvaneet tässä valossa?“ Dick osotti keltaista sumua. „Jos he tahtovat huonekaluvernissaa, niin anna sitä heille niin kauvan kuin he maksavat siitä. He ovat ainoastaan tavallisia ihmisiä, miehiä ja naisia. Sinä puhut heistä, aivan kuin he olisivat jumalia.“

„Tuo kuuluu varsin kauniilta, mutta se ei ollenkaan koske asiata. He ovat kumminkin juuri tuota yleisöä, jolle sinun pitää tehdä työtä, tahdotpa tahi et. He ovat sinun herrojasi. Elä petä itseäsi, Dickie, sinä et ole kyllin vahva pitääksesi heitä leikkikaluinasi — tai pitääksesi itseäsi omana leikkikalunasi, joka on vielä tärkeämpi seikka. Ja paitsi sitä, —

Digitized by Google

tule pois takaisin, Binkie, ei sinun tarvitse vahtia noita punaisia repaleita — ellet ole varuillasi, joudut vielä shekkikirjan kirouksen alaiseksi, ja se on pahempi kuin kuolema. Sinä juovut — olet jo puoleksi juopunut — helposti ansaitusta rahasta. Tuon rahan tähden ja oman kirotun turhamaisuutesi tähden sinä olet valmis tieten tahtoen tekemään huonoa työtä. Sinä tulet kyllä tekemään huonoa työtä tarpeeksi tahtomattasikin. Ja Dickie, koska minä rakastan sinua ja koska minä tiedän, että sinä rakastat minua, niin en aijo antaa sinun silpoa nenääsi ja turmella kasvojasi, vaikka siitä maksettaisi kaikki Englannin kulta. Se on siis päätetty. No, kiroile nyt."

„Enpä tiedä," sanoi Dick. „Olen koettanut suuttua, mutta sinä olet niin inhottavan järkevä. Nyt nousee aika mellakka *Dickensonin viikkolehdessä*, arvelen ma."

„Miksi kaikkien Dickensonien nimessä sinä teet työtä viikkolehdelle? Sehän on sulaa voimien tuhlaamista."

„Mutta se tuottaa noita himotuita kolikoita," sanoi Dick pistäen kädet taskuihinsa.

Torpenhow katsoi häneen syvimmällä ylenkatseella.

„Huh, minä luulin sinua mieheksi," sanoi hän, „mutta sinä oletkin lapsi."

„Enpähän ole," sanoi Dick käännähtäen nopeasti tuolilla. „Sinulla ei ole mitään käsitystä siitä, miltä varma rahantulo maistaa sellaiselle miehelle, joka koko ikänsä on ollut sen puutteessa. Ei mikään enää voi maksaa minulle muutamia elämäni menetettyjä iloja, sitä esim. kun sain tuolla kiinalaisella sika-

Digitized by Google

laivalla syödä leipää ja hilloa joka veroksi, siksi että Ho-Wang ei tahtonut antaa meille parempaa ruokaa, ja kaikki maistui sialle, — kiinalaiselle sialle. Minä olen tehnyt työtä tämän tähden, minä olen hikoillut, nähnyt nälkää viikkokausia, kuukausia. Ja nyt kun minä olen saavuttanut menestykseni, aijon käyttää tilaisuutta hyväkseni niin kauvan kun onneni kestää. Antaa noitten maksaa — he eivät ymmärrä."

„Mitä teidän majesteettinne siis suvaitsee tahtoa? Sinä et voi tupakoida enempää kuin tupakoit nyt. Sinä et tahdo juoda. Sinä et välitä hienosta ruuasta. Sinä pukeudut aivan silmät ummessa, ainakin päättäen ulkoasustasi. Sinä et tahtonut hankkia hevosta itsellesi, kuten eräänä päivänä esitin, sillä sinä arvelit, että se voisi rampautua, ja pidit mukavampana käyttää ajuria, kun läksit kaupungille. Etkä sinä myöskään ollut kyllin hupsu uskoaksesi, että teaatterit ja muut sellaiset laitokset, joita voi rahalla ostaa, ovat samaa kuin elämä. Mitä ihmeitä sinä siis rahalla teet?"

„Se on kumminkin hyvä olemassa, siunatkoon sen kultaista sielua," sanoi Dick. „Se on aina hyvä olemassa. Kohtalo on antanut minulle pähkinöitä purrakseni, kun hampaani vielä ovat vahvat. Minä en ole vielä löytänyt sitä pähkinätä, jota tahtoisin purra, mutta minä pidän hampaani terävinä. Ehkäpä me kerran, sinä ja minä, lähdemme kiertämään maailman ympäri."

„Ilman työtä, ilman ketään kiusaamassa meitä ja ilman ketään, jonka kanssa pitäisi kilpailla, niinkö? Parin viikon perästä sinulle ei enää viitsisi sanoa sanaakaan. Ja paitsi sitä, minä en lähtisi mukaan. Minä en viitsisi ostaa huvituksia toisen miehen

Digitized by Google

sielulla, — sillä sitä se juuri olisi. Dick, elä viitsi väittää vastaan. Sinä olet hullu."

„Minulla ei ole mitään syytä myöntää sitä. Kun minä olin tuolla kiinalaisella sikalaivalla, sai meidän kapteenimme kuulla loppumatonta kiitosta siitä, että hän pelasti kaksikymmentäviisituhatta meritautista porsasta, kun meidän vanha laivaräppänä ajoi karille tukkilauttaan. Jos minä nyt käytän noita porsaita vertauskuvana —"

„Hiiteen kaikki sinun vertauskuvasi! Aina kun minä koetan parantaa sinun sieluasi, vedät sinä esille jonkun sopimattoman kuvan sangen pimeästä entisyydestäsi. Brittiläinen yleisö ei ole verrattava sikalaumaan. Se mikä tuottaa kiitosta aavalla merellä, ei tuota kiitosta täällä. Ja kunniantunto on kunniantunto yli koko maailman. Lähdeppäs taas kävelemään, ja koeta saada hiukan itsekunnioitusta taas. Ja jos Nilghai tulee tänne tänä iltana, niin saanko näyttää hänelle hiukan sinun kultakaivoksiasi?"

„Tietysti. Kohta sinä kaiketi kysyt pitääkö sinun koputtaa minun oveani."

Ja Dick läksi ulos tekemään tiliä itsensä kanssa nopeasti kerääntyvässä Lontoon sumussa.

Puoli tuntia myöhemmin Nilghai kömpi ylös portaita. Hän oli etevin, samoin kuin myöskin kooltaan muhkein sotakirjeenvaihtajista, ja hänen kokemuksensa johtuivat sytykeneulakiväärien keksinnöstä saakka. Lukuunottamatta hänen apulaistaan Keneuta, suurta Sotakotkaa, ei ollut mahtavampaa miestä koko ammattikunnassa kuin hän, ja hän alkoi aina keskustelunsa sillä uutisella, että keväällä syntyy levottomuuksia Balkanin niemimaalla. Torpenhow nauroi hänen astuessaan huoneeseen.

Digitized by Google

„Elä välitä nyt levottomuuksista Balkanin niemimaalla. Ainahan sellaisten pikkuvaltojen täytyy kiistellä. Mutta oletko kuullut Dickin menestyksestä?“

„Olen. Hänen maineensa on kaikkien suussa, eikö niin? Minä toivon, että sinä kasvatat hänessä nöyryyttä? Häntä täytyy masennella silloin tällöin.“

„Se on totta. Hän alkaa leikkiä n. s. maineensa kanssa.“

„Joko nyt! Kautta Jupiterin, onpas hänessä nyt miestä! Minä en tunne hänen mainettaan, mutta se on varma, että hän ei kunnialla lopeta, jos hän kääntyy sille tielle.“

„Sen minä sanoin hänelle. Mutta minä en luule, että hän uskoo minua.“

„Tietysti, he eivät milloinkaan usko ensin alkaessaan. Mikä romu tuossa lattialla on?“

„Todisteita hänen viimeisestä julkeudestaan.“

Torpenhow asetteli kokoon taulun rikkirevityt palaset ja näytti Nilghaille tuon silitetyn, kiillotetun kuvan. Nilghai katseli sitä hetkisen viheltäen itsekseen“.

„Öljypainos — kiiltokuva“, — sanoi hän sitten. „Mikä häneen meni, kun hän tuon teki? Mutta kuinka mainiosti hän on keksinyt juuri sen naulan, joka vetää yleisöä, joka ajattelee saappaallaan ja lukee kyynäspäillään. Tuo kylmäverinen hävyttömyys siinä melkein pelastaa koko kuvan. Mutta hän ei saa jatkaa tuohon tapaan. Eikö häntä ole ylistetty ja pantu tuhmuuksia hänen päähänsä liiaksi? Sinä tiedät että tällä kansalla ei ole mitään käsitystä suuruussuhteista. He voivat nimittää häntä toiseksi Detailleksi ja kolmanneksi Meissonier'ksi niin kauvan

Digitized by Google

kuin hän on muodissa. Se on sopimatonta ravintoa semmoiselle penikalle."

„Minä en usko, että Dick välittää siitä kovin paljon. Sinä voisit yhtä hyvin nimittää suden pentua jalopeuraksi siinä toivossa, että hän maksuksi imartelustasi suostuisi luopumaan luupalasestaan. Dickin sielu on pankissa. Hän tekee ansiotyötä."

„Nyt kun hän on luopunut sotapalveluksesta, niin hän ei tietystikään käsitä, että velvollisuudet ovat juuri samat kuin ennenkin, vaikka isännät ovat toiset."

„Kuinka hän sen käsittäisi. Hän luulee olevansa oma herransa."

„Todellako? Minä voisin korjata tuon erehdyksen hänen itsensä tähden, jos vielä on mitään voimaa painetulla sanalla. Hän tarvitsee pieniä piiskanläiskähdyksiä".

„Mutta tee tehtäväsi taidolla. Minä kyllä kurittaisin häntä itsekin, mutta pidän hänestä liian paljon."

„Minulla ei ole mitään sellaisia epäröimisiä. Hän oli kerran kyllin julkea koettaakseen viekotella pois erään tytön suosiota minulta Kairossa. Minä olin unohtanut koko jutun, mutta nyt minä muistan."

„Löikö hän sinut laudalta?"

„Sittenpähän kuulet, kun minä olen tehnyt tilini hänen kanssaan. Mutta mitä se hyödyttäisi kumminkaan? Jätetään hänet yksin, niin kyllä hän palaa kotiin taas häntä koipien välissä, jos hänessä on vähääkään miestä. Viikon elämä merkitsee paljon enemmän kuin elämöivä viikkolehti. Mutta, olipa miten oli, kyllä minä häntä löylyytän. Minä löylyytän häntä perinpohjaisesti *Tarkastajassa.*"

Digitized by Google

„Onnea vain! Mutta minä luulen että Dickiin ei pikku iskut vaikuta. Hänen sielunsa näkyy saaneen tulikasteensa jo ennenkuin me tutustuimme häneen. Hän on äärettömän epäluuloinen eikä välitä mistään laeista.“

„Se riippuu luonteesta,“ sanoi Nilghai. „Sama on hevosten laita. Toiset tekevät työtä, kun saavat piiskaa, toiset nousevat pystyyn ja toiset taas jatkavat tyyneesti kävelyään kädet housuntaskuissa.“

„Dick kuuluu viimeksi mainittuihin,“ sanoi Torpenhow. „Odotahan kunnes hän palaa kotiin. Sillä välin voit alkaa kirjoittaa saarnaasi täällä. Minä näytän sinulle muutamia hänen viimeisiä ja huonoimpia töitään täällä atelieerissa.“

Dick oli vaistomaisesti hakenut virtaavaa vettä tyynnyttääkseen mieltänsä. Hän nojautui rautakaiteeseen ja katseli kuinka Thames virtasi Westminstersillan alitse. Hän alkoi ajatella Torpenhow'n neuvoa, mutta vaipui tapansa mukaan pian katselemaan ohikulkijain kasvoja. Muutamilla oli kuolonmerkki kasvoissaan ja Dick ihmetteli, että he saattoivat nauraa. Toiset, enimmäkseen tanakkaa, lujatekoista väkeä, hohtivat rakkautta, toisiin taas oli kova työ uurtanut leimansa. Dick tiesi, että hän voisi käyttää jokaista noista hyväkseen. Köyhät kärsivät siksi että hän saisi oppia siitä, ja rikkaat saivat maksaa hänen oppinsa tuloksista. Siten hänen menestyksensä maailmassa ja hänen kassansa pankissa kasvaisivat. Hän oli kärsinyt. Nyt hän käyttäisi muiden kärsimyksiä hyväkseen.

Sumu hävisi vähäksi aikaa ja aurinko kuvastui veripunaisena veteen. Dick tuijotti siihen kunnes hän kuuli nousuveden kohinan hiljaa taukoovan

Digitized by Google

aivan kuin meren aaltojen loiske lakkaa laskuveden aikana. Eräs tyttö nojautuen pojan käsivarteen huusi raa'asti „Pois tieltä, lurjus!“ ja sama tuulen puuska, joka oli hiukan hajoittanut sumua, ajoi Dickin kasvoihin mustaa savua virtalaivasta, joka seisoi ankkuripaikassaan lähellä rantaa. Hän seisoi hetkisen aivan pimeässä, kääntyi sitten ympäri ja näki edessään — Maisien.

Se ei ollut erehdys. Vuodet olivat muuttaneet lapsen naiseksi, mutta ne eivät olleet muuttaneet noita tumman harmaita silmiä, eikä helakan punaisia ohuita huulia, eikä lujapiirteistä suuta ja leukaa. Ja aivan kuten ennenkin hänen yllään oli taas ruumista myöten käypä harmaa puku.

Koska ihmissielu on rajoitettu eikä ollenkaan voi hallita itseään, astui Dick askeleen eteenpäin ja sanoi: „Halloo,“ koulupoikien tapaan, ja Maisie vastasi: „Oh, Dick, sinäkö se olet?“

Ja sitten aivan vastoin hänen tahtoaan ja ennenkuin hänen aivonsa, jotka juuri olivat vapautuneet kassalaskuista, olivat ennättäneet antaa käskyjä toisille hermoille, rupesivat suonet Dickin ruumiissa tykyttämään hurjasti, ja hänen kitalakensa tuntui aivan kuivalta. Sumu laskeutui taas, ja Maisien kasvot näyttivat harmaan valkoisilta sen läpi. Ei sanaakaan lausuttu, mutta Dick alkoi astua Maisien vieressä, ja molemmat kulkivat pitkin rantaa aivan niinkuin ennen heidän iltakävelyillään mutarannikolla. Sitten sanoi Dick hiukan käheästi:

„Kuinka Amomma jaksaa?“

„Se kuoli, Dick. Ei patruunista, vaan liiasta syömisestä. Se oli aina niin ahne. Eikö se ole hullua?“

Digitized by Google

„On. Ei. Tarkoitatko Amommaa?“

„Nii—in. En. Tätä. Mistä sinä olet tullut?“

„Tuolta noin.“ Dick osotti itäänpäin sumun läpi. „Entä sinä?“

„Oh, minä asun pohjoisessa, — pimeässä pohjoisessa, tuolla puolen puistoa. Minä olen hyvin ahkera.“

„Mitä sinä teet?“

„Minä maalaan aika paljon. Se minulla on työnä.“

„Mitä on tapahtunut? Sinullahan oli kolmesataa puntaa vuodessa.“

„Se minulla on vieläkin. Minä vain maalaan; ei mitään muuta ole tapahtunut.“

„Oletko sinä yksin siis?“

„Eräs tyttö asuu minun kanssani. Elä kulje niin kovaa, Dick, nyt sinä et astu ollenkaan tahdissa.“

„Kas, että sinä huomasit.“

„Miksi en huomaisi! Ainahan sinä astut epätahdissa.“

„Niinhän minä teen, ikävä kyllä. Sinä siis jatkoit maalamista?“

„Tietysti. Sanoinhan minä että jatkaisin. Minä olin ensin Slade-koulussa, sitten Mertonilla St. John's Woodissa, suuressa atelieerissa, sitten minä tein työtä omin päin — s. o. menin Kansallismuseoon — ja nyt minä teen työtä Kamin johdolla.“

„Mutta Kami on kai Parisissa?“

„Ei, hän opettaa atelieerissaan Vitry-sur-Marnessa. Minä teen työtä hänen johdollaan kesäi-

Digitized by Google

sin ja asun talvet Lontoossa. Minulla on oma talous."

„Myytkö sinä paljon?"

„Silloin tällöin, en usein. Tuossa on minun omnibussini. Minun täytyy mennä siihen tai menettää puoli tuntia. Hyvästi, Dick!"

„Hyvästi, Maisie. Etkö sanoisi minulle, missä asut? Täytyyhän minun tavata sinut uudestaan, ja ehkä voisin auttaa sinua. Minä — minäkin maalailen hiukan."

„Minä tulen puistoon huomenna, ellei ole hyvää valoa, että voin maalata. Minä kävelen edes takaisin Marble Arch'in edustalla, se on minun tavallinen virkistysmatkani. Mutta tietysti minun pitää tavata sinut jälleen."

Hän astui omnibussiin ja hävisi sumuun.

„Hm — minä — olen — noiduttu!" huudahti Dick ja palasi asuntoonsa.

Torpenhow ja Nilghai löysivät hänet istumassa portailla atelieerinsa oven ulkopuolella, lausuen saman lauseen uudelleen hirveän juhlallisesti.

„Sinä tulet olemaan vielä enemmän noiduttu, kun minä olen puhunut suuni puhtaaksi," sanoi Nilghai, kohottaen jykevän vartalonsa Torpenhow'n olkapäitten takaa ja huiskuttaen kosteata käsikirjoitusta edes takaisin. „Dick, koko maailma puhuu, että sinua vaivaa pään paisuminen."

„Halloo, Nilghai! Joko sinä olet täällä? No miten kä Balkanilla jaksetaan ja kuinka kaikki pikku balkanilaiset voivat? Toista puolta sinun naamastasi on mahdoton piirtää, kuten tavallista."

„Vähätpä siitä. Minulla on tehtävänä nolata sinut kirjoituksellani. Torpenhow ei tahdo sitä tehdä

Digitized by Google

väärästä hienotuntoisuudesta. Minä olen tarkastanut kaiken roskan sinun atelieerissäsi. Se on suorastaan häpeällistä."

„Ohoh! Todellako? Jos sinä luulet voivasi nolata minut, niin ilmoitan sulle, että erehdyt. Sinä voit kirjoittaa ainoastaan kuivia kertomuksia, ja sinulla pitää oleman yhtä väljä kääntymistila paperilla kuia P. & O.-lastilaivalla. Mutta annappas kuulua, ja nopeasti, sillä minä aijon mennä nukkumaan."

„Hm! hm! hm! Ensimmäinen osa käsittelee vain sinun kuviasi. Tässä on loppuponsi: „Semmoinen työ, joka on tehty ilman vakaumusta, jossa voimaa on tuhlattu vähäpätöisyyksiin ja jonka tarkoituksena on ainoastaan muotia takaa-ajavan yleisön suosion saavuttaminen —"

„Se tarkoittaa 'viimeisen laukauksen' toista painosta. No jatka pois!"

„— ‚suosion saavuttaminen, semmoinen työ päättyy välttämättömästi unhoitukseen, jonka edellä käypi ylenkatseensekainen sietäväisyys. Tämä vaara näkyy uhkaavan Herra Heldariakin!"

»*Hau-hau-hau-hau-hau!*" sanoi Dick epäkunnioittavasti. „Se on kömpelö loppuponsi, mitä kurjinta sanomalehtikieltä, mutta se on vallan totta. Ja kumminkin" — hän hypähti seisaalleen ja sieppasi käsikirjoituksen Nilghailta — „sinä arpinen, kevytmielinen, kulunut, vanha tappeluniekka! Sinut lähetetään aina sodan alkaessa tyydyttämään sokean, raa'an brittiläisen yleisön petomaista verenhimoa. Nykyään ei ole mitään tappeluareenoja, mutta sen sijaan erityisiä kirjeenvaihtajia. Sinä olet kömpelö tappeluniekka, joka hiivit sisään takaoven kautta ja puhut

Digitized by Google

maailmalle mitä olet nähnyt. Sinä olet aivan samalla tasalla kuin kiihkeä piispa tai suosiota janoova näyttelijätär, tai hävittävä syklooni, tai — minä itse. Ja sinä aijot pitää luentoja minun työstäni! Nilghai! Jos maksaisi vaivaa, piirtäisin sinusta pilakuvan neljään lehteen!"

Nilghai säphähti. Tuota hän ei ollut ajatellut.

„Nyt minä en viitsi tehdä muuta kuin tämän!" Käsikirjoitus repesi pieniksi palasiksi, jotka leijailivat alas portaita. „Mene kotiin Nilghai," jatkoi Dick, „mene kotiin ja pane maata omalle pienelle yksinäiselle vuoteellesi, ja jätä minut rauhaan. Minä aijon sulkeutua huoneeseni huomiseen saakka."

„Joko nyt? Eihän kello ole vielä seitsemänkään!" sanoi Torpenhow hämmästyneenä.

„Sama se minulle, vaikka olisi kello kaksi aamulla," sanoi Dick asettuen atelieerin ovelle. „Minulla on tositehtävää nyt, ja minä en huoli mitään päivällistä."

Hän sulki oven ja työnsi reikelin eteen.

„Mitä voi tehdä tuommoiselle miehelle?" sanoi Nilghai.

„Jätä hänet yksin. Hän on vallan hullu."

Kello yhdentoista aikaan Dick potkasi atelieerin oveen.

„Onko Nilghai siellä vielä?" sanoi ääni sisältä. „Sano hänelle, että hän voi sisällyttää kaikkien tuultapieksevien kirjoitustensa ajatuksen tähän ainoaan epigrammiin: ‚Ainoastaan vapaat ovat sidottuja, ainoastaan sidotut ovat vapaita'. Ja sano hänelle, Torpenhow, että hän on hullu ja minä olen myös."

Digitized by Google

„All rigth! Tuleppas nyt illalliselle. Sinä tupakoit tyhjälla vatsalla.“

Ei kuulunut mitään vastausta.

Digitized by Google

V LUKU.

Ritari lausui: „Tuhannen
On mulla palveliaa
Ja linnaa mull' on yhdeksän
Tyne-virran huuhtomaa."

Vaan keijukaisten haltija
Nyt vastas nauraen:
„Mä mitä huolin vallastas!
Sua minä hallitsen!"

Sir Hoggie ja Keijukaiset.

Seuraavana aamuna Torpenhow löysi Dickin syvästi vaipuneena tupakoimiseen.

„Hei, hei, hurja veikko, kuinka jaksat nyt?"

„Enpä tiedä. Koetan juuri saada sitä selville."

„Olisi paljoa parempi, jos tekisit työtä sen sijaan."

„Ehkä. Mutta minulla ei ole kiirettä. Minä olen keksinyt jotain, Torp, *Ego* on liian mahtava minussa."

„Tosiaanko? Onko tuo keksintö seurauksena minun saarnoistani vaiko Nilghain?"

Digitized by Google

„Se selveni minulle yht'äkkiä ja aivan itsestään. *Ego* on aivan liian mahtava. Ja nyt minä aijon tehdä työtä.“

Hän käänteli muutamia puolivalmiita luonnoksia, veti esiin uuden kankaan, puhdisti kolme pensseliä, usutti Binkien puremaan manekiinin varpaita, viskeli asekokoelmiaan ja muuta romua, ja sitten hän aivan äkkiä läksi ulos selittäen että hän oli tehnyt tarpeeksi sen päivän osalle.

„Se on suorastaan häpeämätöntä,“ sanoi Torpenhow, „se on ensi kerran kun Dick ikinä on jättänyt työnsä kesken, vaikka aamu on kirkas. Ehkä hän on keksinyt, että hänellä on sielu, tai taiteilijaluonne, tai jotain muuta yhtä arvokasta. Semmoista se on, kun jää yksin kuukaudeksi. Ehkä hänellä on tapana juosta ulkona iltasin. Se on saatava selville.“

Hän soitti kelloa ja vanha, kaljupää talonisäntä, jota ei mikään maailmassa voinut hämmästyttää tai suututtaa astui sisään.

„Beeton, kävikö herra Heldar syömässä päivällistä ulkona sillä ajalla kun minä olin poissa kaupungista?“

„Ei kertaakaaa edes pukeutunut vierailupukuunsa koko ajalla, hyvä herra. Enimmäkseen hän söi päivällistä kotona, mutta pari kertaa hän toi muutamia hyvin merkillisiä nuoria herroja tänne teaatterin jälkeen. Ne olivat todellakin hyvin merkillisiä. Herrat täällä yläkerrassa kyllä saavat elää aivan vapaasti, mutta kyllä minusta sentään tuntuu siltä, että ei se ole oikein sydämellistä muita hyyriläisiä kohtaan, jos heittää kävelykepin alas portaita, ja sitten neljä miestä lähtee sitä noutamaan ylös kello puoli kolme

Digitized by Google

aamulla laulaen täyttä kurkkua ‚Tuoppas whiskyä, Willie kulta', — ja se ei tapahtunut kerran, vaan monta monituista kertaa. Minä sanon aina että tehkää muille mitä toivotte muiden tekevän teille. Se on minun sananlaskuni."

„Tietysti! Tietysti! Minä pelkään että yläkerta ei ole kaikkein hiljaisin tässä talossa."

„En minä valita milloinkaan, herra Torpenhow. Minä puhelin ystävällisesti herra Heldarille, ja hän nauroi vain ja laittoi sitten minulle kuvan rouvastani, joka on yhtä hyvä kuin painettu. Se ei kiillä niin kauniisti kuin valokuva, mutta minä sanon aina, että ei kenkkihevosen suuhun katsota. Herra Heldar ei ole pukeutunut vierailupukuunsa viikkokausiin."

„Sitten on kaikki hyvin," sanoi Torpenhow. „Vallattomuus on terveellistä, ja Dickillä on oma päänsä, mutta jos kerran nainen sekaantuu peliin, en ole niin varma enää. — Binkie pikkunen, sinä et tahtoisi olla mies, ethän. Ne ovat sellaisia petoja, ja ne tekevät kaikenlaisia hulluuksia."

Dick oli kääntynyt pohjoiseen päin puiston halki, ja hän oli samalla mielellä kuin silloin ennen kulkiessaan pitkin mutarannikkoa Maisien kanssa. Hän nauroi ääneensä muistellessaan kuinka hän oli ripustanut Amomman sarvet täyteen paperihetaleita ja Maisie oli kalpeana raivosta lyönyt häntä nyrkillään. Kuinka pitkiltä nuo neljä vuotta tuntuivat ajatellessa niitä päästä päähän, ja kuinka läheisesti Maisien muisto oli liittynyt joka hetkeen! Myrsky merellä ja Maisie harmaassa puvussa rannalla pyyhkien märkää tukkaansa pois silmiltä ja nauraen kalastusvenheitten kiitämiselle kotiinpäin; kuuma päiväpaiste rantaäyräällä ja Maisie hymähtäen ylenkatseellisesti, nenä pys-

Digitized by Google

tyssä; Maisie pakenemassa tuulta, joka vinkui rannalla ja ajoi santaa hänen korviinsa; Maisie tyyneenä ja itsenäisenä valehdellen rouva Jennettille, ja Dick avustamassa häntä rohkeammilla petoksilla; Maisie hypellen kevyesti kiveltä kivelle, pistooli kädessä ja huulet kiinni nipistettyinä; ja Maisie harmaassa puvussa istumassa vanhan kanuunan ja nuokkuvan keltaisen meriunikon välillä. Nuo kuvat kiitivät hänen ohitsensa yksitellen ja viimeinen viipyi kauvimmin. Dick oli täydellisesti onnellinen ja mieli täynnä hiljaista rauhaa, joka oli aivan uutta ja vierasta hänelle. Hänen ei päähänsä juolahtanut, että hänellä oli muutakin tehtävätä kuin juoksennella pitkin puistoa keskellä aamupäivää.

„Tänään on hyvä valo maalaamiselle," sanoi hän katsellen tyyneesti omaa varjoaan. „Siitä pitäisi kai olla kiitollinen. Ja tuossa on Maisie."

Maisie kulki Dickiä kohti Marble Arch'in luota, ja Dick huomasi että hän käveli aivan samalla tavalla kuin ennenkin. Se oli niin hauskaa, että hän oli vielä entinen Maisie ja niin sanoaksemme Dickin huonenaapuri. He eivät tervehtineet toisiaan, sillä sitä he eivät koskaan ennenkään tehneet, noina entisinä päivinä.

„Mitä sinä teet poissa atelieeristasi tähän aikaan vuorokautta?" sanoi Dick, aivan kuin hänen velvollisuutensa olisi ollut alkaa puhetta.

„En mitään. En kerrassa mitään. Minua harmitti kun en osannut maalata leukaa, ja sitten minä raavin sen pois. Sitten jätin sen täyteen kaikenlaisia maalin jäännöksiä ja läksin ulos."

„Minä tiedän, mitä sellainen raapiminen on. Mitä sinä maalasit?"

Digitized by Google

„Fantasia-pään vain, jota en saanut onnistumaan, — hirveä pää!“

„Minä en maalaa ihoa sellaiselle kankaalle, josta olen raapinut pois jotain. Se käy ilkeän karkeaksi, kun värit kuivavat.“

„Eikä käy, jos raavit taitavasti.“ Maisie näytti käden liikkeellä metoodinsa. Hänen valkoisella kalvoimellaan oli maalin täplä. Dick nauroi.

„Sinä olet epäsiisti, kuten ennenkin.“

„Se on kai tarttunut sinusta. Katsoppas omia kalvoimiasi.“

„Taivas! Se on totta! Ne ovat pahemmat kuin sinun. En luule että olemme kumpikaan muuttuneet paljon entisestä. Annappas kun katson kumminkin.“

Hän tarkasteli Maisie'a tutkivasti. Kalpean sininen syysilma tunki puiston puiden lomitse ja muodosti taka-alan Maisien harmaalle puvulle, mustalle pienelle samettihatulle, mustalle tukalle ja varmalle profiilille.

„Ei, ei mitään ole muuttanut. Kuinka hyvä se on! Muistatko kun minä kerran sidoin sinun tukkasi matkalaukun sankaan?“

Maisie nyökäytti päätään silmät välähtäen ja kääntyi Dickiin.

„Odotappas vähän,“ sanoi Dick. „Nuo suupielet ovat hiukan vetäytyneet alaspäin. Kuka sinua on kiusannut, Maisie?“

„Ei kukaan muu kuin minä itse. Minun työni ei koskaan näytä edistyvän, ja kumminkin minä koetan parastani, ja Kami sanoo —“

„*'Continuez mesdemoiselles. Continuez toujours mes enfants'*. Kami on masentava. Suo anteeksi.“

Digitized by Google

„Sillä tavalla hän juuri sanoo. Viime kesänä hän sanoi että minä olen edistynyt ja hän antaisi minun panna taulujani näyttelyyn tänä vuonna.“

„Ei suinkaan täällä.“

„Ei, tietysti ei. Salongissa.“

„Sinä lennät korkealle.“

„Minun siipeni ovat kauvan kyllä olleet sidotut. Missä sinä panet näytteille, Dick?“

„En missään. Minä myyn.“

„Mitä sinä oikeastaan maalaat, sitten?“

„Etkö sinä ole kuullut?“ Dickin silmät lensivät selälleen. Oliko se mahdollista? Hän mietti, millä lailla hän parhaiten asian selvittäisi. He olivat jokseenkin lähellä Marble Arch'ia.

„Tuleppas tänne Oxford Streetille hiukan, niin näytän sinulle.“

Pikkunen väkiryhmä seisoi taulukaupan edustalla, jonka Dick tunsi hyvin.

„Siellä on muutamia jäljennöksiä minun tauluistani,“ sanoi hän hillityllä ylpeydellä. Ei milloinkaan ennen menestys ollut maistunut niin hyvälle hänen mielestään. „Tuossa näet millaisia minä maalaan. Pidätkö niistä?“

Maisie katseli hurjasti kiitävää kenttätykistöä, joka juuri kiirehti taisteluun. Hänen takanaan väentungoksessa seisoi kaksi tykkimiestä.

„Ensimmäistä hevosta on ammuttu,“ sanoi toinen tykkimies toiselle. „Voi kuinka pahasti ovat repineet sen, mutta toiset ovat sitä paremmassa kunnossa. Tuo ensimmäinen ajaja ajaa paremmin kuin sinä, Tom. Katsoppas kuinka viisaasti hän ohjaa hevostaan.“

Digitized by Google

„Numero kolme keikahtaa pois satulasta ensi törmässä,“ vastasi toinen.

„Eipäs. Katsoppas kuinka sen jalka ponnistaa jalustimeen. Kyllä se onnistuu.“

Dick katseli Maisien kasvoja ja hänen rintansa kohosi ilosta — suuresta, voimakkaasta, itsekkäästä ilosta. Maisien mieli oli kiintynyt ihmisryhmään enemmän kuin tauluihin. Tuota hän ymmärsi.

„Ja tuota minä olen halunnut! Voi kuinka minä olen halunnut sitä!“ sanoi Maisie vihdoin hiljaa.

„Se on kaikki minun,“ sanoi Dick tyynesti. „Katsoppas heidän kasvojaan. Se vaikuttaa heihin. He eivät itse ymmärrä, mikä se on, joka avaa heidän silmänsä ja suunsa, mutta minä sen tiedän, että minun työni on hyvää.“

„Niin. Minä näen sen. Voi mikä menestys sinua on tavannut!“

„Tavannut minut tosiaankin! Kyllä minun piti lähteä sitä hakemaan. Vai mitä arvelet?“

„Minä sanon sitä menestykseksi. Kerro minulle kuinka sinä saavutit sen.“

He palasivat takasin puistoon ja Dick kertoi koko historian omista töistään ylpeänä kuin ainakin nuori mies, joka puhuu tytölle. Alusta loppuun saakka vilahti m i n ä — m i n ä — m i n ä koko kertomuksen läpi aivan kuin telegrafitolpat junalla matkustajan ohi. Maisie kuunteli ja nyökäytti päätään. Kertomukset Dickin taisteluista ja kärsimyksistä eivät liikuttaneet häntä vähääkään. Kunkin jakson lopussa Dick lausui: „Ja s e opetti minulle hiukan kuinka värejä on käytettävä“, tai kuinka valoa oli esitettävä tai kuinka joku muu seikka, jota hän oli pohtinut oli käynyt selvinnyt. Hän kuljetti sitten Maisiea läpi

Digitized by Google

puolen maailmata, kertoen niinkuin hän ei milloinkaan ennen elämässään ollut kertonut. Ja kun hänen innostuksensa oli ylimmillään, tuli häneen ääretön halu sulkea tuo tyttö syliinsä, tuo tyttö, joka nyökäytti päätään ja sanoi „kyllä ymmärrän, jatka vain,“ — hänen teki mieli ottaa Maisie syliinsä ja kantaa hänet kauvas pois, siksi että se oli Maisie, ja siksi että Maisie ymmärsi ja siksi että Maisie oli aina oikeassa, ja siksi että Maisie oli se nainen, joka oli kaikista naisista toivottavin.

Sitten hän äkkiä hillitsi itsensä.

„Ja sitten minä otin kaikki mitä tahdoin,“ sanoi hän, „ja minun täytyi taistella sen tähden. No kerroppa sinä nyt.“

Maisien kertomus oli melkein yhtä harmaa kuin hänen pukunsa. Hän kertoi pitkistä vuosista täynnä ahkerata raatamista ja sitkeätä ylpeyttä, jota taidekauppiaiden hymy ei voinut murtaa, eikä liioin Lontoon sumu, joka viivytti työntekoa, eikä Kamin epäystävällisyys eikä ivallisuuskaan, eikä se seikka, että tytöt toisissa atelieereissa olivat kiusallisen kohteliaita hänelle. Tuolla ajalla oli hyvin harvoja valopilkkuja, — joskus tosin oli joku taulu otettu vastaan maaseudun näyttelyihin, — ja aina loppui kertomus tällä valituksella:

„Kuten näet, Dick, minä en onnistunut, vaikka tein työtä niin ahkerasti.“

Dick tunsi sääliä. Noinhan Maisie oli puhunut silloinkin kun hän ei saanut luotia sattumaan aallonhalkaisijaan, tuntia ennenkuin hän oli suudellut Dickiä. Ja tuo oli tapahtunut aivan eilen.

„Elä välitä siitä,“ sanoi Dick. „Minä kerron sulle jotain, kun sinä vain uskoisit sen.“ Ja

Digitized by Google

sanat muodostuivat kuin itsestään hänen suussaan.

„Tuo menestys ja onni kaikkineen päivineen ei ole senkään arvoinen kuin yksi ainoa suuri keltainen meriunikko Fort Keelingin edustalla.“

Maisie punastui hiukan.

„Hyvähän sinun on puhua, kun sinulla on ollut menestystä, mutta minulla ei ole ollut.“

„No, anna minun siis puhua. Minä tiedän, että sinä ymmärrät, Maisie rakas, se kuuluu ehkä hiukan hullulta, mutta nuo kymmenen vuotta eivät ole olleet olemassa ollenkaan, ja minä olen tullut takasin nyt. Kaikki on juuri kuin ennenkin. Etkö sinä näe sitä? Sinä olet yksin ja minä olen yksin. Mitä sinä huolehdit? Tule minun omakseni, kulta.“

Maisie piirteli hiekkaan parasollillaan. Molemmat istuivat penkillä.

„Minä ymmärrän,“ sanoi hän hitaasti. „Mutta minulla on työni tehtävänä, ja minun täytyy se tehdä.“

„Tee se sitten minun kanssani, kulta. En minä häiritse.“

„Ei, en voi. Se on minun työni, — minun — minun — minun! Minä olen ollut yksin koko elämäni ja minä en tahdo olla kenenkään muun oma kuin oman itseni. Minä muistan nuo entiset asiat yhtä hyvin kuin sinäkin, mutta se ei merkitse mitään. Me olimme pikku lapsia silloin emmekä ymmärtäneet, mikä oli edessämme. Dick, elä ole itsekäs. Minä luulen voivani saavuttaa hiukan menestystä ensi vuonna. Elä riistä sitä pois minulta.“

„Anteeksi, kulta. Minä puhuin niin typerästi. Enhän minä voi pyytää että sinä heittäisit pois koko

Digitized by Google

elämäsi siksi vain, että minä olen palannut takasin, Minä lähden omille teilleni ja odotan hiukan."

„Mutta, Dick, minä en tahtoisi, että sinä — menisit pois — minun elämästäni, juuri kun olet tullut takasin."

„Kuten käsket; anna anteeksi," Dick nieli nuo huolestuneet pikku kasvot katseillaan. Noissa katseissa oli riemua, sillä hän ei voinut kuvitellakaan, että Maisie ei kerran, ennemmin tai myöhemmin, rupeaisi rakastamaan häntä, koska hän rakasti Maisie'a.

„Minä olen väärässä," sanoi Maisie vielä entistä hitaammin, „minä olen väärässä ja minä olen itsekäs, mutta voi, voi, minä olen ollut niin yksin! Ei, sinä käsität väärin minut. Nyt minä näen sinut jälleen ja — se on niin mieletöntä, mutta minä tahtoisin kiinnittää sinut elämääni."

„Tietysti. Me kuulumme yhteen."

„Ei, me emme kuulu yhteen, mutta sinä olet aina ymmärtänyt minua, ja sinä voisit auttaa minua niin paljon minun työssäni. Sinä tiedät kuinka asioita on käsiteltävä. Eikö totta?"

„Tiedän, tiedän, tai muutoin en tunne itseäni. Sinä et siis tahdo kokonaan kadottaa minua näkyvistäsi, ja sinä tahtoisit että auttaisin sinua työssäsi?"

„Niin, mutta muista, Dick, siitä ei koskaan tule sen enempää. Siksi minä tunnen itseni niin itsekkääksi. Antaa asioiden aina olla samalla kannalla kuin nytkin. Minä tahdon vain sinun apuasi."

„Sinä saat sitä. Mutta miettikäämme nyt. Minun täytyy ensin nähdä sinun taulusi, tarkastaa sinun luonnoksesi ja saada selville sinun taipumuksesi. Kuulisitpa mitä sanomalehdet sanovat minun taipu-

Digitized by Google

muksistani! Sitten minä annan sinulle hyviä neuvoja, ja sinä seuraat niitä maalatessasi. Sitäkö sinä tahdot, Maisie?"

Dickin silmissä välähti taas vallaton ilo.

„Sinä olet kovin hyvä, — aivan liian hyvä. Mutta sinä luulottelet itseäsi, että se kerran tapahtuu, mikä ei koskaan tule tapahtumaan, ja minä tiedän sen, ja kumminkin minä tahdon pitää sinut itselläni. Etkö moiti minua sitten?"

„Minähän syöksyn kohtalooni silmät auki. Ja paitsi sitä kuningatar ei voi koskaan tehdä väärin. Ei se ole sinun itsekkäisyytesi, joka minuun vaikuttaa. Se on tuo sinun rohkeutesi, kun muitta mutkitta esität, että käyttäisit minua hyväksesi."

„Pyh; Sinähän olet vain Dick — ja taulujen tuhraaja."

„Hyvä on. En minä olekaan mitään muuta. Mutta, Maisie, uskothan että minä rakastan sinua? Minä en tahtoisi, että sinä kuvittelisit kaikenlaisia hullutuksia veljestä ja sisaresta, y. m. semmoista."

Maisie vilkasi ylös ja loi sitten katseensa maahan.

„Se on niin hullua, mutta — minä uskon. Minä toivoisin voivani lähettää sinut pois, ennenkuin sinä suutut minuun. Mutta — se tyttö, joka asuu minun kanssani on punatukkainen ja impressionisti, ja me olemme aina eri mieltä."

„Niin mekin, luulen ma. Mutta vähätpä siitä. Kolmen kuukauden perästä tästä päivästä lukien me nauramme tälle yhdessä."

Maisie pudisti päätään surullisesti.

„Arvasinhan minä, että sinä et ymmärtäisi, ja se tulee koskemaan sinuun kipeästi, kun näet kuinka

Digitized by Google

asiat ovat. Katso minua, Dick, ja sano minulle mitä sinä luet minun kasvoistani."

He seisoivat molemmat ja katsoivat toisiaan silmästä silmään hetkisen. Sumu lisääntyi ja Lontoon liike hiljeni hiukan puiston aidan takana. Dick käytti kaiken vaivalla ansaitun kasvojenlukemis-taitonsa saadakseen selville, mitä piili noissa silmissä, suussa ja leuvassa, tuon mustan samettihatun alla.

„Se on sama Maisie ja sama minä," sanoi hän. „Meillä on oma pikku tahtomme ja toisen tai toisen pitäisi murtua. No, puhutaan nyt tulevaisuudesta. Minun pitää tulla katsomaan sinun kuviasi jonakin päivänä, — kaiketi jonakin sellaisena päivänä kun punatukkainen tyttö voi olla läsnä."

„Sunnuntaina minulla on paras aika. Sinun täytyy tulla sunnuntaisin. Minulla on niin hirveän paljon asioita, joista minun täytyy puhua sinun kanssasi ja kysellä sinun neuvojasi. Nyt minun täytyy palata työhöni."

„Koeta saada selville ennen ensi sunnuntaita, mikä minä olen," sanoi Dick. „Elä luota mihinkään mitä olen kertonut itsestäni. Hyvästi, kulta! Herran haltuun!"

Maisie hiipi pois kuin pikkunen harmaa hiiri. Dick katseli häntä, kunnes hän hävisi näkyvistä, mutta Dick ei kuullut kuinka Maisie sanoi itsekseen hyvin järkevästi: „Minä olen kurja, inhottava, itsekäs olento. Mutta sehän on vain Dick, ja Dick kyllä ymmärtää."

Ei kukaan ole vielä selittänyt, mitä oikeastaan tapahtuu, kun vastustamaton voima kohtaa liikahtamatonta paalua, vaikka moni on sitä miettinyt syvästi aivan kuten Dick nyt mietti. Hän koetti usko-

Digitized by Google

tella itseään, että hänen pelkkä läsnäolonsa johtaisi Maisien parissa viikossa sopivampaan ajatusjuoksuun. Sitten hän muisti liiankin selvään Maisien kasvot ja mitä niistä saattoi lukea.

„Jos minä ymmärrän ihmispäätä hiukankaan,“ sanoi hän, „niin noissa kasvoissa oli kaikkea muuta kuin rakkautta. Sitä minun pitää panna niihin. Ja tuota leukaa ja suukkosta ei voiteta ilmaiseksi. Mutta hän on oikeassa. Hän tietää mitä hän tahtoo, ja hän aikoo saavuttaa sen. Mutta kuinka julkeata! Minua! Kaikista ihmisistä koko maailmassa, hän aikoo käyttää minua hyväkseen! Mutta onhan hän Maisie. Siitä ei pääse mihinkään, ja minun täytyy nähdä hänet uudestaan. Tämä juttu on varmaan haamottanut jossakin aivojeni sopukassa vuosikausia . . Hän aikoo käyttää minua, kuten minä käytin Binat'a Port Saidissa. Hän on vallan oikeassa. Se tulee koskemaan hiukan kipeästi. Minä saan tavata häntä joka sunnuntai — aivan kuin nuori mies, joka hakkailee piikatyttöä. Hän muuttaa kyllä kerran mielensä. Mutta tuo suu — se ei ollut helposti myöntyväinen suu. Minä tulen koko ajan ajattelemaan, että jospa saisin suudella häntä, ja sen sijaan minun täytyy katsella hänen taulujaan, — en edes tiedä vielä millaista työtä hän tekee, — ja minun täytyy puhua taiteesta — naisten taiteesta! Siitä syystä erittäinkin ja ijankaikkisesti, hitto vieköön kaikki taiteen eri haarat. Kerran minulla oli hyötyä siitä, nyt se on minun tiellani. — Nyt minä menen kotiini tekemään taidetta.“

Puoli tiessä atelieeriinsä Dickin valtasi kauhea ajatus. Yksinäinen sumussa haparoiva nainen johti sen hänen mieleensä.

Digitized by Google

„Maisie on yksin Lontoossa punatukkaisen impressionisti-tytön kanssa, jolla tietysti on ruuansulatus kuin strutsilla. Niin on melkein kaikilla punatukkaisilla. Maisie on sapekas pikku olento. He syövät kuten yksinäiset naiset ainakin, — mitä tahansa kotona ja teetä joka veroksi. Minä muistan millä lailla taideoppilaat Pariisissa hoitivat ruokaansa. Hän voi sairastua minä hetkenä tahansa, ja minä en voi häntä auttaa. Huh! Tämä on tuhat kertaa hullumpaa kuin jos olisi naimisissa".

Torpenhow tuli hämärissä atelieeriin ja katsoi Dickiin silmät täynnä tuota korutonta rakkautta, joka syntyy miesten kesken, kun he saavat vetää samaa köyttä kauvan aikaa ja kun tapa ja tottumus ja yhteiset huolet ovat heidät yhdistäneet. Se on oivallista rakkautta, ja koska se sallii, jopa vaatiikin riitaa' ja syytöksiä ja mitä koruttominta suoruutta, niin se ei kuole, vaan kasvaa yhä suuremmaksi huolimatta sekä erosta että huonosta käytöksestä.

Dick oli ääneti ojennettuaan Torpenhow'lle asuintoverien yhteisen piipun. Hän ajatteli Maisie'a ja hänen mahdollisia huoliaan. Se oli aivan uutta tuo, kun sai ajatella jotain muuta olentoa kuin Torpenhow'ta, joka saattoi ajatella itse puolestaan. Tässä nyt oli jotain, johon hän saattoi käyttää rahojaan. Hän voisi koristaa Maisien vallan barbarimaisesti jalokivillä, — hän ostaisi paksun kultakoristeen tuon pienen kaulan ympäri, rannerenkaita pyöreille käsivarsille ja kalliita sormuksia kätösiin, — noihin viileisiin, tyyniin, sormuksettomiin kätösiin, joita hän oli puristanut omiinsa. Se oli hullu ajatus, sillä Maisie ei ikinä sallisi hänen pistää ainoatakaan sormusta hänen sormeensa ja hän nauraisi kaikille kulta-

Digitized by Google

helyille. Parempi olisi istua aivan hiljaa hämärässä Maisien vieressä ja kiertää käsivarsi hänen kaulaansa ja painaa hänen poskensa olkapäälleen, niinkuin mies ja vaimo. Torpenhow'n kengät narisivat sinä iltana ja hänen kova äänensä oli niin karkea. Dickin otsa vetäytyi ryppyyn, ja hän mutisi pahan sanan, sillä hän oli pitänyt kaikkea menestystä oikeutettuna ja kohtuullisena maksuna menneistä kärsimyksistä, ja nyt tuli nainen ehkäisemään hänen kulkuaan, nainen, joka myönsi kaiken tuon menestyksen, mutta ei sittenkään heti välittänyt hänestä.

„Kuuleppas veikko," sanoi Torpenhow, joka pari kolme kertaa oli turhaan yrittänyt alkaa keskustelua, „en suinkaan liene pannut sinua nyrpeälle päälle millään viime aikoina? Olenko?"

„Sinäkö? Et. Kuinka sinä voit semmoista ajatella?"

„Maksako siis on epäkunnossa?"

„Terve mies ei tiedä, että hänellä on mitään maksaa. Minä olen vain hiukan harmissani kaikenlaisista asioista yleensä. Vika on kai minun sielussani."

„Terve mies ei tiedä, että hänellä on mitään sielua. Mitä sinulla on tekemistä sellaisten korukalujen kanssa?"

„Se tuli aivan itsestään. Kuka se onkaan se mies, joka sanoo, että me olemme kaikki saaria, jotka huutavat valheita toisilleen väärinkäsityksen merellä?"

„Hän on oikeassa, olkoonpa hän kuka tahansa, — paitsi tuossa väärinkäsittämisessä. En usko että me voisimme käsittää toisiamme väärin."

Digitized by Google

Sininen savu kiemurteli katossa muodostaen paksuja pilviä. Sitten sanoi Torpenhow ikäänkuin ohimennen:

„Dick, onko se nainen?“

„Mitä hittoja! Ei hiukkastakaan sinne päinkään. Ja jos sinä rupeat puhumaan tuohon tapaan, niin minä menen ja vuokraan punasen tiili-atelieerin, jossa on valkoisia seinämaalauksia ja begonioita ja petunioita ja sinisiä palssamia kahden shillingin palmujen seassa, ja sitten minä laitan kaikki tauluni aneliinin punaisiin samettipuitteisiin ja kutsun niitä ihailemaan kaikki naiset, jotka huokailevat ja ähkivät ja puhkivat sen ihanan asian tähden, jota heidän käsikirjoissaan sanotaan taiteeksi, ja sinä saat vastaanottaa heidät, Torpenhow, — puettuna mustankarvaiseen samettitakkiin ja keltaisiin housuihin ja vihertävään kaulahuiviin. Se on ihanata sinulle!“

„Ei tuo tepsi, Dick; liian läpikuultavata. Minä tunsin paremman miehen kuin sinä olet, joka vannoi ja vakuutti viattomuuttansa eräällä tärkeällä hetkellä. Sinä vakuutat liian kiihkeästi, aivan niinkuin hänkin. Eihän se tosin ole minun asiani, mutta se on hyvin lohduttava ajatus, että jossakin auringon alla on tekeillä sinulle hirmuinen järistys. En tiedä tuleeko se taivaasta vai maasta, mutta se tulee pudistelemaan sinua hiukkasen. Sinä tarvitset vähän muokkaamista.“

Dick vavahti. „Hyvä on,“ sanoi hän. „Kun tämä saari alkaa hajota, huutaa se sinua avukseen.“

Digitized by Google

„Ja minä kiiruhdan esille ja koetan hajoittaa sitä vielä enemmän. Mutta nyt me puhumme turhia. Tule pois teaatteriin.“

Digitized by Google

VI LUKU.

„Sä linnojasi hallitse
Ja johda joukkosi,
Vaan mua jos koetat vallita,
Niin murtuu syömmesi!“

Ritari päästää irralleen
Nyt ratsun uljahan,
Ijäti itse vangiksi
Jää keijuin haltijan.

Sir Hoggie ja Keijukaiset.

Muutamia viikkoja sen jälkeen, eräänä hyvin sumuisena sunnuntaina Dick palasi puiston läpi atelieeriinsa. „Tämä se kai on se järistys, jota Torpenhow tarkoitti,“ sanoi hän. „Se koskee kipeämmin kuin luulinkaan; mutta kuningatar ei voi koskaan tehdä väärin; ja kyllä hän varmaan ymmärtää piirustusta hiukkasen.“

Hän oli juuri ollut sunnuntaivierailullaan Maisien luona, — aina tuon punatukkaisen impressionisti-tytön vihreiden silmien vartioimana, – hän oli ensi näkemältä ruvennut vihaamaan tuota tyttöä, — ja nyt häntä vaivasi kipeä häpeän tunne.

Digitized by Google

Yhä uudestaan ja uudestaan hän oli sunnuntaisin pukenut päällensä parhaat vaatteensa ja kulkenut tuohon epäjärjestyksessä olevaan taloon puiston pohjoispuolella, ensin katselemaan Maisien tauluja ja sitten kritiseeraamaan niitä ja antamaan hyviä neuvoja, vaikka hän huomasi, että neuvo oli turhaan tuhlattu.

Joka sunnuntai hänen rakkautensa kasvoi suuremmaksi, ja hänen täytyi väkisin masentaa sydämensä, joka oli pakottaa häntä suutelemaan Maisie'a alituiseen ja hyvin paljon.

Joka sunnuntai oli hänen järkensä sanonut sydämelle, että Maisie ei ollut vielä otettavissa, ja että olisi viisainta puhua niin paljon kuin mahdollista maalaustaiteen omituisuuksista, joka Maisien mielestä oli kaikki kaikessa.

Siksi kohtalo pakoitti häntä kärsimään joka viikkoista piinaa Maisien atelieerissa, joka oli rakennettu likasen takapihan yli huonossa, epäsiistissä huvilassa, missä ei mikään esine ollut oikealla paikallaan, ja missä ei koskaan käynyt vieraita. Siellä hänen piti tyynesti katsella, kuinka Maisie kulki edes takaisin kanniskellen teekuppeja. Dick inhosi teetä, mutta koska se antoi hänelle tilaisuuden viipyä hiukan kauvemmin Maisien läheisyydessä, joi hän sitä innolla, ja punatukkainen tyttö istui kaikenlaisen roskan keskellä tuijottaen häneen äänetönnä. Punatukkainen tyttö tuijotti aina Dickiin.

Kerran, yhden ainoan kerran, kun punatukkainen tyttö meni pois atelieerista, Maisie näytti Dickille albumin, joka sisälsi muutamia maaseutulehdistä leikattuja lyhyitä ilmoitusraukkoja hänen tauluistaan jossakin etäisessä näyttelyssä. Dick kumartui ja suu-

Digitized by Google

teli maalilla tahrattua pikku peukaloa albumin lehdellä mutisten: „Kulta, oma kultani, välitätkö sinä tuommoisesta? Heitä pois paperikoriin!“

„En, kunnes saan parempia,“ sanoi Maisie sulkien kirjan.

Dick, jolla ei ollut hituistakaan kunnioitusta yleisöä kohtaan, mutta sangen syvä halu suositella tyttöä, esitti silloin vapaaehtoisesti ja hankkiakseen Maisielle enemmän noita haluttuja sanomalehtileikkauksia, että hän, Dick, maalaisi taulun ja Maisie panisi nimensä sen laitaan.

„Se on lapsellista,“ sanoi Maisie, „enkä minä olisi uskonut semmoista sinusta. Sen täytyy olla minun omaa työtäni. Minun — minun — minun!“

„Mene sitten ja maalaa kauniita medaljongeja rikkaiden olutpatruunain taloihin. Niitä sinä osaat tehdä aivan tarpeeksi hyvin.“ Dick oli aivan raivoissaan.

„Parempia kuin medaljongeja, Dick, minun täytyy maalata“, vastasi Maisie äänellä, joka muistutti harmaasilmäisen pikku olennon rohkeata puhetta rouva Jennettille. Dick olisi alentanut itsensä vallan hirveästi, mutta se toinen tyttö astui sisään.

Seuraavana sunnuntaina Dick laski Maisien jalkojen juureen lahjaksi penseleitä, jotka melkein osasivat itsestään maalata ja värejä, joiden kestävyydestä hän oli vakuutettu, ja hän osotti silmäänpistävätä tarkkaavaisuutta käsillä olevalle työlle. M. m. hänen täytyi selittää kantansa maalaustaiteeseen nähden. Torperhow'n hiukset olisivat nousseet pystyyn, jos hän olisi kuullut kuinka kaunopuheliaasti Dick saarnasi hänen omaa taide-evankeliumiansa.

Digitized by Google

Kuukautta aikaisemmin Dick olisi itse ollut yhtä hämmästynyt, mutta sehän oli Maisien tahto, ja se huvitti Maisie'a, siis Dickin piti asetella sanansa siten, että Maisie käsittäisi selvään kaiken tuon, joka aina oli ollut epäselvää hänelle itselleen, miksi ja minkä tähden ja miten työtä olisi tehtävä. Ei ole yhtään vaikeata tehdä jotain määrättyä työtä, jos vain tietää kuinka se on tehtävä. Metoodin selittäminen se-se on juuri vaikeata.

„Minä voisin korjata tuon helposti, jos saisin pensselin käteeni", sanoi Dick toivottomasti, nähdessään sen Maisien maalaaman leuvan, 'joka ei ruvennut näyttämään iholta', — se oli sama leuka, jonka Maisie oli raapinut pois palettiveitsellä, — „mutta minun on aivan mahdoton opettaa sinua. Sinulla on omituinen hollantilainen tapa käyttää pensseliä, ja minä pidän siitä, mutta sinä et osaa piirtää kunnollisesti. Sinä lyhennät niinkuin et ikinä olisi käyttänyt mallia, ja sinä olet omistanut Kamin taikinaisen tavan maalata ihovarjoja. Tietämättäsi sinä kartat kovaa työtä. Jospa sinä käyttäisit osan ajastasi yksinomaa piirustukseen. Piirustus ei salli hutiloimista, mutta öljyvärit sallivat, ja pari kolme neliötuumaa kaunista kirjavata sekasotkua taulun kulmassa voi joskus peittää pahan piirustusvirheen, — sen tiedän varsin hyvin. Se on epämoraalista. Harjoittele piirustusta vähän aikaa, ja sitten minä kerron sinulle enemmän sinun taidostasi, kuten vanhan Kamin oli tapana sanoa."

Maisie vastusteli; hän ei välittänyt pelkästä piirrostyöstä.

„Kyllä ymmärrän," sanoi Dick. „Sinä tahdot maalata fantasia-päitäsi ja asetella kukkavihkoja nii-

Digitized by Google

den niskaan peittääksesi huonoa modelleerausta.“ Punatukkainen tyttö naurahti hiukan. „Sinä tahdot maalata maisemia, joissa karja käy sylenkorkuisessa heinässä, peittääksesi huonoa piirustusta. Sinä tahdot tehdä paljoa enemmän kuin voimasi sallivat. Sinulla on väriaistia mutta sinulla ei ole muotoaistia. Väriaisti on Jumalan lahja — aseta se syrjään eläkä ajattele sitä sen enempää, — mutta muotoa voit oppia käsittämään harjoituksen avulla. Kaikki sinun fantasia-pääsi — muutamat niistä ovat varsin hyviä — pysyttävät sinua juuri samalla asteella, missä nyt olet. Piirustus se on joka vie sinua joko eteenpäin tai taaksepäin, ja se tulee osottamaan sinulle kaikki sinun heikkoutesi.“

„Mutta muut ihmiset —“ alkoi Maisie.

„Elä ajattele mitä muut ihmiset tekevät. Jos heidän sielunsa olisi sinun sielusi, niin asian laita olisi toinen. Sinun täytyy joko langeta tai kohota oman työsi perustuksella, muista se, ja se on vain ajan hukkaa tuo miettiminen, miten muut menettelevät taistelussa.“

Dick vaikeni, ja tuo kaipaus, jonka hän niin lujalla tahdon ponnistuksella oli ajanut pois silmistään, palasi niihin jälleen. Hän katsoi Maisie'a, ja hänen katseensa sanoi yhtä selvään kuin sanat, että eikö nyt jo ollut aika heittää pois kaikki nuo kuivat maalikankaat ja keskustelut ja antaa elämän ja lemmen päästä oikeuksiinsa.

Maisie alistui niin suloisella myöntyväisyydellä Dickin uuteen kouluttamistapaan, että Dick tuskin saattoi olla sieppaamatta häntä heti paikalla syliinsä kantaakseen hänet suoraa päätä lähimpään vihkimätoimistoon. Se oli tuo sokea tottelevaisuus sanotulle sanalle ja

Digitized by Google

tuo täydellinen välinpitämättömyys sanattomasta kaipauksesta, joka masensi ja musersi hänen sieluaan. Hän on tavallaan herra tässä talossa, — vaikka hänen herruutensa rajoittui puoleen iltapäivään kerran viikossa, mutta sillä ajalla hän oli todellakin herra. Maisie oli oppinut kääntymään hänen puoleensa kaikenlaisissa asioissa, jotka koskivat milloin taulujen lähettämistä, milloin nokista vierashuoneen uunia, milloin mitäkin. Punatukkainen tyttö ei koskaan kysynyt häneltä mitään, vaan tyytyi nurkumatta hänen läsnäoloonsa ja katseli häntä koko ajan.

Hän huomasi että tyttöjen ruokaverot olivat säännöttömät ja huolimattomasti laaditut. Tavallisesti heillä oli vain teetä ja hedelmiä ja kakkua, aivan kuten hän oli alusta pitäen epäillyt. Tytöt olivat kyllä joka viikko käyvinään ostoksilla ruokakaupoissa, mutta itse asiassa he elivät kuin taivaan lintuset. Maisie tuhlasi suurimman osan tuloistaan malleihin ja punatukkaisen tytön lempihulluutena oli yhtä hienon hienot työkalut kuin hänen työnsä oli karkeata.

Varustettuna kalliisti ostetulla kokemuksellaan asuinajaltaan tokissa Dick varoitti Maisie'a, selittäen, että tuommoinen hiljainen nälkään näännyttäminen oli voimien turmelemista, mikä taasen oli pahempaa kuin kuolema. Maisie kuunteli varoitusta ja rupesi pitämään parempaa huolta ruuastaan ja juomastaan.

Kun Dick vaipui huoliinsa pitkinä talvi-iltoina, niin muisto tuosta pienestä taloudellisesta isännyydestä ja siitä, kuinka hän kerran oli uuniluudalla koettanut korjaella savuavaa vierashuoneen uunia, koski häneen kuin piiskan isku.

Digitized by Google

Hän luuli että nuo muistot olisivat hänen kärsimyksiensä huippukohtia, kunnes eräänä sunnuntaina punatukkainen tyttö ilmoitti tahtovansa maalata Dickin pään ja käski häntä istumaan hiljaa ja — aivan ohimennen — katselemaan Maisie'a. Dick istui, sillä eihän hän voinut kieltääkään, ja puolen tunnin kuluessa hän mietti kaikkia niitä ihmisiä, joita hän oli samalla tavalla käyttänyt hyväkseen. Hän muisti Binat'n niin kiusallisen selvään, — tuon saman Binat'n, joka kerran oli ollut taiteilija, ja joka nyt puheli alentumistilastaan.

Se oli yksivärinen karkea luonnos, mutta siinä ilmeni tuo tukahduttava odotus, kaipaus ja ennen kaikkia miehen toivoton orjuus, ja kaikki oli esitetty katkeralla ivalla.

„Minä ostan sen," sanoi Dick nopeasti, „millä hinnalla tahansa,"

„Minun hintani on liian kallis, mutta minä otaksun, että te olette yhtä kiitollinen, jos —"

Märkä luonnos lensi tytön kädestä uunin tuhkaan. Kun hän nosti sen ylös oli se auttamattomasti likaantunut.

„Voi, se on aivan pilaantunut!" huudahti Maisie. „Ja minä en edes saanut nähdäkään sitä. Oliko se näköinen?"

„Kiitos," sanoi Dick hiljaa punatukkaiselle tytölle, ja sitten hän läksi pois kiireesti.

„Kuinka tuo mies vihaa minua," sanoi tyttö. „Ja kuinka hän rakastaa sinua, Maisie."

„Tyhjiä! Kyllä tiedän että Dick pitää minusta paljon, mutta hänellä on oma työnsä tehtävä ja minulla on omani."

Digitized by Google

„Niin, hän pitää sinusta, ja minä luulen että hän tunnustaa, että impressionismissa kumminkin on jotain. Maisie, etkö sinä näe?“

„Näe? Mitä minun pitäisi nähdä?“

„Ei mitään. Mutta sen minä vain sanon, että jos minä saisin jonkun miehen katsomaan minuun, niinkuin tuo mies katsoo sinuun, niin — minä — en tiedä mitä tekisin. Mutta hän vihaa minua. Voi, kuinka hän vihaa minua!“

Hän ei ollut aivan oikeassa. Kiitollisuus laimensi hetkeksi Dickin vihaa, ja sitten hän unohti tytön kokonaan. Häpeän tunne vain jäi jälelle, ja se kasvoi kasvamistaan hänen kulkiessaan sumussa puiston halki.

„Jonakin päivänä se räjähtää,“ sanoi hän raivoissaan. „Mutta ei se ole Maisien syy. Hän on oikeassa, enkä minä voi häntä syyttää. Tätä on nyt kestänyt kolme kuukautta. Kolme kuukautta! — ja minun täytyi raataa ja puuhata kymmenen vuotta ennenkuin pääsin hiukan alullekaan työssäni. Se on totta, mutta ei kukaan muokannutkaan minua joka sunnuntai pensseleillä ja palettiveitsillä ja jos jollakin. Voi, Maisie, pikku kulta, jos minä joskus maailmassa sinut murran, niin sinun tulee kovin paha olla. Ei, ei tule. Kyllä minä tulisin olemaan hänen narrinsa yhtä paljon kuin nytkin. Mutta hääpäivänäni minä myrkyttäisin tuon punatukkaisen tytön, — hän on epäterveellinen, — ja nyt minä menen haihduttamaan pahaa tuultani Torpenhow'n luo.“

Torpenhow oli viime aikoina usein pitänyt velvollisuutenaan pitää luentoja Dickille kevytmielisyyden synnistä, ja Dick oli kuunnellut vastaamatta sa-

Digitized by Google

naakaan. Hänen orjuutensa ensimmäisinä viikkoina hän oli sunnuntaiden väliajoilla heittäytynyt työhön hurjalla vauhdilla, sillä hän oli päättänyt näyttää Maisielle voimainsa mahtavuutta. Sitten hän oli opettanut Maisielle, ettei Maisien pitäisi milloinkaan välittää kenenkään muitten töistä kuin omistaan, ja Maisie oli totellut häntä liiankin hyvin eikä välittänyt hänen töistään ollenkaan, vaikka kuuntelikin hänen opetuksiaan.

„Sinun taulusi tuoksuvat tupakalle ja verelle," sanoi Maisie kerran. „Etkö sinä voi maalata mitään muuta kuin sotamiehiä?"

„Minä voisin maalata sinun pääsi, niin että hämmästyisit," ajatteli Dick, — tämä tapahtui ennenkuin punatukkainen tyttö oli asettanut hänet giljotiinin alle, — mutta hän sanoi ainoastaan: „Sepä ikävätä," ja runteli Torpenhow'n sielua sinä iltana syytämällä julmimpia syytöksiä taidetta kohtaan yleisesti.

Myöhemmin ja oikeastaan vastoin hänen omaa tahtoansa hän rupesi välinpitämättömäksi omasta työstään. Maisien tähden ja säilyttääkseen hiukan omaa kunnioitustaan, joka näkyi häviämistään häviävän joka sunnuntai, Dick ei tahtonut tieten tahtoen tehdä huonoa työtä, mutta koska Maisie ei välittänyt hänen parhaimmistakaan teoksistaan, niin oli kai paras olla vallan laiskana ja odotella vain, että aika kuluisi toisesta sunnuntaista toiseen.

Torpenhow pauhasi, kun viikko viikolta vieri ilman minkäänlaisia tuloksia, ja eräänä sunnuntaiiltana hän otti läksyttääkseen Dickiä, kun tämä palasi kotiin aivan näännyksissä kolmen tunnin tuskallisen itsensätukahduttamisen perästä Maisien luona. Siinä vaihdettiin ankaria sanoja, ja Torpenhow läksi

Digitized by Google

neuvottelemaan Nilghain kanssa, joka oli tullut sinne haastelemaan kontinentaali-politiikasta.

„Tuiki laiska, niinkö? Huolimaton ja kärttyinen?“ kysyi Nilghai. „Ei maksa vaivaa surra sitä. Dick hulluttelee luultavasti jonkun naisen tähden.“

„Eikö se ole paha kyllä?“

„Ei. Nainen voi ajaa hänet suunniltaan ja turmella hänen työnsä vähäksi aikaa. Sama nainen voi ehkä lehahtaa tännekin jonakin päivänä ja panna toimeen kohtauksen porraskäytävässä. Ei sitä koskaan tiedä, mikä voi tapahtua. Mutta sinun on paras olla koskettamatta koko asiaan, kunnes Dick rupeaa vapaaehtoisesti puhumaan. Häntä ei ole helppo pidellä.“

„Ei ole. Toivoisin, että olisi. Hän on sellainen ijänikuinen jäykkäniska.“

„Kyllä sen miehen niska vielä kerran taipuu. Hänen täytyy oppia ymmärtämään, että hän ei voi syöksyä myrskyn tavoin maailman laidasta laitaan värilaatikko ja pensseli kainalossaan. Sinä pidät hänestä?“

„Minä ottaisin kaikki hänelle aijotut kärsimykset omille niskoilleni, jos voisin, mutta sehän on pahinta, ettei kukaan mies voi veljeään pelastaa.“

„Ei voi. Ja vielä pahempi on se, että tästä sodasta ei pääse mitenkään. Dickin täytyy oppia läksynsä kuten kaikkien muidenkin. Sodasta puhuessa johtuu mieleeni, että varmaan syntyy levottomuuksia keväällä Balkanin niemimaalla.“

„Ne levottomuudethan ovat jo kauvan olleet tulossa. Mutta luuletko, että voimme houkutella Dickin kanssamme, sitten kun ne todellakin tulevat?“

Digitized by Google

Dick astui samassa huoneeseen ja sai itse vastata tuohon kysymykseen.

„Tuskinpa,“ sanoi hän lyhyesti. „Minulla on varsin hyvä olla täälläkin.“

„Et suinkaan sinä uskone todeksi kaikkea roskaa, mitä sanomalehdet sinusta sanovat?“ sanoi Nilghai. „Sinä olet muodissa korkeintain kuusi kuukautta. Sitten yleisö tuntee sinun tapasi ja tahtoo uutta, — ja minnekäs sinä sitten asetut?“

„Tänne, Englantiin.“

„Sen sijaan, että voisit tehdä kunnollista työtä meidän kanssamme siellä ulkona. Elä puhu turhia! Minä menen sinne ja Keneu menee sinne, Torpehow menee sinne ja Cassavetti menee sinne, kaikki meikäläiset menevät sinne, ja siellä tulee olemaan työtä niin paljon kuin ikinä ehdimme tehdä, loppumatonta taistelua ja sinun nähdäksesi sellaisia asioita, josta kolme Verestchaginia voisi luoda maineen itselseen.“

„Hm!“ sanoi Dick ja veteli savuja piipustaan.

„Sinä jäät mieluummin kotiin ja luulottelet itsellesi, että koko maailma seisoo suu auki ihailemassa sinun taulujasi, niinkö? Ajatteleppas hiukan kuinka paljon aikaa useimmilla ihmisillä on panna muuhun kuin omiin töihinsä ja huvituksiinsa. Jos sitten parikymmentä tuhatta henkeä ennättää ruokapalojen lomassa mutista jotain jostakin, josta he eivät itse asiassa välitä hiukkaakaan, niin on seurauksena n. s. maine, tai kunnia, tai huuto, tai miksi mikin suvaitsee sitä nimittää.“

„Kyllä minä sen ymmärrän yhtä hyvin kuin sinäkin. Usko nyt, mies, että minullakin on hiukan järkeä.“

Digitized by Google

„Ennen menen hirteen, ennenkuin semmoista uskon!“

„No, mene siis hirteen — ja sinne sinä luultavasti menetkin. Hurjistuneet turkkilaiset hirttävät sinut vakoojana. Huh, huh! Minä olen väsynyt, väsynyt, väsynyt, ja kaikki kunto on meonyt minusta!“

Dick vaipui tuolille ja oli sikeässä unessa minuutin perästä.

„Se on paha merkki,“ sanoi Nilghai hiljaa.

Torpenhow otti pois piipun Dickin liivintaskusta, joka oli ruvennut palamaan, ja asetti tyynyn hänen päänsä taakse.

„Ei sitä voi auttaa, ei sitä voi auttaa,“ sanoi hän. „Se on semmoinen vanha, kunnon pääkallo tuo, ja minä pidän siitä. Tuossa on arpi siitä iskusta, jonka hän sai silloin eräämaassa.“

„En olisi ihmeissäni, jos se isku olisi tehnyt hänet hiukan pehmeäpäiseksi.“

„Minäpä olisin. Hän on ainakin hyvin selväjärkinen hullu.“

Silloin Dick rupesi kuorsaamaan hurjasti.

„Oh, taivas, ei mikään rakkaus voi kestää tuollaista melua. Nouse ylös, Dick, ja mene maata jonnekin muuanne, jos aijot pitää tuollaista mellakkata.“

„Kun kissa on ollut räystäällä koko yön,“ sanoi Nilghai itsekseen, „niin se tavallisesti nukkuu koko seuraavan päivän. Se on luonnonhistoriaa.“

Dick hoiperteli pois hieroen silmiään ja haukotellen. Valvoessaan sitten yöllä hän keksi ajatuksen, joka oli niin yksinkertainen ja niin mainio, että hän ihmetteli, kuinka hän ei ennen ollut sitä älynnyt. Hän menisi Maisien luo arkipäivänä — pyytäisi häntä

Digitized by Google

huviretkelle ja veisi hänet junalla Fort Keelingiin, samaan paikkaan, jossa he olivat kuljeskelleet yhdessä kymmenen vuotta sitten.

„Ylipäänsä," sanoi hän itsekseen istuessaan käsi poskella seuraavana aamuna, „ei pidä mennä uudestaan vanhojen muistojen paikkaan. Kaikki esineet muistuttavat meille jotain, kylmä viima puhaltaa ja mieli käy mustaksi. Mutta tämä on poikkeus kaikista säännöistä koko maailmassa. Minä lähden paikalla Maisien luo."

Onneksi punatukkainen tyttö oli ulkona ostoksilla, kun hän saapui sinne, ja Maisie, puettuna maalilla tahrattuun puseroon, taisteli maalikankaansa kanssa. Hän ei ollut ollenkaan hyvillään nähdessään Dickin, sillä arkipäivävierailut olivat sopimuksen väärinkäyttämistä, ja Dickin täytyi kerätä koko rohkeutensa saadakseen sanotuksi asiansa.

„Minä tiedän, että sinä teet liian kovaa työtä," lopetti hän, koettaen näyttää käskevältä. „Jos jatkat tuolla tavalla, täytyy sinun pian murtua. Olisi paljon parempi, jos lupaisit tulla kanssani."

„Minnekä?" sanoi Maisie väsyneesti. Hän oli seisonut stafliansa edessä liian kauvan ja oli hyvin väsynyt.

„Minnekä vain tahdot. Me lähdemme junalla huomenna ja katsomme mihin se seisahtuu. Sitten syömme aamiaispäivällistä jossakin, ja minä saatan sinut kotiin illalla."

„Mutta jos huomenna on hyvä valo, menee minulta päivä hukkaan." Maisie leikki epäröivänä suurella valkoisella pähkinäpuu-paletilla.

Dick puri huuliaan estääkseen pikku kirousta luiskahtamasta esiin. Hän ei vielä ollut oppinut ole-

Digitized by Google

maan kärsivällinen tuon tyttösen kanssa, jolle työ oli kaikki kaikessa.

„Sinulta menee vielä useampi päivä hukkaan, jos sinä käytät työhön kaikki valoisat hetket. Liika työ ei ole muuta kuin mitä turmiollisinta laiskuutta. Elä ole nyt järjetön. Minä tulen huomenna sinua hakemaan heti aamiaisen jälkeen.“

„Mutta tietysti sinä myöskin pyydät —“

„En ollenkaan. Minä pyydän sinut enkä ketään muita. Paitsi sitä hän inhoaa minua aivan yhtä paljon kuin minä häntä. Hän ei viitsisi tulla. Huomenna siis. Ja rukoile, että päivä paistaisi!“

Dick meni kotiin innoissaan eikä tietysti tehnyt mitään työtä sinä päivänä. Hän tukahdutti hurjan mieliteon, joka käski häntä tilaamaan ylimääräisen junan, mutta meni sen sijaan ja osti suuren harmaan kengurunnahasta tehdyn päällystakin, joka oli vuorattu komealla, mustalla näädännahalla, ja sitten hän istui miettimään asioita.

„Minä lähden huomenna ulos Dickin kanssa,“ sanoi Maisie punatukkaiselle tytölle, kun tämä palasi kotiin väsyneenä ostoksilta Edgware Roadilta.

„Hän ansaitsee sen. Minä pesetän atelieerin lattian kunnollisesti sillä aikaa, kun sinä olet poissa. Se on niin likainen.“

Maisiella ei ollut kuukausiin ollut ainoatakaan lupapäivää, ja hän odotti huomista hiukan kiihkeänä, mutta ei aivan hyvillä mielin.

„Dick voi olla niin kovin miellyttävä, kun hän puhelee järkevästi,“ ajatteli hän, „mutta minä olen varma siitä, että hän rupeaa järjettömäksi ja kiusaa minua, enkä minä kumminkaan voi vastata hänelle

Digitized by Google

sitä, mitä hän tahtoisi. Jos hän vain olisi järkevä, niin pitäisin hänestä paljoa enemmän."

Dickin silmät säkenöivät iloa, kun hän seuraavana aamuna tuli Maisien luo, joka harmaaseen takkiin ja mustaan samettihattuun puettuna seisoi porstuassa. Marmoripalatsit, eikä tuommoiset mitättömät puuseinät, sopisivat parhaiten taustaksi tuollaiselle jumalattarelle! Punatukkainen tyttö veti Maisien atelieeriin ja suuteli häntä nopeasti. Maisien silmäkulmat kohosivat hiukan korkealle, sillä hän ei ollut ollenkaan tottunut tuommoisiin hyväilyihin. „Varo hattuani," sanoi hän ja juoksi alas Dickin luo, joka odotti vaunujen vieressä.

„Oletko kyllin lämpimästi puettu? Ja etkö tahtoisi hiukan lisää aamiaista? Ota tämä takki polvillesi."

„Minun on varsin hyvä olla, kiitos. Minne me menemme, Dick? Voi, elä herran tähden laula tuolla tavalla. Ihmiset ajattelevat, että me olemme hulluja."

„Ajatelkoot, — ellei sellainen ponnistus tapa heitä. He eivät tiedä, keitä me olemme, ja me emme välitä, keitä he ovat. Maisie, sinä olet totta tosiaankin sievä tänään!"

Maisie tuijotti suoraan eteensä eikä vastannut. Talviaamun kylmä tuuli oli nostattanut ruusuja hänen poskilleen. Kellahtavat savupilvet ohenivat vaaleansinisellä taivaalla, ja huolimattomat varpuset elämöivät vesirännissä ja ajurivaunujen ympärillä viserrellen tulevasta keväästä.

„Nyt on ihana ilma maalla," sanoi Dick.

„Mutta minne me menemme?"

„Saat nähdä, kun odotat."

Digitized by Google

He seisahtuivat Victoria asemalla, ja Dick meni ostamaan pilettejä. Maisien päähän juolahti hyvin, hyvin ohimennen, että kyllä sentään oli paljoa mukavampi istua odotushuoneen tulen ääressä ja lähettää mies pilettiluukulle, kuin itse tunkeutua odottavan tungoksen läpi.

Dick asetti hänet Pulman-vaunuun, — vain siksi, että siellä oli niin lämmin, ja Maisie katseli tuota komeutta totisilla, hämmästyneillä silmillä, kun juna alkoi kiitää maaseudulle.

„Kyllä minä hyvin mielelläni tahtoisin tietää, minne me menemme,“ sanoi hän ainakin kymmenennen kerran. Hyvin tunnettu aseman nimi välähti ohi matkan loppupuolella, ja Maisie arvasi asianlaidan.

„Voi sinua, Dick, millainen petturi sinä olet!“

„Minä arvelin, että sinua huvittaisi nähdä nuo paikat jälleen. Sinä et ole nähnyt niitä sen jälkeen ollenkaan, vai oletko?“

„En. Minä en viitsinyt mennä tervehtimään rouva Jennettiä koskaan, ja muita tuttuja siellä ei ollut.“

„On siellä muitakin. Katsoppas ulos vähän. Tuossa on tuulimylly perunamaan laidassa. Sinne he vielä eivät ole rakentaneet huviloita. Muistatko, kun minä telkesin sinut sinne?“

„Muistan. Ai, kuinka sinä sait selkääsi sen asian tähden! Minä en koskaan kannellut sitä hänelle.“

„Ei, mutta hän arvasi. Minä työnsin kepin oven alle ja huusin sinulle, että aijon haudata Amomman elävänä perunamaahan, ja sinä uskoit minua. Sinulla oli hyvin uskovainen luonto siihen aikaan.“

Digitized by Google

He kumartuivat nauraen katselemaan ulos ikkunasta ja tunsivat vanhoja paikkoja täynnä vanhoja muistoja. Dick vilkasi syrjästä Maisien poskea, joka oli hyvin lähellä hänen omaansa, ja näki kuinka veri alkoi virrata hienon hipiän alla. Hän oli hyvin onnellinen matkakeksinnöstään ja toivoi illalla saavansa suuren palkan.

Kun juna seisahtui, astuivat he ulos katselemaan vanhaa kaupunkia uusilla silmillä. Kaikkein ensimmäiseksi he huomasivat etäällä rouva Jennettin talon.

„Mitä sinä tekisit, jos hän nyt yht'äkkiä astuisi ulos?“ sanoi Dick teeskennellyllä kauhulla.

„Minä irvistäisin.“

„Näytäppäs, kuinka,“ sanoi Dick käyttäen samanlaista kieltä kuin lapsena.

Maisie irvisti pikku huvilaa kohti, ja Dick nauroi ääneensä.

„'Se on häpeällistä',“ sanoi Maisie, matkien rouva Jennettin ääntä. „'Maisie, mene paikalla kotiin ja opi ulkoa kolmen sunnuntain epistolat ja evankeliumit. Ja minä kun olen koettanut opettaa sinua! Paitsi sitä saat kolmena sunnuntaina auttaa päivällispöydässä! Dick houkuttelee sinua aina pahuuteen. Vaikka sinä et olekaan mikään gentleman, Dick, voisit kuitenkin koettaa —'“

Lause loppui äkkiä. Maisie muisti koska sitä oli viimeksi käytetty.

„'Koettaa käyttäytyä sivistyneen ihmisen tavoin',“ jatkoi Dick nopeasti. „Aivan oikein. Nyt me syömme aamiaispäivällistä ja kävelemme sitten Fort Keelingiin, — ellet sinä tahdo mieluummin ajaa.“

Digitized by Google

He läksivät merelle päin noita vanhoja, muuttumattomia katuja pitkin, ja vanhojen aikojen muisto valtasi heidät. He kulkivat makeispuodin ohi, joka oli hyvin arvossa pidetty siihen aikaan, kun heidän yhteiset käyttövaransa olivat yksi shillingi viikossa.

„Dick, onko sinulla rahaa?“ sanoi Maisie puoleksi itsekseen.

„Ainoastaan kolme penceä, ja jos sinä luulet saavasi niistä kaksi ostaaksesi pastilleja, niin erehdyt. Hän sanoo, että pastillit eivät sovi sivistyneelle neidille.“

Taas he nauroivat, ja taas tuli väriä Maisien poskille, ja veri kuohahti Dickin sydämessä.

Syötyään hyvän aterian, he läksivät rannalle Fort Keelingiin päin poikki tuon aution, tuulien raataman maan, jota ei kukaan rakentaja ollut keksinyt turmella. Talvituuli puhalsi mereltä, vinkuen heidän korvissaan.

„Maisie,“ sanoi Dick, „sinun nenänpääsi alkaa olla taivaan sininen. Minä juoksen kilpaa sinun kanssa vaikka kuinka kauvas.“

Maisie katsahti ympärilleen nopeasti ja läksi sitten nauraen juoksemaan niin nopeasti kuin harmaa päällystakki salli. Vihdoin hän hengästyi vallan.

„Ennen me jaksoimme juosta penikulmia,“ lähätti hän. „Se on hirveätä, ettemme ollenkaan osaa juosta nyt enää.“

„Vanhuus vaivaa, kulta. Semmoista se on, kun käy lihavaksi ja pulleaksi kaupungissa. Kun minä ennen tahdoin kiskoa sinua tukasta, oli sinulla tapana juosta kolme penikulmaa, kirkuen niin paljon kuin jaksoit. Minä muistan sen varsin hyvin, sillä tuon

Digitized by Google

kirkumisen tarkoituksena oli rouva Jennettin kutsuminen apuun, varustettuna rottingilla ja. —"

„Dick, minä en ikipäivinä tahallani hankkinut sinulle selkäsaunaa."

„Et, et tietysti, et koskaan. Voi taivas! Katsoppas merta!"

„Samahan se on kuin ennenkin!" vastasi Maisie.

Torpenhow oli saanut selville herra Beetonilta, että Dick oli lähtenyt ulos kello puoli yhdeksän aamulla hyvin puettuna ja parta ajettuna ja käsivarrellaan matkapeite. Nilghai tuli puolenpäivän aikaan shakkia pelaamaan ja keskustelemaan kohteliaasti.

„Se on pahempaa kuin ikinä luulin," sanoi Torpenhow.

„Mikä nyt? Sekö se on taas se ijankaikkinen Dick? Sinä puuhaat hänen kanssaan aivan kun kana poikansa kanssa. Anna hänen elämöidä, jos se huvittaa häntä. Sinä voit pitää nuoren varsan aisoissa, mutta et nuorta miestä."

„Se ei ole nainen. Se on y k s i nainen. Ja se on tyttö."

„Mistä sinä sen tiedät?"

„Dick nousi ylös ja läksi ulos kello kahdeksan tänä aamuna — keskellä yötä siis. Sitä hän ei ole ikinä tehnyt muuta kuin sodassa. Silloinkin, etkö muista, meidän piti potkia hänet pois sängystä ennenkuin El-Maghribin tappelu alkoi. Se on hirveätä."

„Se tuntuu omituiselta. Mutta ehkä hän on nyt vihdoinkin päättänyt ostaa hevosen. Hän on voinut siitä syystä nousta ylös".

Digitized by Google

„Hevosen! Miksi ei yhtä hyvin roskakärryt! Kyllä hän olisi moneen kertaan siitä meille kertonut, jos hän hevosta tuumailisi. Se on tyttö.“

„Elä ole niin varma asiasta. Ehkä se onkin vain rouva.“

„Dickillä on hiukan huumorin tunnetta, vaikk'ei sinulla ole. Kuka nousee ylös harmaassa hämärässä mennäkseen toisen rouvaa tapaamaan. Se on tyttö.“

„No olkoon sitten tyttö. Hän voi opettaa Dickille, että on olemassa toinenkin olento maailmassa kuin Dick.“

„Tuo tyttö tulee turmelemaan hänen taitonsa, viemään hänen aikansa ja naimaan hänet ja pilaamaan hänen työnsä ikipäiviksi. Dickistä tulee kunnioitettava aviomies, ennenkuin me voimme estää häntä, ja — hän ei ikinä lähde enää meidän kanssa, kuten ennen.“

„Mahdollista. Mutta maailma ei poikkea radaltaan, vaikka kaikki tuo tapahtuisikin . . . Ha! ha! haa! Minä maksaisin paljon nähdäkseni Dickin hakkailevan muiden nuorukaisten seurassa. Elä ole huolissasi. Allah hoitaa tuollaiset asiat, ja me voimme vain katsella syrjästä. Nyt shakkipöytään!“

Punatukkainen tyttö makasi omassa huoneessaan ja tuijotti kattoon. Ohikulkevien askeleet kuuluivat etäällä hävitessään aivan kuin useasti uudistettu suudelma, joka kumminkin oli yksi ainoa pitkä suudelma. Tytön käsivarret olivat suorina, ja joskus hän puristi nyrkkiään hurjasti.

Siistijävaimo, joka pesi atelieerin lattiata, koputti ovelle:

Digitized by Google

„Anteeksi, neiti, mutta minä vain meinasin, että on kahdenlaista, taitaa olla kolmenkinlaista saippuata, joilla lattioita pestään; yksi on keltaista ja yksi on kirjavata ja yksi on semmoista rohtosaippuata. Minä meinasin, että voisinhan minä yhtä hyvin kysyä neiditä, ennenkuin lähden ostamaan, että minkälaisesta saippuasta neiti tykkäisi, ja minkälaista minä nyt käyttäisin tähän lattiaan. Se keltainen saippua — "

Tuossa puheessahan ei ollut kerrassa mitään, joka olisi saattanut aiheuttaa tuota raivonkohtausta, mikä ajoi punatukkaisen tytön keskelle huonetta ja pani hänen huutamaan:

„Luuletteko te että m i n ä välitän, mitä te käytätte. Ottakaa mitä tahansa! — m i t ä t a h a n s a!"

Eukko pakeni huoneesta, ja punatukkainen tyttö katsoi hetken omaa kuvaansa peilissä ja peitti sitten kasvonsa käsillän. Tuntui kuin hän olisi huutanut kovaa jonkun hävettävän salaisuuden.

Digitized by Google

VII LUKU.

Kullalleni kukkasia
Poimin punaruususia. —
„Rumatpa on ruusus nuo
Siniruusu sijaan tuo!“

Hain puolen maailmata
Kukkaa kullan halaamata. —
Puoli maailmaapa vaan
Ilkkui, — nauroi narrinaan.

Vaan vaikk' olkoon hauta tiellä
Haltuhus sen hankin vielä
„Hui hai! Toki leikin arvaat,
Punaruusut nehän parhaat!“

Siniruusu.

Meri ei todellakaan ollut muuttunut. Vesi oli matalata mutarannikolla, ja Marazion-kellopollari kajahteli heiluessaan nousuvedessä. Valkoisella rantahiedalla vapisi muutamia kuivia meri-unikon vanoja.

„Minä en näe vanhaa aallonhalkasijaa,“ sanoi Maisie hiljaa.

„Kiittäkäämme onneamme, että meillä on näinkin paljon vanhoja esineitä jälellä. En luule, että he

Digitized by Google

ovat tuoneet ainoatakaan uutta kanuunaa linnoitukseen, sitten kun me olimme täällä. Tuleppas katsomaan."

He menivät Fort Keelingin äyräälle ja istuivat erääseen nurkkaan tuulen suojaan pienen kanuunan tervatun suun alle.

„Jospa nyt Amomma olisi vielä täällä!" sanoi Maisie.

Kauvan aikaa olivat molemmat vaiti. Sitten Dick otti Maisie'a kädestä ja lausui hänen nimensä.

Maisie pudisti päätään ja katsoi merelle.

„Maisie kulta, etkö tunne mitään?"

„En!" hampaittensa välissä. „Minä — minä sanoisin, jos tuntisin, mutta minä en voi. Voi, Dick, ole järkevä."

„Eikö se asia koskaan muutu?

„Ei, aivan varmaan, ei."

„Miksi ei?"

Maisie istui poski käden nojassa ja katsoi merta sekä puhui hermostuneesti.

„Minä tiedän vallan hyvin, mitä sinä tahdot, mutta minä en voi antaa sitä sinulle, Dick. Se ei ole minun syyni, ei ole. Jos minä tuntisin, että voisin välittää kestään — mutta minä en voi. Minä en ymmärrä sitä tunnetta ollenkaan."

„Onko se totta, armas?"

„Sinä olet ollut hyvin hyvä minulle, Dickie, ja minä en voi maksaa sitä millään muulla tavalla sinulle kuin puhumalla täyttä totta. Minä en uskalla lausua valhetta. Minä halveksin itseäni kyllin paljon muutenkin"

„Minkä ihmeen tähden?"

Digitized by Google

„Siksi — siksi että minä otan sinulta kaikki, mitä sinä annat minulle, enkä anna mitään takasin. Se on alhaista, se on itsekästä, ja aina kun minä ajattelen sitä, kiusaa se minua hirveästi.“

„Koetappas nyt kerrankin ymmärtää, että minä voin hoitaa omat asiani, ja jos minä tahdon menetellä niin tai näin, niin se ei ole sinun syysi. Sinulla ei ole syytä moittia iseäsi kerrassa mistään, kulta.“

„On minulla paljonkin syytä, ja puhuminen vain pahentaa asian.“

„No elä puhu siitä siis.“

„Voinko minä olla siitä puhumatta? Jos me olemme kahdenkesken minuutinkaan ajan, rupeat sinä heti puhumaan siitä, ja silloin kun ei suusi puhu, puhuvat katseesi sitä. Sinä et käsitä, kuinka minä halveksin itseäni joskus.“

„Hyvä Jumala!“ huudahti Dick melkein hypähtäen seisaalleen. „Puhuppas nyt totta, Maisie, vaikk'et milloinkaan enää puhuisi totta! Kiusaanko minä sinua?“

„Et. Et kiusaa.“

„Sanoisitko minulle, jos kiusaisin.“

„Luulen, että ilmottaisin sen sinulle.“

„Kiitos. Se toinen asia on hullumpi. Mutta sinun täytyy oppia antamaan anteeksi miehelle, joka on rakastunut. Sellainen mies on aina kiusallinen. Sen kai tiedät kokemuksesta.“

Maisien mielestä ei maksanut vaivaa vastata viimeiseen huomautukseen, ja Dickin piti uudistaa se.

„Olihan niitä tietysti muitakin miehiä. He kiusasivat minua aina, juuri kun olin keskellä työtäni ja tahtoivat että minä kuuntelisin heitä.“

„Kuuntelitko?“

Digitized by Google

„Ensin kuuntelin, ja he eivät voineet käsittää, miksi minä en välittänyt heistä. Heillä oli tapana kehua minun taulujani, ja minä luulin, että he tarkoittivat, mitä he sanoivat. Minä olin ylpeä kiitoksesta ja kerroin siitä Kamille, ja — minä en koskaan unohda sitä — kerran Kami nauroi minulle.“

„Sinä et pidä siitä, että sinulle nauretaan, Maisie, vai mitä?“

„Minä inhoan sitä. Minä en koskaan naura muille ihmisille, elleivät — elleivät he tee huonoa työtä. Dick, sano minulle rehellisesti, mitä sinä pidät minun tauluistani yleisesti — kaikista, joita olet nähnyt?“

„Rehellisesti, rehellisesti; ja aina vain rehellisesti!“ sanoi Dick, muistellen vanhaa sananpartta. „Sano sinä ensin, mitä Kamin oli tapana niistä sanoa.“

Maisie epäröi hiukan.

„Hän — hän sanoi, että niissä on tunnetta.“

„Kuinka sinä uskallat lausua valhetta minulle tuolla tavalla? Et taida muistaa, että minä olen ollut Kamin oppilaana kaksi vuotta. Minä tiedän tarkkaan, mitä hän niistä on sanonut.“

„Se ei ollut valhe.“

„Ei, se oli pahempi. Se oli puoli totuus. Kami sanoo pannen toisen kätensä kupeelleen täillä lailla: — *'Il y a du sentiment, mais il n'y a pas de parti pris'*“. Hän tärisytti *r*:ää hyvin kovaa, kuten Kamin oli tapana.

„Niin hän juuri sanoi, ja minä luulen, että hän ehkä oli oikeassa.“

„Hän oli oikeassa aivan varmaan.“ Dickin mielestä oli kaksi ihmistä maailmassa, jotka eivät kos-

Digitized by Google

kaan voineet tehdä ja sanoa mitään väärin. Toinen oli Kami.

„Ja nyt sinä sanot aivan samoin. Se on niin masentavata.“

„Mieleni on niin paha, mutta sinähän pyysit minua sanomaan totuuden. Paitsi sitä minä rakastan sinua liian paljon teeskennelläkseni, kun on kysymys sinun töistäsi. Se on kunnon työtä, joskus tehty kärsivällisyydellä — ei aina — ja joskus siinä on voimaakin, mutta minun mielestäni ei ole olemassa mitään syytä, miksi sitä ylipäänsä on tehty ollenkaan. Siltä minusta ainakin tuntuu.“

„Ei ole olemassa mitään erityistä syytä, miksi mitään maailmassa on tehty. Sen sinä tiedät yhtä hyvin kuin minäkin. Minä tahdon ainoastaan menestystä.“

„Silloin sinä olet väärällä tiellä sen saavuttamiseksi. Eikö Kami ole koskaan sitä sanonut sinulle?“

„Elä nyt aina puhu Kamista. Minä tahdon tietää, mitä sinä ajattelet. Siis aluksi, minun työni on huonoa.“

„Sitä en ole sanonut, ja sitä en ajattelekaan.“

„Se on siis amatöörimaista.“

„Sitä se nyt ei ole ollenkaan. Sinä olet työnainen, kulta, kiireestä kantapäähän, ja minä kunnioitan sinua siksi.“

„Etkö naura minulle selkäni takana?“

„En, armas. Olethan sinä minulle rakkaampi kun kukaan muu. Kääri tämä vaippa ympärillesi, muutoin vilustut.“

Maisie kääri pehmeät näädännahat ympärilleen, niin että harmaa kengurunnahka jäi päällepäin.

Digitized by Google

„Tämä on suloista,“ sanoi hän sivellen poskeaan hiljaa nahkaa vastaan. „No niin, miksi siis on väärin, että koetan saavuttaa hiukan menestystä?“

„Juuri siksi, että koetat. Etkö sinä ymmärrä, kulta? Hyvä työ ei ole missään yhteydessä siihen henkilöön, joka sitä tekee, — se ei ole ollenkaan sen henkilön omaakaan. Se tulee häneen ulkoapäin.“

„Mutta mitä tämä kuuluu —“

„Odotahan hiukan. Me emme voi tehdä mitään muuta kuin oppia kuinka meidän tulee tehdä työmme, kuinka voimme tulla välikappaleittemme herroiksi eikä orjiksi, ja me emme koskaan saa peljätä mitään.“

„Sen ymmärrän.“

„Kaikki muu tulee ulkopuolelta. No hyvä. Jos me siis istumme tyynesti työhön, koettaen esittää aiheita, jotka ovat tulleet meihin, niin voimme joskus tehdä hyvääkin työtä. Se riippuu suureksi osaksi siitä, kuinka osaamme hallita ammattimme työaseita ja aineksia. Mutta heti paikalla kun rupeamme ajattelemaan menestystä ja mitenkä meidän työmme vaikuttaa, — kun rupeamme näyttelemään ja tirkistämään toisella silmällä yleisöä — silloin me menetämme voimamme ja kaiken muun. Se on ainakin minun kokemukseni. Sen sijaan että pysyisit tyynenä ja panisit kaiken voimasi työhösi, sinä mietit ja jauhat mielessäsi asioita, joita et millään lailla voi auttaa etkä estää. Eikö niin?“

„Sinun on helppo puhua tuolla lailla. Yleisö ihailee sinun teoksiasi. Etkö sinä koskaan vilkase yleisöön näytellessäsi?“

„Liiankin usein, mutta minä saan aina rangaistukseni siten, että menetän voimia. Se on yhtä yksin-

Digitized by Google

kertaista kuin että kaksi kertaa kaksi on neljä. Jos me pitelemme työtämme kevytmielisesti, käyttäen sitä omien tarkoituksiemme saavuttamiseksi, niin työmme alkaa pidellä meitä välinpitämättömästi, ja me olemme heikompia, siis me tulemme kärsimään."

„Minä en pitele työtäni kevytmielisesti. Sinä tiedät että työni on minun kaikkeni."

„Tietysti, mutta tieten tai tietämättäsi sinä vedät siveltimelläsi kaksi viivaa itsellesi ja yhden työllesi. Ei se ole sinun syysi, kulta. Minä teen aivan samoin, ja minä tiedän sen itse. Useimmat Ranskan koulut ja kaikki kotimaiset koulumme ajavat oppilaitaan tekemään työtä itsensä tähden ja ylpeytensä tähden. Minulle kerrottiin, että koko maailma oli huvitettu minun työstäni, ja kaikki Kamin oppilaat puhuivat roskaa, ja minä uskoin todellakin, että maailma tarvitsi hiukan parantamista ja muuttamista ja tiesi mitä kaikkia, joka kaikki tietysti olisi toimitettava minun pensselilläni. Kautta Jupiterin, minä uskoin sitä täydellä todella! Kun minun pikku pääni meni pyörälle saadessani selville, etten tuntenut ammattiani ollenkaan perinpohjaisesti, oli minulla tapana juoksennella ympäri ihaillen omaa suuruuttani ja valmistautuen hämmästyttämään maailmata."

„Mutta joskus sinä hämmästytitkin maailmata."

„Hyvin harvoin tieten tahtoen, kultani. Ja kun se on tapahtunut, niin se on niin kovin pieni asia, ja maailma on niin laaja, ja ainoastaan miljoonas osa välittää jotain taiteesta. Maisie, tule minun kanssani, niin näytän sulle kuinka suuri maailma on. Ihmisen täytyy tehdä työtä aivan yhtä välttämättömästi kuin syödä, — se käy vallan itsestään, — mutta koeta nähdä, minkätähden sinä teet työtä. Minä tun-

Digitized by Google

nen sellaisia pikku paratiiseja, jonne voisin sinut viedä — pieniä saaria laivareitin varrella. Sinä saavut niihin purjehdittuasi merellä, joka on musta kuin musta marmori, siksi että se on niin äärettömän syvä, ja sinä istut kannella päivä päivän perästä ja näet auringon nousevan, melkein kauhistuen, sillä meri on niin autio."

„Kuka se kauhistuu — minäkö vai aurinko?"

„Aurinko, tietysti. Ja meren pohjasta kuuluu ääniä. Ja sitten sinä löydät tuon saaren, joka on täynnä kuumia, kosteita orchideita, tuommoisia omituisia kukkia, jotka näkyvät osaavan tehdä vaikka mitä, paitsi puhua. Siellä on kolmensadan jalan korkuinen vesiputous, aivan kun hopealla silattu vihertävä silkkiharso. Miljoonia mehiläisiä surisee kallioilla, ja sinä kuulet kuinka kookospähkinät putoilevat palmuista. Sinä käsket palvelijaa, joka on valkea kuin norsunluu, kiikuttamaan pitkää keltaista riippumattoa, jonka hetaleet ovat kuin kypsä maissi, sinä vedät jalkasi ylös mattoon ja kuuntelet mehiläisten surinata ja veden kohinata, kunnes vaivut uneen."

„Voiko siellä tehdä työtä?"

„Tietysti. Ainahan täytyy jotain tehdä. Sinä ripustat maalikankaasi palmupuuhun ja annat papukaijain kritiseerata. Kun ne alkavat tapella, heität kypsän omenan niihin, ja ne pakenevat kirkuen. Sellaisia paikkoja on sadottain. Tule katsomaan niitä."

„Minä en oikein pidä tuosta paikasta. Se tuntuu niin laiskalta. Kerro toisesta."

„Mitä sinä pitäisit suuresta, punaisesta, kuolleesta kaupungista, joka on rakennettu punaisesta hietakivestä ja jossa kasvaa suuria vihreitä aloeita kivien

Digitized by Google

välissä, ja kaikki tuo on yksin ja hyljättynä hunajan värisellä hiedalla? Siellä lepää neljäkymmentä kuollutta kuningasta, Maisie, kukin komeassa hautaholvissa, joista toinen on toistaan kauniimpi. Sinä katselet palatseja ja katuja ja puoteja ja vesisäiliöitä, ja luulet, että siellä asuu ihmisiä, kunnes huomaat, kuinka pikkunen harmaa orava hieroo kuonoansa yksin torilla ja komea papukaija lennähtää esiin veistokuvilla koristetusta holviovesta, levittäen pyrstönsä marmoriseinämätä vastaan, joka on veistetty täyteen hienoja kuvioita kuin pitsi. Sitten apina — pikkunen musta apina — astuskelee halki päätorin juomaan tuosta neljänkymmenen jalan syvyisestä vesisäiliöstä. Se kiipeää alas pitkin köynnöskasveja veden rajaan, ja joku ystävä pitää kiinni sen hännästä, estääkseen pikku apinata luiskahtamasta veteen."

„Onko tuo kaikki totta?"

„Minä olen ollut siellä ja nähnyt tuon kaiken. Ilta tulee ja valo muuttuu, kunnes luulet seisovasi keskellä hohtavata opaalia. Vähää ennen auringonlaskua, täsmällisesti kuin kellokone, astuu suuri pörhöinen villisika koko perheineen kaupungin kadulle, torahampaat vaahdossa. Sinä kiipeät sokean mustan kivijumalan olkapäille ja katselet kuinka villisika valitsee itselleen yömajan ja kömpii sisään heilutellen häntäänsä. Sitten yötuuli herää, ja hiekka alkaa liikkua, ja sinä kuulet erämaan kaupungin ympärillä laulavan, „nyt minä laskeun nukkumaan," ja kaikki on pilkkosen pimeätä kunnes kuu nousee. Maisie, armas, tule minun kanssasi näkemään millainen maailma todella on. Se on suloinen ja se on hirveä, — mutta minä en antaisi sinun nähdä mitään hir-

Digitized by Google

veätä, — ja se ei väljitä sinun eikä minun elämästäni eikä tauluista eikä muista, vaan ainoastaan omasta työstään ja lemmestä. Tule! Minä opetan sinua tekemään *sangaree*'ta, sitomaan riippumattoja, ja — voi, tuhansia asioita, ja sinä saat itse nähdä, mitä värit ovat, ja yhdessä me opimme, mitä rakkaus on, ja sitten, sitten me ehkä voisimme tehdä kunnon työtä."

„Miksi?" sanoi Maisie.

„Kuinka sinä voit tehdä mitään, ennenkuin olet nähnyt kaikki, tai niin paljon kuin voit nähdä? Ja paitsi sitä, armas, minä rakastan sinua. Tule minun kanssani. Sinulla ei ole mitään tekemistä täällä, sinä et kuulu tähän paikkaan. Sinä olet puoleksi mustalainen, — sen näkee sinun kasvoistasi; ja minä, — voi, aavan meren tuoksukin tekee minut rauhattomaksi. Tule kanssani merten taa, ja ole onnellinen!"

Hän oli noussut seisaalleen ja seisoi kanuunan varjossa katsoen alas tyttöön. Lyhyt talvi-ilta oli kulunut loppuun ja ennenkuin he tiesivätkään, oli kuu jo kuvastumassa tyyneen mereen. Pitkät hopeaviivat osottivat, missä kohovesi alkoi virrata mutarannikolle. Tuuli oli tyyntynyt, ja tuossa täydellisessä hiljaisuudessa he kuulivat, kuinka aasi pureskeli hallaista ruohoa muutaman sylen päässä heistä. Etäältä kuutamon puolelta kuului hiljainen jyske, aivan kuin tukahdettu rummun lyönti.

„Mitä se on?" sanoi Maisie äkkiä. „Se on kuin sydämen tykytys. Mistä se kuuluu?"

Dickiä suututti niin tuo äkillinen kierähdys pois hänen kysymyksestään, ettei hän uskaltanut puhua. Ollen ääneti hänkin kuuli tuon jyskeen. Maisie kat-

Digitized by Google

seli häntä istuessaan tuossa kanuunan alla ja tunsi koko joukon pelkoa. Voi, jos Dick nyt olisi järkevä eikä kiusaisi häntä tuollaisilla merentakaisilla tunnelmilla, joita Maisie sekä ymmärsi että ei ymmärtänyt. — Mutta Maisie ei ollut odottanut, että Dickin kasvoissa tapahtuisi tuommoinen muutos, hänen kuunnellessaan jyskettä.

„Se on höyrylaiva," sanoi Dick, — „kaksipropellisen laivan, jyskeestä päättäen. En voi nähdä sitä, mutta se on sangen lähellä rantaa. Ah!" — punainen raketti kiiti hämärän läpi — „se seisoo antaakseen merkin, ennenkuin se lähtee Kanavasta."

„Onko se haaksirikkoinen?" kysyi Maisie, jolle Dickin puhe oli kiinankieltä.

Dickin katseet olivat merellä. „Haaksirikkoinen! Mitä hulluja! Se antaa vain merkin. Punainen raketti eteenpäin — takana näkyy nyt vihreä valo ja kaksi punaista rakettia sillalta."

„Mitä se tarkoittaa?"

„Se on Cross Key linjan merkki laivojen mennessä Austraaliaan. Mikähän höyrylaiva tuo on?"

Dickin ääni oli muuttunut, hän puheli kuin itsekseen, ja tuo ei miellyttänyt Maisie'a. Kuuvalo valaisi hetkeksi pitkän höyrylaivan kylkeä, laivan soluessa ulos Kanavasta.

„Neljä mastoa ja kolme savupiippua — se on syvälle lastattu. Se on varmaan *Barralong* tai *Bhutia*. Ei, *Bhutia*'lla on toisellainen kokka. Se on *Barralong*, menossa Austraaliaan. Viikon perästä se on Eteläristin alla, — onnellinen vanha romu! — voi sinä onnellinen vanha romu!"

Hän tuijotti merelle ja astui aivan vallin äyräälle nähdäkseen paremmin, mutta sumu merellä

Digitized by Google

kävi sakeammaksi ja propellien jyske heikkoni. Maisie kutsui häntä hiukan nyrpeänä ja Dick palasi, katseet vieläkin merelle päin.

„Oletko koskaan nähnyt Eteläristin säkenöivän suoraan pääsi päällä?“ kysyi hän. „Se on hurmaavan kaunista.“

„En ole,“ vastasi Maisie lyhyesti, „enkä välitäkään. Jos se on sinun mielestäsi niin hurmaavata, niin miksi et lähde itse sitä ihailemaan?“

Maisie kohotti kasvonsa mustasta, pehmeästä näädännahasta, joka oli hänen kaulansa ympäri, ja hänen silmänsä hohtivat kuin timantit. Kuutamo muutti harmaan kengurunnahan harmaaksi hopeataljaksi.

„Kautta Jupiterin, Maisie, sinä nyt olet aivan kuin pakanallinen epäjumalankuva.“ Maisien silmät ilmaisivat, että hän ei osannut panna arvoa tuolle kohteliaisuudelle. „Ikävä kyllä,“ jatkoi Dick, „Eteläristiä ei maksa vaivaa katsella, ellei meillä ole ketään, joka auttaa meitä näkemään. Nyt on laiva jo hävinnyt kuulumattomiin.“

„Dick,“ sanoi Maisie tyyneesti, „otaksuppas, että minä tulisin nyt juuri luoksesi, — oleppa nyt tyynenä hiukkasen, — juuri sellaisena kuin olen, ja pitäen sinusta juuri niin paljon kuin nyt pidän.“

„Et kumminkaan niinkuin veljestä? Sinähän lupasit sen — siellä puistossa.“

„Minulla ei koskaan ole ollut veljeä. Otaksuppas että sanoisin: 'Vie minut noihin paikkoihin, ja ehkä minä aikaa voittaen opin todellakin pitämään sinusta', mitä sinä tekisit?“

„Lähettäisin sinut suoraa päätä sinne, mistä tulitkin, vaunuissa. Ei, en tilaisi vaunuja, saisit kä-

Digitized by Google

vellä. Mutta sitä sinä et voisi tehdä, armas. Ja minä en uskaltaisi koettaa. Sinua maksaa vaivaa odottaa, kunnes tulet ilman ehtoja."

„Uskotko sen koskaan tapahtuvan?"

„Minulla on jonkunmoinen hämärä aavistus, että se kerran tapahtuu. Eikö sinusta koskaan ole tuntunut siltä?"

„O—on. Minä tunnen olevani niin ilkeä."

„Tavallista pahempi?"

„Sinä et tiedä, mitä kaikkea minä ajattelen. Se on melkein liian hirveätä kerrottavaksi."

„Vähätpä siitä. Sinä lupasit sanoa minulle totuuden — ainakin."

„Se on kiittämätöntä, mutta — mutta, vaikka minä tiedän että sinä pidät minusta, ja minä niin mielelläni pidän sinut luonani, niin — niin minä voisin uhrata sinutkin, jos sillä voittaisin mitä haluan."

„Rakas kulta raukkani! Minä tunnen tuon mielentilan. Se ei tuota hyvää työtä."

„Etkö ole suuttunut? Muista, etta minä halveksin itseäni."

„En minä nyt ole erinomaisen hyvillänikään, — olin arvannut jotain sinnepäin ennenkin, — mutta en minä ole suuttunut. Minä säälin sinua. Sinun olisi pitänyt jo vuosia sitten päästä tuollaisesta pikkumaisuudesta."

„Sinulla ei ole mitään oikeutta ottaa minua suojelukseesi! Minä tahdon ainoastaan sitä, jonka vuoksi olen vuosikausia työskennellyt. Se tuli sinulle ilman vaivaa, ja — ja minusta se on väärin."

Digitized by Google

„Minkä minä sille voin? Minä antaisin kymmenen vuotta elämästäni ostaakseni sinulle, mitä haluat. Mutta minä en voi auttaa sinua, en voi.“

Maisie mutisi jotain vastaan. Dick jatkoi:

„Ja minä tiedän sen, minkä juuri olet sanonut, että sinä olet väärällä tiellä menestykseen. Sitä ei saavuteta uhraamalla toisia ihmisiä, — sen asian olen kyllä saanut selville; vaan jokaisen täytyy uhrata itsensä, ja elää käskyläisenä, ajattelematta itseään, eikä koskaan saa tuntea todellista tyytyväisyyttä työhönsä, paitsi juuri alussa, kun vasta tavottelee aihetta.“

„Kuinka sinä voit tuota kaikkea uskoa?“

„Tässä ei ole kysymys uskosta tai epäuskosta. Se on laki, ja sinä voit omistaa sen tai olla omistamatta. Minä koetan totella sitä, mutta en voi, ja silloin työni aina muuttuu huonoksi. Kaikissa olosuhteissa, usko se, neljä viidettä osaa jokaisen ihmisen työstä on huonoa. Mutta jäännös maksaa kaiken vaivan.“

„Eikö ole hauskaa saada tunnustusta huonostakin työstä?“

„Aivan liiankin hauskaa. Mutta — — kerronko sinulle jotain? Se ei ole kaunis kertomus, mutta sinä olet niin miehen kaltainen, että minä unohdan kelle puhun.“

„Kerro.“

„Kerran kun minä olin Sudanissa, kuljin kentän yli, jossa olimme taistelleet kolme päivää. Siellä oli tuhat kaksisataa kuollutta, ja meillä ei ollut aikaa haudata niitä.“

„Kuinka inhottavaa!“

„Minä olin työskennellyt suurta kaksipalstaista luonnosta, ja minä mietiskelin, mitä ihmiset tulisivat

Digitized by Google

pitämään siitä kotona. Tuo kenttä opetti minulle hyvin paljon. Se oli juuri kuin hirvittävä lava, täynnä kaikenvärisiä lakkisieniä, ja — minä en koskaa ennen ollut nähnyt ihmisten noin tukuttain muuttuvan alkuaineisiinsa. Silloin minä aloin ymmärtää, että miehet ja naiset olivat ainoastaan työainetta, ja mitä he sanoivat tai tekivät, ei merkinnyt kerrassa mitään. Ymmärrätkö? Tarkoitan, että tarkkaan laskien yhtä hyvin voit asettaa korvasi paletille kuullaksesi, mitä värit sulle sanovat."

„Dick, tuo on tyhmää."

„Odotahan hetkinen. Minä sanoin: tarkkaan laskien. Valitettavasti jokainen ihminen on joko mies tai nainen."

„Hauskaa että myönnät edes sen verran."

„Sinuun nähden en myönnä sitä. Sinä et ole nainen. Mutta tavallisten ihmisten, Maisie, täytyy esiintyä ja toimia joko miehinä tai naisina. Se juuri saattaa minut aivan hurjistumaan." Hän viskasi kiven mereen, puhuessaan. „Minä tiedän, että se ei kuulu minuun vähääkään, mitä ihmiset sanovat. Minä tiedän, että työni turmeltuu, jos kuuntelen heitä, ja kumminkin, — se on niin kirottua," — toinen kivi lensi mereen, — „minä tietysti hyrisen hyvilläni, kun minua silitetään myötäkarvaa. Vaikka minä selvään näen miehen naamasta, että hän valehtelee ladellessaan kauniita lauseita minulle, olen kumminkin onnellinen noiden valheiden tähden ja teen niiden johdosta kunnotonta työtä."

„Mutta, jospa hän ei latelekaan k a u n i i t a lauseita."

„Silloin, armahin," — Dickin otsa rypistyi, — „silloin unohdan, että olen vain näitten lahjojen hoi-

Digitized by Google

taja, ja mieleni tekee paksun kepin avulla opettaa miestä rakastamaan ja panemaan arvoa työlleni. Se on niin nöyryyttävää tuo kaikki, mutta minä luulen, että vaikka olisin enkeli ja maalaisin ihmisiä aivan syrjästä katsoen, niin kadottaisin työn kunnossa sen, minkä voittaisin suosiossa."

Maisie'a nauratti kuvitellessaan Dickiä enkelinä.

„Mutta sinä näyt ajattelevan, että kaikki hauska turmelee sinun työsi."

„Minä en ajattele. Se on laki, — aivan kuten ennen muinoin rouva Jennettin luona. Kaikki, mikä on hauskaa, on turmiollista. Minä olen iloinen, että sinä ymmärrät sen selvään."

„Minä en pidä tuosta katsantokannasta."

„En minäkään. Mutta, — minkä sille voi? Onko sinulla kyllin voimia katsoa tuota kohtaloa silmästä silmään yksin?"

„Täytyy kai minun."

„Anna minun auttaa sinua, kulta. Me voimme pitää lujasti toistemme kädestä ja koettaa astua suoraan. Me tulemme kompastumaan hirveän usein, mutta parempi on kompastua yhdessä. Maisie, etkö sinä ymmärrä, että se olisi paras?"

„En luule että me voisimme käydä yhdessä. Me olisimme kuin kaksi varasta samoilla markkinoilla, emmekä koskaan sopisi yhteen."

„Jospa minä sen miehen tapaisin, joka teki tuon sananlaskun! Hän varmaan asui luolassa ja söi raakaa karhunlihaa. Minä panisin hänet pureksimaan omia myrkytettyjä nuoliaan. No niin?"

„Minä olisin vain puoleksi naimisissa sinun kanssasi. Minä hätäilisin ja pitäisin melua työstäni

Digitized by Google

aivan kuin nytkin. Neljä päivää seitsemästä olisin siinä tilassa, ettei minulle voisi puhua sanaakaan."

„Sinä puhut aivan niinkuin ei kukaan muu kuin sinä ikinä olisi pitänyt pensseliä kädessään. Luuletko sinä, että minä en tiedä mitä hätäileminen ja jankuttaminen ja välinpitämättömyys kaikesta on? Sinä olet onnellinen, jos sinä tunnet tuota ainoastaan neljänä päivänä seitsemästä. Mitä se muuttaisi asioita?"

„Hyvin paljon se muuttaa niitä — jos sinullakin on tuommoisia päiviä."

„Mutta minä voin sen ymmärtää. Toinen mies ei ehkä ymmärtäisi. Hän ehkä nauraisi sinulle. Mutta mitäpä siitä puhumme. Jos sinä voit ajatella tuolla tavoin, et pidä minusta — vielä."

Nousuvesi oli melkein peittänyt mutarannikon, ja parikymmentä pientä lainetta ennätti huuhtoa rantaa, ennenkuin Maisie puhkesi puhumaan."

„Dick," sanoi hän hitaasti, „minä uskon varmaan, että sinä olet parempi kuin minä."

„Tämä ei tosin näytä perustuvan mihinkään tosiseikkaan, — mutta missä suhteessa?"

„En minä oikein tiedä; mutta minä muistan vain, mitä olet sanonut kaikenlaisista asioista ja työstä. Ja sinä olet myöskin niin kärsivällinen. Niin se on, sinä olet paljoa parempi kuin minä."

Dick ajatteli hiukkasen pimeitä puolia tavallisen miehen elämässä. Tuo yleiskatsaus ei ollut omiaan täyttämään hänen mieltään syvällä viattomuuden tunnolla. Hän kohotti Maisien vaipan liepeen huulilleen.

„Miksi," sanoi Maisie, joka ei ollut huomaavinaan tuota liikettä, „miksi sinä ymmärrät asioita, joita minä en ymmärrä? Minä en usko, mitä sinä

Digitized by Google

uskot, mutta kumminkin minä uskon, että sinä olet oikeassa."

„Jos minä olen ymmärtänyt jotain, niin taivas tietää, että olen sen ymmärtänyt ainoastaan sinun avullasi, ja minä en olisi voinut sanoa sitä muille kuin sinulle. Sinä saatoit kaikki selväksi minulle heti paikalla, mutta minä en elä niinkuin opetan. Sinä auttaisit minua . . . Koko maailmassa ei ole muita kuin me kaksi kaikkia noita tarkoituksia varten ja — ja tahdothan sinä pitää minut luonasi?"

„Tietysti tahdon. Voitkohan sinä ymmärtää, kuinka äärettömän yksin minä olen?"

„Armas, minä luulen ymmärtäväni."

„Kaksi vuotta sitten, kun minä ensin vuokrasin sen pikku talon, oli minulla tapana kävellä edes takaisin puutarhassa koettaen itkeä. Minä en koskaan voi itkeä. Voitko sinä?"

„Siitä on jo pitkä aika kun koetin. Mutta mikä sinulla oli huolena? Liika työkö?"

„En tiedä, mutta minulla oli tapana uneksia, että olin aivan murtunut ja ilman rahaa ja nälkään nääntymäisilläni Lontoossa. Minä ajattelin sitä kaiket päivät ja pelkäsin — voi kuinka minä pelkäsin!"

„Minä tunnen tuon pelvon. Se on mitä hirveintä. Joskus se herättää minut keskellä yötä. Mutta sinun ei pitäisi sitä tuntea."

„Kuinka sinä sen tunnet?"

„Vähätpä siitä. Onko sinun kolmesataa puntaasi varmasti sijoitettuna?"

„On. Valtiopapereissa."

„Se on hyvä. Jos joku tulisi luoksesi ja esittäisi parempaa sijoittamista, — vaikka minä tulisin sitä neuvomaan — niin elä tottele. Elä vaihda ra-

Digitized by Google

haasi hetkeksikään muuanne, ja elä koskaan lainaa penniäkään kenellekään, — elä punatukkaiselle tytöllekään."

„Elä nyt saarnaa tuolla tavalla minulle. En minä ole aikonut olla mitenkään järjetön."

„Maailma on täynnä miehiä, jotka möisivät sielunsa kolmestasadasta punnasta vuodessa, ja naiset tulevat lavertelemaan ja lainaavat milloin viisi, milloin kymmenen puntaa. Naisilla ei ole mitään omaatuntoa velka-asioissa. Pidä kiinni rahastasi, Maisie, sillä maailmassa ei ole mitään hirveämpää kuin köyhyys Lontoossa. Se on minua pelottanut. Kautta Jupiterin, se saattoi minut pelkäämään! Ja ihmisen ei koskaan pitäisi pelätä mitään."

Jokaisella miehellä on oma erityinen pelkonsa — pelko, joka, ellei hän taistele sitä vastaan, masentaa hänet niin, että hän menettää koko miehuutensa. Dickin kokemus likasesta puutteen kurjuudesta oli tunkenut hänen sielunsa syvimpään sopukkaan, ja muisto kaikesta tuosta kurjuudesta tuli aina Dickin mieleen houkutellen häntä käyttämään tilaisuutta hyväkseen, kun ostaja tuli hänen taulujaan pyytämään. Siten kävivät hyvät avut hyvin vaikeiksi Dickille. Samoin kuin Nilghai vastoin tahtoaan värähteli nähdessään tyynen vihreän veden myllyntokeessa tai sisäjärvessä, ja Torpenhow pelkäsi valkoista käsivartta, joka saattoi iskeä miekalla tai pistää kuoliaaksi, samoin Dick pelkäsi köyhyyttä, jota hän kerran oli puolittain leikillä maistanut. Hänen kuormansa oli raskaampi kantaa kuin hänen toveriensa.

Maisie katseli hänen kasvojensa ilmettä kuutamossa.

Digitized by Google

„Onhan sinulla kyllin rahaa nyt,“ sanoi hän tyynnyttäen.

„Minä en koskaan saa kyllin rahaa,“ alkoi Dick epäpyhällä kiihkolla. Sitten hän jatkoi nauraen: „Minulla on aina kolme penceä liian vähän.“

„Miksi juuri kolme penceä?“

„Minä kannoin kerran erään miehen laukun Liverpool Street asemalta Blackfriars Bridge'lle. Se oli kuuden pencen juttu, — elä naura, se on totta — ja minä tarvitsin silloin rahaa niin surkeasti. Hän antoi minulle ainoastaan kolme penceä, ja senkin hän häpeämättä maksoi kuparissa. Vaikka minä ansaitsisin kuinka paljon rahaa, en koskaan voi saada tuota onnetonta kolmea penceä pois laskuistani.“

Tuo puhe ei ollenkaan soveltunut miehelle, joka juuri oli saarnannut työn pyhyydestä. Se kiusasi Maisie'a, joka mieluummin tahtoi oman palkkansa kiitoksissa, — mikä kaiketi oli oikein, koska ihmiset ylipäänsä kiitosta haluavat. Hän haki esille pienen kukkaronsa ottaen siitä totisena kolmen pencen kappaleen.

„Tässä on“ sanoi hän. „Minä maksan sen sinulle, Dickie. Elä nyt enää valittele sitä, ei maksa vaivaa. Onko se velka nyt maksettu?“

„On,“ sanoi tuo ammattitaitavuuden hyvin inhimillinen apostoli ottaen rahan. „Se on maksettu tuhatkertaisesti, ja me kuittaamme tuon laskun. Se tulee riippumaan minun kellonvitjoissani; ja sinä olet enkeli, Maisie.“

„Minä olen aivan jäykistynyt ja palelee hiukan. Voi, taivas! Vaippa on aivan valkoinen ja samoin sinun viiksesi! Minä en aavistanut että nyt on niin kylmä.“

Digitized by Google

Dickin päällystakki oli ohuessa huurteessa. Hänkin oli kokonaan unohtanut ajatella säätä. He nauroivat yhdessä, ja tuo nauru lopetti kaikki vakavat keskustelut.

He juoksivat pois rannalta kentälle päin lämmitäkseen ja kääntyivät sitten katsomaan nousuvettä, joka nyt oli ylimmillään kuutamossa, ja sysimustia varjoja pensaikossa. Se tuotti Dickille niin suurta iloa, että Maisie saattoi nähdä värejä aivan niinkuin hän ne näki. Maisie näki sinisen vivahduksen valkoisessa usvassa ja violetin varjon harmaassa aidassa ja kaikki muutkin esineet juuri semmoisina kuin ne ovat — ei yksivärisinä vaan tuhatvärisinä. Ja kuutamo tunkeutui Maisien sieluun saakka niin että hän, joka tavallisesti oli jokseenkin jäykkä, puhua laverteli itsestään ja kaikenlaisista asioista, jotka häntä huvittivat, Kamista, tuosta kaikkein taitavimmasta opettajasta, ja toisista tytöista hänen atelieerissaan, — puolalaisista, jotka tappavat itsensä liialla työllä, ellei heitä estetä; ranskalaisista, jotka kehuvat enemmän kuin ikinä toimittavat; huolimattomista englantilaisista, jotka puuhaavat toivottomasti eivätkä ymmärrä, että taipumus ja voima ovat kaksi eri asiata; amerikkalaisista, joitten kirkuvat äänet kuumana iltapäivänä jännittävät heikkoja hermoja melkein katkeamaan asti, ja joitten illalliset aina tuottivat pahoinvointia; myrskyisistä venäläisistä, joita ei voi sitoa eikä pidellä, ja jotka kertoivat toisille tytöille kummitusjuttuja, kunnes tytöt kirkuivat kauhusta; tanakoista saksalaisista, jotka tulivat oppimaan jotain erityistä asiata ja opittuaan sen, läksivät tyyneesti kopioimaan mestarien tauluja ja tekivät sitä elämänsä loppuun asti. Dick kuunteli haltioissaan, sillä oli-

Digitized by Google

han se Maisie, joka puhui. Hän tunsi tuon entisen elämän.

„Se ei ole muuttunut paljoa," sanoi hän. „Vieläkö he varastavat värejä aamiaislomalla?"

„Eivät varasta vaan pyyhkäisevät, se on oikea nimitys. Tietysti. Minä en koskaan ole pyyhkäissyt muuta kuin ultramarinia, mutta niitä on sellaisiakin, jotka eivät halveksi vismuttivalkeatakaan."

„En minäkään sitä halveksinut. On mahdotonta olla näpistelemättä kun näkee palettien riippuvan. Kaikki värit ovat yhteistä omaisuutta, jos ne vaan vuotavat paletilla, — vaikkapa niitä olisi öljypisaralla hiukan autettukin vuotamaan. Se opettaa ihmisiä säästämään värejään."

„Minä tahtoisin näpistellä muutamia sinun väreistäsi, Dick. Ehkä minä samalla voisin näpistää hiukan sinun menestyksestäsikin."

„Minä en uskalla sanoa rumaa sanaa nyt, vaikka mieleni tekisi. Mitä ihmeitä tässä maailmassa, (jota sinä et koskaan saa nähdä, vaikka sinulla äsken olisi ollut ihana tilaisuus), merkitsee menestys, tai kaksinkertainen, kolminkertainen, tuhatkertainen menestys, verrattuna —. No, ei puhuta siitä asiasta enää. Nyt on aika palata kaupunkiin."

„Minä olen niin pahoillani Dick, mutta —."

„Mutta sinä olet paljoa enemmän ihastunut työhösi kuin minuun, niinkö?"

„En tiedä. En minä sitäkään usko."

„Mitä sinä annat minulle, jos minä luettelen lyhyesti kaikki, mitä sinä todella tarvitset — päästäksesi kaikesta tuosta puuhasta ja rasituksesta? Lupaatko totella minua?"

„Tietysti."

Digitized by Google

„Ensiksikin sinä et saa koskaan unohtaa mitään ruokaveroa siitä syystä, että olet työssä. Sinä unohdit aamiaisesi kaksi kertaa viime viikolla," sanoi Dick umpimähkää, sillä hän tiesi kenelle hän puhui.

„En, en — kerran vain, aivan totta."

„Sekin on paha kyllä. Ja sinä et saa kunnollisen päivällisen asemesta juoda teetä vehnäpalan kanssa, siksi vain että sinusta tuntuu päivällinen häiritsevältä."

„Sinä pilkkaat minua."

„En ole elämässäni puhunut vakavammin. Voi kulta, kulta, etkö sinä vieläkään ymmärrä, mitä sinä olet minulle? Koko maailma on lyöttäytynyt sinua vastaan saadakseen sinua kylmettymään, tai joutumaan yliajetuksi, tai kastumaan likomäräksi, tai kadottamaan rahasi, tai kuolemaan liiasta työstä ja huonosta ruuasta, ja minulla ei ole mitään oikeutta pitää huolta sinusta. Minä en edes tiedä onko sinulla sen verran järkeä, että panet lämpimiä vaatteita päällesi kylmällä säällä."

„Dick, sinä olet hirveä poika; ei sinun kanssasi voi puhua! Kuinka sinä luulet minun tulleen toimeen, kun sinä olit poissa?"

„Minä en ollut täällä, enkä tietänyt siitä. Mutta nyt minä olen täällä ja antaisin vaikka mitä, jos minulla edes olisi oikeus käskeä sinut sisään, kun sataa."

„Antaisitko menestyksesikin?"

Tällä kertaa Dickin täytyi ponnistaa kaikki voimansa, estääkseen pahoja sanoja luiskahtamasta esiin.

„Rouva Jennett oli oikeassa sanoessaan, että sinä olet todellakin rasitus, Maisie! Sinä olet ollut kouluissa liian kauvan, ja sinä luulet, että joka ihmi-

Digitized by Google

nen vain katsoo sinuun. Koko maailmassa ei ole kahtatoista sataa henkeä, jotka ymmärtäisivät tauluja. Muut ovat ymmärtävinään, tai eivät välitä niistä ollenkaan. Muista että minä olen nähnyt kaksitoista sataa miestä kuolleena sienipellossa. Se on vain kaikkein pienimmän ihmisryhmän ääni, jota sanotaan menestykseksi. Todellinen maailma ei välitä hituistakaan, — ei kerrassa mitään. Jokaisella miehellä koko maailmassa on oma Maisiensa, jonka kanssa hän puuhaa ja hommaa."

„Maisie raukka!"

„Dick raukka, minä sanoisin. Luuletko sinä että ihminen, joka taistelee sen puolesta, mikä on hänelle elämätä kalliimpi, viitsii katsella tauluja? Ja jospa hän viitsisikin, ja jos koko maailma viitsisi ja tuhat miljoonaa ihmistä nousisi laulamaan hymnejä minun kunniakseni, luuletko sinä että olisin iloinen, jos samalla tietäisin, että sinä kuljet ostoksilla Egware Roadilla sateisena päivänä ilman sateenvarjoa? No, nyt mennään asemalle."

„Mutta sinä sanoit rannalla —" intti Maisie hiukan pelokkaasti.

Dick huokasi ääneensä:

„Niin, niin, kyllä minä tiedän, mitä sanoin. Työni on minulle kaikki, tulevaisuuteni ja toivoni, ja minä uskon löytäneeni ne lait, jotka sitä hallitsevat. Mutta minulla on vielä jälellä hiukan huumorin tunnetta, vaikka sinä olet melkein pusertanut sen ulos minusta. Ja minä voin nähdä, että minun työni ei ole kaikki kaikessa koko maailmalle. Tee niinkuin opetan, eikä niinkuin elän."

Maisie vältti huolellisesti väittelyä herättäviä aineita, ja he palasivat Lontooseen iloisina. Juna

Digitized by Google

seisahtui asemalla, juuri kun Dick oli keskellä kaunopuheista lausetta ruumiillisten harjoitusten tarpeellisuudesta. Hän ostaisi Maisielle hevosen, — semmoisen hevosen, ettei moista missään, — ja sen hän sijoittaisi toverin kanssa jonnekin parinkymmenen penikulman päähän Lontoosta, ja Maisien pitäisi yksinomaa terveytensä takia ratsastaman sillä pari kolme kertaa viikossa.

„Se on hullua," sanoi Maisie. „Se ei ollenkaan sopisi."

„Luuletko sinä, että koko Lontoossa on ainoatakaan ihmistä, joka välittäisi mistään, mitä me suvaitsemme tehdä?"

Maisie katsoi katulyhtyjä, sumua ja hirvittävää liikettä. Dick oli oikeassa, mutta hevonen ei ollut samaa kuin taide, ja hän ei saisi siis ajatellakaan semmoista.

„Sinä olet hyvin kiltti joskus, mutta toisin vuoroin sinä olet hyvin hupsu. Minä en aijo antaa sinun lahjoittaa minulle hevosia, enkä myöskään huoli sinua saattamaan tänä iltana. Minä menen kotiin yksin. Mutta sinun täytyy ensin luvata minulle jotain. Ethän ajattele enää tuota kolmea penceä, Dick? Muista, että se velka on nyt maksettu, ja minä en tahdo että olet kärttyinen ja teet huonoa työtä tuon pikku asian tähden. Sinä voit olla niin suuri, siksi sinun ei pidä olla pieni."

Nyt oli Maisien vuoro kostaa. Ei ollut Dickillä muuta neuvoa kuin asettaa hänet vaunuun.

„Hyvästi," sanoi Maisie koruttomasti. „Tulethan sunnuntaina? Tämä on ollut suloinen päivä, Dick. Miksi ei aina voi olla näin hauska?"

Digitized by Google

„Siksi että rakkaus on samanlaista kuin piirustus; täytyy joko edistyä tai taantua, samassa kohden ei voi pysyä. Ohimennen sanoen, muista jatkaa piirustustyötäsi. Hyvästi! Minun — kaiken tähden, pidä huolta itsestäsi."

Hän kääntyi kotiinpäin mietteissään. Tuo päivä ei ollut tuottanut hänelle, mitä hän toivoi, mutta — se oli enemmän arvoinen kuin monet päivät — se oli enemmän arvoinen kuin monet muut päivät — se oli vienyt hänet lähemmäksi Maisie'a. Päätös oli vain ajan kysymys, ja tuota hintaa maksoi kyllä vaivaa odottaa. Vaistomaisesti kän kääntyi vielä kerran virralle päin.

„Ja hän ymmärsi minut heti," sanoi hän katsoen veteen. „Hän löysi heti minun helmasyntini ja koetti auttaa minua. Hyvä Jumala, kuinka hyvin hän ymmärsi! Ja hän sanoi, että minä olen parempi kuin hän! Parempi kuin hän!" Dick nauroi tuon ajatuksen mielettömyyttä. „Arvannevatkohan tytöt puoliakaan miehen elämästä? Ei, eivät he voi — muutoin — he eivät ikinä menisi naimisiin meidän kanssamme."

Dick otti Maisie'n lahjan taskustaan ja katseli sitä kuin ihmettä, pitäen sitä jonkunlaisena panttina, joka takasi että täydellinen onnenpäivä kerran koittaisi. Mutta sillä välin oli Maisie yksin Lontoossa, eikä kukaan varjellut häntä vaaroilta. Ja tuo täyteen ahdettu erämaa oli täynnä vaaroja.

Dick rukoili Kohtaloa aivan pakanain tapaan ja heitti hopeapalasen virtaan. Jos pahan piti tapahtua, tulkoon sen kuorma hänen päälleen ja pääsköön Maisie vapaaksi siitä, koska kolmen pencen kappale oli kallein hänen tavaroistaan. Se oli tosin

Digitized by Google

pieni raha, mutta Maisie oli antanut sen, ja nyt se oli Thamesissa, ja Kohtalo varmaan kuulisi häntä tällä kertaa.

Rahan häviäminen virtaan näkyi tällä kertaa vapauttavan hänet ajatuksista, jotka kiertelivät Maisien ympäri. Hän meni pois sillalta, lähtien vihellellen kotiin päin ja tuntien mielessään syvää tupakan ja miesseuran kaipausta tuon ensimmäisen päivän perästä, jonka hän oli kokonaan viettänyt naisen seurassa. Hänen sydämessään oli vielä kovempikin kaipaus, kun hän äkkiä muisti kuinka syvästi lastattu *Barralong* oli vapaana kyntänyt aaltoja, kiitäen Eteläristiä kohti.

Digitized by Google

VIII LUKU.

Nuop' on kaksi kunnon miestä,
Ystäviä Hiawathan,
Chibiabos soittoniekka,
Kwasind, urohista uljain.

Hiawatha

Torpenhow järjesteli erään käsikirjoituksen viimeisiä sivuja, sillä aikaa kun Nilghai, joka oli tullut shakkia pelaamaan ja jäänyt puhumaan sodista, luki saman käsikirjoituksen ensimmäisiä sivuja, tehden vähän väliä ylenkatseellisia huomautuksia.

„Onhan se aika nättiä," sanoi hän, „mutta vakavana arvosteluna Itä-Euroopan tilasta sillä ei ole suurta arvoa."

„Minä olen sen nyt kumminkin saanut pois käsistäni . . . kolmekymmentä seitsemän, kahdeksan, kolmekymmentä yhdeksän lehteä yhteensä, eikö niin? Se on yhtä kuin yksitoista palstaa arvokkaita, vääriä ilmoituksia. Hei-hoo!"

Torpenhow kokosi sivut yhteen hyräillen:

Digitized by Google

„Karitsoita kaupaksi, karitsoita kaupaksi!
Oispa rahaa tarpeeksi,
Enpä koskaan huutaisi: Karitsoita kaupaksi!“

Dick astui sisään itsetietoisena ja hiukan uhkamielisenä, mutta muutoin mitä parhaimmalla tuulella.

„Vihdoinkin kotona,“ sanoi Torpenhow.

„Vihdoinkin. Mitä te olette tehneet?“

„Työtä. Sinä, Dickie, käyttäydyt kuin omistaisit Englannin pankin. Nyt on mennyt sunnuntai, maanantai ja tiistai, ja sinä et ole vetänyt viivaakaan. Se on häpeällistä!“

„Aiheet tulevat, aiheet menevät, lapsukaiseni — aivan niinkuin meidän tupakka,“ vastasi Dick, täyttäen piippunsa. „Paitsi sitä,“ hän kumartui ottamaan uunista valkeata tikkuun, „Apollo ei aina ojenna — hitto viekööN sinun kömpelöt leikkisi Nilghai!“

„Tämä ei ole sopiva paikka saarnata suoranaisen inspiratsioonin teoriiasta,“ sanoi Nilghai pannen Torpenhow'n suuret tulensytyspalkeet naulaan. „Me uskomme, että sinä tarvitseisit hiukan löylyytystä. Soh, Istu mies!“

„Jollet sinä olisi niin paksu ja lihava,“ alkoi Dick, katsellen mistä hän löytäisi sopivan aseen, „niin minä —“

„Ei mitään tappelua minun huoneessani! Viime kerralla te säritte puolet huonekaluistani heitellessänne sohvatyynyjä. Sinä voisit olla niin kohtelias ja sanoa hyvää päivää Binkielle. Katsoppas häntä!“

Binkie oli hypännyt alas sohvalta ja hääräili Dickin polvien ympärillä, raapien hänen saappaitaan.

Digitized by Google

„Binkie pienoinen!“ sanoi Dick, nostaen ylös koiran ja suudellen sitä mustalle täplälle oikean silmän yläpuolelle. „Tekikö se pahaa sinulle? Ajoiko tuo ruma Nilghai sinut sohvalta? Pure häntä, Binkie, pure.“

Hän heitti Binkien Nilghain vatsalle, tuon suuren miehen levätessä kaikessa rauhassa, ja Binkie valmistautui hävittämään vihollistaan tuuma tuumalta, kunnes sohvatyyny sammutti sen innon, ja läähättäen näytti Binkie kieltään koko seuralle.

„Binkie poika läksi tänä aamuna kävelyretkelle, ennenkuin sinä vielä olit päässyt sängystäsi, Torp. Minä näin kuinka se liehakoi teurastajaa kadun kulmassa, juuri kun puoti avattiin, — aivan kuin se ei saisi tarpeeksi ruokaa omassa siistissä kodissaan,“ sanoi Dick.

„Binkie, onko tuo totta?“ sanoi Torpenhow ankarasti. Pikku koira vetäytyi sohvatyynyn suojaan ja osotti kääntämällä lihavan valkoisen selkänsä seurueelle, ettei tuo keskustelu huvittanut häntä ollenkaan.

„Omituista, että toinenkin huonomaineinen olento sattui lähtemään kävelyretkelle samaan aikaan,“ sanoi Nilghai. „Mikä pani sinut nousemaan niin aikaisin? Torpenhow arveli, että olit mennyt hevosen ostoon.“

„Hän tietää kyllä, että niin tärkeässä toimessa tarvitaan meidät kaikki kolme. Ei, minä olin vain ikävissäni ja pahalla tuulella, ja siksi läksin katsomaan merta ja kauniita laivoja.“

„Minnekä sinä menit?“

„Jonnekin kanavan varrelle. Progly tai Snigly tai mikä lie ollut sen hevosenjuottamispaikan nimi,

Digitized by Google

en muista. Mutta se oli vain kahden tunnin matkan päässä Lontoosta, ja laivat purjehtivat siitä ohi."

„Näitkö sinä yhtään tuttua laivaa?"

„Ainoastaan *Barralong*'in matkalla Australiaan, ja erään odessalaisen jyvälaivan, joka oli lastattu laitojaan myöten. Päivä oli sumuinen, mutta meri tuoksui hyvälle."

„Miksi mies on vetänyt parhaat housut jalkaansa mennäkseen katselemaan *Barralong*'ia?" sanoi Torpenhow osottaen Dickiä.

„Siksi, että minulla ei ole muita kuin nämä ja maalihousuni. Paitsi sitä tahdoin osottaa kunnioitustani merelle."

„Saattoiko se sinut rauhattomaksi?" kysyi Nilghai terävästi.

„Mielettömäksi. Elä puhu siitä enää. Olen pahoillani että meninkään."

Torpenhow ja Nilghai vilkasivat toisiinsa, kun Dick kumartui askaroimaan Torpenhow'n jalkinekokoelman seassa.

„Nämä käyvät laatuun," sanoi hän vihdoin. „En minä juuri ihaile sinun aistiasi, mitä tohveleihin tulee, mutta nämä soveltuvat jokseenkin." Hän pisti jalkansa sukan näköisiin samuhurin nahkaisiin jalkineisiin, haki pitkän lepotuolin ja laskeutui siihen pitkin pituuttaan.

„Minun omat lempitohvelini," sanoi Torpenhow, „Minä aijoin ne juuri vetää omiin jalkoihini."

„Sekin todistaa sinun ääretöntä itsekkäisyyttäsi. Siksi vain, että huomaat minun hiukan tyytyväisenä, täytyy sinun häiritä minua. Hae toiset tohvelit itsellesi."

Digitized by Google

„Se on onni sinulle, Torp, ettei Dick voi käyttää sinun vaatteitasi. Täällä näkyy vallitsevan täydellinen kommunismi,“ sanoi Nilghai.

„Dickillä ei koskaan ole mitään, jota minä voisin käyttää. Häneltä voi vain joskus vipata.“

„Oletko sinä taas ollut myllästämässä minun kassakirstussani?“ sanoi Dick. „Minä panin eilen punnan kappaleen tupakkalaatikkoon. Kuinka sinä saatat otaksua, että mies voi hoitaa asioitaan kunnollisesti, kun sinä —“

Nilghai purskahti nauruun, ja Torpenhow yhtyi siihen.

„Piilotit punnan kappaleen eilen! Sinä olet oiva raha-asioitsija. Sinä lainasit minulle viisi puntaa noin kuukausi sitten. Muistatko sinä sen?“ kysyi Torpenhow.

„Tietysti muistan.“

„Muistatko että minä maksoin sen kymmenen päivän perästä, ja sinä pistit setelin tupakkalaatikon pohjalle?“

„Kautta Jupiterin, sinnekö sen panin? Minä luulin että se oli jossakin värilaatikossani.“

„Vai niin sinä luulit! Noin viikko sitten menin sinun atelieeriisi ottamaan hiukan tupakkaa ja löysin sen.“

„Mitä sinä teit sillä?“

„Vein Nilghain teaatteriin ja syötin häntä“.

„Sinä et voinut syöttää Nilghaita, ellei sinulla ollut kaksi kertaa viisi puntaa — et, vaikka olisit antanut hänen pelkkää armeijan pihviä. No niin, kyllä kai minä olisin saanut sen selville ennemmin tai myöhemmin. Mitä siinä nyt on nauramista?“

Digitized by Google

„Sinä olet mitä hämmästyttävin olento monessa suhteessa,“ sanoi Nilghai, jota vieläkin nauratti muistellessaan päivällistä. „Vähätpä siitä! Me olimme molemmat tehneet ankarasti työtä, ja me tuhlasimme vain rahoja, joita sinä et koskaan ollut ansainnut, sillä sinä olet maankuljeksija, joka et mitään tee.“

„Tuo on hyvin hauskaa kuulla — mieheltä, joka on pakahtumaisillaan minun ruuastani. Kyllä minä vaadin tuon päivällisen takaisin jonakin päivänä. Mitäs, jos menisimme teaatteriin tänään?“

„Saappaat jalkaan — pukeutumaan — ja peseytymään, niinkö?“ Nilghai puhui hyvin laiskasti.

„Minä luovun ehdotuksestani.“

„Jospa kerran vaihteeksi — omituisena uutuutena, tarkoitan — me tarttuisimme piirustuskynään ja kankaaseen ja jatkaisimme työtämme,“ sanoi Torpenhow terävästi, mutta Dick vain käänteli varpaitaan pehmeissä nahkatohveleissaan.

„Mikä ahdasmielinen olento! Vaikka minulla olisikin tekeillä joku lopettamaton taulu, ei minulla ole mallia, ja vaikka minulle olisi malli ei minulla ole kiinnitysnestettä, ja minä en ikinä jätä hiiltä kiinnittämättä yli yön, ja vaikka minulla olisi kiinitysnestettä ja kaksikymmentä taka-alan valokuvaa, en voisi tehdä mitään tänä iltana. Minusta ei nyt tunnu siltä.“

„Binkie poika, hän on laiskuri, eikö totta?“ sanoi Nilghai.

„Hyvä on, minä aijon nyt tehdä työtä,“ sanoi Dick nousten ylös äkkiä. „Minä haen Nungapungakirjan ja lisään yhden kuvan Nilghain satuun.“

„Etkö sinä kiusaa häntä liian paljon?“ kysyi Nilghai, kun Dick oli lähtenyt huoneesta.

Digitized by Google

„Ehkä, mutta minä tiedän, mitä hän taitaisi, jos hän tahtoisi. Minä vallan raivostun kuullessani kuinka häntä kiitetään menneistä töistä, kun tiedän mitä hänen pitäisi tekemän. Sinun ja minun työt ovat määrätyt —“

„Niin, Kismet ja meidän oma voimamme ovat ne määränneet, ikävä kyllä. Minä olen uneksinut paljonkin.“

„Niin olen minäkin, mutta nyt me tunnemme rajamme. Mutta minä en tunne, mitä Dick voisi aikaansaada, jos hän antaisi itsensä kokonaan työlle. Siksi minä olen niin kiihkeä, kun on kysymys hänestä.“

„Ja kun olet tehnyt, minkä olet voinut, työnnetään sinut syrjään — aivan niin — ja sijaasi astuu pieni nais-olento“.

„Missähän . . . Missähän hän lienee ollut tänään?“

„Meren rannalla. Etkö sinä huomannut tuota välkettä hänen silmissään, kun hän puhui merestä? Hän on levoton kuin pääskynen syksyllä.“

„Niin, mutta oliko hän yksin?“

„Sitä en tiedä, enkä välitäkään siitä. Mutta häneen on nyt tarttunut matkustuskuume. Hänen täytyy päästä liikkeelle. Merkit ovat selvät. Sanokoonpa hän mitä tahansa, mutta nyt on matkustushalu tullut hänen sieluunsa.“

„Se voisi vapahtaa hänet,“ sanoi Torpenhow.

„Ehkä — jos sinä uskallat ruveta hänen vapahjakseen. Minä en ainakaan tahdo taistella toisten sielujen puolesta nyt“.

Dick palasi, kantaen kainalossaan suurta suljettua skitsikirjaa, jonka Nilghai tunsi hyvin, mutta johon hän ei ollut ylimääräisesti ihastunut. Siihen Dick

Digitized by Google

oli joutohetkinään piirrellyt kaikenlaisia tapahtumia Nilghain elämästä, joita hän oli joko itse nähnyt tai kuullut muilta kaikista maailman ääristä. Mutta enin häntä huvitti Nilghain laaja ruumis ja lysti elämä. Kun todellisuus ei riittänyt, turvautui hän mitä hurjimpaan mielikuvitukseen, kuvaten mitä merkillisimpiä tapauksia Nilghain elämästä, — kuinka Nilghai viettää häitä afrikkalaisten prinsessojen kanssa, kuinka Nilghai häpeällisesti jättää armeijoja Mahdin valtaan, saadakseen Mahdilta arabialaisia vaimoja, kuinka taitavat burmalaiset tatueeraavat Nilghaita, kuinka Nilghai tapaa (kauhistuen) keltaisen päällikön Kantonin verisellä mestauspaikalla, ja vihdoin, kuinka Nilghain henki muuttuu asumaan elefantteihin, valaskaloihin ja tukaaneihin. Torpenhow oli varustanut muutamia kuvia värssyillä, ja kokonaisuus muodosti hyvin omituisen taideteoksen, sillä Dick arveli, että koska kirjan nimi oli Nungapunga, joka merkitsee alaston, olisi vallan väärin piirtää Nilghai puettuna minkäänlaiseen pukuun, olipa hän missä tilaisuudessa tahansa. Siitä syystä viimeinen kuva, joka esitti tuota paljon kärsivätä miestä pyytämässä Egyptin mitalia sotatoimistossa, oli kaikkea muuta kuin arkatuntoinen.

Dick asettui mukavasti Torpenhow'n pöydän ääreen ja rupesi kääntelemään kirjan lehtiä.

„Mikä aarreaitta sinä olisit ollut Blakelle, Nilghai,“ sanoi hän. „Niissä on semmoinen mehevä punakkuus muutamissa kuvissa, joka on vallan luonnollista luonnollisempi. ?Nilghai Mahdin miesten yllättämänä kylvyssä' se perustuu tosi tapahtumaan, eikö niin?“

Digitized by Google

„Se oli vähällä olla minun viimeinen kylpyni, sinä nenäkäs väritöhrääjä. Eikö Binkie vielä ole päässyt tuohon satuun?“

„Ei. Binkie poika ei ole ikinä tehnyt mitään muuta kuin syönyt ja tappanut kissoja. Katsokaamme eteenpäin. Tässä on Nilghai lasimaalaus-pyhimyksenä kirkon ikkunassa. Sinun ruumiisi piirteet ovat sanomattoman dekoratiiviset. Sinun pitäisi olla kiitollinen, kun tulet saavuttamaan kuolemattomuuden tällä tavalla. Viidenkymmenen vuoden perästä sinä olet olemassa harvinaisissa faksimili-painoksissa, jotka maksavat kymmenen guineaa kappale. Mutta mitä minä nyt piirtäisin? Piirteitä Nilghain kotielämästäkö?“

„Ei ole minulla sellaista.“

„Siis piirteitä Nilghain epäkodillisesta elämästä. Tietysti! Nilghain rouvien joukkokokous Trafalgar Squarella. Se tepsii. He ovat tulleet kaikista maan ääristä ollakseen läsnä Nilghain häissä erään englantilaisen morsiamen kanssa. Tämä maalataan sepialla. Se on suloista ainetta tähän tarkoitukseen.“

„Se on anteeksiantamatonta ajan hukkaa,“ sanoi Torpenhow.

„Elä vaikeroi. Se on hyvä kädenharjoitus — varsinkin kun alottaa ilman kynää.“ Hän alkoi nopeasti työnsä. „Tämä on Nelsonin patsas. Kohta ilmestyy Nilghai valaisemaan sitä läsnäolollaan.“

„Anna hänelle nyt hiukan vaatteita tällä kertaa.“

„Tietysti — hän saa hunnun ja myrttiseppeleen, koska hän juuri viettää häitä.“

„Tuo onnistui hyvin, totta tosiaankin!“ sanoi Torpenhow vilkasten olkansa yli paperiin, johon Dick oli kolmella pensselin vedolla laittanut hyvin

Digitized by Google

lihavan selän ja olkapään, joka ponnisti patsasta vastaan.

„Arveleppas," sanoi Dick, „jos me voisimme julaista muutamia näistä suloisista pikku kuvista, aina kun Nilghai houkuttelee jonkun kirjoitusta taitavan nuorukaisen neuvomaan yleisöä, kuinka sen tulisi arvostella minun piirustuksiani."

„Mutta sinun täytyy myöntää, että minä aina rehellisesti ilmoitan sinulle, kun olen tehnyt jotain sen tapaista. Minä tiedän etten osaa itse löylyyttää sinua, niinkuin sinä ansaitsisit, ja siitä syystä jätän sen tehtävän toisille. Nuori Maclagan, esimerkiksi —"

„So—soh! odotahan puoli minuuttia: ojenna kätesi tuolla tavalla tummaa seinää vastaan — saat sinä puhua roskaa niin paljon kuin tahdot. Tuota vasenta olkapäätä ei voi piirtää. Minun täytyy todellakin peittää se hunnulla. Missä minun kynäveitseni on? No, mitä sinun piti sanoa Maclaganista?"

„Minä vain annoin hänelle hiukan ohjeita, kuinka hänen piti — pehmittää sinua, perustuen yleisiin periaatteisiin, siksi että sinä et tee sellaista työtä, jolla olisi pysyväinen arvo."

„Jonka jälkeen tuo nuori hupsu," - Dick heitti päänsä taaksepäin ja sulkien toisen silmänsä tähysteli piirrostansa — „jäätyään kahden kesken mustepullon kanssa ja, kuten hän otaksui, omien aatteittensa kanssa meni ja valoivat molemmat minun ylitseni sanomalehdissä. Sinun olisi pitänyt palkata aikaihminen tuohon toimeen, Nilghai. Miltä sinusta näyttää nyt morsiushuntu, Torpenhow?"

„Kuinka on mahdollista, että kaksi viivaa ja kolme täplää voivat saada vaatteen noin liehumaan ruu-

Digitized by Google

miin yli?“ sanoi Torpenhow, jolle Dickin konstit aina olivat uusia.

„Se riippuu kokonaan siitä, mihinkä sinä asetat ne. Jos Maclagan tuntisi ammattinsa näin paljon, olisi hän voinut tehdä parempaa työtä.“

„Miksikä sinä siis et aseta noita hiiden täpliäsi semmoisiin paikkoihin, jossa ne voisivat pysyä ikipäiviksi?“ intti Nilghai, joka todellakin oli nähnyt koko joukon vaivaa hankkiessaan Dickin kasvattamiseksi kirjoituksia eräältä nuorelta kynäniekalta, joka uhrasi suurimman osan valveillaolo-ajastaan huolellisiin mietelmiin taiteen tarkoituksesta ja tehtävästä, taiteen, joka oli yhtenäinen ja jakamaton, kuten hän kirjoitti.

„Odotahan vähän, että näen kuinka järjestäisin rouvakulkueesi. Sinä olet nähtävästi mennyt naimisiin loppumattomasti. Minun täytyy hiukan tehdä kynäluonnoksia — medialaisia, parthilaisia, edomilaisia . . . No niin, ottamatta huomioon tuota typerää puhetta, että tieten tahtoen koettaisin tehdä semmoista työtä, 'joka tulee elämään', kuten sanotaan, olen tyytyväinen siitä, että olen jo tehnyt parhaan työni, enkä tule enää milloinkaan tekemään mitään sen kalttaista — en ainakaan vuosikausiin. Luultavasti en koskaan.“

„Mitä? Kehtaatko sanoa parhaaksi työksesi jotain, mitä sulla on kassassa atelieerissäsi?“

„Tai jotain, jota olet myynyt?“ sanoi Nilghai.

„Ei, ei, ei. Ei se ole täällä eikä se ole myyty. Ja vielä parempi, sitä ei voi koskaan myydä, enkä luule että kukaan tietää, missä se on. En minä ainakaan tiedä . . . Yhä useampia rouvia pohjoisreunassa. Huomatkaa jalopeurain siveellistä kauhua!“

Digitized by Google

„Voisit yhtä hyvin selittää meille puhettasi,“ sanoi Torpenhow, ja Dick kohotti päätään paperista.

„Meri johti sen mieleeni,“ sanoi hän hitaasti. „Toivonpa ettei se olisi sitä tehnyt. Se painaa muutamia tuhansia tonneja — ellei sitä leikata irti meisselillä.“

„Elä nyt hassuttele. Ethän nyt luule meitä narreiksi,“ sanoi Nilghai.

„Tässä ei ole ollenkaan mitään mitään hulluttelua. Se on täyttä totta. Minä seilailin juuri Limasta Auchlandiin suuressa, vanhassa matkustajalaiva-rämässä, joka oli muutettu lastilaivaksi ja jonka omisti huono italialainen firma. Semmoinen mätä romulaatikko, koko laiva. Ei saatu polttaa kuin viisitoista tonnia hiiliä päivässä ja se oli jo suuremmoista jos saimme sen puskemaan seitsemän solmuväliä tunnissa. Sitten me aina seisahduimme ja annoimme romun hiukan jäähtyä sekä arvelimme että olikohan savutorven halkeama revennyt suuremmaksi.“

„Olitko sinä lämmittäjänä vai viinurina siihen aikaan?“

„Minulla sattui olemaan rahoja silloin, ja olin siis matkustajana, muutoin olisin luultavasti ollut viinurina,“ sanoi Dick vallan vakavasti, jatkaen vihaisten rouvien kulkuetta. „Paitsi minua oli vain yksi toinen matkustaja Limasta, ja laiva oli puoli tyhjänä sekä täynnä rottia, torakoita ja skorpioneja.“

„Mutta mitä kaikella tuolla on tekemistä sen taulun kanssa?“

„Odotahan vähän. Sama laiva oli ollut ennen kiinalaisena matkustajalaivana, ja alakannella oli ollut makuulavoja kahdelletuhannelle piiskapäälle. Nuo

Digitized by Google

lavat oli kaikki korjattu pois, ja se oli typö tyhjänä nyt. Valoa tulvaili sisään pyöreistä ikkunareijistä, — mitä kiusallisinta valoa maalaamiselle, kunnes siihen tottui. Minulla ei ollut mitään tekemistä viikkokausiin. Laivan merikartat olivat palasina ja kapteeni ei uskaltanut laskea etelään päin, sillä hän pelkäsi myrskyä. Siksi me kiersimme Seurasaaret yksisitellen, ja minä laskeuduin alakannelle ja maalasin tauluni vasemmalle puolen niin lähelle keulaa kuin suinkin. Laivassa oli hiukan ruskeata väriä ja vihreätä väriä, jota käytettiin veneisiin, ja mustaa väriä rautakaluja varten. Muuta minulla ei ollut käytettävänä."

„Muut matkustajat tietysti luulivat sinua hupsuksi."

„Siellä ei ollut muita matkustajia, paitsi yksi, ja se oli nainen. Mutta se antoi aiheen kuvaani."

„Minkä näköinen hän oli?" kysyi Torpenhow.

„Hän oli jonkunmoinen neekeri-juutalais-kubalainen, jolla oli vastaava siveellisyysmäärä. Hän ei osannut lukea eikä kirjoittaa eikä tahtonutkaan, mutta hänellä oli tapana tulla alas katsomaan, kun maalailin, ja siitä taas kapteeni ei pitänyt, sillä hän maksoi tuon naikkosen matkakustannukset, ja hänen täytyi olla alituiseen komantosillalla."

„Jahah. Se mahtoi olla hauskaa."

„Se oli mitä ihanin aika. Ensiksikin me emme koskaan tienneet milloin olisimme merenpohjassa, kun sattui tuulemaan, ja tyyneellä säällä meillä oli paratiisilliset olot. Nainen sekoitteli värejä minulle ja puhui huonoa englannin kieltä, ja kapteeni hiipi alas aina parin minuutin perästä, koska hän sanoi pelkäävänsä tulipaloa. Me emme siis koskaan voineet

Digitized by Google

tietää, milloin meidät yllätettäisi, ja minulla oli mainio aihe esitettävä ainoastaan kolmella värillä."

„Mikä aihe se oli?"

„Nämä kaksi riviä Poelta:

'Neither the angels in Heaven
above, nor the demons down under the sea,
Can ever dissever my soul from the
soul of the beautiful Annabel Lee'.*)

Se tuli merestä — aivan itsestään. Minä piirsin tuon taistelun, joka taisteltiin vihreässä meressä alastomasta, nääntyvästä sielusta — ja nainen oli mulla sekä enkelien että paholaisten mallina — meripaholaisten ja merienkelien, — ja niiden välillä puoleksi uponnut sielu. Se ei kuulu komealta, mutta kun alakannella oli hyvä valo, näytti se mainiolta. Se oli seitsemän ja neljätoista jalkaa, maalattu vaihtelevassa valossa ja vaihtelevaa valoa varten."

„Innostuttiko nainen sinua paljon?" kysyi Torpenhow.

„Hän ja meri — äärettömästi. Siinä oli koko joukko huonoa piirrosta siinä taulussa. Muistan kuinka minä lyhentelin, siksi vain että se huvitti minua, ja minä lyhentelin niin helkkaristi, mutta kaikesta huolimatta se on paras kuva minkä ikinä olen tehnyt. Laiva on kai palasina meren pohjassa. Hohhoo! Olipa se aikaa se!"

„Mitä sitten lopuksi tapahtui?"

*) Ei taivaan enkelit ylhäällä taivaassa eikä pahat henget meren alla voi koskaan erottaa sieluani kauniin Annabel Leen sielusta.

Digitized by Google

„Kaikki loppui. Minun lähtiessäni laivasta sitä juuri lastattiin villalla, mutta lastaajajätkätkin pitivät kuvan paljaana viimeiseen saakka. Uskon varmasti että paholaisten silmät pelottivat heitä.“

„Entä nainen?“

„Hän oli myöskin kauhuissaan, kun kuva oli valmis. Hänellä oli tapana tehdä ristimerkki aina ennenkuin hän astui alas sitä katselemaan. Kolme väriä vain, eikä mitään mahdollisuutta saada useampia, ulkopuolella meri ja sisäpuolella rajaton lemmenleikki, ja kuoleman pelko ylinnä kaikesta, voi Jumala!“

Hän ei enää katsellut piirrostaan, vaan tuijotti eteensä huoneen toiseen seinään.

„Miks'et tee jotain samanlaista nyt?“ sanoi Nilghai.

„Siksi että sellaisia asioita ei saada aikaan paastolla ja rukouksella. Jahka minä taas löydän lastilaivan ja kuubalais-juutalaisen ja uuden aiheen ja saman vanhan elämän, niin ehkä sitten teen.“

„Täällä sinä et niitä löydä,“ sanoi Nilghai.

„En.“ Dick läiskähytti skitsikirjansa kiinni. „Tämä huone on kuuma kuin uuni. Avaappas ikkuna, joku noista.“

Hän nojautui taaksepäin pimeässä katsellen vielä mustempaa Lontoon pimeyttä alhaalla. Tämä rakennus oli korkeampi kaikkia muita, ja sieltä saattoi nähdä satoja savupiippuja — käyriä piipunhattuja, jotka näyttivät kyyristyneiltä kissoilta kääntyessään ympäri, ja kaikenlaisia epätasaisia tiilikiviä ja sinkkiliuskareita, joita rautavehkeet pitivät koossa. Pohjoisessa loivat Piccadilly Circus'en ja Leicester Square'n liekit kuparivärisiä hohtoa mustille katoille ja

Digitized by Google

etelässä kimmeltivät kaikki Thamesin lyhdyt. Juna mennä jyrisi sillan yli, ja sen jymy esti hetken ajan katujen kumeata melua kuulumasta. Nilghai vilkaisi kelloonsa ja sanoi lyhyesti:

„Se on Parisin yöjuna. Täältä voi ostaa piletin vaikka suoraan Pietariin.“

Dick työnsi päänsä ja olkapäänsä ulos ikkunasta ja katseli virtaa. Torpenhow asettui hänen viereensä ja Nilghai astui hiljaa pianon ääreen sekä avasi sen. Binkie levittelihe niin laajaksi kuin mahdollista, asettuen sohvalle aivan sen näköisenä kuin olisi aikonut sanoa että ei tästä paikasta niinkään hevillä luovuta.

„Hm,“ sanoi Nilghai molemmalle olkapääparille, „ettekö ole tuota koskaan ennen nähneet?“

Hinaajalaiva virralla huusi, kiskoessaan proomujaan varviin. Liikkeen humu tunkeutui huoneeseen. Torpenhow työnsi Dickiä kylkeen:

„Hyvä paikka touhulle — paha paikka levolle, Dickie, eikö niin?“

Dickin poski nojautui käteen hänen vastatessaan tuohon sangen kuuluisan kenraalin sanoilla ja yhä vielä tuijottaen pimeään:

„Voi, taivas, mikä kaupunki se olisi ryöstää!“

Binkie tunsi että yöilma kutkutti sen viiksiä, ja se aivasti surkeasti.

„Binkie poika kylmettyy,“ sanoi Torpenhow. „Tule sisään“ ja molemmat vetivät päänsä pois akkunasta. „Sinä tulet muutoin haudatuksi Kensal Greeniin, Dick, jonakin päivänä, ellei se ole suljettu silloin kuin sinne pyrit — niin, haudatuksi kahden jalan päähän jostakin toisesta miehestä, ja koko hänen perheestään.“

Digitized by Google

„Allah varjelkoon! Minä kiirehdin pois ennenkuin se aika tulee. Annappas hiukan tilaa minunkin jaloilleni, herra Binkie.“

Dick heittäytyi sohvalle nipistäen Binkien samettikorvia ja samalla haukotellen kovasti.

„Tuo vanha pakkilaatikko on vallan epäsoinnussa,“ sanoi Torpenhow Nilghaille. „Ei kukaan muu soita sitä kuin sinä.“

„Se on moitittavan turha korukapine,“ murisi Dick. „Nilghai ei koskaan soita paitsi minun poissa ollessani.“

„Siksi että sinä aina olet poissa. Alappas veisata Nilghai, että hän saa kuulla.“

„Nilghain elämä on täynnä turmelusta,
Nilghain kirjoitukset pelkkää hullutusta,
Vaan kun Nilghai rykäsee ja alkaa lauluansa,
Silloin itse Mahdikin jo toivoo kuolevansa,“

luki Dick Torpenhow'n kirjoituksista Nungapunga-kirjassa.

Nilghai nauroi. Laulaminen oli hänen ainoa seurustelemislahjansa, joka hyvin tiettiin monessa sanomalehtimiesteltassa kaukaisilla mailla.

„Mitä minä laulan?“ sanoi hän, kääntyen tuolillaan.

„Moll Roe aamupuhteella,“ sanoi Torpenhow umpimähkää.

„Ei,“ ärähti Dick kiivaasti, ja Nilghain silmät levisivät suuriksi. Tuo vanha renkutus, johon hän osasi kaikki sanat, vaikka se oli hyvin harvinaista, ei ollut tosin kovin ihana, mutta Dick oli monta kertaa kuunnellut sitä vallan rauhallisesti. Arvelematta

Digitized by Google

sen enempää, alkoi Nilghai hyräillä vanhaa juhlallista nuottia, joka panee kaikkien merimustalaisten sydämet levottomasti sykähtelemään.

„Hyvästi teille Espanjan neidot,
Hyvästi neitoset Espanjan.“

Dick käännähti rauhattomasti sohvalla, sillä hän saattoi kuulla *Barralongin* jyskyttävän vihreissä aalloissa matkallaan Eteläristiin päin. Sitten seurasi kuoro:

Englannin kanavalle saavumme kohta!
Hei laulakaa pojat, laulakaa siis!
Ushantista Scillyyn, sen tietävät kaikki,
Penikulmia on neljäkymmentä viis,“

„Kolmekymmentä viis — kolmekymmentä viis se on,“ sanoi Dick kärttyisästi. „Elä tärvele vanhaa kunnon laulua. No, jatka Nilghai.“

„Ensimäinen maa, sen nimi oli Deadman, —“

jatkoi hän, ja he lauloivat loppuun asti reippaasti.

„Tuo olisi hyvä laulu, mutta se olisi laulettava toisessa paikassa, — lähellä Ushatin lyhtyjä esim.“ sanoi Nilghai.

„Laulappas jotain muuta,“ sanoi Torpenhow. „Sinun äänessäsi on komea sumutorven sointu tänään.“

„Laulappas Gangesin luotsista. Sen sinä lauloit yöllä ennen El-Maghribin tappelua. Kuinkahan monta muutoin silloisesta kuorosta vielä lie elossa?“ sanoi Dick.

Digitized by Google

Torpenhow mietti hetkisen. „Kautta Jupiterin! Ainoastaan te molemmat ja minä. Raynor, Vickery, Deenes — kaikki kuolleet. Vincent sai isonrokon Kairossa ja toi sen tänne sekä kuoli siihen. Niin, sinä ja Nilghai ja minä vain.“

„Hm! Ja kumminkin nuo ihmiset täällä, jotka kaiken ikänsä tekevät työtään hyvin lämmitetyissä atelieereissa, kun poliisi seisoo joka kadunkulmassa, sanovat että minä kiskon liian suuren hinnan tauluistani.“

„He maksavat vain sinun työstäsi, rakas lapsukainen, eikä henkivakuutuspoliiseistasi,“ sanoi Nilghai.

„Minä panin alttiiksi toisen saavuttaakseni toisen. Elä saarnaa, vaan jatka 'luotsiasi'. Mistä ihmeestä sinä sen laulun olet löytänyt?“

„Eräältä hautakiveltä,“ sanoi Nilghai. „Hautakiveltä vieraassa maassa. Minä laitoin sille säestyksen, jossa vilisee syviä basso-akordeja.“

„Oi, turhamielisyys! Ala.“ Ja Nilghai alkoi:

On ankkuri päässyt irti, mua virta nyt kuljettaa
Te satamahan jäätte, mun täytyy kiiruhtaa.
Kesä-aamu kirkas se kutsuvi, ma lähden reippaana,
On omatunto puhdasna ja mieli valppaana.

„Jouduppa jo, Joe poika, käy keskelle tungosta
Ja iske lujaan, taajaan, vaan miekan lappeella“,
Näin huutaa Charnock: „Uljaasti! Ja'a bramiini kahtia,
Tuo kalpea leski mulle tuo, sulle tyttönen rukea!“

„Joe poika sanoppa miksi niin tumma sun ihos on,
Katiell' sinisilmät onpi, vaan sun pikimustat on.“

Digitized by Google

Nyt he lauloivat kaikki ja Dickin syvä bassoääni kaikui kuin myrsky aavalla merellä.

Nyt paukkuvi luoti. Hei pojat! Se mua tarkoitti
Suur'amiraalin rinnan kerran mun luotini lävisti.
Nyt Ganges virralla kiitää mun pienoinen purteni,
Sun luokses Charnock ma riennän, luo ruskean tyttöni
Hyvästi sulle Katie! Sulle kiitos mun ystävän!
Nyt taivasta kohti käy retki ohi rannikon pettävän!

„Mikä se on tuossa sekamelskassa, joka tekee miehen rauhattomaksi?“ sanoi Dick nostaen Binkien jaloistaan rinnalleen.

„Syy on miehessä eikä laulussa,“ sanoi Torpenhow.

„Miehessä, joka on käynyt katselemassa merta,“ lisäsi Nilghai.

„En minä arvannut, että se kiihoittaisi minua tuolla tavalla.“

„Samalla tavalla miehet arvelevat mennessään sanomaan jäähyväisiä naiselle. Helpompi on kumminkin erota kolmesta naisesta kuin sellaisesta seikasta, joka on osa omasta elämästä.“

„Mutta nainenkin voi käydä —“ alkoi Dick varomattomasti.

„Osaksi omasta elämästämme,“ jatkoi Torpenhow. „Eikä voi.“ Hänen kasvonsa synkistyivät hetkeksi. „Hän sanoo tuntevansa sympatiaa sinua kohtaan ja tahtoo auttaa sinua töissäsi ja paljon muuta, jota tietysti miehen täytyy itse tehdä ilman apua. Ja sitten hän kirjoittaa viisi kirjelippua päivässä kysyen miksi helkkarissa sinä et ole tuhlannut koko aikaasi pitääksesi seuraa hänelle.“

Digitized by Google

„Elä puhu noin ylimalkaisesti,“ sanoi Nilghai. „Ennenkuin sinä saavutat tuon asteen, 'viisi kirjelippua päivässä', olet varmaan läpikäynyt yhtä ja toista ja käyttäytynyt sitä myöten. Parasta olisi poikaseni, että sinä et ollenkaan ryhtyisi sellaisiin hommiin.“

„Ei olisi minun pitänyt mennä merta lähelle,“ sanoi Dick, koettaen hiukan levottomana kääntää keskustelua toisaalle. „Ja sinun ei olisi pitänyt laulaa.“

„Meri ei lähetä sinulle viittä kirjelippua päivässä,“ sanoi Nilghai.

„Ei, mutta minä olen kumminkin pahasti kiinni. Meri on tungetteleva vanha noita, ja minua harmittaa, että koskaan tapasin sen. Miksi minä en syntynyt ja kasvanut ja kuollut jossakin takuuksien takana?“

„Kuuleppas kuinka hän herjaa ensimmäistä lempeään! Minkä ihmeen tähden sinä et voisi kuunnella sen kutsua?“ sanoi Torpenhow.

Ennenkuin Dick ennätti vastata, korotti Nilghai äänensä ja kajahutti niin että ikkunat tärisivät laulun „miehet meren,“ joka alkaa, kuten kaikki tietävät: „Meri on paha vanha eukko,“ ja kahdeksan sangen totta puhuvan säkeen jälkeen loppuu refrengiin, joka on hidas ja kaliseva kuin kinnunki, aluksen soluessa vasten tahtoaan karille, missä miehet hikoilevat ja ponnistelevat karkealla pohjasoralla.

„Kantajamme armaimpamme!
Meri armaampi on!
Se kun kutsuvi, syömet se kietoelee“
Miehet meren ne lausui.

Nilghai lauloi tämän värssyn kahdesti, kavaluus mielessä, sillä hän tahtoi että Dick kuuntelisi. Mutta

Digitized by Google

Dick odotti vain sitä kohtaa, jossa miehet sanovat hyvästi vaimoilleen.

„Lempijämme, hellijämme
Meri lempeempi on!
Uni tyynempi teill' meidän ollessa pois“
Miehet meren ne lausui.

Nuo koruttomat sanat kajahtelivat kuin aaltojen loiske vasten vanhan laivarämän laitoja niinä päivinä, jolloin Dick purjehti Limasta, sekoitteli värejä, armasteli ja maalaili piruja ja enkeleitä puolihämärässä, epävarmana siitä milloin italialaisen kapteenin puukko sattuisi livahtamaan hänen niskaansa. Ja matkakuume, joka on todellisempi kuin monet tohtorien taudit, heräsi ja raivosi ja yllytti häntä, joka rakasti Maisie'a enemmän kuin mitään koko maailmassa, lähtemään pois maistamaan tuota vanhaa säännötöntä elämätä — tappelemaan, kiroilemaan, pelaamaan ja lempimään toisten toverien kanssa. Kerran vielä hän tahtoi laivan kannelle merta tuntemaan ja meren kanssa synnyttämään tauluja. Hän tahtoi Binat'n kanssa juttelemaan Port Saidin hiekkarannoille, keltaisen Tinan sekoitellessa juomia heille. Hän tahtoi kuulemaan kanuunain pauketta ja näkemään savupilvien lentoa, kuinka ne vuoroin ohenevat, vuoroin käyvät paksummiksi, kunnes mustat, kiiltävät kasvot taas häämöttävät savun läpi, ja jokainen mies tuossa helvetissä on vastuunalainen ainoastaan omasta päästään ja iskee ympärilleen niin paljon kuin käsivarsi kestää.

Se oli mahdotonta, niin toivottoman mahdotonta, mutta —

Digitized by Google

„Isät vanhat, taatot tarkat,
Meri vanhempi on!
Hauta meressä nurmea vihreempi on“
Miehet meren ne lausui.“

„Mikä estää?“ sanoi Torpenhow katkaisten pitkän äänettömyyden, joka seurasi laulua.

„Sinähän sanoit vähän aikaa sitten, ettet läksisi matkalle maailman ympäri, Torp.“

„Niin, kuukausia sitten, ja minähän vain moitin sinun tapaasi koota rahoja matkakustannuksia varten. Sinä olet nyt ampunut kuulasi tällä kertaa ja se on kimmonnut takaisin. Lähde pois muille maille työtä tekemään.“

„Kevennä hiukan rasvakerrostasi; sinä olet joutunut vallan häpeälliseen tylsistymistilaan,“ sanoi Nilghai, kurottaen itseään tuoliltaan ja tarttuen kourallaan johonkin Dickin kylkiluiden kohdalle. „Pehmeä kuin taikina — puhdasta talia, syntynyt liiasta syömisestä. Kuluta se pois, Dickie.“

„Sama kohtalo odottaa meitä molempia, Nilghai. Ensi kerran kun sinun pitäisi lähteä kentälle, sinä vaivut alas, räpäytät silmiäsi, huokaat ja saat halvauksen.“

„Vähätpä siitä. Mutta sinun pitäisi astua laivaan ja lähteä taas Limaan tai Brasiliaan. Etelä-Amerikassa on aina sotia.“

„Luuletko sinä, että minä en tiedä minne menen? Voi taivas, vaikeampaa on tietää missä seisahdun. Mutta nyt minä jään tänne, kuten sanoin.“

„Sitten sinut haudataan Kensal Greeniin ja sinä muutut rasvavahaksi kuten muutkin,“ sanoi Torpenhow. „Ajatteletko sinä vastaanottamiasi tilauksia?

Digitized by Google

Maksa sakot ja lähde. Sinulla on kyllin rahaa matkustaaksesi komeasti kuin kuningas, jos tahdot."

„Sinulla on mitä hirvittävin käsitys huvituksesta, Torp. Voin kuvitella kuinka suloista minun olisi matkustaa tuollaisessa kuudentuhannen tonnin hotellissa, kysellen kolmannelta koneenkäyttäjältä, mikä se on, joka panee koneen pyörimään, ja eikö siellä lämmityshuoneessa ole hyvin kuuma. Huh! huh! Ei, minä lähden matkustamaan kuin maankuljeksija, jos lähden ollenkaan, mutta nyt en aijo lähteä ollenkaan. Minä aijon kompromissata ja lähteä pienelle huviretkelle."

„Onhan sekin jo jotain. Milloin lähdet?" sanoi Torpenhow. „Se olisi sinulle parempi kuin mikään muu maailmassa, vanha veikko."

Nilghai huomasi Dickin silmän räpäyttävän eikä virkkanut mitään.

„Ensin lähden Rathrayn tallille, josta vuokraan ratsun ja kuljetan sen hyvin varovaisesti Richmond Hilliin saakka. Sitten kävellytän sen takaisin jälleen, hitaasti, ettei se vahingossa sattuisi rupeamaan hikoilemaan ja suututtaisi Rathrayta. Sen teen huomenna saadakseni raitista ilmaa ja voimistelua."

„Uh!" Dick ennätti paraiksi kohottaa käsivartensa välttääkseen sohvatyynyä, jonka Torpenhow viskasi hänen päätään kohti.

„Raitista ilmaa ja voimistelua hän todellakin tarvitsee," sanoi Nilghai istuen koko painollaan Dickin päälle. „Antakaamme hänelle hiukan molempia. Tuo tänne palkeet, Torp."

Nyt loppuivat keskustelut täydelliseen sekasortoon, sillä Dick ei tahtonut avata suutaan kunnes Nilghai piti kiinni hänen nenästään, ja sitten saatiin

Digitized by Google

suurella vaivalla palkeen suu hänen hampaittensa väliin. Sittenkin hän vielä koetti heikosti vastustaa palkeesta virtaavaa ilmaa. Hänen poskensa pullistuivat ja ilma virtasi räjähtäen ulos. Vihollinen kävi nyt naurusta niin voimattomaksi, että Dick sai lyödyksi heitä pehmeällä sohvatyynyllä, joka halkesi saumoista, päästäen höyhenet lentemään ympäri. Binkie ryntäsi esiin pitämään Torpenhow'n puolta, mutta sai päänsä käärityksi puolityhjään höyhensäkkiin ja käskettiin pyrkimään pois sieltä, jos pääsisi. Se pääsikin, juostuaan ensin pitkin lattiata kuin elävä vihreä makkara, ja kun se vihdoinkin pääsi esiin, huomasi se kuinka nuo kolme ainoata sen maailmaan kuuluvata olentoa nyppivät höyheniä hiuksistaan.

„Ei kukaan ole profeetta omalla maallaan," sa- Dick surkeasti, harjaillen polviaan. „Nämä inhottavat höyhenet eivät ikinä tule lähtemään housuistani."

„Se tapahtui kaikki sinun hyväksesi," sanoi Nilghai. „Ei mikään ole niin hyvä kuin raitis ilma ja voimistelu."

„Kaikki sinun hyväksesi," sanoi Torpenhow tarkoittamatta ollenkaan äskeistä vallattomuutta. „Tarkoitus oli näyttää sinulle asiat oikeassa valossa ja estää sinua näivettymästä tässä kasvihuone-ilmassa. Se oli tosiaankin tarkoituksena. Minä en olisi virkkanut mitään, ellen olisi sitä tarkoittanut. Mutta sinä lyöt kaikki leikiksi."

„En totta tosiaankaan sitä tee," sanoi Dick nopeasti ja vakavasti. „Ette tunne minua, jos sitä väitätte."

„Minä en sitä väitä," sanoi Nilghai.

Digitized by Google

„Kuinka sellaiset miehet kuin me, jotka tiedämme mitä sekä elämä että kuolema on, uskaltavat lyödä leikiksi mitään? Tiedän kyllä, että koetamme joskus sitä keinoa estääksemme itseämme murtumasta tai menemästä päinvastaiseen liiallisuuteen. Enkö minä muka huomaisi, vanha veikko, kuinka levoton sinä olet minusta ja kuinka sinä koetat neuvoa minua tekemään työtäni kunnollisemmin? Etkö usko, että mietin tuota asiata itsekin? Mutta sinä et voi auttaa minua — sinä et voi auttaa minua — et edes sinäkään. Minun täytyy itse ja yksin kulkea tietäni omalla tavallani.“

„Kuulkaa, kuulkaa,“ huudahti Nilghai.

„Mikä se on se yksi ainoa kohta Nilghai-sadussa, jota minä en ole koskaan piirtänyt Nungapunga-kirjaan?“ lisäsi Dick Torpenhow'lle, joka oli hiukan hämmästyksissään äskeisestä puheesta.

Mainitussa kirjassa oli yksi tyhjä sivu, jolle Dick ei ollut piirtänyt merkillisintä tapausta Nilghain elämässä, sitä nimittäin, kun Nilghai ollen nuori unohti, että hänen lihaksensa ja luunsa olivat sen sanomalehden omat, jonka palveluksessa hän oli, ja ratsasti yli päivän paahtaman, liukkaan ruohokentän Bredowin prikaatin jälkijoukossa sinä päivänä, jolloin he hyökkäsivät Canrobertin tykistön kimppuun, taistellen väistymättä, vaikka tiesivät kaksikymmentä pataljoonaa olevan vastassaan. Sen he tekivät pelastaakseen ahdistetun 24:n saksalaisen jalkaväestön ja antaakseen aikaa Vionvillen kohtalon ratkaisemiseen sekä oppiakseen, ennenkuinheidän joukkonsa jäännös palasi Flavigayhin, että ratsuväestö voi ahdistaa ja murtaa voimakkaankin jalkaväen. Kun Nilghai joskus tunsi tarvetta ajatella elämäänsä, joka olisi voi-

Digitized by Google

nut olla parempi, tulojansa, jotka olisivat saattaneet olla suuremmat ja sieluansa, joka olisi voinut olla koko joukon puhtaampi, lohdutti hän aina itseään tällä ajatuksella: „Minä ratsastin Bredowin prikaatin kanssa Vionvillessä,“ ja se antoi hänelle voimia kestämään kaikenlaisia pikku taisteluja elämässä.

„Kyllä tiedän,“ sanoi hän vakavasti. „Olen aina ollut kiitollinen, ettet sitä ole piirtänyt.“

„En ole sitä piirtänyt siitä syystä, että Nilghai opetti minulle, mitä saksalainen armeija silloin oppi ja mitä Schmidt opetti ratsuväelleen. Minä en osaa saksaa. Kuinka se nyt olikaan? 'Pidä huolta ajasta, niin työt pitävät huolta itsestään'. Minun täytyy ratsastaa omia teitäni ja omalla ratsullani, vanha veikko.“

„*Tempo ist Richtung.* Sinä olet oppinut läksysi hyvin,“ sanoi Nilghai. „Hänen täytyy kulkea yksin. Hän puhuu totta, Torpenhow.“

„Ehkä olen väärässä — kamalan väärässä. Mutta minun täytyy itse saada se selville, ja minä en uskalla pyytää neuvoa naapuriltani. Se on vaikeampaa kuin luulettekaan se, etten voi lähteä, mutta en voi, siinä kaikki. Minun täytyy tehdä omaa työtäni ja elää omaa elämääni omalla tavallani, sillä minä olen vastuunalainen molemmista. Mutta elä luule että käsittelen tuota asiata kevytmielisesti, Torp. Minulla on oma tuleni ja oma tulikiveni, joiden avulla laadin oman helvettini.“

Nyt seurasi ikävä äänettömyys. Sitten sanoi Torpenhow tyyneesti. „Mitä Pohjois-Carolinan kuvernööri sanoi Etelä-Caroliinan kuvernöörille?“

„Oiva muistutus. Nyt kuluu todellakin liian pitkä aika ryyppyjen välillä. Kyllä sinusta vielä mies tulee, Dick,“ sanoi Nilghai.

Digitized by Google

„Minä olen keventänyt mieltäni, kuuletko Binkie, höyhenturpainen Binkie.“ Dick nosti vihaisen Binkien syliinsä ja pudisteli sitä varovasti. „Panivat sinut säkkiin, Binkie raukka, ja antoivat sinun olla sokkosilla, ilman mitään syytä. Ja se on loukannut sinun pikku tunteitasi. *Sic volo, sic jubeo, stet pro ratione voluntas*, mutta elä aivastele minulle, vaikka puhunkin latinaa. Hyvää yötä.“

Hän läksi pois huoneesta.

„Tuo oli selvään sinulle aijottu,“ sanoi Nilghai. „Sanoinhan sinulle, että oli toivotonta sekaantua hänen asioihinsa. Hän ei ole hyvillään siitä.“

„Hän pitäisi hirveätä melua, ellei hän olisi siitä tyytyväinen. En ymmärrä koko asiata. Hänessä on matkakuume, mutta hän ei tahdo lähteä. Toivon vain, ettei semmoista päivää koittaisi, jolloin hänen täytyy lähteä, vaikk'ei hän tahtoisi,“ sanoi Torpenhow.

* * *

Omassa huoneessaan Dick koetti selvitellä erästä kysymystä itsellen. Se oli: oliko koko maailma ja kaikki mitä siinä oli sen arvoinen kuin eräs kolmen pencen kappale Thamesin pohjassa.

„Se tuli siitä, että näin meren, ja minä olen raukka, kun tuota ajattelen,“ arveli hän. „Mutta lempiviikkoja vietämme sillä matkalla — hiukan toisella tavalla tosin . . . en käsittänyt että meri oli niin voimakas. En tuntenut sitä niin paljon ollessani Maisien kanssa. Nuo kirotut laulut sen vaikuttivat. Nyt hän alkaa taas.“

Mutta se olikin vain Herrickin serenaadi Julialle, jota Nilghai lauloi, ja ennenkuin se loppui

Digitized by Google

ilmestyi Dick jälleen kynnykselle, tosin hyvin epätäydellisessä puvussa, mutta oikealla mielialallaan, janoisena ja rauhallisena.

Tunnelma oli tullut ja mennyt nousu- ja laskuveden kanssa Fort Keelingissä.

Digitized by Google

IX LUKU.

„Sitä suurempi kunnia minulle,
Jos savesta raa'asta
Kuvan jalon oon veistänyt taidolla,
Kuvan urhosta uljaasta.“

„Sitä suurempi häpeä sulla on
Jos savesta raa'asta
Kätes ijäksi saastuvi, onneton,
Eikä puhdistu tahrasta.“

Kaksi Savenvalajata.

Hän ei tehnyt mitään työtä koko viikkona. Sitten tuli toinen sunnuntai. Hän pelkäsi ja ikävöi tuota päivää aina, mutta sen jälkeen kun punatukkainen tyttö oli piirtänyt hänen kuvansa, hän pelkäsi enemmän kuin ikävöi.

Hän näki, että Maisie ei ollut välittänyt vähääkään hänen neuvoistaan piirustukseen nähden. Tyttö oli alkanut maalata jonkunmoista hirveätä „fantasiapäätä“. Dickillä on täysi työ hillitä mieltänsä.

„Mitä hyötyä on neuvoista?“ sanoi hän pistävästi.

Digitized by Google

„Ah, mutta tästä tulee taulu — todellakin oikea taulu; ja minä tiedän, että Kami antaa minun lähettää sen näyttelyyn. Sinä et välitä semmoisesta, vai mitä?“

„Tuskin. Mutta sinulla ei ole aikaa valmistaa mitään näyttelyyn.“

Maisie epäröi hiukan. Hänestä tuntui hiukan vaikealtakin.

„Me lähdemmekin kuukautta aikaisemmin Ranskaan juuri sen tähden. Minä piirrän aiheen täällä hiukan suunnilleen ja valmistan sen sitten Kamin johdolla.“

Dickin sydän lakkasi tykyttämästä, ja hän oli vähällä tuskastua kuningattareensa, joka ei voinut tehdä väärin. „Juuri kun minä luulin päässeeni oikealle tolalle, hän lähtee ajamaan perhosia. Siitä voi mies tulla hulluksi!“

Ei ollut tilaisuutta puheella koettaa taivuttaa Maisie'a, sillä punatukkainen tyttö oli atelieerissä. Dickin silmissä vain kuvastui moite, jota hän ei saattanut lausua.

„Se oli ikävätä,“ lausui hän, „ja luulen, että erehdyt. Mutta mikä on tuon uuden taulusi aihe?“

„Sen minä otin eräästä kirjasta.“

„Paha alku. Kirjat eivät ole tauluja varten. Ja —“

„Se on tämä,“ sanoi punatukkainen tyttö Dickin takana. „Luin tässä tuonoin Maisielle *Kamalan yön kaupungista.* Tunnetteko sitä kirjaa?“

„Hiukan. Ikävä että lausuin äskeisen moitteeni. Siinä kirjassa on kuvia. Mikä niistä on Maisien mielikuvituksen kiinnittänyt?“

„Kuvaus Melankoliasta —

Digitized by Google

'Koossa voimakkaat on hällä kotkan siivet,
Liian heikot kannattamaan häntä,
Kun mainen voima, mahti maahan vetää.'

Ja tämä tässä. (Maisie rakas, toimitappas teetä).

'Raskaat huolet, hommat otsaan piirtää uurteet,
Avainkimppu vyössä kaliseepi,
Vaippa laaja, jäykkä vartaloa verhoo,
Kylmä niinkuin metallinen suojus;
Kenkä, paksupohja, säälimättä
Kaiken heikkouden maahan tallaa."

Hän ei koettanutkaan salata ivaa veltossa äänessään. Dickin mieltä vihloi.

„Mutta eräs taiteilija raukka, jonka nimi on Dürer, on jo maalannut tuon aiheen," sanoi hän. „Kuinka siitä nyt sanotaankaan runossa —

'Jo kolmesataa vuotta sitten
Nerollaan hän teki sen'.

Sinä voisit aivan yhtä hyvin koettaa kirjoittaa *Hamlet*'in uudestaan. Sehän on ajan tuhlaamista."

„Eikä ole," sanoi Maisie, asettaen teekupit kalisten pöydälle varmemmaksi vakuudeksi. „Minä aijon tehdä sen. Etkö sinä nyt ymmärrä, kuinka kaunis taulu siitä voi tulla?"

„Kuinka herran nimessä kukaan voi tehdä työtä ilman riittävää harjoitusta? Mikä hassu tahansa voi keksiä aiheen. Tarvitaan harjoitusta, ennenkuin työ saadaan tehdyksi — harjoitusta ja vakuutusta. Se ei ole samaa kuin ensimmäisen päähänpiston perään lentäminen." Dick puhui hampaittensa välistä.

Digitized by Google

„Sinä et ymmärrä,“ sanoi Maisie. Minä luulen voivani sen tehdä.“

Taas alkoi punatukkaisen tytön ääni Dickin takana:

'Pettyneenäkin hän vielä työtä tekee,
Masentuneena yhä jatkaa työtään
Tarmokkaimman tahdon tukemana.
Käsi muovailee ja aivot miettii,
Kaikki surunsakin työksi muuttuu.'

Minä arvaan, että Maisie aikoo ikuistuttaa itsensä tuossa kuvassa.“

„Istuen hyljätyistä tauluista rakennetulla valtaistuimella. Ei, kultaseni. Tuo aihe itse on minua viehättänyt. — Tietysti sinä et välitä fantasiapäistä, Dick. En usko, että voisit maalata niitä. Sinä rakastat verta ja luita.“

„Tuo on suoranainen yllytys kilpailuun. Jos sinä voit tehdä Melankolian, joka on parempi kuin jonkunmoinen surkean näköinen naisen pää, niin voin minä tehdä vielä paremman; ja minä sen teenkin. Mitä sinä tiedät melankoliasta?“ Dick oli varmasti vakuutettu siitä, että hän oli maistanut kolmeneljättä osaa koko maailman suruista.

„Hän oli nainen.“ sanoi Maisie, „ja hän kärsi paljon — kunnes hän ei voinut kärsiä enempää. Sitten hän rupesi nauramaan kaikelle, ja silloin minä hänet maalasin ja lähetin Salongiin.“

Punatukkainen tyttö nousi ylös ja poistui huoneesta nauraen.

Dick katsoi Maisien silmiin nöyrästi ja toivottomasti.

Digitized by Google

„Vähätpä tuosta kuvasta,“ sanoi hän, „mutta aijotko sinä todellakin lähteä Kamin luo kuukautta ennen varsinaista määräaikaasi?“

„Minun täytyy, jos mielin saada kuvani valmiiksi.“

„Ja sitä vain sinä tahdot?“

„Tietysti. Elä ole tyhmä, Dick.“

„Sinulla ei ole voimaa. Sinulla on vain aiheita — aiheita ja hiukan kevyttä innostusta. En voi käsittää, kuinka olet jaksanut tehdä työtä yhtä mittaa kymmenen vuotta. Sinä siis todellakin menet — kuukautta ennen määräaikaasi?“

„Minun täytyy tehdä työni.“

„Työsi – pyh! . . . Ei, ei, en tarkoittanut sitä. Se on oikein, kulta. Tietysti sinun täytyy tehdä työsi ja — minä kai sanon hyvästi viikoksi.“

„Etkö tahtoisi juoda teetä?“

„Ei, kiitos. Saanko mennä nyt, kulta? Eihän ole mitään erityistä, jota tahtoisit että tekisin — ja piirustustyöstä ei välitetä.“

„Tahtoisin että viipyisit vähän aikaa vielä, niin puhelisimme tauluistani. Jos yksi ainoakaan taulu onnistuu, niin se vetää huomion kaikkiin muihin. Minä tiedän, että muutamat tauluistani ovat hyviä, jos ihmiset vain näkisivät. Ja sinun ei olisi tarvinnut olla niin epäkohtelias.“

„Olen pahoillani. Voimmehan puhua Melankoliasta jonakin toisena sunnuntaina. Onhan vielä neljä jälellä — niin, yksi, kaksi, kolme, neljä sunnuntaita — ennenkuin lähdet. Hyvästi, Maisie.“

Maisie seisoi atelieerin ikkunan ääressä miettien, kunnes punatukkainen tyttö palasi, suupielet hiukan kalpeina.

Digitized by Google

„Dick meni pois,“ sanoi Maisie. „Juuri kun minä tahdoin puhella tauluistani. Eikö hän ole itsekäs?“

Tyttö avasi huulensa ikäänkuin vastatakseen, mutta sulki ne jälleen ja rupesi lukemaan *Kamalan yön kaupunkia.*

Dick käveli puistossa sinne tänne erään puun ympärillä, jonka hän oli valinnut uskotukseen jo monta sunnuntaita sitten. Hän kiroili ääneensä, ja kun hän huomasi, että englanninkielen köyhyys esti häntä ilmilausumasta koko raivoaan, haki hän lohdutusta arabian kielessä, joka on kuin varta vasten luotu loukattujen käytettäväksi. Hän ei ollut tyytyväinen kärsivällisen palvelemisensa tuloksiin, eikä hän myöskään ollut tyytyväinen itseensä. Viipyi kauvan, ennenkuin hän taas saattoi tunnustaa, että kuningatar ei voi tehdä väärin.

„Silloin on peli menetytty,“ sanoi hän, „kun hänen oikkunsa asettuvat tielle. Port Saidissa meillä oli tapana uskaltaa kahta vertaa enemmän, kun pelkäsimme menettävämme pelin, ja sitten jatkoimme peliä. Hänkö maalaisi Melankolian! Hänellä ei ole siihen voimaa eikä taitoa eikä harjoitusta. Ei mitään muuta kuin halua vain. Häntä on kohdannut Rubenin kirous. Hän ei tahdo harjoitella piirustusta, sillä se on tosityötä, ja kumminkin hän on voimakkaampi minua. Minä opetan hänelle, että voin voittaa hänet juuri hänen omalla aiheellaan. Mutta hän ei välittäisi siitäkään. Hän sanoo, että minä voi maalata ainoastaan verta ja luita. Minä en usko, että hänellä on verta suonissaan. Ja kumminkin minä rakastan häntä, ja minun täytyy aina rakastaa häntä, ja jos voin nöyryyttää hänen sopimatonta turhamielisyyttään,

Digitized by Google

tahdon sen tehdä. Minä maalaan Melankolian, joka todellakin on Melankolia — 'Melankolia, joka on yli kaiken järjen' — Sen teen nyt heti, kirott— siunattu tyttö."

Dick huomasi, että ajatukset eivät tahtoneet pysyä koossa, vaan pyrkivät koko tunnin ajan pyörimään Maisien poislähdön ympäri. Hän ei paljoa välittänyt Maisien karkeista luonnoksista Melankoliaa varten, kun tyttö näytteli niitä seuraavalla viikolla. Sunnuntait kuluivat lentämällä loppuun, ja se aika oli käsissä, jolloin kaikki Lontoon kirkonkellot eivät enää voisi soittaa Maisie'a takaisin hänen luokseen. Pari kertaa hän sanoi Binkielle jotain „hermafrodiittisista olennoista", mutta tuo pikku koira sai vastaanottaa niin paljon sydänsalaisuuksia sekä Torpenhow'lta että Dickiltä, että se ei enää vaivannut korviaan kuuntelemaankaan.

Dick sai luvan tulla tyttöjä saattamaan. Heidän piti lähteä yölaivalla Doverista, ja he toivoivat palaavansa elokuussa. Nyt oli helmikuu, ja Dick tunsi, että hänelle tapahtui suuri vääryys. Maisie puuhasi koko ajan tyhjentäessään tuota pikku taloa toisella puolen puistoa ja pakatessaan taulujaan, eikä ennättänyt ajatella ollenkaan. Dick läksi Doveriin ja vietti siellä päivän miettimällä erästä ihmeellistä mahdollisuutta. Antaisiko Maisie hänelle vihdoin viimeisellä hetkellä pienen suudelman? Voisikohan hän vahvalla käsivarrellaan ryöstää Maisien, niinkuin naisia oli ryöstetty Etelä-Sudanissa, ja taluttaa hänet pois? Mutta Maisie'a ei voisi taluttaa. Maisie kääntäisi harmaat silmänsä häneen ja sanoisi: „Dick kuinka itsekäs sinä olet!" Silloin hänen rohkeutensa masentuisi. Parempi oli pyytää tuota suudelmaa Maisielta.

Digitized by Google

Maisie näytti tavallista enemmän suutelukelpoiselta astuessaan yöjunasta tuulisessa satamassa, puettuna harmaaseen sadetakkiin ja pieneen harmaaseen matkalakkiin. Punatukkainen tyttö ei ollut niin suloinen. Hänen vihreät silmänsä olivat kuopalla ja huulet kuivina. Dick hommasi kirstut laivaan ja astui sitten Maisien viereen pimeässä, sillan alla. Postisäkit työnnettiin kolisten paikoilleen, ja punatukkainen tyttö katseli niitä.

„Teille tulee paha sää ensi yönä," sanoi Dick. „Ulompana tuulee. Minä kai saan tulla joskus Kanavan poikki sinua tervehtimään, jos olen kiltti?"

„Ei, elä tule. Minulla on paljon työtä. Jos tarvitsen sinua, lähetän kyllä sanan. Mutta minä kirjoitan sinulle *Vitry-sur-Marne*'sta. On niin paljon asioita, joita minun täytyy kysellä sinulta. Voi, Dick, sinä olet ollut niin hyvä minulle — niin hyvä!"

„Kiitos niistä sanoista, kulta. Eikö meidän asiat ole ollenkaan muuttuneet?"

„En voi sinulle valehdella. Ei — ei ne ole muutuneet siinä suhteessa. Mutta elä usko, että minä olen kiittämätön."

„Hitto vieköön kaiken kiitollisuuden," mutisi Dick ohimennen konehuoneelle.

„Mitä hyötyä on valittelemisesta? Tiedäthän että asiain näin ollen minä sortaisin sinun elämäsi ja sinä minun. Muistatko mitä sanoit silloin kerran puistossa, kun suutuit? Toisen meistä täytyy murtua. Etkö voi odottaa, kunnes päivä koittaa?"

„En, kulta. Minä tahdon sinut murtumattomana — kokonaan itselleni."

Maisie pudisti päätään. „Dick raukkani, mitä minua pitää sanoa?"

Digitized by Google

„Elä sano mitään. Anna minulle suudelma. Yksi ainoa suudelma, Maisie. Lupaan etten ota toista. Voithan sinä nyt antaa, niin tiedän, että olet kiitollinen.“

Maisie työnsi poskensa esiin, ja Dick otti palkkansa pimeässä. Se oli vain yksi ainoa suudelma, mutta koska ei ollut olemassa mitään sopimusta ajasta, oli se pitkä. Maisie riistäytyi irti vihaisesti, ja Dick seisoi hämillään, vavisten kiireestä kantapäähän.

„Hyvästi, kulta. En aikonut loukata sinua. Olen pahoillani. Niin — voi hyvin ja tee hyvää työtä — varsinkin Melankoliassa. Minä koetan myöskin maalata Melankolian. Terveisiä Kamille minulta, ja pidä huolta siitä, mitä juot. Maaseutujen juomavesi on huonoa kaikkialla ja kaikkein huonointa Ranskassa. Kirjoita minulle, jos jotain tarvitset, ja nyt — hyvästi. Sano minun puolestani hyvästi tytölle, mikä liekään nimeltään ja — enkö saisi toista suudelmaa? En. Olet oikeassa. Hyvästi.“

Vihainen huuto ilmaisi hänelle, että ei ollut sopivata kiivetä ylös pitkin postisäkkisiltaa. Hän ennätti paraiksi rannalle kun laiva alkoi liikkua, ja hän seurasi sitä koko sydämellään.

„Eikä mikään — ei mikään maailmassa erottaisi meitä, paitsi hänen itsepäisyytensä. Nuo Calais'n yölaivat ovat aivan liian pieniä. Minun pitää saada Torp kirjoittamaan siitä. Nyt se alkaa jo kiikkua.“

Maisie seisoi samassa paikassa, johon Dick oli hänet jättänyt, kunnes hän kuuli pienen huokauksen olkansa takana. Punatukkaisen tytön silmät hehkuivat kylmää tulta.

„Hän suuteli sinua!“ sanoi hän. „Kuinka sinä saatoit sallia sitä, kun hän ei ole mitään sinulle?

Digitized by Google

Kuinka sinä uskalsit ottaa tuon suudelman häneltä? Voi, Maisie, mennään alas naisten salongiin. Minä voin pahoin — äärettömän pahoin."

„Emmehän ole vielä aavalla merellä. Mene alas, kultaseni, minä jään tänne. En pidä tuosta höyrykoneen hajusta . . . Dick parka! Hän ansaitsi yhden — yhden ainoan. Mutta en luullut, että hän saattaisi säikähdyttää minua niin."

Dick saapui kaupunkiin juuri toisen aamiaisen aikaan seuraavana päivänä sähköitettyään siitä edeltäkäsin. Hänen harmikseen oli pöydällä atelieerissä ainoastaan tyhjät lautaset. Hän korotti äänensä kuin karhu sadussa, ja Torpenhow astui sisään hyvin syyllisen näköisenä.

„Hst!" sanoi hän. „Elä melua noin hirveästi. Minä otin sinun aamiaisesi. Tulehan huoneeseeni, niin näytän sulle miksi."

Dick seisahtui hämmästyneenä kynnykselle, sillä Torpenhow'n sohvalla makasi tyttö nukuksissa hengittäen raskaasti. Pieni, halpa merimieshattu, sinisen ja valkoisen kirjava puku, joka olisi sopinut paremmin kesäkuulle kuin helmikuulle ja jonka helmat olivat tahraantuneet, valenahalla reunustettu takki, repeytynyt hihasaumoista, kahden shillingin sateenvarjo ja ennen kaikkia kiiltokärkisten kenkien surkea ulkoasu selitti kaikki.

„Ohhoh, veikkoseni, tuo on paha juttu! Sinun ei pitäisi hilata tuollaisia tänne. Ne varastelevat tavaroita mennessään."

„Myönnän että tämä näyttää pahalta, mutta minun piti juuri astua kotiin aamiaisen jälkeen, niin näin hänen hoipertelevan porstuaan. Luulin hänen olevan humalassa, mutta se olikin heikkoutta. En

Digitized by Google

voinut häntä jättää sellaisessa tilassa, ja siksi toin hänet tänne ja annoin hänelle sinun aamiaisesi. Hän oli pyörtymäisillään ruuan puutteesta. Heti syötyään hän vaipui uneen."

„Minä tunnen hiukan tuota surkeutta. Hän on luultavasti elänyt makkaroilla. Torp, sinun olisi pitänyt antaa hänet poliisin huostaan, koska hän uskalsi pyörtyä kunniallisessa talossa. Tyttö raukka! Katsoppas noita kasvoja! Niissä ei ole ollenkaan epäsiveellisyyttä. Ainoastaan ajattelemattomuutta — velttoa, tyhjää, heikkoa, mitätöntä ajattelemattomuutta. Se on tyypillinen pää. Huomaatko kuinka luu kuultaa esiin poskipäissä?"

„Mikä kylmäverinen barbaari sinä olet! Ei saa viskata kiveä naiseen, joka on alennustilassa. Emmekö voisi tehdä jotain? Hän oli nälkään kuolemaisillaan. Hän melkein putosi minun syliini, ja kun annoin hänelle ruokaa, söi hän kuin metsän peto. Se oli kamalata."

„Minä voin antaa hänelle rahaa, jonka hän luullavasti tuhlaa juomiin. Aikooko hän nukkua ijankaikkisesti?"

Tyttö avasi silmänsä ja tuijotti miehiin kauhun sekaisella julkeudella.

„Hiukan parempi?" sanoi Torpenhow.

„Niin. Kiitos. Ei ole moni herra niin ystävällinen kuin te. Kiitos."

„Milloinka erositte palveluspaikastanne?" sanoi Dick, joka oli katsellut arpisia, sierettyneitä käsiä.

„Mistä tiedätte, että minä olin palveluksessa? Niin, olinhan minä. Yksinäisenä palvelijana. En pitänyt siitä."

Digitized by Google

„Pidättekö enemmän nykyisestä elämästänne, kun olette oma emäntänne?“

„Näytänkö siltä kuin pitäisin siitä?“

„Ette. Odottakaa hetkinen. Olkaappa hyvä ja kääntäkää kasvonne ikkunaan päin.“

Tyttö totteli, ja Dick katseli hänen kasvojaan tarkkaan — niin tarkkaan että tyttö tahtoi piiloutua Torpenhow'n selän taakse.

„Noissa silmissä se on,“ sanoi Dick kävellen edes takaisin. „Ne ovat mainiot silmät minun tarkoitukseeni. Ja kaikkihan oikeastaan riippuu silmistä. Tuohan on lähetetty taivaasta korvaukseksi siitä — minkä menetin. Nyt on heikkous mennyt, ja minä voin ryhtyä tosi työhön. Nähtävästi lähetetty taivaasta. Niin. Nostakaappa hiukan leukaanne.“

„Varovasti, veikkoseni, varovasti. Sinä säikähdytät raukan pois järjiltä,“ kuiskasi Torpenhow, joka huomasi tytön vapisevan.

„Elkää antako hänen lyödä minua! Voi hyvä herra, elkää antako hänen lyödä! Minua on lyöty julmasti tänään, kun uskalsin puhutella erästä miestä. Elkää antako hänen katsoa noin! Voi, minusta tuntuu kuin olisin aivan alasti, kun hän katsoo noin!“

Heikon ruumiin kiihtyneet hermot eivät kestäneet, vaan tyttö raukka itki kuin lapsi ja rupesi huutamaan. Dick avasi ikkunan ja Torpenhow oven.

„Kas niin,“ sanoi Dick tyynnyttäen. „Ystäväni tässä voi kutsua poliisin avuksi, ja te pääsette tuon oven kautta pois. Ei kukaan tee pahaa teille.“

Tyttö nyyhkytti kovaa muutamia minuutteja ja koetti sitten nauraa.

„Ei kukaan tee vähääkään pahaa teille. Kuunnelkaappa nyt minua pari minuuttia. Minä olen n. s.

Digitized by Google

taiteilija ammatiltani. Tiedättehän mitä taiteilijat tekevät?"

„Ne maalaavat punasella ja mustalla kuvia panttilainaajien merkkilippuihin."

„Niipä kyllä. Minä en ole vielä ennättänyt niin pitkälle. Akadeemikot niitä tekevät. Minä tahtoisin maalata teidän päänne."

„Minkä tähden?"

„Sillä se on sievän näköinen. Siitä syystä teidän pitäisi tulla tuohon huoneeseen, vastapäätä tätä, kolme kertaa viikossa kello yksitoista aamupäivällä. Minä annan teille kolme puntaa viikossa siitä vain, että istutte hiljaa ja annatte piirtää itsenne. Ja tässä on yksi punta etukäteen."

„Ilmaiseksi? Hyvänen aika!" Tyttö käänteli kultarahaa kädessään ja itki taas hiukan. „Eikö kumpainenkaan teistä, herrat, pelkää, että minä petän teidät?"

„Ei toki. Ainoastaan rumat tytöt semmoista tekevät. Koettakaa muistaa tämä paikka. Niin, ja mikä on teidän nimenne?"

„Minä olen Bessie — Bessie —. Ei maksa vaivaa sanoa loppua. Bessie Broke — Stone-Broke, jos niin tahdotte. Mikä teidän nimenne on? Mutta se on totta — ei kukaan sano oikeata nimeään."

Dick katsoi kysyvästi Torpenhowiin.

„Minun nimeni on Heldar, ja ystäväni on Torpenhow. Teidän pitää nyt varmasti tulla tänne. Missä asutte?"

„Etelä puolella virtaa — yksi huone — viisi ja puoli shillingiä viikossa. Ettekö te puhunut vain leikkiä niistä kolmesta punnasta?"

Digitized by Google

„Sen saatte nähdä myöhemmin. Ja, Bessie, ensi kerran kun tulette tänne, ei teidän tarvitse maalata poskianne. Se on paha hipiälle, ja minulla on kyllä täällä kaikki maalit, joita tulemme tarvitsemaan.“

Bessie läksi pois hieroen poskiaan rikkinäisellä nenäliinalla. Molemmat miehet katsahtivat toisiinsa.

„Sinä olet mies,“ sanoi Torpenhow.

„Kunhan en olisi ollut hupsu. Meidän asiamme ei ole juosta maailman ympäri parantamassa Bessie Brokeja. Eikä kellään naisella ole oikeutta astua tämän kynnyksen yli.“

„Ehk'ei hän tule takaisin.“

„Kyllä hän tulee, jos hän luulee saavansa ruokaa ja lämmintä täällä. Olen varma, että hän tulee, paha kyllä. Mutta muista, veli, hän ei ole nainen, hän on ainoastaan minun mallini. Ja ole varuillasi!“

„Olipa sekin ajatus! Hän on kevytmielinen, pieni harakanpelätti — katujen kuljeksija, eikä mitään muuta.“

„Niin sinä nyt arvelet. Odotappa kunnes hän on hiukan ruokittu ja rohkeampi. Tuo kaunis tyyppi virkoaa hyvin pian. Parin viikon perästä et enää tunne häntä, kun tuo mateleva pelko on kadonnut hänen katseistaan. Hänestä tulee aivan liiankin onnellinen ja hymyilevä minun tarkoitustani varten.“

„Mutta sinä kai otit hänet vain armeliaisuudesta – hyvittääksesi minua?“

„Minulla ei ole tapana leikkiä tulisilla hiilillä hyvittääkseni ketään. Hän on taivaasta lähetetty, kuten jo sanoin, auttamaan minua tekemään Melankoliaani.“

Digitized by Google

„En ikinä ole kuullut sen nimisestä olennosta ennen.“

„Mitä hyötyä on ystävästä, jos hänellekin täytyy kaikki aikeensa sanoilla ilmoittaa? Sinun pitäisi arvata, mitä minä ajattelen. Olethan kuullut minun itsekseni murahtelevan viime aikoina?“

„Olen. Mutta murahteleminen saattaa sinun kielelläsi merkitä milloin huonoa tupakkaa, milloin pahoja kauppiaita, milloin mitäkin. Enkä luule olleeni kovin suuressa määrässä sinun uskottunasi viime aikoina.“

„Se oli ylevätä ja henkevätä murahtelemista. Sinun olisi pitänyt ymmärtää, että se tarkoitti Melankoliaa.“

Dick kulki Torpenhow'n kanssa lattialla ääneti. Sitten hän työnsi Torpenhow'n kylkeen sanoen:

„Etkö sinä nyt ymmärrä? Bessien mateleva mitättömyys ja kauhu hänen katseissaan lisättynä muutamiin suruseikkoihin, jotka viime aikoina ovat joutuneet kokemuspiiriini. Hiukan keltaista ja mustaa — kaksi vivahdusta molempia. Mutta en minä voi selittää mitään tyhjällä vatsalla.“

„Se kuuluu vallan tarpeeksi hurjalta jo. Eikö-hän olisi paras, että pysyisit sotureissasi, Dick, etkä rupeisi hulluttelemaan päistä ja silmistä ja kokemuksista.“

„Niinkö arvelet?“ Dick rupesi tanssimaan kantapäillään, laulaen:

„Ne on ylpeämmät kuin kalkkunakukot,
Kun kolikat taskussa kolisee
Ja nauru se herkästi helisee
Ja kaskut ne huulilta herahtelee!
Mutta voi! kun kolikat loppuvat!“

Digitized by Google

Sitten hän istui tyhjentämään sydäntään Maisielle neljän arkin pituisessa kirjeessä, joka sisälsi neuvoja ja rohkaisuja. Sen perästä hän vannoi alkavansa työtään jakamattomalla sydämellä heti kun Bessie jälleen ilmaantuisi.

Tyttö saapui maalaamattomana ja koristelemattomana, vuoroin peloissaan, vuoroin ylpeänä. Kun hän huomasi, ettei hänen tarvinnut tehdä mitään muuta kuin istua hiljaa, hän alkoi tyyntyä, ja rupesi tarkastelemaan atelieerin sisustusta vapaasti ja joskus terävästikin. Hän rakasti lämpöä ja mukavuutta täällä, jossa ei tarvinnut peljätä ruumiillisia kärsimyksiä. Dick teki pari kolme yksiväristä luonnosta hänen päästään, mutta se Melankolia, jota hän oli kuvitellut, ei tahtonut syntyä.

„Kuinka epäjärjestyksessä kaikki teidän tavaranne ovat!“ sanoi Bessie muutamia päiviä myöhemmin, ollen jo aivan kotiutunut. „Arvattavasti teidän vaatteenne ovat samanlaisessa kunnossa. Herrat eivät koskaan ajattele, mitä varten napit ja nauhat ovat olemassa.“

„Minä ostan vaatteeni kuluttaakseni ne, ja kulutan niitä kunnes ne ovat kappaleina. En tiedä, mitä Torpenhow tehnee.“

Bessie teki pienen tutkimusretken viimeksi mainitun kamariin ja keksi suuren kasan surkeassa kunnossa olevia sukkia.

„Muutaman parin minä parsin nyt,“ sanoi hän, „ja loput vien kotiini. Tiedättekö että minä istun kaiket päivät kotonani panematta rikkaa ristiin, aivan kuin hieno herrasneiti, enkä välitä muista tytöistä siinä talossa vähääkään. Minä en puhu heille turhia sanoja, vaan tukin heiltä suun hyvin

Digitized by Google

nopeasti, sen vakuutan teille, kun he koettavat puhua minulle. Nämä ovat todellakin lystiä päiviä. Minä lukitsen oveni, ja he voivat huutaa tyhmyyksiään ainoastaan avainreijän kautta, minun istuessani rauhassa kamarissani aivan kuin hieno neiti, parsien sukkia. Herra Torpenhow vetää sukat jalkaansa nähtävästi vuoroin kummastakin päästä."

„Kolme puntaa viikossa minulta ja paitsi sitä minun hauska seurani. Ei mitään sukanparsimista minulle. Torpenhow'lta ei mitään, paitsi silloin tällöin pieni nyökkäys kynnyksellä, ja kaikki hänen sukkansa parsitaan. Bessie on tosi nainen," ajatteli Dick katsellen tyttöä, silmät puoli ummessa. Ruoka ja lämpö olivat muuttaneet tytön kokonaan, aivan kuten Dick oli ennustanut.

„Miksi te katsotte minuun tuolla tavalla?" sanoi Bessie äkkiä. „Ei saa. Te näytätte niin ilkeältä katsellessanne noin. Teillä ei taida olla kovin hyviä ajatuksia minusta."

„Se riippuu siitä, kuinka tulette käyttäytymään."

Bessie käyttäytyi mainiosti. Oli vain niin vaikeata käskeä häntä ulos pimeille kaduille istuntojen jälkeen. Hänestä oli paljoa hauskempi istua atelieerin isossa tuolissa tulen ääressä, sylissä muutamia sukkia tekosyynä viipymiseen. Sitten Torpenhow tuli sisään ja Bessie kertoi omituisia juttuja entisyydestään ja vielä omituisempia nykyisistä onnellisista oloistaan. Hän keitti teetä aivan kuin sen laittaminen olisi ollut hänen yksinomainen oikeutensa.

Pari kertaa tuollaisissa tilaisuuksissa Dick huomasi kuinka Torpenhow'n silmät seurasivat tuota sievää pikku olentoa, ja koska sitä paitsi Bessien puuhaileminen huoneessa saattoi Dickin mitä tulisimmin

Digitized by Google

kaipaamaan Maisie'a, niin hän saattoi varsin hyvin arvata Torpenhow'n ajatusjuoksun. Ja Bessie piti niin sanomattoman hyvää huolta Torpenhow'n liinavaatteista. Hän puheli hyvin vähän, mutta joskus nuo molemmat puhuivat kamarin kynnyksellä.

„Minä olin hyvin hupsu," sanoi Dick itsekseen. „Minä tiedän miltä punertavat valot tuntuvat, miehen marssiessa vieraan kaupungin läpi. Meidän elämä on kovin yksinäistä ja itsekästä parhaimmassakin tapauksessa. Eiköhän Maisiekin joskus ajattele sillä tavalla? Mutta minä en voi ajaa Bessie'ä pois. Se on pahinta koko asiassa. Sitä ei koskaan tiedä kuinka asiat loppuvat."

Eräänä iltana istunnon jälkeen, joka oli kestänyt niin kauvan kuin pieninkin valosäde salli, omituinen, murtunut ääni Torpenhow'n huoneesta herätti Dickin hänen ruoka-unestaan. Hän hypähti pystyyn.

„Mitä minun nyt pitäisi tehdä? Näyttää hullulta mennä sisään. — Oi, sinä siunattu Binkie!"

Pikku rottakoira työnsi kuonollaan auki Torpenhow'n oven ja tuli anastamaan Dickin tuolia. Ovi avautui selki selälleen ja Dick saattoi nähdä kuinka Bessie puolihämärässä lausui pikku asiansa Torpenhow'lle. Tyttö oli polvillaan Torpenhow'n vieressä, käsivarret miehen polvilla.

„Kyllä tiedän — tiedän," sanoi hän änkyttäen. „Se ei ole oikein, minun ei pitäisi sitä tehdä, mutta en voi sille mitään. Te olitte niin hyvä minulle — niin hyvä. Te ette milloinkaan välittänyt minusta. Ja minä olen korjannut kaikki teidän vaatteenne niin huolellisesti — sen olen todellakin tehnyt. Voi, enhän minä pyydä teitä menemään naimisiin kanssani. Enhän ajattelekaan sellaista. Mutta ettekö — ettekö

Digitized by Google

voisi ottaa minua luoksenne, kunnes se oikea tulee? Tiedänhän, että minä en ole se oikea, mutta minä tekisin työtä viimeiseen voiman pisaraan teidän edestänne. Ja enhän minä ole ruma. Sanokaa, että tahdotte!"

Dick tuskin saattoi tuntea Torpenhow'n äänen tämän vastatessa:

„Mutta mitä se hyödyttää? Minut voidaan lähettää pois minä hetkenä tahansa, jos sota syttyy. Minä hetkenä tahansa — armas."

„Entä sitten! Kunnes lähdette siis! Kunnes lähdette! Enhän minä pyydä paljoa — ja te ette tiedä kuinka hyvin minä osaan keittää."

Hän kiersi käsivartensa Torpenhow'n kaulaan ja veti hänen päätään luokseen.

„Kunnes — lähden — siis."

„Torp," sanoi Dick huoneessaan. Hän saattoi tuskin pysytellä ääntänsä varmana. „Tuleppas tänne, veli. Minulla olisi hiukan asiata." — Taivas suokoon, että hän tottelisi minua!"

Bessie'n huulilta kuului jotain kirouksen tapaista. Hän pelkäsi Dickiä ja pakeni portailta kauhistuneena, mutta Dickistä tuntui ijäisyydeltä, ennenkuin Torpenhow tuli atelieeriin. Hän nojautui uunin reunaan, peitti kasvonsa käsillään ja äänsi kuin haavoitettu eläin.

„Mikä oikeus sinulla oli sotkeutua siihen?" sanoi hän vihdoin.

„Kuka sotkeutuu ja mihin? Sinun oma järkesi on aikoja sitten kieltänyt sinua sellaisesta hulluudesta. Voi, pyhä Antonius, se oli kova isku, mutta kaikki on ohi nyt."

Digitized by Google

„Minun ei olisi pitänyt katsella kuinka hän liikkui näissä huoneissa kuin omissaan. Se se teki minut hulluksi. Se herättää niin hurjan kaipauksen yksinäisessä miehessä, eikö totta?“ sanoi Torpenhow surkeasti.

„Nyt sinä puhut järkevästi. Niinhän se on. Mutta koska sinä nyt et ole siinä tilassa, että voisit keskustella kahden talouden varjopuolista, niin tiedätkö mitä nyt teet?“

„En tiedä. Jospa sen tietäisin!“

„Sinä lähdet muutaman kuukauden matkalle saadaksesi itsesi kuntoon taas. Sinä menet Brightoniin tai Scarboroughiin tai Prawle Pointiin näkemään kuinka laivat purjehtivat ohi. Ja sinä lähdet nyt aivan heti. Se tuntuu hieman omituiselta, niinkö? Minä pidän huolta Binkiestä, ja sinä lähdet paikalla. Elä koskaan rupea pirua vastustamaan. Se on voimakkaampi sinua. Pakene sitä. Pane kokoon tavarasi ja lähde.“

„Luulen olevasi oikeassa. Mutta minne minä lähden?“

„Ja sinä sanot itseäni erityiseksi kirjeenvaihtajaksi! Pane ensin tavarasi kokoon ja kysy sitten!“

Tuntia myöhemmin Torpenhow istui pimeässä ajurin vaunussa.

„Kyllä kai sinä keksit matkalla jonkun sopivan paikan, jonne voit lähteä,“ sanoi Dick. „Aja nyt aluksi Eustonin asemalle ja — se on oivallista — juo itsesi humalaan tänä iltana.“

Dick palasi atelieeriin ja sytytti useampia kyntilöitä, sillä huone tuntui hänestä niin pimeältä.

„Voi sinä Jezebel! sinä pikkumainen pikku Jezebel! Etköhän vihanne minua huomenna? — Binkie, tule tänne!“

Digitized by Google

Binkie käännähti matolla, ja Dick hyväili sitä jalallaan.

„Sanoin, että hän ei ole kevytmielinen. Olin väärässä. Hän sanoi osaavansa keittää. Se osotti edeltäkäsin mietittyä syntiä. Oh, Binkie, jos on mies, menee perikatoon, jos on nainen, menee perikatoon, ja jos sanoo osaavansa keittää, menee vielä pahempaan paikkaan.“

Digitized by Google

X LUKU.

Ken rinnallani ratsastaa?
— Vihollisenne, herrani.
Ken tuossa kiitäin kiiruhtaa?
— Yön varjo vain, oi herrani.
Siis vihollista vastahan!
— Se voitettu on, herrani,
Se iltarusko oli vain,
Nyt pimeys saapuu, herrani.

Heriot's Fordin Taistelu.

„Tämä elämä on suloista," sanoi Dick muutamia päiviä myöhemmin. „Torp on poissa, Bessie vihaa minua, ja minä en voi saada Melankolian aihetta selväksi. Maisien kirjeet ovat hajanaisia, ja minun ruuansulatukseni on epäkunnossa. Mikä se on, joka panee pääkallon pakottamaan ja pyöreitä täpliä tanssimaan silmien edessä? Otetaanko hiukan maksapilleriä, Binkie?"

Dick oli juuri kestänyt jotenkin vilkkaan kohtauksen Bessien kanssa. Bessie selitti sadannen kerran kuinka paha Dick oli ollut lähettäessään pois Torpenhow'n. Tyttönen vakuutti ijankaikkisesti vihaa-

Digitized by Google

vansa Dickiä ja istuvansa hänen mallinaan yksinomaa rahan tähden.

„Herra Torpenhow on kymmenen kertaa parempi kuin te,“ lopetti hän.

„Se on totta. Juuri siksi hän läksi pois. Minä olisin jäänyt tänne armastelemaan teitä, Bessie.“

Tyttö istui pää käden nojassa vihaisen näköisenä.

„Minua! Minä tahtoisin lyödä teitä. Ellen pelkäisi että minut hirtettäisi, tappaisin teidät. Sen tekisin. Voitte uskoa minua!“

Dick hymyili väsyneesti. Ei ole hauska elää aiheen kanssa, jota ei saa esille, rottakoiran kanssa, joka ei osaa puhua ja naisen kanssa, joka puhuu liiaksi. Dick aikoi vastata, mutta samassa silmänräpäyksessä näkyi atelieerin toiselle seinämälle leviävän aivan kuin paksu harso. Hän hieroi silmiään, mutta tuo harso ei hävinnyt.

„Tämä on inhottavaa epäkuntoa ruuansulatuksessa. Binkie, mennäänkö tohtorin luo? Me emme saa menettää silmiämme, sillä silloin menetämme leipämmekin. Silloin pikku koira myöskin menettäisi lammaspaistinsa.“

Tohtori oli ystävällinen, harmaahapsinen paikkakunnan lääkäri, joka ei ensin virkkanut mitään Dickille, tämän kertoessa harmaasta harsosta atelieerissa.

„Me tarvitsemme kaikki hiukan paikkailemista ja korjailemista tuon tuostakin,“ virkkoi hän vihdoin. „Aivan kuin laiva, hyvä herra — aivan kuin laiva. Joskus on pinta vikaantunut, silloin menemme haavalääkärin luo; joskus on taklaus epäkunnossa, silloin minä tiedän neuvoa; joskus höyrypannu konstailee, silloin mennään aivo-spesialistin luo; joskus on kii-

Digitized by Google

karit komentosillalla hullusti, silloin mennään silmälääkärin luo. Minä neuvoisin teitä menemään silmälääkärin luo. Kaikki me tarvitsemme hiukan korjausta ja paikkaamista tuon tuostakin. Kaikin mokomin menkää silmälääkärin luo."

Dick meni parhaan silmälääkärin luo Lontoossa. Hän oli varma siitä, että ensimmäinen lääkäri ei ollut ymmärtänyt mitään koko asiasta, ja vielä varmempi siitä, että Maisie nauraisi hänelle, jos hänen täytyisi ruveta käyttämään silmälaseja.

„Minä olen liian kauvan laiminlyönyt herra vatsani vaatimuksia. Siitä ne ovat syntyneet nuo täplät silmien eteen, Binkie. Muutoin näen yhtä hyvin kuin ennenkin."

Hänen astuessaan pimeään etehiseen vastaanottohuoneen edessä, töyttäsi joku mies häntä vastaan. Dick huomasi hänen kasvonsa hänen kiiruhtaessaan kadulle.

„Tuo on kirjailija-tyyppi. Samanlainen pään muoto kuin Torpenhow'lla. Hän näytti kovin onnettomalta. Lienee kuullut pahoja uutisia."

Kesken ajatuksia valtasi suuri pelko Dickin, pelko, joka seisahdutti hänen hengityksensä hänen astuessaan silmälääkärin odotushuoneeseen, jossa oli raskaat veistetyt huonekalut, tumman vihreät seinäpaperit ja siistit taulut seinillä. Hän tunsi niitten seassa jäljennöksen eräästä hänen omasta piirroksestaan.

Monta ihmistä odoti vuoroaan ennen häntä. Hänen silmäänsä pisti helakan punaiseen ja kultaan nidottu joulurunokirja. Tohtorin luo tuli usein pikku lapsia, ja heitä varten piti olla tällaisia suurilla kirjaimilla painettuja kirjoja ajan kuluksi.

Digitized by Google

„Tämä on vallan epäjumalallisen huonoa taidetta," sanoi Dick, vetäen kirjan luokseen. „Enkelien anatomiasta päättäen se on *'made in Germany'*»*)

Hän avasi kirjan konemaisesti, ja hänen katseensa sattuivat punaisella painettuun värssyyn:

Ja Pyhä Neitsyt Maaria
Sai ilon ihanan,
Kun Jesus Kristus poikansa
Paransi sokean,
Sokean näkeväksi sai,
Ja siitä loputon
Kunnia Isän, Pojan ja
Myös Pyhän Hengen on!

Dick luki tuon värssyn yhä uudelleen ja uudelleen, kunnes hänen vuoronsa tuli, ja tohtori kumartui hänen ylitsensä, istuen nojatuolissa. Kaasu-mikroskoopin valo hänen silmässään sai hänet sävähtämään tuskasta. Tohtorin käsi kosketti miekan arpea Dickin päässä, ja Dick selitti lyhyesti kuinka hän sen oli saanut. Kun valo oli siirretty pois, Dick näki tohtorin kasvot ja pelko valtasi hänet taas. Tohtori kietoutui suureen sanatulvaan. Dick ymmärsi vain sanat „arpi", „otsaluu", „näköhermo", „ääretön varovaisuus" ja „henkisten huolien välttäminen".

„Tuomio", sanoi hän heikosti. „Minä olen toimeltani maalari, enkä voi tuhlata aikaa. Mitä arvelette?"

Taasen sanatulva, mutta nyt oli sanoissa selvä ajatus.

---

*) Tehty Saksassa.

Digitized by Google

„Voitteko antaa minulle jotain juotavata?“

Useita tuomioita oli lausuttu tuossa hämärässä huoneessa, ja usein tarvitsivat vangit siellä rohkaisua. Dick sai lasin likööriä käteensä.

„Sen verran kuin saatoin ymmärtää,“ sanoi hän yskien likööriläsinsä yli, „te sanotte sitä näköhermon turmeltumiseksi, tai jotain sinne päin, ja siis toivottomaksi. Kuinka pitkä aika minulla on jälellä, jos vältän kaikkea rasitusta ja huolta?“

„Ehkä vuosi.“

„Hyvä Jumala! Entäs siinä tapauksessa, etten pidä huolta itsestäni?“

„Sitä en todellakaan voi sanoa. On mahdoton tarkkaan määrätä kuinka turmiollinen tuo isku on ollut. Arpi on vanha, ja — sanoittehan että erämaan häikäisevä valo sai vapaasti vaikuttaa silmiinne? — ja paitsi sitä olette tehnyt paljon silmiä rasittavaa työtä. — En todellakaan voi sanoa sitä.“

„Anteeksi, mutta tuo kaikki tuli niin aavistamatta. Sallikaa minun istua täällä minuutin verran, niin lähden sitten. Olitte kovin hyvä, kun sanoitte totuuden. Aavistamatta — aivan aavistamatta. Kiitos.“

Dick astui kadulle, ja Binkie otti hänet suurella riemulla vastaan.

„Nyt on asiat hyvin hullusti, Binkie pienoinen! Niin hullusti kuin suinkin. Mennäänpä nyt puistoon hiukan miettimään tuota asiata.“

He läksivät erästä puuta kohti, jonka Dick tunsi hyvin, ja he istuivat miettimään, sillä Dickin jalat horjahtelivat, ja kylmä pelko värisytti hänen ruumistaan.

„Kuinka se saattoi tulla noin aivan aavistamatta? Se on kuin äkkiä ammuttaisi kuoliaaksi. Se on elä-

Digitized by Google

vänä hautaamista, Binkie. Meidät suljetaan pimeyteen vuoden perästä, jos olemme varovaisia, ja me emme sitten enää saa nähdä ketään, emmekä koskaan saa mitä tahdomme, vaikka eläisimme sadan vuoden vanhoiksi."

Binkie huojutti häntäänsä hyvillään.

„Binkie, meidän täytyy ajatella. Miltähän tuntuu olla sokeana."

Dick sulki silmänsä ja hehkuvia pilkkuja ja palloja leijaili silmäluomien sisäpuolella. Mutta kun hän taas katsoi puiston poikki ei hän tuntenut mitään häiriötä. Hän näki aivan selvään, kunnes taas hitaasti kierteleviä tulipalloja alkoi leijailla silmien edessä.

„Binkie raukka, nyt me emme ole ollenkaan hyvässä kunnossa. Mennään kotiin. Voi, jospa Torpenhow tulisi takaisin!"

Mutta Torpenhow oli Etelä-Englannissa tarkastamassa laivavarveja yhdessä Nilghain kanssa. Hänen kirjeensä olivat lyhyitä ja täynnä salaperäisyyttä.

Dick ei koskaan ennen ollut pyytänyt apua keltään iloissaan eikä huolissaan. Hän tuumaili yksinäisyydessään atelieerissä, jossa tästälähin aina oli harso yhdessä nurkassa, että jos hänen kohtalokseen oli tuleva sokeus, niin ei kaikki maailman Torpenhow't voisi häntä pelastaa.

„Minä en voi pyytää häntä tulemaan kotiin istumaan alas ja ottamaan osaa minun huoliini. Minun täytyy suoriutua tästä asiasta yksin," hän sanoi.

Hän makasi sohvalla purren viiksiään ja ihmetellen millaista yön pimeys mahtoi olla. Sitten johtui hänen mieleensä omituinen kohtaus Sudanissa. Leveälappeinen arabialais-miekka oli halaissut soturin

Digitized by Google

melkein kahtia. Ensi hetkenä mies ei tuntenut mitään tuskaa. Katsellen alas hän näki elonnesteensä vuotavan pois. Hänen kasvojensa nolo hämmästys oli niin koomillinen, että sekä Dick että Torpenhow, läähättäen ja puolinäännyksissä tappelun jälkeen, olivat hervottomasti ja ääneen nauraneet sille, ja näytti siltä kuin mies itse olisi tahtonut nauruun yhtyä, mutta juuri kun hän avasi huulensa tylsään hymyyn, valtasi kuolon tuska hänet, ja hän vaipui mörähtäen heidän jalkoihinsa.

Dick nauroi vielä muistaessaan tuota kauhua. Se oli aivan samanlainen kuin hänen oma kohtalonsa.

„Mutta minulle on myönnetty hiukan pitempi aika“, sanoi hän. Hän astui edes takaisin huoneessa, ensin hiljaa, mutta sitten pelvon kiivailla askeleilla. Oli kuin musta varjo olisi seisonut hänen takanaan kiihoittaen häntä menemään eteenpäin. Hänen silmiensä edessä leijaili palloja ja pilkkuja.

„Meidän täytyy tyyntyä, Binkie, meidän täytyy tyyntyä.“ Hän puhui ääneensä haihduttaakseen mieltään. „Tämä ei ole lystiä. Mitä meidän on tehtävä? Jotain meidän täytyy tehdä. Aikamme on lyhyt. En olisi voinut uskoa tätä tänä aamuna, mutta nyt ovat asiat muuttuneet. Binkie, missä Moses oli valon kadotessa?“

Binkie hymyili niin että suu venyi korvasta korvaan, kuten hyvin kasvatetun rottakoiran sopi, mutta ei virkkanut mitään.

„Jos aikaa ja maailmaa olisi kylliksi, Binkie, niin eihän tämä saamattomuus olisi vaarallista . . . Mutta minä kuulen aina takanani — „Hän pyyhki otsaansa, joka oli epämiellyttävän kostea. „Mitä voin

Digitized by Google

tehdä? Mitä voin tehdä? Minulla ei ole mitään aiheita jälellä, enkä voi ajatella selvästi, mutta minun täytyy tehdä jotain, sillä muutoin menetän järkeni."

Nopea kävely alkoi taas, ja silloin tällöin vain Dick seisahtui vetääkseen esille kauvan laimiinlyötyjä kankaita ja vanhoja skitsikirjoja. Hän kääntyi vaistomaisesti työhönsä, sillä sehän ei ainakaan voinut pettää. „Tuo ei kelpaa, eikä tuo, eikä tuo," sanoi hän jokaisen tarkastuksen perästä. „Ei mitään sotilaita enää. En voi enää niitä maalata. Äkillinen kuolema on tullut liian lähelle. Tämä on sekä taistelu että kuolema minulle."

Päivä himmeni äkkiä, ja Dick ajatteli hetkisen, että sokeuden hämärä oli äkkiarvaamatta saavuttanut hänen. „Allah Kaikkivaltias!" huudahti hän epätoivoisesti, „auta minua tämän odotusajan yli, en valita sitten, kun rangaistus tulee. Mitä voin nyt tehdä, ennenkuin valo katoaa?"

Ei tullut mitään vastausta. Dick odotti kunnes hän taas saattoi hiukan hallita itseään. Hänen kätensä vapisivat, vaikka hän oli aina ylpeillyt niiden vakavuudesta. Hän tunsi kuinka hänen huulensa vavahtelivat, ja hiki valui alas kasvoja. Pelko pieksi häntä, ja eteenpäin häntä ajoi halu tehdä työtä nyt heti, valmistaa jotain, mutta hän tunsi tulevansa mielettömäksi tuskasta, kun aivot kieltäytyivät tekemästä mitään muuta kuin kertaamasta tuota uutista, että hän oli tulossa sokeaksi.

„Se on nöyryyttävää," ajatteli hän. „Olen iloinen ettei Torp ole nyt minua käskemässä. Tohtori sanoi että minun piti välttää ruumiillista rasitusta. Tule tänne, Binkie, niin hyväilen sinua."

Digitized by Google

Pikku koira vingahti, sillä Dick melkein musersi sen hyväilyllään. Sitten se kuunteli, kuinka mies puheli hämärässä ja ymmärsi koiravaistollaan, että huoli oli alkanut häipyä.

„Allah on hyvä, Binkie. Ei aivan niin hellä kuin saattaisi toivoa, mutta siitä puhumme tuonnempana. Minä luulen että tiedän nyt tehtäväni. Kaikki nuo luonnokset Bessien päästä olivat pelkkää roskaa, ja ne olivat saattaa mestarinsa pahaan pulaan. Nyt näen aiheen päivän selvään. — 'Melankolia, joka on kaiken järjen yläpuolella'. — Tuossa päässä on oleva Maisie, sillä Maisie ei koskaan tule minun omakseni. Siinä on oleva myöskin tietysti Bessie, sillä hän tietää kaikki Melankoliasta, vaikk'ei hän itse tiedä tietävänsä. Sitten siinä on oleva hiukan piirustusta ja kaikki on loppuva nauruun. Se on itseäni varten. Onko hän tirskuva vai irvistelevä? Ei, hän on naurava suoraan ulospäin kankaasta, ja jokainen mies ja nainen, jolla koskaan on ollut suruja on — kuinka runo sanookaan siitä? —

On tunteva tuon sanattoman sanan,
Ja toverikseen onnettoman tietää.'

Se on parempi kuin tuon kuvan maalaaminen vain Maisien kiusaksi. Nyt minä voin sen tehdä, sillä nyt se on sisässäni. Binkie, minä nostan sinua hännästä. Sinä olet hyvä merkki. Tule tänne."

Binkie kiikkui ääneti hetkisen, pää alaspäin.

„Aivan kuin marsua kiikuttaisi. Mutta sinä olet urhoollinen pikku koira etkä inise, vaikka sinua kiikutetaan. Se on hyvä merkki."

Digitized by Google

Binkie meni omalle tuolilleen, ja aina kun se vilkasi Dickiin, se näki kuinka Dick käveli edes takaisin hieroen käsiään ja naurahdellen. Sinä iltana Dick kirjoitti kirjeen Maisielle, täynnä hellintä huolta Maisien terveydestä, mutta sisältäen hyvin vähän Dickin omasta terveydestä, ja yöllä hän uneksi Melankolian syntyneeksi. Vasta aamulla hän muisti että jotain hirveätä hänelle tapahtuisi tulevaisuudessa.

Hän ryhtyi työhön viheltäen hiljaa ja tunsi luomisen puhdasta, kirkasta iloa, jota ihminen ei saa tuntea liian usein, ettei hän pitäisi itseään Jumalansa vertaisena eikä suostuisi kuolemaan määrätyllä ajallaan. Hän unohti Maisien, Torpenhow'n ja Binkien, joka heräsi hänen jaloissaan, mutta hän muisti ärsytellä Bessie'ä, joka ei todellakaan tarvinnut paljoa ärsytystä, joutuakseen rajattoman raivon valtaan, ja Dick sai nähdä tuon kiiluvan tulen hänen silmissään. Dick antautui kokonaan työhönsä eikä ajatellut tuomiota, joka häntä odotti, sillä Melankolian aihe oli vallannut hänet, eikä millään muulla koko maailmassa nyt ollut valtaa hänen ylitsensä.

„Te olette tyytyväinen tänään," sanoi Bessie.

Dick heilutti pensseliään mystillisissä renkaissa ja meni juomaan kaapista. Illalla kun päivän kiihko oli ohi, hän poikkesi taas kaapin luo, ja muutamien käyntien perästä hän oli vakuutettu, että silmälääkäri oli valehdellut, koska hän saattoi nähdä sangen selvästi. Hän mietti, että hän laittaisi kodin Maisielle, jonka täytyi tulla hänen vaimokseen, tahtoipa tai ei.

Tuo uljas mieliala oli seuraavana aamuna haihtunut, mutta kaappi pulloineen oli häntä lohdutta-

Digitized by Google

massa. Hän istautui taas työhön ja silmien edessä tanssi pilkkuja ja täpliä kunnes hän oli käväissyt kaapilla ja Melankolia näytti suloisemmalta kuin koskaan ennen sekä hänen mielessään että taulussa.

Dick tunsi miellyttävää vastuuttomuuden tunnetta, samanlaista kuin sellaiset henkilöt, jotka kulkevat ihmisten seassa, tietäen että tauti on lausunut kuolemantuomion heille, ja ovat hurjan onnellisia, koska pelko vain olisi kalliin ajan hukkaamista. Päivät kuluivat ilman tapahtumia. Bessie tuli aina täsmälleen, ja vaikka hänen äänensä tuntui Dickistä tulevan hyvin etäältä, olivat hänen kasvonsa aina hyvin lähellä, ja Melankolia alkoi hehkua kankaalla sellaisen naisen muotoisena, joka oli tuntenut kaikki maailman surut ja nauroi niille.

Totta oli, että atelieerin nurkassa taas alkoi näkyä tuo harmaa harso ja vihdoin täydellinen pimeys, ja täplät hänen silmiensä edessä sekä tuska päässä olivat hyvin kiusallisia, ja Maisien kirjeet olivat vaikeita lukea ja vielä vaikeampia vastattavia. Dick ei voinut kertoa Maisielle huolistaan eikä myöskään nauraa Maisien kertomuksille omasta Melankoliastaan, joka aina oli valmistumaisillaan. Mutta nuo raskaat työpäivät ja hurjien unelmien yöt korvasivat hänelle kaiken, ja kaappi oli hänen paras ystävänsä maan päällä.

Bessie oli tavattoman tylsä. Hänellä oli ennen tapana kirkua raivosta, kun Dick tuijotti häneen, silmät puoli ummessa. Nyt hän vain murjotti ja vilkasi Dickiin ylenkatseella, mutta ei virkkanut paljoa.

Torpenhow oli ollut poissa kuusi viikkoa. Epäselvä kirjelippu ilmaisi hänen kotiintulonsa. „Uutisia! suuria uutisia!“ kirjoitti hän. „Nilghai tietää ja

Digitized by Google

Keneu tietää myös. Kaikki palaamme torstaina. Toimita aamiaista ja siisti ulkoasusi."

Dick näytti Bessielle tämän kirjeen, ja Bessie moitti häntä siitä että hän oli lähettänyt Torpenhow'n pois ja siten murtanut Bessien elämän.

„Kas niin," sanoi Dick kursailematta, „teillä on paljoa parempi nyt kuin jos olisitte armastellut juopuneita jätkiä kadulla." Hän tunsi pelastaneensa Torpenhow'n suuresta vaarasta.

„En tiedä olisiko se ollut pahempaa kuin istua mallina juopuneelle jätkälle täällä atelieerissa. Te ette ole selvää päivää nähnyt kolmeen viikkoon. Koko ajan olette juonut kuin sieni. Ja kumminkin olette muka olevinanne minua parempi!"

„Mitä tarkoitatte?" sanoi Dick.

„Tarkoitan! Sittenpähän näette, kun herra Torpenhow palaa."

Sitä ei tarvinnut kauvan odottaa. Torpenhow tuli Bessie'ä vastaan portailla tuntematta pienintäkään tunteen värettä. Hänellä oli uutisia, jotka olivat arvokkaampia hänelle kuin hyvin monta Bessie'ä. Hänen takanaan astui Keneu ja Nilghai huutaen Dickiä.

„Juo kuin kala," kuiskasi Bessie. „On juonut yhtä mittaa melkein kuukauden." Hän hiipi salaa miesten jälkeen kuullaksensa heidän tuomionsa.

He astuivat riemuiten atelieeriin ja heitä lausui liian kiihkeästi tervetulleiksi kurja, kuihtunut, murtunut hylky — parta ajamatta, sieraimet sinertävän kalpeat, olkapäät kumarat ja silmät vilkuttaen hermostuneesti kulmakarvain alla. Väkijuomat olivat tehneet työtään yhtä ahkerasti kuin Dick itse.

Digitized by Google

„Sinäkö se olet?“ sanoi Torpenhow.

„Kaikki mikä on jälellä minusta. Istu. Binkie voi hyvin, ja minä olen tehnyt hiukan hyvää työtä. Hän horjui seisoessaan.

„Sinä olet tehnyt pahemman työn kuin ehkä koskaan elämässäsi. Mies, sinä olet —“

Torpenhow kääntyi tovereihinsa rukoilevasti, ja he poistuivat huoneesta hakeakseen aamiaista muualta. Sitten hän puhui, mutta koska ystävän moite on liian pyhää ja liian yksityistä laatua painettavaksi, ja koska Torpenhow käytti sopimattomia vertauksia ja kuvapuhetta ja selittämätöntä ylenkatsetta, ei kukaan koskaan tule tietämään, mitä hän oikeastaan sanoi Dickille, joka vapisi ja värisi ja nyppi käsiään. Jonkun ajan perästä syyllinen rupesi tuntemaan hiukan itsekunnioituksen tarvetta. Hän oli varma siitä, ettei hän missään suhteessa ollut poikennut hyveen tieltä; oli olemassa syitä, joista Torpenhow ei tiennyt mitään. Hän tahtoi selittää.

Hän nousi, koetti kohottaa olkapäänsä suoriksi ja puhui kasvoille, joita hän tuskin sattoi nähdä.

„Sinä olet oikeassa,“ sanoi hän. „Mutta minä olen myöskin oikeassa. Sinun lähdettyäsi minulla oli hiukan harmia silmistäni. Menin silmälääkärin luo, hän pani sellaisen — sellaisen kaasukoneen silmääni. Se oli siinä hyvin kauvan. Hän sanoi: 'arpi päässä — miekan haava ja näköhermo'. Huomaappa se. Minä tulen siis sokeaksi, Ennenkuin tulen sokeaksi täytyy minun tehdä eräs työ, täytyy tehdä. En voi nähdä paljoa nyt, mutta kun olen juovuksissa, näen parhaiten. En tiennyt, että olin juovuksissa, ennenkuin kuulin sen. Mutta minun täytyy jatkaa työtäni. Sinun pitää nähdä se, tuossa se on.“

Digitized by Google

Hän osotti Melankoliaa ja odotti kiitosta.

Torpenhow ei sanonut mitään, ja Dick alkoi väristä heikosti, ilosta, kun hän näki Torpenhow'n jälleen, surusta pahain tekojensa tähden — jos ne nyt olivat pahoja tekoja — jotka tekivät Torpenhow'n noin jyrkäksi, ja loukatusta lapsellisesta turhamaisuudesta, kun Torpenhow ei ollut sanallakaan kiittänyt hänen ihmeellistä kuvaansa.

Bessie tirkisti avaimen reijästä pitkän äänettömyyden jälkeen ja näki molempien ystävysten kulkevan edes takaisin lattialla kuten ennenkin, Torpenhow'n käsi Dickin olkapäällä. Silloin Bessien sanoi jotain niin sopimatonta, että itse Binkie kauhistui hääräilessään kynnyksen luona, toivossa että saisi nähdä isäntänsä jälleen.

Digitized by Google

XI LUKU.

En aamua yöstä voi erottaa,
Jo päiväni ainaaksi sammui,
Etäällä torvet ne toitottaa
Jotka ennen mullekin kaikui.

Ainoa poika.

Kolme päivää oli kulunut Torpenhow'n palaamisesta, ja hänen sydämensä oli raskas.

„Väitätkö todellakin ett'et näe tehdä työtä ilman konjakkia? Tavallisesti on asian laita päinvastainen."

„Voiko juoppo vakuuttaa mitään kunniasanallaan?" sanoi Dick.

„Voi, jos hän on ollut niin kunnon mies kuin sinä."

„Minä vakuutan sen sinulle kunniasanallani," sanoi Dick puhuen nopeasti, huulet kuivina. „Vanha veikko, voin tuskin nähdä sinun kasvojasi nyt. Sinä olet pitänyt minua selvänä nyt kaksi päivää — jos koskaan olen ollutkaan humalassa — ja minä en ole tehnyt mitään työtä. Elä estä minua enää. En tiedä milloin silmäni sammuvat. Pilkut ja täplät ja kaikki kiusan kapineet kiertelevät silmäini edessä pahemmin

Digitized by Google

kuin koskaan. Minä vakuutan, että näen aivan selvään ollessani — ollessani kohtuullisen humalassa, kuten sanot. Anna minulle vielä kolme istuntoa Bessien kanssa ja niin paljon — tuota ainetta, kuin tarvitsen, niin on kuvani valmis. En voi tappaa itseäni kolmessa päivässä. Kaikkein korkeintaan on seurauksena *delirium tremens* kohtaus."

„Jos minä annan sulle kolme päivää vielä, lupaatko sitten lakata työstä ja — siitä toisesta, huolimatta siitä, onko taulu valmis vai ei?"

„En voi luvata. Et tiedä mitä tuo taulu on minulle. Mutta varmaan voit saada Nilghain avuksesi, ja te voitte yhdessä sitoa minut köysiin. Minä en taistele konjakin tähden, mutta työni tähden taistelen."

„Jatka siis. Minä annan sinulle kolme päivää, mutta sydämeni sinä melkein murrat."

Dick palasi työhönsä, raataen kuin mielipuoli. Keltainen konjakki-piru auttoi häntä ja ajoi pois kaikki täplät hänen silmistään. Melankolia oli melkein valmis ja melkein niin hyvä kuin hän oli toivonut. Dick laski leikkiä Bessien kanssa, joka muistutti hänelle, että hän oli „juopunut jätkä," mutta tuo moite ei enää koskenut Dickiin.

„Sitä te ette ymmärrä, Bessie. Satama on jo näkyvissä, ja kohta me makaamme selällämme vain, miettien mitä olemme tehneet. Minä annan teille kolmen kuukauden hinnan, kun kuva on valmis, ja kun sitten ensi kerralla taas ryhdyn työhön — mutta ei nyt puhuta siitä. Eikö kolmen kuukauden hinta saata teitä vihaamaan minua vähemmän?"

„Ei ollenkaan! Minä vihaan teitä ja tulen aina vihaamaan teitä. Herra Torpenhow ei enää

Digitized by Google

ollenkaan puhu minulle. Hän katselee alituiseen karttavehkeitä ja punaselkäisiä kirjoja."

Bessie ei kertonut, että hän taas oli koettanut virittää ansojaan Torpenhow'lle, ja että Torpenhow oli Bessien hehkuvan puheen perästä nostanut hänet pystyyn, antanut hänelle suukkosen, työntänyt varovasti ulos ovesta ja neuvonut häntä olemaan järkevämpi eikä tuollainen hupakko. Torpenhow vietti melkein koko aikansa Nilghain seurassa, ja he puhelivat tulevasta sodasta, kuljetusneuvojen vuokraamisesta ja salaisista valmistuksista laivatokissa. Hän ei tahtonut nähdä Dickiä, ennenkuin taulu oli valmis.

„Hän tekee ensimmäisen luokan työtä," sanoi hän Nilghaille, „ja se eroaa aivan hänen tavallisesta alastaan. Mutta sen tähden hän on ryhtynyt tuohon kirottuun juopottelemiseen."

„Vähätpä siitä. Jätä hänet yksin. Kun hän on taas tullut järkiinsä, viemme hänet pois tästä paikasta hengittämään raitista ilmaa. Dick parka! En kadehti sinua Torp, kun hänen silmänsä pettävät."

„Niin, silloin on syytä laulaa: 'Herra sitä miesparkaa auttakoon, joka meidän Kalleen sidottu on?' Pahinta on ettemme tiedä, milloin se tapahtuu. Epäilemättä juuri tuo epävarmuus ja odotus on ajanut Dickin konjakkiin enemmän kuin mikään muu."

„Kuinka se arabialainen, joka hänelle tuon iskun antoi, nyt irvistelisi, jos hän tietäisi."

„Hänellä on täysi vapaus irvistellä, jos hän vaan voi. Hän on näet kuollut. Se on hyvin laiha lohdutus nyt."

Kolmannen päivän iltana Torpenhow kuuli Dickin kutsuvan häntä.

Digitized by Google

„Kaikki valmiina! huusi Dick. „Minä olen tehnyt sen! Tule sisään! Eikö se ole kaunotar? Eikö se ole armas? Minä olen astunut alas helvettiin hänen tähtensä, mutta hän ansaitseekin sen.“

Torpenhow katsoi naisen päätä, joka nauroi — siinä oli rusohuulinen, kuoppasilmäinen nainen, joka nauroi suoraan taulusta, kuten Dick oli aikonut.

„Kuka sinulle neuvoi tuon?“ sanoi Torpenhow. „Koko käsittely ja aihe on aivan muuta kuin sinun tavalliset työsi. Millaiset kasvot! Nuo silmät ja tuo julkeus!“ Tietämättään hän heitti päänsä taaksepäin ja nauroi naisen mukana. „Hän on nähnyt pelin loppuvan — eikä se luultavasti koskaan hänelle onnea antanut — ja nyt hän ei enää välitä. Eikö se ole tuon aihe?“

„On.“

„Mistä sinä sait tuon suun ja leuvan? Ne eivät ole Bessien.“

„Ne ovat — jonkun toisen. Mutta eikö se ole hyvä? Eikö se ole niin vietävän hyvä? Eikö se ansainnut konjakkia? Minä tein sen! Minä yksin tein sen ja sen parempaa en voi tehdä.“ Hän veti henkeään nopeasti ja kuiskasi: „Vanhurskas Jumala! Mitä voisinkaan tehdä kymmenen vuoden perästä, kun nyt osasin tehdä tuon! — Kesken kaiken, mitä arvelette siitä, Bessie?“

Tyttö puri huuliaan. Hän vihasi Torpenhow'ta, koska tämä ei ollenkaan ollut huomaavinaan häntä.

„Minun mielestäni se on kauhein, inhottavin olento, minkä ikinä olen nähnyt,“ vastasi hän kääntyen pois.

„Useammat kuin te, Bessie pienoinen, tulevat ajattelemaan samalla tavalla. — Dick, siinä on jotain

Digitized by Google

myrkyllistä, käärmemäistä tuossa pään asennossa, jota en ymmärrä," sanoi Torpenhow.

„Se on pientä keppos-työtä", sanoi Dick, hytkähdellen tyytyväisyydestä, kun näki ystävänsä noin täydellisesti ymmärtävän tuota taulua. „En voinut vastustaa haluani ylvästellä hiukkasen. Se on ranskalainen kepponen, ja sinä et voi sitä ymmärtää. Se on saatu aikaan siten, että päätä on käännetty hiukkasen, ja sitten on toista puolta päästä, leuvan mutkauksesta vasemman korvan päähän, lyhennetty hyvin, hyvin vähän. Varjoa korvalehden alla on hiukkasen tummennettu samalla. Se on päivän selvää vallattomuutta, mutta koska minulla oli aihe aivan varmana, teki mieleni hiukan laskea leikkiä sen kanssa — voi, sinä kaunotar!"

„Amen! Se on kaunotar. Minä tunnen sen."

„Jokainen mies, joka on surua tuntenut, on hänet samoin tunteva," sanoi Dick pannen kätensä puuskaan. „Hän on näkevä huolensa siinä, ja, kautta taivaan, juuri kun hän tuntee tulisimmin oman surunsa, hän on heittävä päänsä taaksepäin ja naurava — aivan kuin hän tuossa nauraa. Tuohon kuvaan olen pannut sydämeni elämän ja silmäini valon, ja nyt en välitä enää mitä tulee . . . Olen väsynyt — äärettömän väsynyt. Nyt menen maata. Ota pois konjakki, se on tehnyt tehtävänsä, ja anna Bessielle kolmekymmentä kuusi puntaa ja kolme kaupanpäällisiksi. Peitä taulu."

Hän vaipui uneen pitkälle lepotuolille, kasvot kalpeina ja kuluneina, ja oli nukuksissa melkein ennenkuin hän ennätti lopettaa lauseensa. Bessie koetti tarttua Torpenhow'n käteen.

Digitized by Google

„Ettekö koskaan enää aijo puhua minulle?“ sanoi hän, mutta Torpenhow katseli Dickiä.

„Mikä suunnaton turhamielisyys tuossa miehessä piilee! Huomenna minä otan hänet käsiini ja sanon hänelle monta asiata. Hän ansaitsee sen. — Jahah! Mitä sanoittekaan, Bessie?“

„En mitään. Minä järjestän vain hiukan täällä ja lähden sitten. Voisitteko nyt antaa minulle tuon kolmen kuukauden maksun? Hän sanoi, että te antaisitte sen.“

Torpenhow antoi hänelle shekin ja meni omaan huoneeseensa. Bessie siivosi atelieerin huolellisesti, avasi oven päästäkseen koska tahansa pakoon, tyhjensi puoli pulloa tärpättiä tomuriepuun ja alkoi hieroa Melankolian kasvoja hurjasti. Maali ei lähtenyt kyllin nopeasti. Hän otti palettiveitsen ja raapi kuvaa, tuhraten sitten märällä tomurievulla kutakin vetämäänsä naarmua. Viidessä minutissa kuva oli muodoton värilänttі. Bessie heitti maalisen tomurievun atelieerin uuniin, ojensi kieltään nukkujalle ja kuiskasi: „Ähä kutti!“ juosten sitten alas portaita. Hän ei ikinä enää saisi nähdä Torpenhow'ta, mutta hän oli ainakin tehnyt kiusaa sille miehelle, joka oli tullut hänen ja hänen toiveittensa väliin, ja joka aina pilkkasi häntä. Rahojen nostaminen pankista oli tuon kepposen kaikkein hauskin kohta Bessielle. Sitten tuo pikku peto kiirehti Thamesin poikki hävitäkseen Lontoon etelä osan harmaaseen erämaahan.

Dick nukkui myöhään illalla, kun Torpenhow koetti vetää häntä vuoteeseen. Hänen silmänsä olivat yhtä kirkkaat kuin hänen äänensä oli samea.

„Katsokaamme vielä kerran kuvaa,“ sanoi hän rukoilevasti kuin lapsi.

Digitized by Google

„Sinä — menet — nyt nukkumaan," sanoi Torpenhow. „Sinä et voi hyvin, vaikk'et ehkä tiedä sitä itse. Sinähän hyppäät kuin kissa."

„Huomenna olen terve. Hyvää yötä."

Kun Torpenhow taas palasi atelieeriin, nosti hän peitettä taululta, ja melkein ilmaisi kaikki huudahduksella: „Pois pyyhitty! — raapimalla ja tärpätillä hävitetty! Jos Dick saa tuon tietää tänä iltana, tulee hän mielipuoleksi! Hän on jo muutoinkin joutunut aivan rajalle. Se on Bessie — tuo pieni piru! Ainoastaan nainen voi tuollaista tehdä — vaikka muste ei vielä ollut kuivanut shekissä, jonka hänelle annoin! Dick joutuu raivoon huomis-aamuna. Se on kaikki minun syyni, kun koetin auttaa tuollaista katupirua. Voi, Dick raukkani, Jumala koettelee sinua hyvin ankarasti."

Dick saattoi tuskin ollenkaan nukkua sinä yönä, osittain pelkästä ilosta, osittain siksi että noitten tuttujen tulipyörien asemesta hänen silmissään nyt oli tullut monivärisiä tulta suitsuavia vulkaaneja.

„Iskekää vain tulta," sanoi hän ääneensä. „Minä olen tehnyt työni, ja nyt te voitte tehdä mitä tahdotte."

Hän makasi hiljaa, tuijottaen kattoon, kauvan aikaa tukahdutettu viinahulluus suonissaan, aivot hehkuen hurjasti kiitäviä ajatuksia, jotka eivät tahtoneet hetkeksikään seisahtua ja kädet kokoonpuristettuina ja kuivina. Hän oli juuri keksinyt istuvansa huojuvan tornin huipussa maalaamassa Melankoliaa, ja miljooneja valoja oli hänen ympärillään, ja kaikki hänen ihmeelliset ajatuksensa olivat ihko elävinä olentoina sata jalkaa alempana hänen heikkoa, huojuvata laudanpätkäänsä, huutaen hänen kunniaansa,

Digitized by Google

mutta samassa jotain katkesi hänen ohimoissaan aivan kun liiaksi jännitetty jousi, tuo kimalteleva torni hajosi ja hän seisoi ypö yksin pimeässä yössä.

„Minä panen maata. Huone on niin pimeä. Minäpä sytytän lampun ja menen katsomaan miltä Melankolia näyttää. Nythän pitäisi olla kuutamo.“

Se oli silloin kun Torpenhow kuuli nimeänsä huudettavan äänellä, jota hän ei tuntenut — äänellä, jossa värisi kuolon kauhu.

„Hän on mennyt katsomaan taulua,“ oli Torpenhow'n ensimmäinen ajatus kiirehtiessään makuuhuoneeseen, jossa hän löysi Dickin istumassa ja viuhtomassa ilmaa käsillään.

„Torp! Torp! Missä sinä olet? Herran tähden, tule luokseni!“

„Mikä on hätänä?“

Dick tarttui hänen olkapäihinsä. „Hätänä! Olen maannut täällä tuntikausia pimeässä, ja sinä et kuullut minua. Torp, vanha veikko, elä mene pois. Minä olen aivan pimeässä. Kuuletko, pimeässä!“

Torpenhow piti kynttilää jalan päässä Dickin silmistä, mutta ne eivät nähneet enää mitään valoa. Hän sytytti kaasun, ja Dick kuuli kuinka liekki lehahti palamaan. Hänen sormensa puristivat Torpenhow'n olkapäätä, niin että Torpenhow huudahti.

„Elä jätä minua. Ethän jätä minua yksin nyt, ethän? En voi nähdä. Etkö sinä ymmärrä? Kaikki on mustaa — aivan mustaa — ja minusta tuntuu kuin putoaisin kaiken läpi.“

„Onko nyt parempi?“ Torpenhow kiersi käsivartensa Dickin ympäri ja alkoi hiljaa huojuttaa häntä edes takaisin.

Digitized by Google

„Se on hyvä. Elä puhu nyt mitään. Jos minä olen hyvin hiljaa vähän aikaa, haihtuu pimeys. Minusta tuntuu kuin se olisi juuri haihtumaisillaan. Hsh!“ Dick rypisti kulmakarvojaan ja tuijotti toivottomasti eteensä. Kylmä yöilma jäähdytti Torpenhow'n varpaita.

„Voitko seistä noin hetkisen?“ sanoi hän. „Minä menen ottamaan yönuttuni ja tohvelit.“

Dick tarttui molemmin käsin sängyntolppaan odottaen että pimeys haihtuisi. „Kuinka äärettömän kauvan sinä viivyit!“ huusi hän, kun Torpenhow palasi. „On yhtä pimeä kuin ennenkuin. Mitä sinä puuhaat siellä ovessa?“

„Lepotuoli — peite — patja. Aijon nukkua sinun luonasi. Makaappas nyt. Aamulla olet terveempi.“

„En ole, en!“ Ääni muuttui valitukseksi: „Hyvä Jumala! Minä olen sokea! Olen sokea, eikä pimeys koskaan katoa.“ Hän aikoi hypätä pois vuoteestaan, mutta Torpenhow'n käsivarsi oli hänen ympärillään, ja Torpenhow'n leuka oli hänen olkapäällään, ja häntä puristettiin lujasti. Hän ei voinut muuta kuin sopertaa: „Sokea!“ ja heikosti ponnistaa vastaan.

„Tyynny, Dickie, tyynny!“ sanoi kuiskaava ääni hänen korvassaan, ja käsivarsi puristi häntä vielä lujemmin. „Pure hammastasi, vanha veikko, ja elä anna heidän luulla että pelkäät.“ Käsivarsi ei voinut puristaa lujemmin. Molemmat hengittivät raaskaasti. Dick heilutti päätään edes takaisin ja huokasi ääneen.

„Päästä minut.“ lääähätti hän. „Sinä muserrat kylkiluuni. Me — me emme saa antaa heidän luulla

Digitized by Google

että pelkäämme, eikö niin? — Kaikki pimeyden vallat ja tämä kohtalo!"

„Makaa hiljaa. Se menee ohi nyt."

„Niin," sanoi Dick tottelevaisena. „Mutta saanko pitää sinua kädestä? Minusta tuntuu kuin tarvitsisin jotain, josta voin pitää kiinni. Muutoin putoan pimeyden läpi."

Torpenhow työnsi suuren karkean kätensä lepotuolista. Dick tarttui siihen lujasti ja vaipui uneen puolessa tunnissa. Torpenhow veti pois kätensä ja kumartuen Dickin yli suuteli häntä kevyesti otsalle, niinkuin miehet joskus suutelevat haavoittunutta toveria kuolon hetkellä, helpoittaakseen hänen lähtöänsä maailmasta.

Harmaassa aamuhämärässä Torpenhow kuuli Dickin puhuvan itsekseen. Hän ajelehti hourailun rannattomilla ulapoilla, puhellen hyvin nopeasti:

„Sääli — sääli, mutta se auttoi, ja se oli nieltävä, pyhä Yrjö. Sokeus kestää siihen päivään asti — ja vaikk'en välittäisi mistään Melankolioista ja turhasta kunniasta, niin se on varma — että kuningatar ei voi koskaan tehdä väärin. Torp ei tiedä sitä. Minä kerron sen hänelle, kun pääsemme syvemmälle erämaahan. Kuinka typerästi nuo merimiehet pitelevät laivan touveja! Neljässä minuutissa tuo touvi kuluu poikki. Sanoinhan sen — nyt se meni! Kylläpä kuohuaa tuo vihreä vesi, ja laiva kiikkuu! Kuinka kauniilta tuo näyttää! Sen minä piirrän. Ei, ei, en voi. Silmäni ovat kipeät. Se oli yksi Egyptin vaivoista, ja nyt se on levinnyt Nil virtaa myöten kataraktin haahmossa. Ha, haa! Se oli leikkiä, Torp. Naura sinä juhlallinen mies, ja elä seiso

Digitized by Google

touvin tiellä . . . Se työntää sinut veteen, niin että hameesi pilaantuu, Maisie kulta."

„Oh!" sanoi Torpenhow. Tuo tapahtui kerran ennen. Silloin yöllä siellä virralla."

„Hän syyttää varmaan minua, jos sinä likaat vaatteesi, ja sinä olet niin likellä aallonmurtajaa. Maisie, tuo on tyhmää. Tiesinhän ett'et osaisi. Matalammalle ja vasemmalle, armas. Mutta sinulla ei ei ole vakuutusta. Sinulla on kaikkea muuta, mutta ei vakuutusta. Elä suutu, kulta. Leikkaisin käteni poikki, jos se voisi antaa sinulle jotain muuta kuin itsepäisyyttä. Vaikkapa oikean käteni, jos siitä olisi hyötyä."

„Nyt ei saa kuunnella. Hän on saari, joka huutaa kostoa väärinkäsityksen merellä. Mutta luulenpa että hän huutaa pelkkää totuutta," sanoi Torpenhow.

Lavertelemista yhä jatkui. Se oli kaikki Maisiesta. Joskus Dick piti luentoja taiteestaan, joskus hän kirosi hulluuttaan, kun oli antautunut orjaksi. Hän rukoili Maisieltä suudelmaa — yhtä ainoata suudelmaa — ennenkuin Maisie läksisi pois. Sitten hän pyysi Maisie'a tulemaan takasin Vitry-sur-Marnesta, jos hän tahtoisi. Kesken kaikkia hourailujaan hän kutsui taivasta ja maata todistamaan, että kuningatar ei voi tehdä väärin.

Torpenhow kuunteli tarkasti ja sai tietää kaikki kohdat Dickin elämästä, joista hän ei ennen ollut tiennyt Kolmen päivän kuluessa Dick houraili läpi koko menneisyytensä, ja sitten hän vaipui luonnolliseen uneen.

„Millaisen ikeen alla hän on ponnistellut, poika parka!" sanoi Torpenhow. „Dick, juuri Dick, tarjoten itsensä toiselle kuin koiran. Ja minä moitin häntä

Digitized by Google

ylpeydestä! Minun olisi pitänyt ymmärtää, ettei miestä noin päältä katsoen voi tuomita. Ja sillä lailla minä häntä tuomitsin. Millainen piru tuo tyttö mahtaa olla! Dick on antanut hänelle koko elämänsä — helkkarin Dick! — ja tyttö on nähtävästi antanut hänelle yhden suudelman."

„Torp," sanoi Dick vuoteellaan, „meneppäs kävelemään! Olet istunut täällä aivan liian kauvan. Minä nousen ylös. Huh! Tämä on harmillista. Enhän voi pukeakaan itseäni. Tämä nyt on hullua!"

Torpenhow auttoi vaatteet Dickin päälle ja talutti hänet suureen tuoliin atelieerissä. Siinä hän istui hiljaa, odottaen hermot jännitettyinä, että pimeys katoaisi. Se ei kadonnut seuraavana päivänä eikä sitten seuraavanakaan. Dick uskalsi lähteä retkelle ympäri seiniä. Hän satutti jalkansa muuriin ja huomasi silloin että oli varmempaa ryömiä nelinkontin, koetellen toisella kädellään edelleen. Torpenhow löysi hänet lattialla.

„Minä koettelen tutkia uuden alueeni maantietoa," sanoi Dick. „Muistatko sinä sitä neekeriä, jolta peukalollasi puhkaisit silmän siellä tappelussa? Sääli ettet säilyttänyt tuota silmää. Siitä olisi ollut hyötyä. Onko kirjeitä minulle? Anna minulle kaikki, joilla on paksut harmaat kuoret ja jonkunmoinen kruunun tapainen koristus. Ne eivät ole tärkeitä."

Torpenhow antoi hänelle kirjeen, jonka kuoreen oli painettu musta M. Dick pisti sen taskuunsa. Se ei sisältänyt mitään, jota Torpenhow ei olisi saattanut lukea, mutta se oli Dickin ja Maisien oma, Maisien, joka ei koskaan tulisi Dickin omaksi.

„Kun hän huomaa että minä en kirjoita hänelle, lakkaa hänkin kirjoittamasta. Se on parempi

Digitized by Google

se. Minusta ei olisi mitään apua hänelle nyt," arveli Dick, ja kiusaaja kuiskasi että hänen pitäisi ilmoittaa Maisielle tilastaan. Joka hermo nousi kapinaan sitä vastaan. „Minä olen vajonnut jo kyllin syvälle. En aijo kerjätä sääliä. Paitsi sitä se olisi julmaa hänelle."

Hän koetti karkoittaa Maisien ajatuksistaan, mutta sokealla on niin paljon tilaisuutta ajatella, ja kun hänen voimansa vähitellen palasivat noina pitkinä, työttöminä ja pimeinä päivinä, tunsi hänen sielunsa tuskaa aina syvimpiin juuriinsa saakka. Toinen kirje ja vielä toinen kirje tuli Maisielta. Sitten seurasi äänettömyys, ja Dick istui ikkunan ääressä tuntien kesän henkäyksen ilmassa ja kuvitellen kuinka toinen voimakkaampi mies oli voittanut Maisien omakseen. Hänen mielikuvituksensa, joka tuota pimeätä taka-alaa vastaan teki työtään entistä kiihkeämmin, ei säästänyt häneltä pienintäkään yksityiskohtaa. Hän nousi raivoissaan kulkemaan atelieerissään kompastuen kamiiniin, joka tuntui olevan neljässä paikassa yht'aikaa. Pahinta oli, että tupakkakaan ei maistunut miltään pimeässä. Miehen ylpeys oli mennyt, ja sen sijaan oli tullut epätoivo, jonka Torpenhow tunsi, ja sokea intohimo, jonka Dick uskoi korvapatjalleen yöllä. Tuskan puuskien välillä hän tunsi sietämätöntä kaipausta ja sietämättömän pimeyden painoa.

„Tuleppa hiukan kävelemään puistoon," sanoi Torpenhow, „sinä et ole liikkunut olenkaan sen jälkeen kun nämä ikävyydet alkoivat."

„Mitä se hyödyttäisi? Eihän sitä voi pimeässä liikkua, ja paitsi sitä" — hän seisahtui epäröiden portaitten päähän — „joku voisi ajaa minun ylitseni."

Digitized by Google

„Ei voi, jos minä olen kanssasi. Astu varovasti.“

Katujen melu herätti Dickissä hermostunutta kauhua, ja hän tarttui lujasti Torpenhow'n käsivarteen.

„Arveleppas, että täytyy jalallaan koettaa, missä katuoja on,“ sanoi hän hermostuneesti, heidän kääntyessään puistoon päin. „Paras olisi kuolla tästä kaikesta.“

„Vahteja on tuolla. Kautta Jupiterin, siellähän ovat kaartit!“

Dickin vartalo ojentautui suoraksi. „Mennään lähelle. Menään katsomaan. Mennään ruohikolle ja juostaan. Tunnen puiden tuoksun.“

„Varo matalata aitaa. *All right!*» Torpenhow potkasi ruohomättään irti korollaan. „Haistappas tätä. Eikö se tuoksua hyvälle?“ Dick veti sitä kiihkeästi sieramiinsa. „No, nyt juostaan.“ He asettuivat niin lähelle rykmenttiä kuin mahdollista. Pajonettien kolina pani Dickin sieramet värähtelemään.

„Mennään lähemmä he ovat kolonnissa, eikö niin?“

„Ovat. Kuinka sinä sen arvasit?“

„Tunsin sen. Voi teitä pojat! — minun komeat poikani!“ Hän tunki eteenpäin, aivan kuin hän olisi voinut nähdä. „Noita minä kerran piirsin. Kuka heitä nyt piirtelee?“

„He lähtevät kohta liikkeelle. Elä säikähdä, kun soitto alkaa.“

„Huh! Olenko minä mikään vasta-alkaja! Äänettömyys se on, joka tekee kipeätä. Lähemmäksi, Torp, lähemmäksi! Voi, Jumala, mitä antai-

Digitized by Google

sinkaan, jos saisin nähdä ne edes minuutin! — edes puoli minuuttia!"

Hän saattoi kuulla sotilaiden liikkeen aivan vieressään, hän kuuli kuinka hihna soittajan olkapäällä vedettiin lujempaan, hänen nostaessaan isoa rumpua maasta.

„Hän kohottaa rumpupalikkaa," kuiskasi Torpenhow.

„Kyllä tiedän. Kylla minä nuo asiat tiedän. Kuka ne tietäisi, ellen minä? Hst!"

Rumpukapulat iskivät jymisten rumpuun ja miehet juoksivat eteenpäin musiikin soittaessa. Dick tunsi ilman vedon kasvoissaan, joukon liikkuessa, hän kuuli jalkojen kopinan ja patruunataskujen hankaantumisen vöihin. Iso rumpu jyskytti yhä nuottiaan. Se oli nopeatahtinen varietee-laulun refrengi:

Ja komea poika se olla pitää
Ja suurta sukua kanssa!
Ja illalla kotiin sen tulla pitää
Sydän lempeä tulvillansa!
Hän tietäköön myös kuinka lempiä pitää
Ja suudelmat suukolle panna!
Ja jos häll' on rikkautta, rakkautta,
Ei tää tyttö rukkasia anna.

„No, mitä nyt?" sanoi Torpenhow, huomatessaan että Dickin pää painui alas, kun rykmentin viimeinen mies oli poistunut.

„Ei mitään. Olen vaan hiukan väsähtänyt — ei muuta. Vie minut kotiin, Torp. Miksi toitkaan minut tänne?"

Digitized by Google

XII LUKU.

Kolme ystävää hautasi neljännen,
Nyt multa sen haudan jo peittelee.
He kulkivat itään ja läntehen.
Heikko kuolee, vaan voimakas taistelee.

Kolme ystävää kaipasi neljättä.
Heikko kuolee, vaan voimakas taistelee.
„Oispa luonamme nyt kuollut ystävä!"
Päivä paistaa ja tuuli se humisee.

Ballaadi.

Nilghai oli hyvin harmissaan Torpenhow'lle. Dick oli lähetetty levolle — sokeat miehet ovat aina näkevien käskynalaisia — ja siitä saakka kun hän oli puistosta palannut kotiinsa hän oli alituiseen sadatellut Torpenhow'ta, siksi että Torpenhow eli, ja koko maailmata, siksi että se eli, kun taasen hän, Dick, oli kuollut sokeuden kuolemalla ja siis joutunut rasitukseksi tovereilleen. Torpenhow oli sanonut jotain eräästä rouva Gummidgesta, ja Dick oli vetäytynyt raivoissaan pois, pidelläkseen käsissään ja käännelläkseen yhä uudelleen ja uudelleen Maisien kolmea avaamatonta kirjettä.

Digitized by Google

Nilghai istui lihavana, rehoittavana ja riidanhaluisena Torpenhow'n huoneessa. Hänen takanaan istui Keneu, suuri Sotakotka, ja heidän välillään oli iso kartta, koristettu musta- ja valkonuppisilla neuloilla.

„Minä olin väärässä Balkaniin nähden," sanoi Nilghai, „mutta tässä asiassa minä en ole väärässä. Koko työmme Etelä-Sudanissa on tehtävä uudestaan taas. Yleisö ei tietysti välitä siitä, mutta valtio välittää, ja se tekee valmistuksiaan hiljaisuudessa. Sinä tiedät sen yhtä hyvin kuin minäkin."

„Muistan kuinka ihmiset kirosivat meitä, kun joukkomme poistuivat Omdurmanista. Tuon piti uudistua ennemmin tai myöhemmin. Mutta minä en voi lähteä mukaan," sanoi Torpenhow. Hän osotti avonaiseen oveen päin. Yö oli polttavan lämmin. „Voitteko moittia minua?"

Keneu murisi jotain piipulleen aivan kuin suuri, tyytyväinen kissa.

„En moiti sinua ollenkaan. Sinä olet tavattoman hyväsydäminen, sen tiedän, mutta jokaisen miehen — sinunkin, Torp, — täytyy myöskin ajatella työtään. Tiedän kuinka julmalta se kuuluu, kun sanon että Dick on mennyttä kalua — masentunut — *gastados*, loppuun kulunut, mennyt pilalle. Hänellä on hiukan omaisuutta. Hän ei tule näkemään nälkää, ja sinä et voi menettää elämääsi hänen tähtensä. Ajattele mainettasi."

„Dickin maine oli viisi kertaa suurempi kuin minun ja sinun yhteensä."

„Se tuli siitä, että hän piirsi nimensä kaikkeen, jonka hän teki. Se on nyt kaikki lopussa. Sinun pitää olla valmis lähtemään ulos. Sinä voit itse

Digitized by Google

määrätä palkkasi, ja sinä teet parempaa työtä kuin kukaan meistä kolmesta."

„Elä houkuttele minua. Jään tänne pitämään huolta Dickistä jonkun aikaa. Hän on yhtä rakastettava kuin haavoitettu karhu, mutta minä luulen että hän mielellään tahtoo pitää minut luonaan."

Nilghai sanoi jotain epäkohteliasta pehmeäpäisistä hupsuista, jotka toisten hupsujen tähden heittävät pois menestyksensä. Torpenhow punastui närkästyneenä. Alituinen Dickin hoitaminen oli kuluttanut hänen hermojaan.

„On olemassa kolmaskin mahdollisuus," sanoi Keneu miettiväisenä. „Ajatelkaa sitä, ja elkää olko suurempia hulluja kuin on välttämätöntä. Dick on — tai oikeammin sanoen, oli — sievän näköinen mies ja huomiota herättävä ja verrattain rohkealuontoinen."

„Ahaa", sanoi Nilghai, joka muisti erään tapahtuman Kairossa. „Alan ymmärtää. — Torp, olen pahoillani."

Torpenhow nyökäytti päätään: „Enemmän pahoillasi olit silloin, kun hän löi sinut laudalta. Jatka, Keneu."

„Olen usein ajatellut, nähdessäni miesten kuolevan erämaassa, että jos voisi lähettää tiedon siitä maailman halki ja jos kulkuneuvot olisivat kyllin nopeat, niin saapuisi varmaan nainen joka miehen kuolinvuoteen ääreen."

„Silloin syntyisi varmaan useita hyvin merkillisiä paljastuksia. Olkaamme kiitollisia, että asiat ovat näin," sanoi Nilghai.

„Miettikäämme mieluummin hartaasti, onko Torpenhow sopivin sairaanhoitaja tätä nykyä Dickille. Mitä itse arvelet, Torp."

Digitized by Google

„Tiedän etten ole. Mutta mitä minä teen?“

„Alista asia valiokunnan ratkaistavaksi. Me olemme kaikki Dickin ystäviä tässä. Sinä tiedät enin hänen elämästään.“

„Mutta sen tiedon minä olen saanut hänen houraillessaan.“

„Sitä varmempi, että kaikki on totta. Alkakaamme siis. Kuka on hän?“

Sitten Torpenhow kertoi kertomuksensa koruttomin sanoin kuten yksityiskirjeenvaihtaja ainakin, joka tietää kuinka asioista on lyhyesti tehtävä selkoa. Miehet kuuntelivat keskeyttämättä.

„Onko mahdollista että mies voi vuosikausien kuluttua jälleen palata vasikkarakkautensa luo?“ sanoi Keneu. „Onko se mahdollista?“

„Minä kerron vain tosiasiat. Hän ei virka mitään siitä nyt, mutta hän nypistelee alituiseen kolmea kirjettä tuolta tytöltä, kun hän luulee etten minä huomaa. Mitä minun tulee tehdä?“

„Puhu hänelle,“ sanoi Nilghai.

„Vai niin! — Kirjoitan tytölle — muistakaa etten tiedä hänen koko nimeään — ja pyydän häntä ottamaan Dickin aviopuolisokseen säälistä, niinkö? Muistaakseni sinä, Nilghai, kerran sanoit Dickille säälivästi häntä. Muistatko mitä tapahtui? Meneppäs nyt Dickin huoneeseen ja pyydä täydellistä tunnustusta ja viittaa hiukan tuohon Maisie tyttöön, kuka hän lieneekään. Olen aivan varma siitä, että hän tappaa sinut, jos voi. Ja sokeus on merkillisesti lisännyt hänen käsivoimiaan.“

„Torpenhow'n tehtävä on päivän selvä,“ sanoi Keneu. „Hän lähtee Vitry-sur-Marneen, joka on Bézières-Landes radan varrella — yksinkertainen rata

Digitized by Google

Tourgasta. Preussiläiset pommittivat sitä vuonna 1870, koska siellä oli poppeli kukkulan harjalla kahdeksantoistasataa kyynärää kirkon tornista. Siellä on majoitettuna ratsuväen eskvadroona — tai ainakin pitäisi olla. En voi sanoa missä se atelieeri on, josta Torp puhui. Siitä ottakoon Torp selvän. Minä voin vain neuvoa hänelle tien. Hän saa sitten tyyneesti selittää asian tytölle, ja tyttö palaa takaisin Dickin luo - sitä varmemmin, koska, käyttääkseni Dickin sanoja, ei mikään muu heitä eroita 'kuin tytön kirottu itsepäisyys'."

„Heillä on yhteensä neljäsataa kaksikymmentä puntaa vuodessa. Dick ei edes houraillessaan unohtanut laskujaan. Sinulla ei ole mitään syytä olla matkustamatta," sanoi Nilghai.

Torpenhow näytti hyvin onnettomalta.

„Mutta se on hullua ja mahdotonta. Enhän minä voi vetää häntä väkisin tukasta tänne."

„Meidän virkanamme — virkana, josta saamme palkkamme — on toimittaa hulluja ja mahdottomia asioita — tavallisesti ilman mitään muuta syytä kuin yleisön huvittamiseksi. Nyt meillä on syy. Lopusta emme välitä. Minä asun Nilghain kanssa näissä huoneissa, kunnes Torpenhow palaa. Kohta saapuu tänne näet pikkunen lauma irti päästettyjä sotakirjeenvaihtajia, ja tämä on sopiva pääkortteeriksi. Siinäkin syy, miksi Torpenhow'n on lähetettävä pois tieltä. Siten Kaitselmus auttaa niitä, jotka toisia auttavat." — Keneu hiljensi ääntään. — „Me emme voi sallia, että sinun sääresi ovat kahlehditut Dickiin, kun rauhattomuudet alkavat. Tämä on ainoa tapa, jolla pääset irti, ja Dick on oleva kiitollinen sinulle."

Digitized by Google

„Niin on — paha kyllä! Voinhan koettaa. En voi ymmärtää että täysijärkinen nainen antaisi rukkaset Dickille“.

„Puhu siitä tuon tytön kanssa. Minä olen nähnyt, kuinka sinä osasit houkutella vihaisen Mahdinaisen antamaan sinulle taateleita. Tämä ei ole läheskään niin vaikeata. Olisi paras ett'et enää olisi täällä huomis-iltana, sillä Nilghai ja minä olemme silloin isäntiä täällä. Käskysi kuulit. Tottele.“

„Dick,“ sanoi Torpenhow seuraavana aamuna, „voinko auttaa sinua jollakin?“

„Et! Jätä minut yksin, Kuinka usein minun täytyy sanoa sinulle, että olen sokea?“

„Enkö voisi tuoda sulle mitään?“

„Et. Vie nuo kirotut narisevat saappaasi pois.“

„Poika parka!“ sanoi Torpenhow itsekseen. „Olen varmaan kiusannut hänen hermojaan sangen paljon viime aikoina. Hän tarvitsee helläkätisemmän hoitajan.“ Ääneensä hän lisäsi: „Hyvä on. Koska sinä olet niin itsenäinen, lähden pois neljäksi tai viideksi päiväksi. Sanohan edes hyvästi. Talonhoitaja pitää huolta sinusta, ja Keneu tulee asumaan minun huoneissani.“

Dickin kasvot kävivät surullisiksi. „Ethän viivy viikkoa kauvemmin? Kyllä tiedän kuinka kiukkuinen olen, mutta en tule toimeen ilman sinua.“

„Etkö? Kohta sinun täytyy tulla toimeen ilman minua, ja olet iloinenkin, kun olen poissa.“

Dick hapuroi takaisin suureen tuoliinsa, mietiskellen mitä tuo kaikki merkitsi. Hän ei tahtonut talonhoitajan apua, ja kumminkin Torpenhow'n alituinen hellyys kiusasi häntä. Hän ei itsekään tiennyt mitä hän tahtoi. Pimeys ei haihtunut, ja Maisien

Digitized by Google

avaamattomat kirjeet tuntuivat vanhoilta ja kuluneilta paljosta pitelemisestä. Hän ei ikinä koko elämässään voisi lukea niitä. Mutta Maisie olisi voinut lähettää hänelle uusia kirjeitä leikkikaluiksi. Nilghai astui sisään, tuoden lahjan — palasen kuvanveistovahaa. Hän arveli että Dickiä huvittaisi työskennellä käsillään. Dick muovaili ja väänteli vahaa hetkisen ja sanoi sitten väsyneesti: „Onko se minkään näköinen? Vie se pois. Vasta viidenkymmenen vuoden perästä minä olen saavuttanut sokeiden tarkan tuntoaistin. Tiedätkö minne Torpenhow läksi?“

Nilghai ei tiennyt mitään. „Me asumme hänen huoneissaan, kunnes hän palaa. Voimmeko auttaa sinua millään?“

„Mieluimmin olisin yksin. Elä pidä minua kiittämättömänä, mutta minun on paras olla yksin.“

Nilghai naurahti itsekseen, ja Dick vaipui taas uneliaaseen mietiskelemiseensä ja sanattomaan nurkumiseen kohtaloa vastaan. Hän oli aikoja sitten lakannut ajattelemasta, mitä hän oli toimittanut menneinä vuosina, eikä hän myöskään enää tuntenut halua uusiin töihin. Hänen oli äärettömän sääli itseään, ja tuo hänen hellän surunsa täydellisyys lohdutti häntä. Mutta hänen ruumiinsa ja sielunsa kaipasi Maisie'a — Maisie'a, joka ymmärtäisi. Mielessään hän kuvitteli, että Maisie, jolla oli oma työnsä, ei välittäisi hänestä. Kokemus oli opettanut hänelle, että kun rahat loppuivat, niin naiset pakenivat, ja kun mies oli murtunut, potkivat muut häntä.

„Voisihan hän edes käyttää minua, niinkuin minä käytin Binat'a,“ arveli Dick vastaukseksi itselleen, „jonkumoisena mallina. Enhän minä pyytäisi muuta kuin saada olla hänen läheisyydesssään taas, vaik-

Digitized by Google

kapa tietäisin että toinen mies häntä suosittelisi. Huh! millainen koira minä olen!"

Ääni porraskäytävässä alkoi laulaa iloisesti:

Kun lähdemme pois, hei lähdemme pois,
Niin velkojat itkee ja voivottelee.
Kenpä Englantiin enää jäädä vois,
Kun tuuli jo purjeita täyttelee.

Jalat kopisivat, Torpenhow'n ovi räjähti kiinni, ja kiihkeän keskustelun seasta kuului ääni, joka huusi: „Katsokaa, mitä minä olen keksinyt — ensi luokan patentti — kuinka te sanoittekaan? Avautuu sisältäpäin ulos."

Dick hypähti seisaalleen. Hän tunsi tuon äänen.

„Se on Cassavetti, joka on palannut kontinentilta. Nyt tiedän miksi Torpenhow läksi pois. Jossakin on sota syttymäisillään, ja — minä en pääse mukaan!"

Nilghai vaati turhaan hiljaisuutta. „Minun tähteni," sanoi Dick katkerasti. „Linnut ovat valmiit lähtemään lentoon, mutta he eivät tahtoneet kertoa minulle. Kuulen Morten-Sutherlandin ja Mackayen äänen. Puolet Lontoon sotakirjeenvaihtajista on tuolla — vaan minä en pääse joukkoon."

Hän läksi hapuroiden toiselle puolen porraskäytävää ja tuli Torpenhow'n huoneeseen. Hän tunsi että se oli täynnä miehiä.

„Missä sota on?" sanoi hän. „Onko se nyt vihdoinkin Balkanin niemimaalla? Miksi ei kukaan teistä ole kertonut siitä minulle?"

Digitized by Google

„Luulimme ettei se huvittaisi sinua," sanoi Nilghai häpeissään. „Se on Sudanissa, kuten tavallista."

„Voi teitä onnellisia! Antakaa minun istua täällä, kun puhelette. En aijo olla luurankona juhlassa. — Cassavetti, missä sinä olet? Sinun englanninkielesi on yhtä huonoa kuin ennenkin."

Dick talutettiin tuoliin. Hän kuuli karttojen kahinan, ja puhevirta vyöryi eteenpäin vieden hänetkin mukanaan. Jokainen puhui yht'aikaa, väitellen sanomalehtitarkastuksesta, rautatielinjoista, tavaran kuljetuksesta, veden saannista, kenraaleista — semmoisella kielellä, joka olisi kauhistuttanut luottavaista yleisöä — huutaen, vakuuttaen, vastustaen ja nauraen minkä jaksoivat. Heillä oli se varma, loistava vakuutus, että sota syttyisi Sudanissa millä hetkellä tahansa. Nilghai sanoi niin, ja parasta oli olla valmiina. Keneu oli sähköttänyt Kairoon ja käskenyt hankkia hevosia. Cassavetti oli varastanut aivan epäluotettavan luettelon sotajoukoista, joiden piti lähteä sotatantereelle, ja luki sitä nyt ääneensä, vaikka toiset alituiseen häntä keskeyttivät epäkunnioittavilla huudoilla. Keneu esitteli Dickille uuden miehen, jonka Eteläinen syndikaatti oli palkannut sotapiirustajakseen. „Hän tulee nyt ensi kerran mukaan," sanoi Keneu. „Neuvo hänelle hiukan — kuinka kamelilla ratsastetaan."

„Ah, niitä kameleja," melusi Cassavetti. „Taas minä saan oppia niillä ratsastamaan. Olen jo aivan pehmeä sitä ajatellessani! Kuulkaa nyt, hyvät veljet. Minä tunnen teidän sotavarustuksenne juurta jaksain. Sinne lähtee kuninkaallinen Argalshire Sutherland rykmentti. Niin sanoi aivan luotettava henkilö."

Digitized by Google

Äänekäs nauru keskeytti hänet.

„Istu,“ huusi Nilghai. „Nuo listat eivät ole koskaan sotaministeristöstä lähteneitä.“

„Tuleeko mitään joukkoja Suakiniin?“ kysyi joku.

Huudot kävivät äänekkäämmiksi ja äänien sekasorto eneni. „Kuinka monta egyptiläistä rykmenttiä tulee sinne? Taivas varjelkoon Fellaheja! — Plumsteadissa on rautatie, jossa nyrkkioikeus on vallalla. Vihdoinkin saadaan Suakin-Berber linja rakennetuksi.

Kanadalaiset kuljettajat ovat kovin varovaisia. Toista on puoli juopunut Kroman valasvenheessään.

Kuka komentaa erämaajoukkoja? — Eivät ne ikinä ole räjähyttäneet Ginehin kukkulaa ilmaan. Kyllä meidät sen yli taas hinataan. — Ellei joku sano minulle, tuleeko indialaista väkeä mukaan, halkaisen pään jokaiselta. — Elä revi karttaa. — Etelä-Afrikan sotajoukot yhtyvät —“

Sitten Nilghai, joka ei mitenkään saanut hiljaisuutta aikaan, epätoivoissaan huusi kuin sumutorvi ja löi pöytää molemmilla nyrkeillään.

„Entä Torpenhow?“ kysyi Dick, kun äänet vaikenivat.

„Torp on poissa juuri nyt. Hän on kai hakkailemassa jotain tyttöä,“ sanoi Nilghai.

„Hän sanoi jäävänsä kotiin,“ sanoi Keneu.

„Sanoiko hän?“ huudahti Dick. „Sitä hän ei saa. Minusta ei ole paljon apua nyt, mutta jos sinä ja Nilghai pidätte kiinni häntä, niin kyllä minä otan pehmittääkseni häntä kunnes hän taas tulee järkiinsä. Hänkö jäisi kotiin! Hän on paras teistä kaikista. Omdurmanissa tulee aika työ. Me saamme

Digitized by Google

viipyä siellä tällä kertaa kauvan. — Mutta minä aivan unohdin. Tahtoisinpa että pääsisin mukaanne."

„Sitä me kaikki tahtoisimme, Dickie," sanoi Keneu.

„Ja minä enin kaikista," sanoi Eteläisen syndikaatin uusi taiteilija. „Voisitteko sanoa minulle —"

„Minä voin antaa teille hyvän neuvon," vastasi Dick siirtyen oveen päin. „Jos joku sattuu iskemään teitä päähän tappelussa, niin elkää puolustautuko. Käskekää miestä iskemään vielä kerran. Tulette huomaamaan, että se lopulta kuitenkin on paras. Kiitos, että annoitte minun olla seurassanne."

„Dick on mies," sanoi Nilghai tuntia myöhemmin, kun vieraat olivat poissa ja hän oli kahden kesken Keneun kanssa.

„Se oli sotatorven pyhä kutsu. Huomasitko kuinka hän vastasi siihen? Poika parka! Mennäänpä katsomaan häntä," sanoi Keneu.

Kiihkeän puheen melu oli hiljennyt. Dick istui atelieerissään pää käden nojassa, kun miehet astuivat sisään. Hän ei muuttanut asentoaan.

„Se koskee," änkytti hän. „Jumala sen antakoon anteeksi, mutta se koskee niin kamalasti, — mutta maailma pyörii, kuten ennenkin. Saanko tavata Torpenhow'ta ennenkuin hän lähtee?"

„Saat. Aivan varmaan," sanoi Nilghai.

Digitized by Google

XIII LUKU.

Jo päivä maillehen mennyt on,
Ma oonkohan kotitiellä?
Ma eksyin päivällä, onneton,
Oi, kodin löydänkö yöllä?

Vanha laulu

„Maisie, tule nukkumaan.“

„On niin kuuma. En voi nukkua. Elä nyt kiusaa.“

Maisie nojasi käsivartensa ikkunalautaan ja katseli kuutamoa suoralla puistokäytävällä. Kevät oli tullut Vitry-sur-Marneen ja kuivannut maan luihin ja ytimiin saakka. Ruoho oli palanut ruskeaksi niityillä, savi virran äyräillä oli halkeillut tiilikiviksi, kukat tien vieressä olivat aikoja sitten kuolleet ja ruusut puutarhassa riippuivat lakastuneina varsissaan.

Kuumuus tuossa pienessä makuuhuoneessa katonrajassa oli melkein sietämätön. Itse kuutamokin Kamin atelieerin seinällä toisella puolen tietä näkyi lisäävän yön kuumuutta. Suuren kellokahvan varjo suljetun portin luona näytti pikimustalta ja harmitti Maisie'a, jonka katseet sattuivat siihen.

Digitized by Google

„Kauhean näköinen tuo! Sen pitäisi olla valkea,“ mutisi hän. „Ja porttikaan ei ole keskellä aitaa. En ole koskaan ennen huomannut sitä.“

Maisie'a oli hyvin vaikea tyydyttää nyt. Ensiksikin viimeisten viikkojen kuumuus oli rasittanut häntä pahanpäiväisesti; toiseksi hänen työnsä ja varsinkin Melankoliaa varten tehty naisen pään luonnos, ei ollut ennättänyt valmistua Salongiin ja oli hyvin, hyvin epätyydyttävä; kolmanneksi Kami oli sanonut kaiken tuon kaksi päivää sitten; neljänneksi — ja niin perinpohjaisesti neljänneksi, että sitä tuskin maksoi vaivaa ajatella — Dick, hänen omaisuutensa, ei ollut kirjoittanut hänelle kuuteen viikkoon. Maisie oli suuttunut kuumuuteen ja Kamiin ja työhönsä, mutta vallan erityisesti suuttunut hän oli Dickiin.

Hän oli kirjoittanut Dickille kolme kirjettä — joka kerta esittäen uutta Melankolian käsittelyä. Dick ei ollut tietävinään ollenkaan noista kirjesitä. Maisie oli päättänyt olla kirjoittamatta enää riviäkään. Kun hän palaisi Englantiin syksyllä — hänen ylpeytensä kielsi häntä palaamasta aikaisemmin — silloin hän sanoisi suorat sanat Dickille: Hän kaipasi sunnuntai-iltapäiviä enemmän kuin hän viitsi itselleenkään myöntää. Kami ei sanonut mitään muuta kuin *„Continuez, mademoiselle, continuez toujours“* ja koko kuumana kesänä hän oli yhä uudistanut tuon väsyttävän neuvonsa, aivan kuin heinäsirkka — vanha, harmaa heinäsirkka mustassa alpakka takissa, valkoisissa housuissa ja äärettömän suuressa huopahatussa. Mutta Dick oli marssinut voimakkaana edes takaisin hänen pikku atelieerissään, pohjoispuolella viileätä, vihreätä Lontoon puistoa ja sanonut paljon pahempia asioita kuin *'continuez'*, en-

Digitized by Google

nenkuin hän sieppasi pensselin käteensä ja näytti missä vika oli. Dickin viimeinen kirje, Maisie muisti sen vallan hyvin, oli sisältänyt muutamia mitättömiä neuvoja, semmoisia kuin että ei pidä piirtää päivä-paisteessa eikä juoda vettä pikku ravintoloissa tien varrella. Ja tuota samaa hän oli sanonut kokonaista kolme kertaa, — aivan kuin Maisie ei itse osaisi pitää huolta itsestään.

Mutta mitä ihmettä Dick puuhasi, koska hän ei edes viitsinyt kirjoittaa? Äänien supina maantieltä saattoi Maisien nojautumaan ulos akkunasta. Sotamies läheistöön sijoitetusta ratsuväestä puheli Kamin keittäjälle. Kuutamo kimmelteli sapelin tupella, jota sotilas piti kädessään estääkseen sitä kalisemasta häiritsevästi. Keittäjän päällystakki loi mustan varjon hänen kasvoilleen, jotka olivat aivan lähellä sotamiehen kasvoja. Sotilaan käsivarsi solui keittäjän vyötäisille ja sitten seurasi suutelo.

„Huh!“ sanoi Maisie, vetäytyen pois.

„Mikä on?“ sanoi punatukkainen tyttö, liikkuen levottomana vuoteellaan.

„Sotamies suutelemassa keittäjätä,“ sanoi Maisie. „Ne menivät jo.“

Hän nojautui taas ulos ikkunasta ja heitti huivin hartioilleen, ettei hän kylmettyisi. Ulkona tuuli hyvin vienosti, ja päivän kuihduttama ruusu nyökäytti päätään aivan kuin ilmoittaakseen että hän tiesi sanomattomia salaisuuksia. Olisiko mahdollista että Dick unohtaisi Maisien työn ja oman työnsä ja vajoaisi samanlaiseen alennustilaan kuin Suzanne ja hänen soturinsa? Ei, se oli mahdotonta. Ruusu nyökäytti päätään ja lehdet värähtelivät. Se näytti aivan pahalta pikku pirulta, joka raapi korvallistaan.

Digitized by Google

Dick ei voisi käyttäytyä niin, „sillä," ajatteli Maisie, „hän on minun — minun — minun. Hän sanoi olevansa. Minä en muutoin välitä ollenkaan hänen teoistaan ja toimistaan. Mutta se turmelisi hänen työnsä — ja minun myös."

Ruusu jatkoi nyökäyttelemistään pikkumaisella tavallaan, joka on omituinen kukille. Ei ollut mitään syytä maailmassa, miksi Dick ei saisi käyttäytyä aivan niinkuin hän tahtoisi, paitsi se syy, että Kohtalo, s. o. Maisie, oli määrännyt hänet Maisie'a työssä auttamaan. Ja Maisien työnä oli valmistaa tauluja, jotka joskus joutuivat maaseutunäyttelyihin Englannissa, kuten Maisien muistikirja osotti, ja joita Salongi aina kieltäytyi vastaanottamasta, joka kerta kun Kamin täytyi, päästäkseen kiusasta, sallia Maisien lähettää niitä tarjolle. Maisien työ tulevaisuudessa tuli nähtävästi olemaan juuri samanlaisten taulujen valmistaminen, joita Salongi juuri samalla tavalla kieltäytyisi vastaanottamasta —

Punatukkainen tyttö liikkui levottomana vuoteella. „On liian kuuma nukkua," valitteli hän, ja tuo keskeytys kiusasi Maisie'a. — — — Aivan kuten ennenkin. Sitten hän jakaisi vuotensa kahtia, viettäisi toisen osan omassa pikku atelieerissään Englannissa ja toisen suuressa atelieerissa Vitry-sur-Marnessa. Ei, hän menisi toisen mestarin luo, joka pakoittamalla pakoittaisi hänet menestyksen tielle. Sehän oli hänen oikeutensa, jos kärsivällinen työ ja toivottoman jäntevä ponnistus antoi oikeutta mihinkään. Dick oli kertonut hänelle, että hän, Dick, oli tehnyt työtä kymmenen vuotta oppiakseen ymmärtämään ammattiaan. Hän, Maisie, oli myöskin tehnyt työtä kymmenen vuotta ja nuo vuodet eivät merkinneet

Digitized by Google

mitään. Dick oli sanonut että kymmenen vuotta ei merkinnyt mitään — mutta se koski vaan Maisie'a. Hän oli sanonut, — tuo sama mies, jolla ei ollut aikaa kirjoittaa riviäkään — että hän odottaisi kymmenen vuotta Maisie'a ja ennemmin tai myöhemmin täytyi Maisien tulla hänen luokseen. Kaiken tuon Dick oli sanonut siinä hullussa kirjeessä, jossa seisoi auringonpistosta ja difteriasta. Sitten hän oli kokonaan lakannut kirjoittamasta. Hän tietysti käveli nyt pitkin kuutamoisia katuja ja suuteli keittäjiä. Ai kuinka Maisien olisi tehnyt mieli läksyttää häntä juuri nyt — ei tietysti noin yöpuvussa, vaan kunnollisesti puettuna, vakavana ja ylpeänä. Mutta jos Dick kerran suuteli toisia tyttöjä, niin hän ei tietystikään välittäisi Maisien puheista. Dick ehkä nauraisi hänelle. Hyvä on. Maisie palaisi takaisin atelieeriinsä ja maalaisi tauluja, jotka — j. n. e.

Ajatusten pyörä pyöri hiljalleen ympäri, hiljalleen ja vakavasti. Punatukkainen tyttö kääntelihe ja vääntelihe Maisien takana.

Maisie nojasi leukansa käteensä ja päätti, että Dickin kelvottomuutta ei enää saattanut epäilläkään. Omaksi puolustuksekseen hän vallan epänaisellisesti alkoi hakea syitä.

Oli poika, joka sanoi rakastavansa Maisie'a. Hän suuteli Maisie'a — suuteli poskelle — keltaisen meri-unikon vieressä, joka nyökäytti päätään aivan kuin tuo kuiva ruusu hupakko puutarhassa. Sitten seurasi väliaika, ja muut miehet sanoivat Maisielle rakastavansa häntä — juuri kuin hän oli ahkerimmassa työssään. Sitten poika palasi takaisin, ja heti kun he toisen kerran tapasivat toisensa hän vakuutti rakastavansa Maisie'a. Sitten — Mutta ei voi luetel-

Digitized by Google

lakaan mitä kaikkia poika sitten oli tehnyt. Hän oli uhrannut Maisielle aikansa ja voimansa. Hän oli puhunut Maisielle taiteesta, taloudesta, piirustamisesta, teekupeista, väkevien hyösteiden vahingollisuudesta — se oli typerää — hiussiveltimistä — Maisie käytti niitä joka päivä. Poika oli antanut Maisielle neuvoja, joista oli todellista hyötyä, ja silloin tällöin — katseen. Sellaisen katseen! Lyödyn koiran katseen, piiskatun koiran, joka odotti ystävällistä sanaa saadakseen ryömiä emäntänsä jalkoihin. Vastalahjaksi Maisie ei ollut antanut mitään, ei kerrassa mitään, paitsi — nyt hän pyyhki suutaan yönuttunsa pitsihihaan — oikeuden suudella häntä kerran. Ja suulle vielä lisäksi. Häpeällistä! Eikö siinä ollut kylliksi ja enemmän kuin kylliksi? Ja ellei ollut, niin eikö velka ollut kuitattu sillä, että Dick ei kirjoittanut ja että — hän luultavasti suuteli toisia tyttöjä?

„Maisie, sinä kylmetyt. Mene nyt jo nukkumaan,“ sanoi hänen toverinsa väsynyt ääni. „Minä en voi nukkua hetkeäkään sinun istuessasi ikkunassa.“

Maisie kohotti olkapäitään eikä vastannut. Hän mietti Dickin pikkumaisuutta ja kaikenlaista muuta pikkumaisuutta, joka ei koskenut Dickiä. Säälimätön kuutamo ei antanut hänen nukkua. Se levitti kylmää hopeatansa atelieerin lasikatolle toisella puolen tietä. Hän tuijotti siihen yhtä mittaa, ja hänen ajatuksensa alkoivat kiertyä toinen toisiinsa. Suuren kellokahvan varjo lyheni ja piteni jälleen ja katosi vihdoin kokonaan, kun kuu laskeutui niityn taakse. Jänis potkasi pitkin tietä kotiin päin. Sitten viileä aamutuuli pyyhkäsi ruohikkoa jäähdyttäen ilmaa,

Digitized by Google

ja lehmät ammuivat kuivettuneen virran luona. Maisien pää vaipui ikkunalaudalle ja tuuhea musta tukka valui hänen käsivarsilleen.

„Maisie, herää. Sinä kylmetyt.“

„Kyllä, kyllä, kultaseni.“ Hän hoiperteli vuoteelleen kuin väsynyt lapsi, ja haudaten kasvonsa patjaan hän mutisi: „Minä luulen — luulen . . . Mutta hänen olisi pitänyt kirjoittaa.“

Aamulla elämä taas oli entisellään atelieerissa. Sama tärpätin tuoksu ja Kamin yksitoikkoinen viisaus oli vallalla kuin ennenkin. Kami oli keskinkertainen taiteilija, mutta kultainen opettaja, jos oppilaat vaan ymmärsivät häntä. Maisie ei ymmärtänyt häntä sinä päivänä, ja hän odotti kärsimättömänä että työ päättyisi. Hän tiesi sen kohta päättyvän, sillä Kami keräsi mustan alpakka-takkinsa liepeet kouraansa ja tuijotti vaalean sinisillä silmillään, jotka eivät nähneet oppilaita eikä tauluja sekä rupesi muistelemaan entisiä aikoja ja erästä Binat nimistä oppilasta.

„Ette te tee niinkään huonoa työtä,“ sanoi hän. „Mutta teidän tulee muistaa että metoodi ei ole kylliksi, eikä taito, eikä voima, eikä tuo n. s. kosketustaitokaan — täytyy olla myöskin vakuutusta, sillä se vasta kuvan seinään naulaa. Niin monta oppilasta minulla on ollut“ — siinä oppilaat alkoivat irroittaa nauloja tai asetella tuubeja kokoon — „mutta paras heistä oli Binat. Jo tullessaan tänne hän omisti kaiken sen, minkä voi saada tutkimalla ja työtä tekemällä. Lähdettyään täältä hän olisi voinut hallita värejä, ja muotoja mielensä mukaan, mutta hänellä ei ollut vakuutusta. Sen perästä en ole kuullut mitään Binat'sta — paraasta oppilaastani — ja

Digitized by Google

siitä on jo pitkä aika. Tänään siis emme enää jatka työtämme. *Continuez mesdemoiselles*, ja ennen kaikkia, teillä tulee olla vakuutusta."

Hän läksi puistoon tupakoimaan ja suremaan kadotettua Binata, ja oppilaat hajosivat kukin asuntoonsa tai vetelehtivät atelieerissä miettien kuinka iltapäivä olisi vietettävä.

Maisie katsoi onnetonta Melankoliaansa ja hänen teki mieli irvistää sille. Sitten hän läksi tien poikki mennäkseen kirjoittamaan kirjettä Dickille, mutta samassa hän huomasi ison miehen valkoisen ratsun selässä. Kuinka Torpenhow kahdenkymmenen tunnin kuluessa oli voinut löytää tien ratsuväki-upseerien sydämiin Vitry-sur-Marnessa, puhella heidän kanssaan Ranskan tulevaisen loistavan kostosodan varmuudesta, saattaa everstin itkemään liikutuksesta ja lainata parhaan ratsuhevosen koko eskvadroonasta mennäkseen sillä Kamin atelieerille — se on kaikki salaisuutena, jonka ainoastaan yksityinen kirjeenvaihtaja voi selvittää.

„Anteeksi," sanoi hän. „Kysymykseni kuuluu hullulta, mutta en todellakaan tiedä muuta nimeä hänelle. Onko täällä ketään nuorta neitiä, jonka nimi on Maisie?"

„Minä olen Maisie," kuului vastaus suuren hatun alta.

„Minun pitäisi esitellä itseni," sanoi mies, hevosen kaapiessa valkoista, pölyävää hietaa. „Nimeni on Torpenhow. Dick Heldar on paras ystäväni, ja — ja — hän on tullut sokeaksi."

„Sokeaksi!" äänsi Maisie aivan ymmällään. „Hän ei voi olla sokea."

Digitized by Google

„Hän on ollut umpisokea lähes kaksi kuukautta.“

Maisie kohotti kasvonsa, jotka olivat kalman kalpeat.

„Ei, ei! Ei sokea! Minä en tahdo että hän on sokea!“

„Tahtoisitteko itse tulla katsomaan?“ sanoi Torpenhow.

„Nyt — nytkö heti?“

„Ei toki! Parisin juna lähtee täältä vasta kello kahdeksan illalla. Aikaa on siis viljalti.“

„Lähettikö herra Heldar teidät minun luokseni?“

„Ei toki. Dick ei semmoista tekisi. Hän istuu vain atelieerissään pidellen käsissään muutamia kirjeitä, joita hän ei voi lukea, koska hän on sokea.“

Leveän hatun alta kuului nyyhkytys. Maisien pää vaipui alas ja hän astui huoneeseen, jossa punatukkainen tyttö makasi sohvalla valittaen päänkivistystä.

„Dick on sokea!“ sanoi Maisie, hengittäen nopeasti ja nojautuen tuoliin. „Minun Dickini on sokea!“

„Mitä?“ Tyttö ei ollut sohvalla enää.

„Eräs mies on tullut Englannista kertomaan sitä minulle. Dick ei ole kirjoittanut minulle kuuteen viikkoon.“

„Lähdetkö hänen luokseen?“

„Minun pitää ajatella.“

„Ajatella! Minä läksisin Lontooseen heti, ja minä suutelisin hänen silmiään ja suutelisin niitä yhä uudestaan ja uudestaan, kunnes ne paranisivat! Ellet sinä mene, menen minä. Voi, mitä minä puhun!

Digitized by Google

Sinä paha pikku hupakko! Lähde heti hänen luokseen! Lähde!"

Torpenhow'n niskaa kirvelteli, mutta hän hymyili kuin itse ilmeinen kärsivällisyys, kun Maisie tuli paljain päin päiväpaisteessa hänen luokseen.

„Minä tulen," sanoi tyttö silmät maahan luotuina.

„Teidän tulee siis olla Vitryn asemalla kello seitsemän tänä iltana." Tuo oli käsky sellaiselta mieheltä, joka oli tottunut siihen että häntä toteltiin. Maisie ei sanonut mitään, mutta hän oli kiitollinen siitä, ettei hänellä ollut ollenkaan tilaisuutta väittelyyn tuon ison miehen kanssa, joka näkyi pitävän kaikkea aivan varmana ja ohjasi hurjaa hevosta yhdellä kädellä.

Maisie palasi punatukkaisen tytön luo, joka itki katkerasti, ja kyyneleiden, suutelojen — hyvin harvojen suutelojen — mentoolin, pakkaamisen ja neuvottelujen kesken Kamin kanssa tuo paahtava iltapäivä kului. Jälestäpäin vasta oli aikaa ajatella. Maisien lähin velvollisuus oli mennä Dickin luo — Dickin luo, jolla oli tuo ihmeellinen ystävä ja joka istui pimeässä, leikkien Maisien avaamattomien kirjeiden kanssa.

„Mutta mitä sinä nyt teet?" sanoi Maisie huonetoverilleen.

„Minäkö? Oh, minä jään tänne ja — lopetan sinun Melankoliasi," sanoi hän hymyillen surkeasti. „Kirjoita minulle sitten."

Sinä yönä puhuttiin Vitry-sur-Marnessa hullusta englantilaisesta, joka varmaan oli saanut auringonpiston. Hän oli juonut kaikki upseerit penkin alle, oli lainannut hevosen sotamiehiltä ja sitten karannut,

Digitized by Google

kuten englantilaisten tapa on, yhden tuommoisen hurjista hurjimman englantilaisen tytön kanssa, joka maalasi tauluja tuolla tuon hyvän Monsieur Kamin luona.

„Ne ovat niin hassuja," sanoi Suzanne sotamiehelleen kuutamossa atelieerin seinän vieressä. „Hän käveli aina suuret silmät selällään, mutta näkemättä mitään, ja kumminkin hän suuteli minua molemmille poskille, aivan kuin olisin ollut hänen sisarensa, ja antoi minulle — katsoppas — kymmenen frangia!"

Sotamies otti osansa molemmista antimista, sillä hän oli kunnon sotamies.

Torpenhow puhui hyvin vähän Maisielle matkalla Calais'hen, mutta piti huolta kaikista hänen tarpeistaan, hankki hänelle erityisen vaunu-osaston ja ja jätti hänet yksin. Häntä hämmästytti kuinka helposti koko tuo homma oli käynyt.

„Parasta olisi antaa hänen miettiä asioita itsekseen. Dickin sanoista päättäen — kun hän houraili — tuo tyttö on antanut hänelle hyvin perinpohjaiset rukkaset. Miltähän hänestä tuntuu nyt olla komennon alaisena?"

Sitä Maisie ei koskaan sanonut. Hän istui tyhjässä vaunu-osastossa, usein silmät kiinni, saadakseen selville miltä sokeus mahtoi tuntua. Hänen täytyi pakosta kiirehtiä Lontooseen niin pian kuin suinkin, ja lopulta hän melkein nautti tuosta tilasta. Tämä oli parempaa kuin huolenpitäminen tavaroista ja punatukkaisesta tytöstä, joka ei koskaan välittänyt ympäristöstään. Mutta hänessä oli samalla omituinen tunne, että hän, Maisie — eikä kukaan muu ihminen koko maailmassa — oli epäsuosiossa. Siitä syystä

Digitized by Google

hän alkoi itselleen puolustaa käytöstään hyvin hyvällä menestyksellä, kunnes Torpenhow laivassa tuli puhuttelemaan häntä ja alkoi ilman mitään valmistuksia kertoa hänelle Dickin sokeuden historiaa. Iso mies salasi harvoja pikku seikkoja ja viipyi hyvin kauvan hourailemisen kurjuudessa. Sitten hän äkkiä vaikeni, ennenkuin kertomus oli loppunut, aivan kuin koko tapaus ei olisi enää koskenut häntä, ja läksi tupakoimaan. Maisie oli raivoissaan Torpenhow'lle ja itselleen.

Hänet vietiin sellaista kyytiä Doverista Lontooseen, että hän tuskin ennätti kysyä aamiaista, ja — hän ei enää viitsinyt suuttuakaan — nyt häntä lyhyesti komennettiin odottamaan lyyjyreunaisten portaitten juuressa, niin kauvan kuin Torpenhow kiipesi ylös kyselemään yhtä ja toista. Taas tuo tieto, että häntä kohdeltiin kuin itsepäistä pikku tyttöä, pani Maisien kalpeat posket hehkumaan. Se oli kaikki Dickin syy, koska Dick oli ollut niin typerä ja ruvennut sokeaksi.

Torpenhow vei Maisien suljetun oven luo, jonka hän avasi hyvin varovasti. Disk istui ikkunan ääressä, poski käden nojassa. Hänen kädessään oli kolme kirjettä, joita hän käänteli ja käänteli. Iso mies, joka antoi käskyjä, ei enää seissyt Maisien vieressä, ja atelieerin ovi kolahti kiinni.

Dick pisti kirjeet taskuunsa kuullessaan äänen. „Halloo, Torp! Sinäkö siellä? Olen ollut niin ikävissäni."

Hänen ääneensä oli tullut tuo sokeiden omituinen värittömyys. Maisie pusertautui huoneen nurkkaan. Hänen sydämensä tykytti hurjasti, ja hän puristi toisella kädellään rintaansa ikäänkuin tyynnyt-

Digitized by Google

tääkseen sitä. Dick tuijotti suoraan häneen, ja ensi kerran selvisisi Maisielle, että Dick oli sokea. Silmien sulkeminen ja avaaminen junavaunussa oli ollut vain lasten leikkiä. Tuo mies oli sokea, vaikka hänen silmänsä olivat selki selällään.

„Torp, sinäkö siellä? He sanoivat että tulisit.“ Dickiä hämmästytti ja hermostutti tuo äänettömyys.

„Ei, minä täällä olen vain,“ kuului vaivaloinen, kuiskaava vastaus. Maisie saattoin tuskin liikuttaa huuliaan.

„Hm!“ sanoi Dick tyyneesti ja liikkumatta. „Tämä on uusi ilmiö. Pimeyteen olen tottunut, mutta ääniä en vielä ole ennen kuullut.“

Oliko hän sekä hullu että sokea tuo mies, joka puhui itsekseen? Maisien sydän tykytti yhä hurjemmin ja hän hengitti nyyhkyttäen. Dick nousi ja alkoi hapuroida ympäri huonetta, koskettaen joka pöytää ja tuolia, jonka ohi hän astui. Kerran matto tarttui hänen jalkaansa. Hän kirosi ja vaipui polvilleen koetellakseen, mikä siinä oli esteenä. Maisie muisti kuinka hän oli kävellyt puistossa ylpeänä kuin koko maailma olisi ollut hänen omansa, kuinka hän oli astuskellut Maisien atelieerissä ja kuinka hän oli juossut laivasillalla. Maisien sydämen tykytys yltyi yltymistään, tehden hänet aivan kipeäksi ja Dick läheni häntä hänen hengityksensä ohjaamana. Konemaisesti tyttö työnsi esiin kätensä, joko työntääkseen pois Dickiä tai vetääkseen häntä luokseen — Maisie ei itsekään tiennyt kumpaako hän tarkoitti. Käsi kosketti Dickin rintaan, ja mies seisahtui kuin salaman iskemänä.

„Se on Maisie!“ sanoi hän lyhyesti huoahtaen. „Mitä sinä teet täällä?“

Digitized by Google

„Tulin — tulin — katsomaan sinua, Dick.“

Dickin huulet sulkeutuivat tiiviisti.

„Etkö tahtoisi istua siis? Kuten näet, silmäni ovat hiukan tuottaneet harmia minulle, ja —“

„Voi, tiedän, tiedän. Miksi et kertonut siitä minulle?“

„En voinut kirjoittaa.“

„Olisithan voinut pyytää herra Torpenhow'ta kirjoittamaan.“

„Mitä hänellä on tekemistä minun asioitteni kanssa.“

„Hän — hän toi minut Vitry-sur-Marnesta. Hän arveli että minun tulisi nähdä sinut.“

„Mitä? Mitä on tapahtunut? Voinko auttaa sinua millään? Ei, ei, en voi. Unohdin.“

„Voi Dick, olen niin pahoillani! Tulin sanomaan sinulle, ja — Anna minun taluttaa sinut takaisin tuoliisi.“

„Elä toki! En ole mikään lapsi. Sen tekisit vain säälistä. Minusta ei ole mihinkään nyt. Olen mennyttä kalua. Jätä minut yksin!“

Hän hapuroi takaisin tuoliinsa ja hänen rintansa kohoili.

Maisie katseli häntä. Pelko katosi tytön sydämestä ja sen sijaan tuli hyvin katkera häpeä. Dick oli lausunut totuuden, jota Maisie ei ollut arvannut tuolla hätäisellä retkellään Lontooseen. Tuo mies oli todellakin mennyttä kalua – ei enää voimakas vaan heikko, ei enää Maisie'a suurempi taiteilija eikä semmoinen mies, johon tuli katsoa ylös. Hän oli ainoastaan sokea raukka, joka istui tuolissaan ja oli itkemäisillään. Maisien oli häntä sääli, äärettömän sääli — enemmän sääli kuin ketään muuta ihmistä

Digitized by Google

koko maailmassa, mutta ei niin sääli, että hän olisi väittänyt Dickin sanoja vastaan. Hän seisoi hiljaa ja häpeissään ja hiukan harmissaan, sillä hän oli todellakin rehellisesti tarkoittanut että tämä hänen matkansa loppuisi riemuisasti. Nyt hänen sydämensä oli ainoastaan täynnä sääliä, joka oli hämmästyttävän erilaista kuin rakkaus.

„Niin," sanoi Dick, kasvot jyrkästi pois käännettyinä. „En aikonut rasittaa sinua enää. Mikä nyt?"

Hän kuuli että Maisie veti henkeään, mutta hän ei ollut valmistautunut sellaiseen liikutuksen myrskyyn, joka nyt seurasi. Sellaiset ihmiset, joiden on vaikea itkeä, itkevät määrättömästi silloin, kun nuo suurien syvyyksien lähteet puhkeavat ilmi. Maisie oli vaipunut tuoliin nyyhkyttäen, kädet kasvojen edessä.

„En voi — en voi!" huusi hän epätoivoissaan. „En voi. Ei se ole minun syyni. Olen niin pahoillani. Voi, Dickie, kuinka pahoillani olen."

Dickin olkapäät ojentuivat taas suoriksi, sillä nuo sanat koskivat kuin piiskan isku. Nyyhkytystä yhä jatkui. Ei ole hauskaa huomata masentuvansa koetuksen hetkenä ja vetäytyvänsä pelokkaana pois, kun vaaditaan hiukankaan uhrausta.

„Minä inhoan itseäni — se on totta. Mutta en voi. Voi, Dickie, ethän pyydä minua — ethän?" valitteli Maisie.

Hän katsahti ylös hetkisen, ja sattumalta Dickin katse kohtasi häntä. Nuo hoidotta jätetyt kasvot olivat hyvin kalpeat sekä jäykät, ja huulet koettivat vetäytyä hymyyn. Noita sammuneita silmiä Maisie pelkäsi. Hänen Dickinsä oli tullut sokeaksi ja sijaan

Digitized by Google

oli tullut joku vieras olento, jota Maisie tuskin saattoi tuntea, kunnes hän rupesi puhumaan.

„Kuka pyytää sinulta mitään, Maisie? Sanoinhan sinulle kuinka asia on. Miksi siis valittelet? Elä toki itke noin, se ei todellakaan ansaitse itkemistä.“

„Sinä et tiedä, kuinka inhoan itseäni. Voi, Dick, auta minua — auta minua!“ Hän ei enää ollenkaan voinut hillitä kyyneleitään, ja mies kävi levottomaksi hänen tilastaan. Hän hapuroi eteenpäin ja kiersi käsivartensa tytön ympärille, ja Maisien pää vaipui hänen olalleen.

„Tyynny, armas, tyynny! Elä itke. Olet aivan oikeassa. Sinulla ei ole syytä moittia itseäsi — ei koskaan ole ollut. Matka on hiukan rasittanut sinua, ja luultavasti et ole syönyt aamiaistakaan. Mikä peto Torpenhow oli, kun toi sinut tänne.“

„Minä tahdoin tulla. Minä todellakin itse tahdoin,“ intti Maisie.

„No niin. Ja nyt olet tullut ja nähnyt, ja minä olen — äärettömän kiitollinen. Kun tyynnyt hiukan, täytyy sinun lähteä ja hankkia jotain syötävää itsellesi. Millainen matka sinulla oli?“

Maisie itki nyt tyyneemmin, sillä ensimmäisen kerran elämässään hänestä tuntui hyvältä nojata johonkin. Dick taputti häntä olkapäälle hellästi, mutta kömpelösti, sillä hän ei ollut aivan varma siitä, missä olkapää oli.

Vihdoin Maisie vetäytyi pois Dickin syleilystä ja odotti vavisten ja onnettomana. Dick astui ikkunan luo, niin että koko huoneen leveys oli heidän välillään sillä hän tahtoi hiukan tyynnyttää myrskyä rinnassaan.

Digitized by Google

„Voitko paremmin nyt?“ kysyi hän.

„Voin, mutta — vihaatko sinä minua?“

„Vihaanko minä sinua? Hyvä Jumala! Minä!“

„Enkö — enkö voisi tehdä mitään sinulle? Jään tänne Englantiin, jos tahdot. Ehkä voisin joskus käydä täällä katsomassa sinua.“

„Ei, armas. Luulen että olisi ystävällisintä, ellet enää tulisi minua katsomaan. En tahtoisi olla epäystävällinen, mutta — etkö luule — että olisi paras, jos menisit nyt?“

Hän tunsi, ettei hän voisi kestää miehen tavoin, jos tuota jännitystä vielä jatkuisi.

„En ansaitse muuta. Minä menen, Dick. Voi, minä olen niin onneton.“

„Mitä turhia! Sinulla ei ole mitään suremista. Kyllä sanoisin, jos olisi. Odota hetkinen, kulta. Tahtoisin antaa jotain sinulle ensin. Se oli sinulle aijottu siitä asti kun tämä ikävä aika alkoi. Tarkoitan minun Melankoliaani. Se oli niin kaunis, kun viimeksi näin sen. Sinä voit sen pitää lahjana minulta, ja jos köyhdyt, voit myydä sen. Aina siitä muutamia satoja saa.“ Hän haki taulujen seasta. „Sillä on mustat puitteet. Eikö nämä puitteet ole mustat? Tuossa se on. Mitä pidät siitä?“

Hän käänsi naarmuisen muodottoman väriläntin Maisie'hin päin ja hänen silmänsä tuijottivat aivan kuin ne olisivat tahtoneet nähdä tytön hämmästystä ja ihailua. Yhden asian, yhden ainoan asian Maisie saattoi tehdä Dickin hyväksi.

„No?“

Dickin ääni oli täyteläisempi, sointuisampi, sillä hän tiesi puhuvansa parhaasta työstään. Maisie katsoi töhräykseen ja hurja naurun halu puristi hänen

Digitized by Google

kurkkuaan. Mutta Dickin tähden — tarkoittakoonpa tuo mieletön sotku mitä tahansa — hän ei saanut näyttää mitään. Kyyneleet olivat tukahduttaa hänen ääneen kun hän vastasi tuijottaen töhräykseen:

„Voi, Dick, se on hyvä!“

Dick kuuli pienen hermostuneen nyyhkytyksen, ja piti sitä ihailun merkkinä.

„Etkö tahtoisi sitä siis? Lähetän sen sinun kotiisi, jos tahdot.“

„Minäkö? Niin — kiitos. Ha! haa!“

Ellei hän nyt heti pakenisi, tappaisi nauru hänet, nauru, joka oli pahempi kuin kyyneleet.

Hän kääntyi pois ja juoksi melkein tukehtuen ja sokeana kyynelistä alas tyhjiä portaita, hakien pakopaikkaa vaunussa, jolla hän kiirehti asuntoonsa toisella puolen puistoa. Siellä hän istui melkein tyhjässä vierashuoneessa ja ajatteli Dickiä, joka oli sokea ja hyödytön elämänsä loppuun asti, ja itseään, joka näki. Kaiken suuren häpeän ja nöyryytyksen ohessa hän pelkäsi punatukkaisen tytön kylmää raivoa kotiin palatessaan. Maisie ei koskaan ennen ollut pelännyt toveriaan. Ja hän ei ymmärtänyt kuinka hän halveksi itseään, ennen kuin hän huomasi sanovansa; „Mutta eihän Dick pyytänytkään minua.“

Tähän loppuu tarina Maisiesta.

Dickiä odotti kipeämpi kidutus. Hän ei voinut ensin ymmärtää että Maisie, jonka hän oli käskenyt pois, oli mennyt sanomatta sanaakaan jäähyväisiksi. Hän oli raivoissaan Torpenhow'lle, joka oli tuottanut hänelle tämän nöyryytyksen ja häirinnyt hänen kurjaa lepoaan. Sitten tuli taas hänen synkkä tuntinsa ja hän oli yksin itsensä kanssa ja sai koettaa hakea

Digitized by Google

apua pimeydeltä. Kuningatar ei voinut koskaan tehdä väärin, mutta tehdessään oikein ainoastaan oman työnsä hyväksi, hän oli haavoittanut ainoata alamaistaan enemmän kuin Dickin aivot saattoivat käsittää.

„Minulla ei ollut mitään muuta, ja nyt olen sen kadottanut," mutisi hän, kun tuo kurjuus hiukan salli hänen taas ajatella. „Ja Torpenhow luulee menetelleensä niin kirotun sukkelasti, etten henno ilmaista sitä hänelle. Minun täytyy ajatella tyyneesti."

„Halloo!" huusi Torpenhow astuen atelieeriin, kun Dick oli miettinyt kaksi tuntia yksin. „Olen tullut takaisin. Voitko paremmin nyt?"

„Torp, en tiedä mitä sanoisin. Tuleppas tänne!" Dick yskäsi rauhattomasti, eikä todellakaan ymmärtänyt mitä hänen pitäisi sanoa ja kuinka hän sen sanoisi tyyneesti.

„Mitä sinun tarvitsee sanoa sanaakaan? Nouse ylös ja lähde astumaan." Torpenhow oli täydellisesti tyytyväinen.

He kävelivät edes takaisin kuten ennenkin, Torpenhow'n käsi Dickin olkapäällä ja Dick omissa mietteissään.

„Millä ihmeen lailla sinä sait selvän siitä?" sanoi Dick vihdoin.

„Sinun ei pitäisi hourailla, Dickie, jos tahdot säilyttää salaisuuksia. Se oli vallan hävytöntä, että kuuntelin, mutta varmaan olisit nauranut, jos olisit nähnyt kuinka minä samoilin ympäri puoli villin ranskalaisen hevosen selässä, auringon paahtaessa päätäni. Tänä iltana syntyy hiukan melua minun luonani. Seitsemän muuta pirua —"

Digitized by Google

„Tiedän, tiedän — tuo sota Etelä-Sudanissa. Minä jouduin odottamatta heidän neuvotteluunsa tässä äskettäin, ja se saattoi minut niin onnettomaksi. Joko olet päättänyt lähteä. Kenenkä palvelukseen rupeat?“

„En ole tehnyt mitään kontrahtia vielä. Tahdoin ensin nähdä, kuinka nämä sinun asiasi selviäisivät.“

„Olisitko jäänyt minun luokseni sitten, jos — jos asiat olisivat menneet hullusti?“ Hän kysyi tuon kysymyksen varovasti.

„Elä kysele liian paljon. Olen ainoastaan ihminen.“

„Mutta sinä olet suurella menestyksellä koettanut olla enkeli.“

„No, niin — niin! . . . . Tuletko kokoukseemme tänä iltana? Me tulemme kaikki olemaan puoli humalassa ennen aamua. Joka mies uskoo että sota on varma.“

„En luule että tulen nyt, vanha veikko, ellet välttämättömästi tahdo. Olen täällä hiljaisuudessa.“

„Ja mietit, niinkö? En moiti sinua. Sinä ansaitset lepoa, jos kukaan.“

Sinä yönä oli elämätä portailla. Kirjeenvaihtajat kokoontuivat teaattereista, päivällisiltä ja varieteesta Torpenhow'n huoneeseen keskustelemaan kuinka he järjestäisivät retkensä siinä tapauksessa että sota todellakin syttyisi. Torpenhow, Keneu ja Nilghai olivat kutsuneet kaikki miehet, joiden kanssa he olivat työtä tehneet, tähän kokoukseen, ja herra Beeton, talonhoitaja, selitti ettei hän milloinkaan koko kirjavan kokemuksensa aikana ollut nähnyt sellaista merkillistä kokoelmaa. He kävelivät huoneissa huu-

Digitized by Google

taen ja laulaen, ja vanhemmat miehet olivat aivan yhtä hurjia kuin nuoret. Sodan mahdollisuus oli heidän edessään, ja jokainen tiesi mitä se merkitsi.

Istuen omassa huoneessaan hiukan hämmästyneenä tuosta melusta, Dick äkkiä rupesi itsekseen nauramaan.

„Jos asiata oikein ajattelee, on tämä äärettömän hullunkurista. Maisie on aivan oikeassa — pikku raukka. En koskaan ennen tietänyt, että hän saattoi itkeä tuolla tavalla. Mutta nyt minä tiedän, mitä Torpenhow ajattelee, ja olen aivan varma siitä että hän olisi kyllin hullu jäädäkseen kotiin minua lohduttamaan — jos hän tietäisi. Paitsi sitä ei ole hauska myöntää että on tullut syrjään heitetyksi kuin rikkinäinen tuoli. Minun täytyy toimittaa tämä juttu yksin — kuten tavallista. Ellei sota sytykkään, ja Torp saa selville kaikki, joudun minä naurunalaiseen asemaan, siinä kaikki. Jos sota syttyy, en saa estää toisen miehen tilaisuutta menestykseen. Asia on käsiteltävä virallisesti — ja minä tahdon olla yksin. Millaista melua he pitävät!“

Joku jyskytti atelieerin ovea.

„Tule ulos pitämään lystiä, Dickie,“ huusi Nilghai.

„Tahtoisin, vaan en voi. En ole nyt lystituulella.“

„Minä ilmoitan sen toisille pojille, niin he vetävät sinut esille kuin myyrän.“

„Elä, elä, vanha veikko. Vakuutan että tahtoisin mieluummin nyt olla yksin.“

„Hyvä on. Lähetänkö jotain sinulle? Shampanjaa esimerkiksi? Cassavetti alkaa jo laulaa aurinkoisesta etelästä.“

Digitized by Google

Dick mietti hetkisen vakavasti tuota esitystä.

„Ei, kiitos. Minun päätäni kivistää nyt jo.“

„Siveä lapsukainen! Siinä näkee kuinka vaarallisia mielenliikutukset ovat nuorisolle. Onnea, onnea, Dick! Minä olin myöskin liitossa edistääkseni sinun ajallista menestystäsi!“

„Mene hiiteen ja — oh — lähetä Binkie tänne.“

Pikku koira astui sisään keveästi sipsuttaen, äärettömän ylpeänä siitä, että se oli ollut niin huomattu sinä iltana. Se oli laulanut mukana kaikissa kuoroissa. Mutta tuskin se oli astunut atelieerin seinien sisään, niin se huomasi että täällä ei sopinut heilutella häntää ja asettui hiljaa Dickin polvelle istuen siinä kunnes tuli aika mennä levolle. Sitten se meni maata yhdessä Dickin kanssa, joka laski kaikki kellon lyönnit ja nousi aamulla, pää kiusallisen selvänä, vastaanottamaan Torpenhow'n juhlallisempia onnitteluja sekä kertomuksia viime yön hurjistelemisesta.

„Sinä et näytä kovin onnelliselta ollaksesi vasta kihloihin mennyt mies,“ sanoi Torpenhow.

„Vähätpä siitä — se on oma asiani. Kaikki on hyvin. Lähdetkö todellakin?“

„Lähden. Vanhan Eteläisen Syndikaatin palvelukseen, kuten ennenkin. He sähköttivät ja tarjosivat paremmat ehdot kuin ennen.“

„Milloin lähdet?“

„Ylihuomenna — Brindisiin.“

„Jumalan kiitos!“ Dick puhui sydämensä pohjasta.

„Hm! Tuo ei ole juuri kovin mielyttävä tapa sanoa, kuinka tyytyväinen olet päästessäsi rauhaan minusta. Mutta sinun asemassasi olevat miehet saavat olla hiukan itsekkäitä.“

Digitized by Google

„En tarkoittanut sitä. Etkö tahtoisi nostaa minulle pankista sata puntaa ennenkuin lähdet?“

„Se on kovin pieni summa talouden rakentamista varten.“

„Oh, se on vain — hääkustannuksiin.“

Torpenhow toi hänelle rahat, laski ne viisissä ja kymmenissä punnissa ja asetti ne huolellisesti kirjoituspöydän laatikkoon.

„Nyt minun tietysti täytyy kuunnella hänen ylistysvirsiään tytöstä kunnes lähden. Taivas auttakoon meitä olemaan kärsivällisiä miestä kohtaan, joka on rakastanut.“

Mutta Dick ei sanonut sanaakaan Maisiesta eikä naimisista. Hän riippui Torpenhow'n ovessa koko ajan, kun viimeksi mainittu asetteli kokoon tavaroitaan, ja kyseli tulevasta sotaretkestä. Torpenhow rupesi vihdoin tuskastumaan.

„Sinä olet salaperäinen olento, Dickie, joka nielet oman savusi, eikö niin?“ hän sanoi viimeisenä iltana.

„Niin — niinpä luulen. Mutta, ohimennen, kuinka kauvan luulet tämän sodan kestävän?“

„Päiviä, viikkoja tai kuukausia. Sitä on mahdoton sanoa. Ehkäpä vuosiakin.“

„Toivoisin pääseväni mukaan.“

„Hyvä Jumala! Sinä olet todellakin mitä omituisin olento! Eikö sinun päähäsi koskaan ole juolahtanut, että olet menossa naimisiin — kiitos siitä minulle?“

„Tietysti, tietysti. Minä olen menossa naimisiin — niin olen. Menossa naimisiin. Olen äärettömän kiitollinen sinulle. Enkö ole sanonut sitä sinulle?“

Digitized by Google

„Yhtä hyvin voisi luulla että olet menossa hirsipuuhun, ulkonäöstäsi päättäen,“ sanoi Torpenhow.

Seuraavana päivänä Torpenhow sanoi hänelle hyvästi, jättäen hänet tuohon yksinäisyyteen, jota hän oli niin paljon toivonut.

Digitized by Google

XIV LUKU.

Viimeiseen saakka, vaikk' ympäri häntä
Voittajat herroina kerskailivat,
Uljaana uskostaan puhui hän heille,
Aivan kuin herra ja palvelijat.
Viimeiseen saakka, vaikk' Kafiri-heimot
Urhoa raatoivat vankinaan,
Allahin apua huusi hän vielä
Kuollessaan uskossa Profeettaan.

Kizilbashi.

„Anteeksi, herra Heldar, mutta — mutta eikö mitään tule tapahtumaan?“ sanoi herra Beeton.

„Ei!“ Dick oli juuri herännyt täydessä epätoivossa ja hänen mielialansa oli kaikkea muuta kuin lempeä.

„Se ei tietysti ole minun asiani, herra Heldar, ja minä sanon aina: 'Pidä huolta omista asioistasi ja anna toisten pitää huolta omistaan'. Mutta vähää ennenkuin herra Torpenhow läksi, hän viittasi siihen suuntaan, että te ehkä muuttaisitte omaan taloon, niin sanoakseni — semmoiseen taloon, jossa olisi yläkerta ja alakerta, ja jossa teitä palveltaisi paremmin,

Digitized by Google

vaikka, totta puhuen, minä koetan aina olla vuokralaisilleni mieliksi, eikö totta?"

„Ah! Hän mahtoi tarkoittaa hulluinhuonetta. Teidän ei tarvitse viedä minua sinne vielä. Tuokaa tänne aamiaiseni ja jättäkää minut rauhaan."

„En suinkaan ole tehnyt mitään sopimatonta, herra Heldar. Tiedättehän että minä koetan niin paljon kuin voimani riittävät palvella kaikkia herherroja täällä — ja varsinkin niitä, joiden kohtalo on kova — niinkuin esimerkiksi teidän, herra Heldar. Te pidätte savustetusta sillistä, eikö niin? Savustettu silli on vaikeampaa hankkia kuin savustamaton, mutta minä aina sanon, että vähätpä siitä, vaikka onkin hiukan enemmän vaivaa, kunhan vuokralaiset vain ovat tyytyväisiä."

Herra Beeton poistui ja jätti Dickin yksin. Torpenhow oli ollut kauvan poissa. Ei ollut enää melua hänen huoneissaan, ja Dick oli alkanut uutta elämäänsä, jota hän heikkoudessaan ei pitänyt ollenkaan kuolemata parempana.

On vaikeata elää yksin pimeässä, kun ei voi erottaa päivää yöstä. Joskus nukahtaa keskipäivällä pelkästä väsymyksestä ja herää ennen aamun koittoa. Ensin Dick herättyään aina hiipi käytäviin ja huoneisiin kunnes hän kuuli jonkun kuorsaavan. Silloin hän tiesi, että päivä ei vielä ollut koittanut, ja palasi väsyneenä makuuhuoneeseensa. Myöhemmin hän oppi olemaan hiljaa kunnes talossa alettiin liikkua ja herra Beeton käski häntä nousemaan. Kun hän oli puettu — ja pukeminen oli nyt Torpenhow'n poissa olessa pitkällistä työtä, sillä kaulukset, huivit, y. m. s. piiloutuivat aina etäisimpiin nurkkiin, ja niiden etsiminen oli samaa kuin päänsä satuttaminen

Digitized by Google

tuoleihin ja kirstuihin — kun hän oli puettu ei hänellä ollut muuta tekemistä kuin istua hiljaa odottamassa ruokaveroja. Aamiaisen ja aamiais-päivällisen välillä oli ijäisyys, ja vaikka mies rukoili koko ajan, että hänen järkensä pimenisi, ei Jumala kuullut hänen rukoustaan. Järki kävi päinvastoin melkein terävämmäksi kun ajatukset hankasivat toisiaan kuin myllynkivet, joiden välissä ei ole jyviä. Aivot eivät kuluneet loppuun eivätkä antaneet hänelle rauhaa. Ne jatkoivat ajatuksiaan, mielikuvittelujaan ja muistelmiaan. Ne muistivat Maisie'a ja menneitä menestyksiä, pitkiä matkustuksia maalla ja merellä, hyvän työn tuottamaa onnea — ja ne kuvittelivat, mitä kaikkia olisi voinut tapahtua, jos silmät vain eivät olisi pettäneet.

Kun ajatukset lakkasivat pelkästä väsymyksestä, tuli Dickin sieluun ääretön, aiheeton pelko — pelko että hän kuolisi nälkään, tai että tuo katto jota hän ei voinut nähdä, putoaisi alas ja musertaisi hänet, tai että tulipalo syttyisi ja polttaisi hänet punaisissa liekeissä — ja hänet valtasi kauhun tunne, jolla ei ollut mitään tekemistä kuolemanpelvon kanssa. Silloin Dick aina kumartui ja tarttui tuolin selkämykseen sekä taisteli hikoilevan itsensä kanssa, kunnes lautasten kalina ilmaisi, että hänelle tuotiin jotain syötävätä.

Herra Beetonilla oli tapana tuoda ruokaa, silloin kuin hänellä sattui olemaan aikaa, ja Dick oppi kiihkolla odottamaan hänen keskusteluaan, joka koski huonoa kaasujohtoa, vuotavata vesijohtoa, naulojen lyömistä seiniin ja palvelijain kunnottomuutta. Kun ei ole parempaa puhuttavaa, käy tuo palvelijahuoneen juoru äärettömän huvittavaksi. ja pesijän ereh-

Digitized by Google

dys vesijohdon käyttämisessä on tärkeä tapaus, josta puhetta kestää monta päivää.

Pari kertaa viikossa herra Beeton vei Dickin mukaansa, mennessään ostoksille aamulla. Siellä hän riiteli myyjien kanssa kalasta, lampun sydämistä, senapista, tapiokasta j. n. e., Dickin seisoessa ensin toisella jalalla ja sitten toisella ja leikkien tiskillä olevien laatikkojen ja nuorakerän kanssa. Sitten ehkä joku herra Beetonin tuttavista sattui tapaamaan heidät, ja Dick seisoi hiukan syrjemmällä odottamassa, kunnes herra Beeton suvaitsi lähteä eteenpäin.

Tällainen elämä ei lisännyt Dickin itsekunnioitusta. Hän ei tahtonut ajaa partaansa, koska se oli vaarallista leikkiä ja sen ajattaminen parturilla oli samaa kuin oman vaivaisuutensa osottaminen.

Hän ei voinut nähdä että hänen vaatteensa olivat kunnottomasti harjatut, ja koska hän ei koskaan ennenkään ollut välittänyt ulkoasustaan, hän nyt läpikävi kaikki mahdolliset siivottomuuden asteet.

Sokea mies ei voi syödä siististi kunnes hän on monen kuukauden kuluessa tottunut pimeyteen. Jos hän vaatii palvelusta ja suuttuu kun ei saa sitä, täytyy hänen tyytyä ja seistä pää pystyssä. Silloin vähäpätöisinkin olento voi nähdä, että hän on sokea eikä siis välitä hänen käytöksestään.

Viisas mies istuu silmät maahan luotuina aivan hiljaa. Huvikseen hän saattaa noukkia hiilipalasia pihdillä ja asettaa ne pieneen kasaan sekä lukea ne tarkkaan, koska jokainen palanen taas on nostettava huolellisesti takaisin paikoilleen. Hän saattaa myöskin antaa itselleen laskuesimerkkejä, jos hän vain viitsii sitten laskea niitä. Hän saattaa puhua itsekseen taikka kissalle, jos se sattuu tulemaan hänen

Digitized by Google

luokseen. Jos hän ennen on ollut taiteilija, saattaa hän nyt piirtää kuvia ilmaan etusormellaan. Se on aivan samanlaista kuin porsaan piirtäminen silmät kiinni. Hän saattaa myöskin mennä kirjahyllylleen ja laskea kirjat sekä järjestää ne koon mukaan, taikka vaatelaatikolleen laskemaan paitojaan, jotka hän saattaa asettaa kahteen tai kolmeen kasaan vuoteelleen aina sen mukaan kuinka monta nappia on lähtenyt irti ja kuinka kuluneilta kalvosimet tuntuvat. Mutta kaikki tuo huvitus väsyttää ajanpitkään, ja aika tuntuu hyvin, hyvin pitkältä.

Dick sai järjestää jonkunmoista työkalulaatikkoa, jossa herra Beeton piti vasaroita, nauloja, rautapalasia, öljypulloja ja lankaa.

„Ellei minulla ole kaikki tavarat oikealla paikallaan, en löydä niitä mistään, kun tarvitsen. Te ette voi arvata, herra Heldar, kuinka paljon pikku tavaroita nämä vuokrahuoneet nielevät,“ sanoi herra Beeton. Pidellen oven kahvasta jatkoi hän vielä: „Teidän kohtalonne on kova, se on todellakin kova minun mielestäni. Ettekö aijo tehdä mitään, herra Heldar?“

„Minä aijon maksaa asunnostani ja palveluksesta. Eikö se riitä?“

„En epäillyt hetkeäkään että te ette voisi maksaa, herra Heldar, mutta minä olen niin usein sanonut vaimolleni, että se se on kaikkein kovinta hänen kohtalossaan kun hän ei ole vanha mies eikä edes keski-ikäinen mies, vaan aivan nuori. Siitä syystä juuri se tuntuu niin kovalta.“

„Niin kai,“ sanoi Dick hajamielisesti. Tuota hermoa oli niin paljon poljettu, että se ei enää tuntenut — paljoa.

Digitized by Google

„Minä arvelin,“ jatkoi herra Beeton yhä vielä tehden lähtöä, „että ehkä te tahtoisitte kuulla poikani Alfin lukevan sanomalehtiä joskus iltasilla. Hän lukee tosiaankin hyvin, vaikka hän on vain yhdeksän vuotias.“

„Olisin hyvin kiitollinen,“ sanoi Dick. „Mutta sallikaa minun maksaa hänen vaivansa.“

„Minä en ollenkaan ajatellut sitä, mutta tietysti se on teidän omassa vallassanne. Mutta jos te kuulisitte Alfin laulavan: 'Pojan paras ystävä äiti on!' Ah!“

„Minä tahdon kuulla hänen laulavan myöskin. Lähettäkää hänet tänä iltana tänne sanomalehtien kanssa.“

Alf ei ollut ollenkaan miellyttävä lapsi, sillä hänellä oli suuri joukko hyviä todistuksia kansakoulusta ja hän oli rajattoman ylpeä laulustaan. Herra Beeton jäi odottamaan Dickin huoneeseen, silmät loistaen, kun Alf veisasi läpi kahdeksan kahdeksanrivistä värssyä lontoolaisten tavallisella vinkuvalla äänellä, ja kiitettyään laulajata jätti hänet lukemaan ulkomaan sähkösanomia Dickille. Kymmenen minuutin perästä Alf palasi vanhempiensa luo kalpeana ja loukkaantuneena.

„Hän sanoi, ettei hän voinut kestää kauvemmin,“ selitti Alf.

„Ei suinkaan hän sanonut että luet huonosti, Alf?“ kysyi rouva Beeton.

„Ei. Hän sanoi, että luin ihanasti, ja että hän ei koskaan ollut kuullut kenenkään lukevan sillä tavalla, mutta että hän ei voinut sietää tuota roskaa sanomalehdissä.“

Digitized by Google

„Ehkä hän on menettänyt rahaa pörssissä. Luitko hänelle pörssi-uutisia, Alf?“

„En. Minä luin vain taisteluista ja semmoisista ja minne sotilaat olivat menneet — hyvin, hyvin pitkän palstan, jossa kaikki rivit olivat hyvin lähetysten. Se oli hirveän vaikeata lukea. Hän antoi minulle puoli kolmatta shillingiä, kun luin niin hyvin. Ja hän sanoi että kyllä hän lähettää minua hakemaan, kun hän vasta tahtoo minua lukemaan.“

„Se on hyvä kyllä, mutta minun mielestäni hän kumminkin puolen kolmatta kruunun edestä — pane se heti säästölaatikkoon, Alf, tässä minun nähteni — olisi voinut luettaa sinua kauvemmin. Tuskinhan hän vielä ennätti saada selville, kuinka hyvin sinä luet.“

„On paras jättää hänet yksin — herrat aina ovat mieluummin yksin, ollessaan pahalla tuulella,“ sanoi herra Beeton.

Alfin suuresti rajoitettu kyky Torpenhow'n sotakirjeen esittämisessä oli kumminkin saanut herätetyksi levottomuuden henget Dickissä. Hän saattoi kuulla kesken Alfin nenä-ääniä, kuinka kamelit kopistelivat jalkojaan sotamiesten takana Suakinin edustalla ja kuinka miehet kiroilivat ja laskivat leikkiä ruokapatojen ääressä. Hän saattoi tuntea raittiin metsätuoksun, jota erämaan tuuli kuljetti yli kentän.

Sinä yönä hän rukoili Jumalaa, että hänen järkensä otettaisiin häneltä pois, koettaen todistaa ansainneensa tuon armon sillä ettei hän aikoja sitten ollut ampunut itseään. Tuota rukousta ei kuultu, ja Dick tunsi syvimmässä sydämessään että ainoastaan jonkunmoinen häämöttävä huumorin tunne piti häntä elossa, ei suinkaan mikään erityinen hyve. Itsemurha,

Digitized by Google

sen hän tunsi, olisi naurettava loppu vakavalle surulle ja samalla kehno pelvon tunnustus.

„Ainoastaan huvin vuoksi,“ sanoi hän kissalle, joka oli anastanut Binkien paikan talossa, „tahtoisin tietää kuinka kauvan tätä kestää. Voin elää vuoden sadalla punnalla, jotka Torp nosti minulle pankista. Minulla on vielä pankissa kaksi tai kolmetuhatta puntaa ainakin — siis kaksikymmentä tai kolmekymmentä vuotta vielä taattuna elannon puolesta. Sitten saan taas tyytyä entiseen sataan kahteenkymmeneen puntaan vuodessa, mutta se summa on jo siihen aikaan kasvanut suuremmaksi. Laskekaamme kaksikymmentä viisi — kolmekymmentä viisi — silloin on miehen elämän kevät, niin sanotaan — neljäkymmentä viisi — keski-ikäinen mies, joka juuri alkaa valtiollisen uransa — viisikymmentä viisi — 'kuoli tuolla verrattain nuorella ijällä, viidenkymmenen viiden vuoden vanhana', niinhän sanomalehdissä sanotaan. Huh! Kuinka kamalasti nuo kristityt pelkäävät kuolemata! Kuusikymmentä viisi — me edistymme vain vuosien kuluessa. Seitsemänkymmentä viisi — se on mahdollista, että silloin kuolemme. Voi helvetti! Ja sinä kissaseni! Viisikymmentä vuotta vielä yksinäisyydessä pimeässä vankilassa! Sinä kuolet kissaseni, ja Beeton kuolee ja Torpenhow kuolee, ja Mai— ja jokainen kuolee, mutta minä jään eloon potkien itsekseni ja ilman työtä. Se on hiukan surkeata. Tahtoisin että joku toinenkin pitäisi sitä surkeana minun puolestani. Nähtävästi minä en tule hulluksi ennen kuolemaani, vaan tunnen kiusan yhtä selvästi koko ajan. Jonakin päivänä sinutkin vivisekteerataan kissaseni. He sitovat sinut pöytään ja leikkavat sinut auki – mutta elä pelkää mirri raukka,

Digitized by Google

he pitävät hellän huolen siitä ettet pääse kuolemaan. Sinä jäät eloon ja olet kovin suruissasi siitä ettet surkutellut minua. Ehkä Torpenhow palaa takaisin, tai . . . Voi, jos voisin mennä Torpenhow'n ja Nilghain luo, vaikka olisin heidän tiellänsäkin."

Mirri läksi pois huoneesta ennenkuin Dick oli lopettanut puheensa ja Alf, joka astui sisään, löysi Dickin puhelemassa tyhjälle uunimatolle.

„Täällä olisi kirje teille," sanoi hän. Luenko minä sen teille?"

„Anna se minulle ensin, niin sanon pitääkö sinun lukea se."

Ojennettu käsi vapisi hiukkasen ja ääni ei ollut aivan vakava. Olihan se mahdollisuuden rajojen sisäpuolella että — ei, ei se ollut Maisielta se kirje. Hän tunsi nuo kolme kirjekuorta niin hyvin. Se oli hullu toivo tuo, että Maisie kirjoittaisi hänelle. Hän ei ymmärtänyt että on olemassa haavoja, joita ei mikään voi parantan, vaikka haavojen tekijä koettaisi kyynelillä ja sydämensä parhaalla rakkaudella kaikki jälleen ehyeksi saattaa. Paras on unohtaa sellaiset haavat, olkootpa ne muihin isketyt tai itse kärsityt, koska ne ovat yhtä parantumattomia kuin huono työ, joka kerran on päästetty ihmisten ilmoille.

„Lue se nyt," sanoi Dick, ja Alf alkoi lukea, tarkkaan seuraten kansakoulujen ääntämissääntöjä.

„Olisin antanut teille rakkautta, olisin antanut teille uskollisuutta sellaista, josta ette koskaan ollut uneksinutkaan. Luuletteko, että minä kysyn vähääkään mikä *te olitte? Mutta te annoitte kaiken mennä tuulen mukaan ilman edestä. Ainoa puolustuksenne on nuoruutenne."*

Digitized by Google

„Siinä kaikki,“ sanoi Alf antaen paperin Dickille uuniin heitettäväksi.

„Mitä kirjeessä seisoi?“ kysyi rouva Beeton, kun Alf palasi takasin.

„En tiedä. Luulen että se oli semmoinen lähetyskirje, jossa sanottiin ettei pidä mennä tuulen mukana nuoruudessa.“

„Minä olen kaiketi polkenut jonkun päälle eläessäni, ja nyt se on noussut ylös taas ja iskee minua. Jumala häntä auttakoon, olkoonpa hän kuka tahansa — ellei se ollut leikkiä vain. Mutta en todellakaan tiedä kuka viitsisi laskea leikkiä minun kanssani ... Rakkautta ja uskollisuutta ilmaiseksi! Se kuuluu hyvin houkuttelevalta. Olenkohan todellakin menettänyt jotain?“

Dick mietti kauvan aikaa, mutta ei voinut muistaa milloinka hänellä olisi ollut tilaisuutta voittaa nuo pikku seikat joltakin naiselta.

Koska tuo kirje kuitenkin kosketteti asioita, joita hän ei olisi tahtonut ajatella, saattoi se hänet aivan raivoon vuorokaudeksi. Kun hänen sydämensä oli niin täynnä epätoivoa, ettei se voinut kärsiä enempää, tuntui siltä kuin ruumis ja sielu yhdessä olisivat vaipuneet alas pimeyden läpi. Sitten seurasi taas pimeyden pelko ja toivottomat ponnistukset valon saavuttamiseksi. Mutta valo ei ollut saavutettavissa. Kun tuo tuska oli saanut hänet hengästyneeksi ja hikoilemaan, alkoi taas putoaminen pimeyden läpi, kunnes sen tuottama hirmu sai hänet uusiin ponnistuksiin, yhtä toivottomiin kuin ennenkin. Sitten seurasi muutaman hetken uni, jolloin hän uneksi näkevänsä. Ja sitten alkoi kaikki taas uudestaan, kunnes hän oli aivan loppuun väsynyt ja aivot alkoivat ijankaik-

Digitized by Google

kisia mietteitään Maisiesta ja kuinka kaikki asiat olisivat voineet olla.

Kaiken lopuksi herra Beeton tuli hänen huoneesensa ja esitti että he läksisivät kävelemään. „Ei ostoksille tällä kertaa, vaan esimerkiksi puistoon, jos mielenne tekee.“

„Mutta mieleni ei todellakaan tee sinne,“ vakuutti Dick. „Pysykää kaduilla vain niin kävelemme edes takaisin. Tahtoisin kuulla ihmisten liikkuvan ympärilläni.“

Tuo ei ollut aivan totta. Sokeat eivät sairautensa ensi aikoina voi sietää sellaisia, jotka voivat liikkua vapaasti ja hosumatta käsillään — mutta Dick ei millään ehdolla tahtonut mennä puistoon. Kerran vain sen jälestä kun Maisie oli sulkenut hänen ovensa hän oli mennyt sinne Alfin hoitamana. Alf unohti hänet ja alkoi muutamien toveriensa kanssa onkia Serpentinestä. Odotettuaan puoli tuntia Dick melkein itkien raivosta sai puhutelluksi erästä ohikulkevaa, joka vei hänet ystävällisen poliisin luo, ja tämä hankki hänelle ajurin Albert Hallin luona. Dick ei koskaan kertonut herra Beetonille Alfin huolimattomuudesta, mutta . . . sillä lailla hän ei ennen kävellyt puistossa.

„Mitä katuja teidän tekisi mieli kulkea?“ kysyi herra Beeton osanottavasti. Hänen oma erehtymätön vakuutuksensa oli että lupapäivää ei mitenkään saattanut viettää paremmin kuin menemällä perheensä ja lukemattomien eväspussien kanssa Green Parkiin, nauttimaan kaikesta sikäläisellä ruohikolla.

„Virralle päin,“ komensi Dick, ja he läksivät sinne, ja Dick kuuli sen kohinan Blackfriars sillan luona, josta he läksivät Waterloo Roadille. Herra

Digitized by Google

Beeton selitti ympäristön kauneutta heidän kulkiessaan.

„Ja tuolla toisella puolen katua kävelee,“ sanoi hän, „ellen aivan erehdy, se nuori nainen, joka ennen aina tuli teidän luoksenne piirrettäväksi. Minä en koskaan unohda kasvoja, vaikk'en koskaan muista nimiä, paitsi tietysti vuokralaisteni nimiä.“

„Seisahduttakaa hänet,“ sanoi Dick. „Se on Bessie Broke. Sanokaa että tahtoisin puhella hänelle taas. Joutukaa mies!“

Herra Beeton mennä livisti toiselle puolen katua omnibussien lomitse ja sai kiinni Bessien, joka oli menossa pohjoiseen päin. Bessie tunsi hänet samaksi mieheksi, jonka tapana oli tirkistellä häntä hänen astuessaan ylös Dickin portaita, ja ensi työkseen hän arveli juosta pakoon.

„Ettekö te ollut herra Heldarin mallina?“ sanoi herra Beeton, asettuen Bessien eteen. „Tehän se olitte. Hän on toisella puolen katua ja tahtoisi puhutella teitä.“

„Miksi?“ äänsi Bessie heikosti. Hän muisti — ei ollut voinut sitä koskaan unohtaa — erään seikan joka oli yhteydessä erään äskettäin valmistuneen kuvan kanssa.

„Siksi että hän pyysi minua pyytämään teitä, ja siksi että hän on aivan sokea.“

„Juovuksissako?“

„Ei. Oikein sokea. Hän ei voi nähdä. Tuolla hän on.“

Dick nojautui siltaan kun Beeton osoitti häntä — parta ajamatonna, selkä kumarassa, likainen kellahtava kaulahuivi kaulassa ja takki harjaamaton —

Digitized by Google

tuota miestä ei todellakaan tarvinnut peljätä. Jos hän vaikka rupeaisi ajamaan takaa, arveli Bessie, niin ei hän jaksaisi seurata. Bessie siis astui Dickin luo, jonka kasvot kirkastuivat.

„Te kai voitte hyvin herra Heldar?“ sanoi tyttö hiukan hämillään. Herra Beeton seisoi vieressä arvokkaana kuin keisari.

„Voin erittäin hyvin, ja kautta Jupiterin, olen todellakin iloinen kun taas saan nähdä — kuulla teidän äänenne, Bess. Te ette koskaan enää viitsinyt pistäytyä meillä saatuanne rahanne. Vaikka enpä minä tiedä, mikä syy teillä olisi ollut tullakaan. Oletteko menossa jonnekin nyt?“

„Kävelemään vain,“ vastasi Bessie.

„Vanhoilla asioillako?“ kysyi Dick hiljaa.

„Herra jesta, ei toki! Minä olen maksanut takaussumman“ — Bessie oli hyvin ylpeä tuosta sanasta — „ja olen päässyt tarjoilijaksi ravintolaan, ja nyt olen aivan kunniallinen tyttö. Se on aivan totta.“

Herra Beetonilla ei ollut mitään erityistä syytä uskoa ihmisluonnon ylevyyteen. Siitä syystä hän hävisi kuin sumu kaasutorviensa luo sanomatta sanaakaan selitykseksi. Bessie näki hänen pakenevan ja kävi hiukan levottomaksi. Mutta niin kauvan kuin Dick ei näyttänyt tietävänsä tuosta kepposesta, jonka Bessie oli hänelle tehnyt . . .

„Se on kovaa työtä se korkkien vetäminen olutpulloista,“ jatkoi Bessie, „ja nyt heillä on sellaiset koneet, joilla saa selville onko pieninkään erehdys laskuissa — minä en usko että ne koneet ovat oikeat. Uskotteko te?“

„Olen ainoastaan nähnyt ne käynnissä. Herra Beeton!“

Digitized by Google

„Hän on mennyt.“

„Pelkään että minun täytyy pyytää teitä auttamaan minua kotiin. Kyllä maksan vaivanne. Näettehän.“ Sokeat silmät kääntyivät Bessie'ä kohti ja Bessie näki.

„Eihän tämä vain liene suuri mutka teille?“ kysyi Dick epäröiden. „Voinhan pyytää jotain poliisia auttamaan minua.“

„Ei, ei ollenkaan. Minä menen työhöni kello seitsemän ja pääsen vapaaksi kello neljä. Nyt olen vapaa.“

„Hyvä Jumala! — Minä en ole vapaa milloinkaan. Jospa minullakin olisi työtä! Mennään siis kotiin, Bess.“

Hän kääntyi ja puski vastaan tulevata miestä, mutta ojentautui taas kiroten. Bessie tarttui hänen käsivarteensa virkkamatta mitään — aivan samoin kuin ennen muinoin, kun Dick oli käskenyt hänen kääntää kasvonsa hiukan enemmän valoon päin. He astuivat hetkisen ääneti, ja tyttö johti Dickiä taitavasti joukon läpi.

„Missä — missä herra Torpenhow on?“ kysyi Bess vihdoin.

„Hän on mennyt erämaahan.“

„Missä se on?“

Dick osotti oikealle. „Itään virran suusta,“ sanoi hän. „Sitten länteen, sitten etelään ja sitten taas itään koko ajan alapuolella Eurooppaa. Sitten taas etelään, taivas tiesi kuinka kauvas.“ Bessie ei ollenkaan viisastunut tuosta selityksestä, mutta hän oli vaiti ja piti huolta Dickistä kotiin asti.

„Nyt meidän pitää saada teetä ja tuoreita kakkuja,“ sanoi Dick iloisesti. „En voi sanoa teille, Bes-

Digitized by Google

sie, kuinka iloinen olen, kun te olette täällä taas. Miksi läksitte pois niin äkkiä?"

„En luullut että tarvitsitte minua enää," vastasi Bessie rohkaistuna Dickin tietämättömyydestä.

„En tarvinnutkaan, se on totta — mutta jälestäpäin — No niin, kaikissa tapauksissa olen iloinen, kun taas olette täällä. Tunnettehan portaat?"

Bessie talutti hänet kotiin — siellä ei ollut ketään enään estämässä — ja sulki atelieerin oven.

„Mikä siivo täällä on!" huudahti hän heti. „Näitä tavaroita ei ole siistitty kuukausiin."

„Viikkokausiin vain, Bess. Eihän voi vaatia että he välittäisivät."

„En tiedä mitä te heiltä vaaditte. Heidän pitäisi tietää miksi te maksatte heille. Täällä on tomua niin kamalasti. Staflia on vallan sen peitossa."

„En käytä sitä enää."

„Taulut ja lattia ja teidän takkinne ovat samanlaisessa siivossa. Tekisipä mieleni puhua hiukan palvelustytöille."

„Soittakaappa teetä siis." Dick hapuroi tuoliinsa kuten ennenkin.

Bessie huomasi hänen hapuroimisensa ja tuli omalla tavallaan liikutetuksi. Mutta hänessä pysyi omituinen uusi etevämmyyden tunne, joka kuului hänen äänessäänkin, kun hän puhui.

„Kuinka kauvan te olette ollut tässä tilassa?" kysyi hän ankarasti, aivan kuin sokeuskin olisi palvelustyttöjen syy.

„Missä tilassa?"

„Tuossa, jossa nyt olette."

Digitized by Google

„Päivää sen jälkeen kun te läksitte rahoinenne se alkoi, melkein heti kun olin valmistanut kuvani. Tuskin ennätin nähdä sen valmiina.“

„Siitä saakka he siis ovat petkuttaneet teitä. Kyllä minä heidät tunnen.“

Nainen voi rakastaa toista miestä ja ylenkatsoa toista, mutta yleisiin naisellisiin periaatteisiin perustuen hän parhaan kykynsä mukaan koettaa pelastaa petkutuksesta sitä miestä, jota hän ylenkatsoo. Rakastettu voi kyllä itse hoitaa asiansa, mutta se toinen, joka on aivan hupsu, tarvitsee suojelusta.

„En luule herra Beetonin pettävän paljon,“ sanoi Dick. Bessie puuhaili huoneessa, ja Dick tunsi suurta iloa kuullessaan hänen hameittensa kahinan ja kevyet askeleet.

„Teetä ja kakkuja,“ komensi Bessie lyhyesti kun palvelustyttö astui sisään. „Kaksi teelusikallista teelehtiä ja kolmas lusikallinen varalta. Mutta minä en tahdo sitä entistä vanhaa teekannua. Se ei vedä. Tuokaa toinen.“

Palvelustyttö meni pois kauhistuneena, ja Dick nauraa hytkähteli. Sitten hän alkoi yskiä, kun Bessie pani pölyn lentämään atelieerissa.

„Mitä te nyt teette?“

„Järjestän. Tämä on kuin asunto ilman huonekaluja. Kuinka te saatoitte antaa kaiken mennä näin nurin?“

„Enhän voinut sille mitään. Pölyyttäkää nyt rauhassa.“

Hän pölyytti hurjasti, ja kesken kaikkea rouva Beeton astui sisään. Hänen miehensä oli kotiin tultuaan selittänyt asianlaidan, lopettaen kertomuksensa tuolla erittäin soveliaalla lauseella: 'Tehkäät toisille

Digitized by Google

mitä toivoisitte toisten tekevän teille'. Rouva Beeton oli astunut alas korkeudestaan osoittaakseen oikean aseman tuolle henkilölle, joka komensi itselleen kakkuja ja ehyen teekannun, aivan kuin hänellä olisi ollut jonkunmoinen oikeus siihen.

„Joko kakut ovat valmiit?“ sanoi Bess yhä vielä tomuuttaen. Hän ei ollut enää mikään kurja katutyttö, vaan nuori neiti, joka Dickin shekillä oli maksanut takausrahansa ja oli nyt oikeutettu vetämään olutkorkkeja vaikka kenen rinnalla. Koska hän oli sievässä mustassa puvussa, ei hän ollenkaan epäröinyt katsoa rouva Beetonia silmästä silmään, ja nuo kaksi naista loivat toisiinsa silmäyksiä, joihin Dick tosiaankin olisi pannut arvoa. Asema selvisi ainoastaan silmäyksien avulla, Bessie oli voittanut, ja rouva Beeton läksi paistamaan kakkuja ja lausumaan purevia huomautuksia malleista, kadunkuljeksijoista, y. m. sellaisista miehelleen.

„Ei maksa vaivaa sekaantua hänen asioihinsa, Liza,“ sanoi herra Beeton. „Alf, mene kadulle leikkimään. Kun hän ei ole suutuksissa, on hän niin hirveän ystävällinen, mutta jos hän suuttuu, on hän kuin itse piru. Me otimme liian monta pikku esinettä pois hänen huoneestaan, koska hän oli sokea, eikä siis niin paljoa välittänyt semmoisista. Mitä nyt sokea mies semmoisista välittäisi, sehän on tietty, mutta jos siitä vedettäisiin oikeuteen, voisimme saada paljon harmia. Niin, se on totta, että minä vein hänet tuon tytön luo kadulla, koska olen tunteellinen mies itsekin.“

„Aivan liian tunteellinen!“ arveli rouva Beeton, paiskaten kakut lautaselle ja muistellen muutamia

Digitized by Google

sieviä palvelustyttöjä, jotka hän oli erottanut palveluksesta vissien epäluulojen tähden.

„Minä en häpeä sitä ollenkaan, ja meidän asiamme ei ole tuomita häntä ankarasti, niin kauvan kuin hän maksaa säännöllisesti, kuten tähän asti. Minä tiedän kuinka nuoria herroja on pideltävä, sinä tiedät kuinka heille on ruokaa laitettava, ja minä olen aina sanonut, että antaa jokaisen hoitaa omat asiansa, niin ei synny mitään harmia. Vie kakut sinne, Liza, ja muista ettet rupea riitelemään sen nuoren naisen kanssa. Herra Heldarin kohtalo on julman kova, ja jos hän suuttuu, kiroaa hän pahemmin kuin kukaan, jota elämässäni olen palvellut.“

„No, tämä näyttää jo paremmalta,“ sanoi Bessie, istuen teepöydän ääreen. „Ei tarvitse odottaa, rouva Beeton.“

„Sitä en todellakaan aikonut, sen vakuutan teille.“ Bessie ei vastannut mitään. Hän tiesi, että oikeat hienot neidit kohtelevat siten vihollisiaan, ja kun on kerran tarjoilijana ensimmäisen luokan kapakassa, niin muuttuu hienoksi neidiksi kymmenessä minuutissa.

Hänen katseensa sattuivat Dickiin tuossa vastapäätä, ja hän oli sekä hämmästynyt että pahoillaan. Dickin takin etumus oli täynnä ruokalänttejä, suupielet huonosti hoidetun partasängen alla riippuivat nurpeasti, otsa oli täynnä uurteita ja tukka laihoilla ohimoilla oli väriltään omituisen epämääräinen ja pölyinen, liekö sitten ollut harmaa vai mikä. Miehen täydellinen kurjuus ja hyljätty asema liikutti Bessie'ä ja hänen sädämensä syvimmässä sopukassa oli pieni ilkeä tyytyväisyyden tunne siitä että tuo mies, joka kerran oli nöyryyttänyt häntä, nyt oli itse nöyryytetty ja masennettu.

Digitized by Google

„Oh, kuinka hauskaa on kuulla teidän liikkuvan ympäri,“ sanoi Dick hieroen käsiään. „Kertokaa nyt minulle menestyksestänne, Bessie, ja nykyisestä elämästänne.“

„Vähätpä siitä. Olen vallan kunniallinen tyttö, jonka kyllä huomaisitte, jos voisitte nähdä minut. Mutta te ette näytä voivan kovinkaan hyvin. Kuinka te niin äkkiä tulitte sokeaksi? Eikö täällä ole ketään, joka pitäisi huolta teistä?“

Dick oli niin kiitollinen kuullessaan hänen äänensä, ettei hän välittänyt tuosta soinnusta siinä.

„Monta aikaa sitten sain miekan iskun päähäni, ja se turmeli silmäni. En luule että kenenkään mielestä maksaa vaivaa pitää huolta minusta enää. Miksipä he välittäisivät minusta? — Ja herra Beeton todellakin toimittaa mitä tarvitsen.“

„Ettekö tuntenut ketään herroja ja naisia silloin ennen ollessanne — ollessanne terve?“

„Hyvin harvoja, mutta en välitä heistä nyt katselemaan minua.“

„Siitä syystä kai te olette antanut partanne kasvaa. Ajattakaa se pois, se ei sovellu teille ollenkaan.“

„Hyvänen aika, lapseni, luuletteko että välitän siitä mikä minulle soveltuu nyt?“

„Teidän pitäisi välittää. Ajattakaa se pois, ennenkuin tulen tänne ensi kerran. Saan kai minä tulla, vai mitä?“

„Jospa tietäisitte kuinka kiitollinen olen, jos tulette. En luule, että kohtelin teitä hyvin silloin entisinä aikoina. Suututin teitä usein.“

„Nii—in, hyvin paljon.“

Digitized by Google

„Olen pahoillani siitä nyt. Tulkaa minua katsomaan niin usein kuin voitte. Ei totta tosiaankaan ole yhtään elävätä sielua maan päällä, joka välittäisi minusta, paitsi te ja herra Beeton.“

„Hän tosiaankin välittää teistä ja hänen eukkonsa myös.“ Bessie nytkäytti päätään. „He ovat antaneet teidän tulla toimeen aivan omin neuvoinenne, eivät ole tehneet mitään teidän hyväksenne. Sen minä huomasin ensi vilahduksella. Kyllä minä tulen tänne hyvin mielelläni, mutta sitä ennen teidän täytyy ajattaa partanne ja panna päällenne uusi puku — noita ei kehtaa katsellakaan enää.“

„Minulla pitäisi olla koko joukko pukuja jossakin,“ sanoi Dick avuttomasti.

„Tiedän että teillä on. Käskekää herra Beetonin antamaan teille uusi puku, niin minä harjaan sen ja pidän sen siistinä. Vaikka olisitte sokea kuin ladon ovi, herra Heldar, ette kumminkaan saa näyttää rahjukselta.“

„Näytänkö siis nyt rahjukselta?“

„Voi kuinka säälin teitä. Säälin teitä niin ääretömästi!“ huudahti Bessie äkkiä ja tarttui Dickin käteen. Konemaisesti taivutti Dick päätään aivan kuin suudellakseen. — Bessie oli ainoa nainen joka oli säälinyt häntä, ja hän ei ollut enää liian ylpeä ottaakseen vastaan hiukan sääliä. Bessie nousi mennäkseen pois.

„Ei mitään sellaista, kunnes näytätte enemmän herrasmieheltä. Siksi muututte hyvin helposti, kunhan ajatte partanne ja saatte toiset vaatteet.“

Dick kuuli kuinka Bessie veti hansikkaat käteensä ja nousi sanomaan jäähyväisiä. Hän astui Dickin taakse ja suuteli häntä rohkeasti niskaan sekä

Digitized by Google

juoksi pois yhtä nopeasti kuin sinä päivänä, jolloin hän oli turmellut Melankolian.

„Minä suutelemassa herra Heldaria!“ sanoi hän itsekseen. „Ja kaiken sen perästä, mitä hän on tehnyt minulle! Hm — säälin häntä, ja jos hän ajattaa partansa ei hän ole niinkään hullun näköinen, mutta . . . Ai, ai niitä Beetoneja, kuinka häpeällisesti ne ovat häntä pidelleet! Tiedän että Beeton käyttää hänen paitojaan koko ajan. Huomenna nähdään . . . Onkohan hänellä mitään omaisuutta. Se voisi olla parempaa kuin kapakassa olo — minun ei tarvitsisi tehdä työtä — ja olisin aivan kunniallinen, ellei kukaan tietäisi.“

Dick ei ollut kiitollinen Bessielle hänen jäähyväislahjastaan. Hän tunsi sen selvään niskassaan koko yön, mutta siitä oli kumminkin se seuraus, että hän monen muun järkevän seikan ohessa ymmärsi kuinka viisasta olisi antaa ajaa partansa. Hänen partansa siis ajettiin aamulla ja hän tunsi voivansa paremmin. Uusi puku, puhtaat liinavaatteet ja tuo tieto että joku tässä maailmassa sanoi välittävänsä hänen ulkoasustaan, saattoivat hänen kulkemaan melkein pää pystyssä. Aivot olivat hetkiseksi lakanneet ajattelemasta Maisie'a, joka toisissa olosuhteissa ehkä olisi antanut hänelle tuon suudelman ja miljoonia toisia suudelmia.

„Miettikäämme asiata,“ sanoi hän aamiaisen jälkeen. „Tyttö ei välitä minusta ja hänen tänne tulonsa tai poissa olonsa on kokonaan sattuman varassa, mutta jos voin rahalla saada hänet tulemaan, niin maksan. Ei kukaan muu tässä maailmassa välitä minusta, ja minä voin maksaa hänen vaivansa. Hän on katujen lapsi, arvoltaan ravintolatarjoilija.

Digitized by Google

Hän on siis saapa kaikki, mitä hän tahtoo siitä hyvästä, että hän tulee tervehtimään minua ja puhelemaan kanssani.“ Hän hieroi äsken ajettua leukaansa ja alkoi miettiä että ehkä Bessie ei tulisikaan. „Minä taisin näyttää aika rahjukselta,“ mietti hän. „Eihän minulla ollut mitään syytä näyttää muulta. Tiesin kyllä, että ruoka tippui vaatteilleni, mutta mitä minä siitä välitin. Olisi julmaa, ellei hän tulisi. Hänen täytyy tulla. Maisie tuli kerran, ja siinä oli kyllin hänelle. Hän oli aivan oikeassa. Hänellä oli työnsä tehtävänä. Tällä toisella olennolla ei ole muuta tehtävätä kuin vetää korkkeja olutpulloista, ellei hän ehkä ole viekotellut jotain nuorta miestä seuralaisekseen. Jospa hän pettäisi minut jonkun katujätkän vuoksi! Kylläpä tässä vaivutaan yhä alemmaksi ja alemmaksi!“

Ääni hänen sisässään huusi kovaa, että tuo puuha tulisi koskemaan kipeämmin kuin mikään muu. Se johtaisi mieleen kaikenlaisia asioita ja kuvitteluja ja kiduttaisi vihdoin hulluksi miehen.

„Tiedän, tiedän kaiken tuon!“ huusi Dick, väännellen käsiään epätoivoisena, „mutta taivaan nimessä, eikö sokea raukka ikinä saa muulla tavalla nauttia elämästä kuin syömällä kolme veroa päivässä ja pitämällä likaisia vaatteita? Toivon, että hän palaa!“

Aikaisin iltapäivällä hän tuli, sillä hänellä ei sattunut juuri silloin olemaan mitään nuorta miestä estämässä, ja hän mietti aineellisia etuja, jotka tuottaisivat hänelle tilaisuuden elää laiskana koko lopun ikänsä.

„Tuskin olisin tuntenut teitä,“ sanoi hän hyväksyvästi. „Nyt te olette aivan samannäköinen kuin ennenkin — herrasmies, joka on ylpeä itsestään.“

Digitized by Google

„Enköhän siis mahtane ansaita toista suudelmaa nyt?“ sanoi Dick punastuen hiukan.

„Ehkä — mutta vielä ette saa sitä. Istukaa nyt ensin ja miettikäämme mitä voin tehdä teidän hyväksenne. Olen aivan varma että herra Beeton pettää teitä nyt, kun ette voi läpikäydä kuukauden laskuja. Eikö se ole totta?“

„Paras olisi, jos te tulisitte hoitamaan noita laskuja, Bessie.“

„Se on mahdotonta näissä huoneissa — sen ymmärrätte yhtä hyvin kuin minäkin.“

„Ymmärrän, mutta voisimmehan muuttaa jonnekin muuanne, jos arvelette maksavan vaivaa.“

„Ainakin voin käydä teitä katsomassa usein — mutta minä en tahtoisi tehdä työtä meidän molempien elatukseksi.“ Tuon hän lausui koetellakseen asemata.

Dick nauroi.

„Muistatteko, missä minun oli tapana säilyttää pankkikirjaani?“ sanoi hän. „Torpenhow laittoi sen kuntoon juuri ennen lähtöään. Hakekaa ja katsokaa.“

„Se oli tavallisesti tupakkalaatikon alla. Ah!“

„No?“

„Oh! Neljätuhatta kaksisataa ja kymmenen puntaa, yhdeksän shillingiä ja yksi penni! Voi, hyvänen aika!“

„Te saatte sen pennin. Onhan siinä kylliksi yhden vuoden työstä. Onko tuo ynnä satakaksikymmentä puntaa vuodessa tarpeeksi?“

Laiskana olo ja kauniit vaatteet olivat melkein hänen saatavissaan nyt, mutta hänen täytyi nyt myöskin osottaa että hän ansaitsi ne.

Digitized by Google

„On kyllä, mutta teidän pitäisi muuttaa, ja jos me tekisimme tavaraluettelon, niin saisimme varmaan selville että Beeton on näpistellyt pikku tavaroita aika lailla näistä huoneista. Ne eivät näytä yhtä täysiltä kuin ennen.“

„Vähätpä siitä! Me annamme hänen pitää ne tavaransa. Ainoa esine, josta välitän, on se taulu, jonka mallina te olitte — silloin kun aina suutuitte minuun. Me muutamme täältä, Bessie, niin pitkälle kuin mahdollista.“

„Nii - in,“ sanoi Bessie hiukan levottomasti.

„En tiedä minne menisin pakoon itseäni, mutta tahdon nyt koettaa, ja te saatte kauniita vaatteita, joita haluatte. Pidättehän niistä, eikö niin? Antakaappa nyt se suudelma minulle, Bessie. Voi, te jumalat! Onpa suloista kiertää kätensä tytön kaulaan taas!“

Silloin ennustus toteutui hänen aivoissaan. Jos hänen käsivartensa olisi noin Maisien ympärillä ja suutelo olisi juuri otettu ja annettu — voi, silloin . . . Hän puristi tyttöä lujemmin, sillä tuo tuska oli tukahduttaa hänet. — Bessie mietti itsekseen millä ihmeen lailla hän selittäisi sen pikku tapaturman, joka oli kohdannut Melankoliaa. Kaikissa tapauksissa, jos tuo mies todellakin tahtoi hänen seuraansa lohdutuksekseen - ja tietysti hän tahtoi, sillä ilman sitä hän taas vajoaisi entiseen kurjuuteensa - niin ei hän tuosta kovin paljoa suuttuisi. Olisi ainakin hauska nähdä mikä tapahtuisi, ja paitsi sitä oli aina hyvä, että mies myöskin hiukan pelkäisi seuralaistaan.

Bessie siis naurahti hermostuneesti ja vetäytyi pois Dickin läheistössä.

Digitized by Google

„Minä en välittäisi niin paljon tuosta kuvasta, jos olisin teidän sijassanne,“ alkoi hän, toivoen voivansa kääntää Dickin huomion muuanne.

„Se on jossakin muiden taulujeni takana. Hakekaa se, Bessie, te tunnette sen yhtä hyvin kuin minäkin.“

„Kyllä — mutta —“

„Mutta mitä? Olettehän siksi viisas, että voitte myydä sen taidekauppiaalle. Naiset tinkivät paljoa paremmin kuin miehet. Se tuottaa ainakin kahdeksan tai yhdeksänsataa puntaa — meille. Minä en ole vain tahtonut ajatella sitä pitkiin aikoihin. Se oli niin läheisesti liittynyt elämääni. — Mutta nyt me hävitämme kaikki entiset jäljet ja luovumme kaikesta, eikö niin? Alamme alusta taas, Bessie.“

Nyt Bessie rupesi katumaan hyvin paljon, sillä hän tunsi rahan arvon. Mutta olihan se mahdollista että tuo sokea mies arvosteli liian kalliiksi työnsä. Hän tiesi että herrat aina ovat niin hullun tarkkoja tavaroistaan. Hän nauroi, nauraa tirskui, kuten hermostuneiden piikatyttöjen on tapana tirskua koetellessaan selittää kahvikupin särkymistä.

„Olen hyvin pahoillani, mutta muistattehan että olin — olin niin suuttunut teihin, ennenkuin herra Torpenhow läksi pois?“

„Te olitte hyvin suuttunut, lapseni, ja syystä luulen ma.“

„Silloin minä — mutta eikö herra Torpenhow todellakaan kertonut teille?“

„Kertonut mitä? Mitä herran nimessä te nyt hulluttelette, kun olisi paljoa järkevämpää antaa minulle toinen suudelma.“

Digitized by Google

Hän alkoi oppia, ei tosin ensimmäistä kertaa, että suudelmat ovat houkuttelevata myrkkyä. Jota enemmän saa niitä, sitä enemmän tahtoo. Bessie antoi tuon suudelman empimättä, kuiskaten samalla: „Minä olin niin hirveän vihainen silloin, että hieroin pois koko kuvan tärpätillä. Ettehän ole suuttunut siitä, ettehän?“

„Mitä? Sano se kerran vielä.“ Miehen käsi puristi tytön rannetta.

„Minä hankasin sen pois tärpätillä ja veitsellä,“ änkytti Bessie. „Minä arvelin että voittehan maalata sen uudestaan. Maalasittehan sen uudestaan, eikö niin? Voi, päästäkää irti ranteeni, se koskee.“

„Eikö siitä ole mitään jälellä?“

„Ei mitään, joka olisi minkään näköistä. Olen niin pahoillani — en minä luullut että te niin paljon siitä välittäisitte. Tein sen leikillä vain. Ettehän lyö minua?“

„Lyö! Ei! Ajatelkaamme hiukan.“

Hän ei päästänyt irti Bessien rannetta, vaan seisoi ja tuijotti seinään. Sitten hän pudisti päätään kuin nuori sonni, joka piiskan iskulla kuonoon pakoitetaan takaisin teurastuslaitokseen vievälle tielle, josta se yritti paeta. Viikkokausia hän oli pakoittanut itseään olemaan ajattelematta Melankoliaa, sillä se oli osa hänen menneestä elämästään. Bessien palattua ja muutamien uusien tulevaisuustuumien elvyttyä eloon, Melankoliakin alkoi uudelleen ilmestyä paljoa ihanampana hänen mielikuvituksessaan kuin ikinä kankaalla. Melankolian avulla hän voisi hankkia paljon rahaa, jolla hän huvittelisi Bessie'ä ja joka auttaisi häntä unohtamaan Maisien sekä hankkisi hänelle pienen letkauksen entistä, melkein unohdettua

Digitized by Google

menestystä. Nyt kaikki tuo oli mennyt tyhjäksi, kiitos siitä pienen piikatytön turhamaisuudelle. Ei ollut mitään enää jälellä — ei edes tuota toivetta että hän jonakin päivänä voisi pysyvämmin kiintyä tuohon piikatyttöön. Pahin kaikista oli, että hän oli tullut naurettavaksi Maisien silmissä. Nainen antaa anteeksi miehelle, joka on turmellut hänen elämänsä työn, jos mies vain rakastaa häntä. Mies voi antaa anteeksi sille, joka turmelee hänen elämänsä rakkauden, mutta hän ei koskaan anna anteeksi sille, joka turmelee hänen työnsä.

„Tk—tk—tk," sanoi Dick hampaittensa välissä, ja sitten hän nauroi hiljaa. „Se on merkki, Bessie — ja jos otamme lukuun kaikki asiat, oli se aivan oikein minulle, kaiken sen perästä, mitä olen tehnyt. Kautta Jupiterin! Nyt ymmärrän miksi Maisie juoksi pakoon. Hän piti minua täysi hulluna — eikä ihme! Koko kuva aivan turmeltunut, niinkö? Mikä teidät sai sen tekemään?"

„Kun olin niin vihainen teille. Nyt en ole ollenkaan vihainen — olen hirveän pahoillani."

„Sepä kumma. — No, ei se tee mitään. Minun syyni se oli tuo erehdys."

„Mikä erehdys?"

„Jotain, jota te ette ymmärrä, kultaseni. Taivasten taivaat! Kun ajattelen että teidän kaltaisenne pikku likakasa saattoi työntää minut radaltani!" Dick puhui itsekseen ja Bessie koetti irroittaa ranteensa hänen kourastaan.

„Minä en ole mikään likakasa, ja te ette saa sanoa minua siksi. Minä tein sen siksi että vihasin teitä, ja nyt minä olen hirveän pahoillani, koska te olette — koska te olette —"

Digitized by Google

„Aivan niin — koska minä olen sokea. Pikku olennoissa ei ole hituistakaan hienotuntoisuutta.“

Bessie alkoi nyyhkyttää. Hänestä ei ollut hauskaa olla vangittuna vastoin tahtoaan. Hän pelkäsi noita sokeita kasvoja ja niiden ilmettä, ja häntä harmitti, että hänen suuri kostonsa oli saattanut Dickin ainoastaan nauramaan.

„Elkää itkekö,“ sanoi Dick, vetäen Bessien syliinsä. „Te teitte vain mikä teistä oli oikein.“

„Minä - minä en ole mikään pikku likakasa, ja jos te sanotte niin, menen pois, enkä tule koskaan enää tänne.“

„Te ette tiedä, mitä olette tehnyt minulle. En ole suuttunut — en tosiaankaan ole. Olkaappa hiljaa vähän aikaa.“

Bessie vääntelihe Dickin sylissä. Dickin ensimmäinen ajatus koski Maisie'a, ja se teki kipeätä kuin hehkuva rauta avonaisessa haavassa.

Ei mies voi ilman edestä loukata naista. Ensimmäinen kipu — ensimmäinen tunne siitä että kaikki on mennyttä, on vain alkusoittona itse näytelmään, sillä vanhurskas Kaitselmus, joka ilolla tuottaa kärsimyksiä ihmislapsille, on säätänyt että tuskan pitää palata takaisin aivan keskellä kiihkeintä iloakin. Ne, jotka ovat luopuneet elämänsä rakkaudesta tai ne josta rakkaus on luopunut, tuntevat tuon tuskan yhtä kipeästi, ja heidän on pakko tuntea se uusien vaimojensa sylissäkin. On parempi pysyä yksin ja kärsiä ainoastaan yksinäisyyden tuottamaa kurjuutta, niin kauvan kuin on mahdollista löytää hiukan lohdutusta jokapäiväisissä töissä. Mutta kun tuo lohdutuksen lähde on lopussa, silloin on paras sääliä miestä ja — jättää hänet yksin.

Digitized by Google

Näitä seikkoja ja muutamia muitakin Dick mietti puristaessaan Bessie'ä rintaansa.

„Vaikka ette ehkä tiedä sitä, Bessie," sanoi hän kohottaen päätään, „Jumala on vanhurskas ja hirmuinen Jumala, jolla on hyvin voimakas huumorin tunne. Se oli oikein minulle — aivan oikein! Torpenhow ymmärtäisi tämän, jos hän olisi täällä. Hän on varmaan kärsinyt jotain teidän kynsissänne, lapsukaiseni, mutta lyhyen hetken vain. Minä pelastin hänet. Se on aina luettava minun ansiokseni, hyvä Jumala."

„Päästäkää minut," sanoi Bessie, kasvot synkistyen. „Päästäkää minut."

„Kaikki on tapahtunut oikealla ajallaan. Kävittekö koskaan sunnuntaikoulua?"

„En koskaan. Päästäkää minut nyt. Te pilkkaatte minua."

„En todellakaan pilkkaa teitä. Pilkkaan itseäni . . . Kuinka se onkaan? 'Hän vapahti toisia, itseään hän ei voi vapahtaa'. Se ei ole oikeastaan mikään sopiva teksti kouluneuvostoille."

Dick päästi irti Bessien ranteen, mutta koska hän itse seisoi oven edessä, ei Bessie voinut paeta.

„Kuinha äärettömän paljon pahaa pienoinen naisolento voi aikaansaada!"

„Olen niin pahoillani. Olen hirveän pahoillani sen kuvan tähden."

„Minä en ole. Olen kiitollinen että turmelitte sen . . . Mistä me puhuimmekaan ennenkuin te mainitsitte tuon jutun?"

Pois muutosta ja rahoista. Minä ja te muuttaisimme pois."

Digitized by Google

„Niin, tietysti. Me lähdemme pois — se on, minä lähden.“

„Entä minä?“

„Te saatte viisikymmentä puntaa siitä että turmelitte tuo kuvan.“

„Te ette siis tahdo —?“

„En, kultaseni. Ajatelkaa kuinka paljon kauniita tavaroita voitte ostaa viidelläkymmenellä punnalla.“

„Sanoittehan että ette voi tulla toimeen ilman minua.“

„Se oli totta äsken. Nyt olen terveempi, kiitos siitä teille. Antakaa tänne hattuni?“

„Jospa en anna?“

„Beeton antaa, ja te menetätte viisikymmentä puntaa. Siinä kaikki. Antakaa se nyt.“

Bessie kirosi hiljaa. Hän oli säälinyt tuota miestä täydellä todella ja suudellut häntä melkein yhtä täydellä todella, sillä Dick ei ollut ruma. Bessie'ä huvitti myöskin olla jonkun aikaa Dickin suojelijana, ja ennen kaikkea oli olemassa neljä tuhatta puntaa, jotka olivat jonkun hoidettavat. Nyt oli vähäinen kielen varomattomuus ja pieni naisellinen halu tuottaa tuolle miehelle hiukan, ei paljon, tuskaa, saanut aikaa sen että hän, Bessie, oli kadottanut rahat, tuon siunatun laiskana olon ja kaikki kauniit tavarat, Dickin seuran ja tilaisuuden säilyttää ulkonaista kunnia-arvoisuutta ja hienoutta.

„No, täyttäkääppä piippuni. Tupakka ei maistu, mutta vähätpä siitä, minun pitää ajatella asiat selville. Mikä viikon päivä nyt on, Bessie?

„Tiistai.“

Digitized by Google

„Torstaina lähtee postilaiva. Mikä hullu — mikä sokea hullu minä olen ollut! Kaksikymmentä kaksi puntaa maksaa matkani kotiin. Siihen lisäksi kymmenen puntaa satunnaisiin maksuihin. Vanhan tuttavuuden vuoksi lähdemme asumaan Madame Binat'n luo. Kolmekymmentä kaksi puntaa kaikkiaan. Siihen lisää sata puntaa viimeistä matkaa varten — voi taivas, kuinka Torpenhow tulee tuijottamaan minuun! Sata ja kolmekymmentä kaksi — jää seitsemänkymmentä kahdeksan puntaa juomarahoiksi — niitä tulen tarvitsemaan — ja pelirahoiksi. Mitä te itkette, Bessie? Ei se ollut teidän syynne, lapseni, vaan kokonaan minun syynni. Voi teitä, pieni hupakko, pyyhkikää silmänne ja saattakaa minut ulos! Minä tarvitsen vastakirjan ja shekkikirjan. Odottakaa hiukan. Neljätuhatta puntaa ja neljä prosenttia vuodessa — se on varma korko — se on yhtä kuin sata kuusikymmentä puntaa vuodessa. Siihen lisää sata kaksikymmentä puntaa vuodessa — myöskin varmasti sijoitettuna — on kaksisataa kahdeksankymmentä, ja kaksisataa kaksikymmentä puntaa ynnä kolmesataa puntaa on yhtä kuin loistava ylellisyys yksinäiselle naiselle. No, Bessie, nyt mennään pankkiin."

Kaksisataa kymmenen puntaa rikkaampana pankista tultuaan Dick pakotti tuon täydellisesti hämmästyneen Bessien kiirehtimään kanssaan P & O*) laivakonttoriin, jossa hän sanoi asiansa lyhyesti.

„Port Said, ensimmäinen luokka, hytti niin läheltä tavarasäiliötä kuin mahdollista. Mikä laiva lähtee?"

„*Colgong*", vastasi konttoristi.

*) Penisular and Oriental.

Digitized by Google

„Se kiikkuu hyvästi. Tilburystäkö mennään vai Galleonsista?“

„Galleonsista. Kaksitoista ja neljäkymmentä torstaina.“

„Kiitos. Voitteko vaihtaa tämän? En voi nähdä hyvin — laskekaa rahat käteeni.“

„Jos kaikki ajattelivat matkaansa noin järkevästi puhumatta roskaa tavaroistaan, niin elämä olisi todellakin jonkun arvoista,“ sanoi konttoristi naapurilleen, joka koetti selittää eräälle kauhistuneelle äidille, että kondensattu maito on aivan yhtä hyvää kapalolapsille kuin vastalypsetty maito. Koska hän oli yhdeksäntoista vuotias ja naimaton, puhui hän vakuutuksella.

„Me olemme nyt,“ sanoi Dick heidän saavuttuaan takaisin atelieeriin ja taputti lompakkoaan, jossa rahat ja piletit olivat, „me olemme nyt varmassa turvassa ihmisiltä, paholaisilta ja naisilta — joka on kaikkein tärkeintä. Minulla on kolme pientä asiata ennen torstaita, mutta niihin en tarvitse teidän apuanne, Bessie. Tulkaa tänne torstai-aamuna kello yhdeksän, niin syömme yhdessä aamiaista. Sitten te saatatte minut Galleonsin asemalle.“

„Mitä te aijotte tehdä?“

„Lähden pos, tietysti. Miksi viipyisin täällä?“

„Mutta te ette voi hoitaa itseänne.“

„Minä voin tehdä mitä tahansa. En tiennyt sitä ennen, mutta nyt sen tiedän. Olen jo hoitanut itseäni sangen paljon. Palkaksi päättäväisyydestäni otan suudelman, ellette kiellä, Bessie.“ Ihme kyllä, Bessie kielsi, ja Dick nauroi. „Olette oikeassa. No hyvä, kello yhdeksän siis ylihuomenna te tulette ja saatte rahanne.“

Digitized by Google

„Saanko aivan varmaan?“

„Minä en petä, ja paitsi sitä te ette saa tietää petänkö vai enkö, ellette tule. Oh, mutta on niin pitkä aika odottaa! Hyvästi, Bessie — käskekää Beeton tänne mennessänne.“

Beeton tuli.

„Minkä arvoiset ovat kaikki huonekaluni ja tavarani täällä?“ kysyi Dick komentavasti.

„Minun asiani ei ole arvostella niitä, herra Heldar. Muutamat esineet ovat hyvin sieviä, toiset ovat kovasti kuluneet.“

„Ne ovat vakuutetut kahdestasadasta seitsemästäkymmenestä punnasta.“

„Vakuutuspoliisit eivät merkitse mitään, vaikka en minä siltä sano —“

„Teidän kirottu pitkäpiimäisyytenne! Te olette näpistellyt minulta ja muilta vuokralaisiltanne tarpeeksi. — Sanoittehan aikovanne ostaa kapakan. Vastatkaa siis suoraan, paljonko annatte näistä.“

„Viisikymmentä puntaa,“ sanoi Beeton epäilemättä vähääkään.

„Paikalla kaksinkertainen summa, taikka sären kaikki ja poltan loput.“

Dick hapuroi kirjahyllyn luo, jossa oli koko joukko skitsikirjoja, ja mursi yhden mahogny-koristeen.

„Se on synti, herra Heldar,“ sanoi Beeton kauhistuen.

„Se on omani. Sata puntaa, tai —“

„Olkoon menneeksi, sata puntaa. Tuon korjaus maksaa minulle ainakin kolme ja puoli shillingiä.“

„Sen uskon. Mikä perinpohjainen lurjus te mahdatte olla, kun heti olitte valmis maksamaan kaksinkertaisen summan.“

Digitized by Google

„Toivon etten ole millään loukannut ketään vuokralaistani, kaikista vähimmin teitä, herra Heldar.“

„Vähätpä siitä. Tuokaa minulle rahat huomenna ja pitäkää huolta siitä että vaatteeni tulevat pakatuiksi pieneen ruskeaan arkkuuni. Minä lähden pois.“

„Mutta entäs neljännes vuoden ylössanomisaika?“

„Maksan sakon. Pitäkää huolta pakkauksesta ja jättäkää minut yksin.“

Herra Beeton puhui tuosta muutosta rouvansa kanssa, joka päätteli että Bessie oli kaiken syynä. Hänen miehensä oli tyynempi.

„Se on hyvin äkkiarvaamatonta — mutta hänellä on aina ollut tapana tehdä äkkiarvaamattomia asioita. Kuuleppa nyt kuinka hän meluaa.“

Dickin kamarista kuului laulua:

„Tältä ei retkeltä palatakaan,
Eipä palata koskaan enää!
Nyt mennään vaikkapa helvettiin,
Eikä palata koskaan enää!
Jo laiva se rannasta irtautui,
Eikä palaa se koskaan enää!
Hei pojat! Nyt lähdetään retkelle,
Eikä palata koskaan enää!“

„Herra Beeton! Herra Beeton! Missä helvetissä minun pistoolini on?“

„Joudu pian! Hän aikoo ampua itsensä — koska hän on tullut hulluksi!“ huusi rouva Beeton.

Herra Beeton puhui Dickille tyynnyttävästi, mutta viipyi kauvan aikaa ennenkuin Dick, joka kulki edes takaisin makuuhuoneessaan, ymmärsi mitä nuo

Digitized by Google

lupaukset tarkoittivat, että 'kyllä kaikki löytyy huomenna'."

„Oh, te ijänikuinen pöllöpää — te mitätön akadeemiko!" huusi hän vihdoin. „Luuletteko että aijon ampua itseni? Ottakaa pistooli vapisevaan käteenne ja pidelkää sitä! Jos te siihen kajoatte, laukeaa se varmaan, sillä se on ladattu. Se on jossain kenttävarustusteni joukossa — tuolla kirstun pohjalla."

Aikoja sitten Dick oli huolellisesti teettänyt itselleen oivan kenttäpuvun, perustuen omiin kokemuksiinsa. Tuota piilotettua aarretta hän nyt haki esille. Herra Beeton toi esille revolverin ja asetti sen tavaroiden päälle. Dick koetteli käsillään *khaki*-takkia ja housuja, sinisiä verkasiteitä ja paksua flanelli-paitaa, joka oli pantu kokoon kannustimien viereen. Kaikkein näiden tavaroiden alla oli vesileili ja skitsikirja ja siannahkainen laatikko piirustustarpeita varten.

„Noita emme tarvitse, te saatte ne, herra Beeton. Kaiken muun pidän. Pakatkaa nuo päällimmäisiksi oikealle kädelle kirstuuni. Sen tehtyänne tulkaa rouvanne kanssa minun atelieeriini. Tarvitsen teitä molempia. Odottakaa hetkinen! Hankkikaa minulle kynä ja paperia."

Ei ole helppo kirjoittaa, kun ei näe, ja Dickillä oli erityinen syy toivoa kirjoittavansa selvästi. Hän alkoi oikealta vasemmalle:

„Kirjoituksen huonouteen on syynä se, että olen sokea enkä voi nähdä kynääni."

„Hm! Tuossa ei lakimieskään voi erehtyä. Siihen on kirjoitettava nimi alle, luulen ma, mutta sitä ei ole pakko todistaa. Nyt kirjoitetaan tuuma alemmaksi — miksi minä en koskaan opetellut kirjoittamaan kirjoituskoneella? — 'Tämä on minun Richard Hel-

Digitized by Google

darin viimeinen tahto ja testamentti. Olen terve ruumiin ja sielun puolesta, enkä ole ennen tehnyt mitään testamenttia! — Se on hyvä. Kirottu kynä! Millä kohdalla paperia minä nyt olinkaan? — 'Minä määrään kaiken omaisuuteni, neljätuhatta puntaa ja miminua varten pidätetyt kaksituhatta seitsemänsataa kaksikymmentä kahdeksan puntaa - ' Oh, en voi kirjoittaa suoraan."

Hän repäsi rikki paperin ja alkoi uudestaan koettaan kirjoittaa selvään:

'Minä määrään haikki rahani' — sitten seurasi Maisien koko nimi ja niiden kahden pankin nimet, jossa hänen rahansa säilytettiin.

„Se ei ehkä ole aivan säännön mukainen, mutta ei kellään koko maailmassa ole vähintäkään oikeutta riidellä rikki sitä, ja minä olen kirjoittanut siihen Maisien osoitteen. Tulkaa sisään, herra Beeton. Tämä on minun allekirjoitukseni. Olettehan nähnyt sen niin usein että tunnette sen. Tahtoisin teitä ja rouvaanne todistamaan sitä. Kiitos. Huomenna teidän täytyy saattaa minut talonomistajan luo, niin maksan sakkorahat siitä että muutan sanomatta irti asuntoani. Tämän paperin jätän hänen huostaansa, jos mitään tapahtuisi minun poissa ollessani. Nyt tehdään tuli atelieerin uuniin. Jääkää tänne ja antakaa minulle kaikki paperit mitä pyydän."

Ei kukaan koettamatta voi aavistaa kuinka komea kokko syntyy vuoden ajalla kertyneistä laskuista, kirjeistä ja muistiinpanoista. Dick työnsi uuniin joka ikisen kirjoitetun lipun atelieerissä — jättäen polttamatta ainoastaan kolme avaamatonta kirjettä. Hän hävitti samoin kaikki muistikirjat, tyhjät ja täyteen piirretyt kankaat.

Digitized by Google

„Mikä joukko roskaa vuokralaiselle kerääntyy, jos hän viipyy kyllin kauvan samassa paikassa,“ sanoi herra Beeton vihdoin.

„Se on totta. Onko mitään vielä jälellä?“ Dick hapuroi pitkin seiniä.

„Ei mitään ja uuni on tulipunainen.“

„Mainiota! Ja te olette menettänyt tuhannen punnan edestä luonnoksia. Hoh hoo! Ainakin tuhannen punnan edestä, jos muistan oikein millaista työtä minun oli tapana tehdä.“

„Niin, herra Heldar,“ vastasi Beeton kohteliaasti. Hän oli aivan varma että Dickin pää oli hiukan sekasin, muutoin hän ei olisi myynyt hienoa huonekalustoaan noin polkuhinnasta. Mitä noihin piirustuksiin tuli, oli paljoa parempi saada ne pois tieltä, sillä ne veivät tilaa niin hirveästi.

Nyt oli vain jätettävä tuo pikku testamentti luotettaviin käsiin, ja sitä ei voinut toimittaa ennenkuin huomenna. Dick koetteli lattiaa käsillään ja noukki kaikki paperiliuskareet sekä otti tarkan selon siitä, ettei kirjoitettua sanaakaan tai muuta merkkiä hänen menneestä elämästään jäänyt laatikkoihin tai lippaisiin. Sitten hän istui uunin eteen, kunnes valkea sammui ja rauta uunissa risahteli yön hiljaisuudessa.

Digitized by Google

XV LUKU.

Sydän täynnä hurjia unelmia,
Joiden valtias minä oon,
Mä lennän virkulla ratsullain!
Erämaahan se kiiruhtakoon!
Siellä hornan henget ja aavehet
Mua taisteluun pyytävät,
Ja toiselle puolen maailmaa
Mun satoksen' kiitävät.

Tom a' Bedlamin laulu.

„Hyvästi, Bessie! Lupasin teille viisikymmentä puntaa. Tässä on sata — kaikki mitä sain huonekaluistani Beetonilta. Sillä voitte hankkia kauniita pukuja joksikin aikaa. Te olette ollut hyvä pikku tyttö, kaikki seikat mukaan luettuina, mutta te olette tuottanut minulle ja Torpenhow'lle koko joukon huolia.“

„Tervehtikää herra Torpenhow'ta minulta, jos tapaatte hänet, lupaatteko?“

„Tietysti, kultaseni. No, taluttakaappa minut nyt hyttiini. Laivan kannella tyttö on — s. o. minä olen vapaa!“

Digitized by Google

„Kuka pitää huolta teistä laivassa?“

„Pääviinuri, jos rahalla on mitään voimaa. Laivan tohtori, kun tullaan Port Saidiin, jos vähääkään tunnen P & O linjan tohtoreita. Ja sitten Luoja pitää huolta minusta kuten tähänkin asti.“

Bessie saattoi Dickin hyttiin keskellä kaikkea touhua laivassa, joka oli täynnä hyvästi sanovia ja itkeviä omaisia. Dick suuteli sitten Bessie'ä ja laskeutui levolle vuoteelleen, kunnes laiva hiukan tyhjenisi. Hänen oli ollut niin vaikea liikkua omissa huoneissaan, mutta laivan maantiedon hän ymmärsi hyvin, ja itsensä hoitamisen pakko oli kuin viiniä hänelle. Ennenkuin propelli alkoi kuljettaa laivaa pitkin tokkia, Dick oli tavannut pääviinurin, antanut hänelle kuninkaalliset juomarahat, hankkinut itselleen hyvän paikan ruokapöydässä, avannut kapsäkkinsä ja asettautunut mukavasti hyttiinsä. Hänen tuskin tarvitsi tunnustella käsillään mitään, sillä hän tunsi kaikki niin hyvin. Sitten oli Jumala hänelle hyvin armollinen. Syvä väsymys valtasi hänen juuri kun hän oli ruvennut ajattelemaan Maisie'a ja hän nukkui kunnes laiva ennätti Thamesin suun ohi ja alkoi kiikkua kanavassa.

Höyrykoneen jyskytys, öljyn ja maalin haju ja hyvin tuttu ääni viereisestä hytistä herätti hänet tässä uudessa olopaikassa.

„Oh! Onpa suloista elää taas!“ Hän haukotteli, venyttelihe reippaasti ja meni kannelle, jossa hän kuuli että laiva oli nyt jokseenkin vastapäätä Brightonia. Siinä ei ole sen enemmän aavaa merta kuin Trafalgar Sqvarella on kenttää, ulapat alkavat vasta Ushantin luona. Mutta Dick tunsi nyt jo, kuinka terveellisesti meri vaikutti häneen. Pikkunen risti-

Digitized by Google

laine keikahdutti nokkaviisaasti laivan kyljelleen, ja toinen laine loiskahti kannelle, kastellen uudet laivatuolit. Hän kuuli kuinka vaahto läiskähti laivan kylkeen aivan kuin särkyvä lasi, ja kupillinen suolavettä räiskähti hänelle vasten kasvoja. Vetäen henkeään nautinnolla hän hapuroi tupakkahyttiin. Siellä pirteä tuulenpuuska puhalsi pois hänen lakkinsa jättäen hänet paljain päin oveen, ja tupakkahytin palvelija, joka ymmärsi että tuossa oli kokenut matkustaja, sanoi että nyt tulee paha ilma kunhan kanavasta päästään, ehkäpä myrskykin. Niin kävikin, ja Dick nautti elämästä. Merellä on luvallista ja välttämätöntäkin pidellä kiinni pöydistä, käsipuista ja nuorista liikkuessa paikasta paikkaan. Maalla semmoinen mies, joka hapuroi käsillään, on sokea. Merellä sokeakin mies, joka ei ole merikipeä, voi laskea leikkiä laivatohtorin kanssa toveriensa heikkoudesta.

Dick kertoi tohtorille monta kaskua — semmoiset ovat merellä rahaa kalliimmat — tupakoi hänen kanssaan aamupuhteeseen asti ja voitti siten hänen lyhytikäisen ystävyytensä, niin että hän lupasi muutamia tunteja ajastaan Dickille heidän saavuttuaan Port Saidiin.

Ja meri vuoroin pauhasi, vuoroon lepäsi tyyneenä, tuuli puhalsi ja höyrykone jyskytti yksitoikkoista nuottiaan yöt ja päivät. Aurinko paahtoi päivä päivältä yhä polttavammin, ja parturi Tom ajoi joka päivä Dickin parran avoimen ikkunaluukun luona, jossa viileät tuulet puhalsivat. Varjopurjeet nostettiin ja matkustajat pitivät iloaan, kunnes vihdoin saavuttiin Port Saidiin.

„Viekää minut,“ sanoi Dick tohtorille, „Madame Binat'n luo — jos tiedätte missä hän asuu.“

Digitized by Google

„Huh!“ sanoi tohtori, „kyllä tiedän. Täällä ei tosin ole suurta valikoimisen varaa, mutta otaksun teidän tietävän että tuo on pahimpia pesiä koko kaupungissa. Aluksi he ryöstävät teidät ja sitten puukottavat.“

„Ei, sitä he eivät tee. Saattakaa minut vain sinne, kyllä pidän sitten huolta itsestäni.“

Hänet saatettiin siis Madame Binat'n luo, ja hänen sieramensa täyttyivät tuolla tutulla Idän tuoksulla, jonka voi tuntea täältä Hong-Kongiin saakka ja Levantin hirveä *Lingua Franca* helähteli taas hänen huuliltaan. Kuumuus tuntui hänen hartioittensa välissä kuin vanhan ystävän taputus, hänen jalkansa luistivat hiedalla ja hänen takkinsa hiha oli lämmin kuin vasta uunista otettu leipä hänen nostaessaan sen nenäänsä.

Madame Binat hymyili sellaisen hymyn, jossa ei ollut vähintäkään hämmästystä, Dickin astuessa juomatupaan, joka oli Madame Binat'n tulolähteenä. Ellei tuota täydellisen pimeyden tuottamaa pikku harmia olisi ollut, niin Dick tuskin olisi tietänyt olleensa päivääkään poissa tuosta vanhasta elämästä, joka humisi hänen ympärillään. Joku avasi pullon erittäin väkevätä Schiedania. Sen tuoksu muistutti Dickille Monsieur Binat'a, joka oli puhunut taiteesta ja alennustilastaan. Binat oli kuollut. Madame kertoi sen, kun tohtori oli lähtenyt pois kauhistuneena, niin paljon kuin laivalääkärit voivat kauhistua, siitä lämpimästä vastaanotosta, joka tuli Dickin osaksi. Dick oli ihastunut siitä.

„He muistavat minut täällä vielä vuoden perästä. Toisella puolen merta he ovat jo tähän aikaa unohtaneet minut. Madame, tahtoisin puhua teidän kans-

Digitized by Google

sanne kauvan aikaa, niin pian kuin joudatte. On suloista olla täällä taas."

Illalla Madame asetti rautajalkaisen kahvipöydän ulos hiedalle ja istui Dickin kanssa sen ääreen. Talo heidän takanaan oli täynnä melua, iloa, kirouksia ja uhkauksia. Tähdet pilkottivat ja valot satamasta välkkyivät tuolla kanavan päässä.

„Niin se on. Sota on hyvä liikkeelle, ystäväni, mutta mitä sinä teet täällä? Me emme ole unohtaneet sinua täällä."

„Olin Englannissa ja tulin siellä sokeaksi."

„Mutta ensin sait mainetta. Me kuulimme siitä täällä, täälläkin — minä ja Binat. Ja sinä käytit keltaisen Tinan päätä — hän on vielä elossa — niin usein ja niin hyvin että Tina aina nauroi, kun lehdet saapuivat postilaivoissa. Sinun kuvissasi oli aina jotain, jota me tunsimme. Ja entäs kaikki se kunnia ja kaikki ne rahat, joita sait!"

„En ole köyhä — maksan teille hyvästi."

„Et minulle! Sinä olet maksanut kaikesta." Hän lisäsi hiljaa: „*Mon Dieu,* niin nuori ja sokea! Kuinka hirveätä!"

Dick ei voinut nähdä hänen kasvojaan ja niiden säälivää ilmettä eikä myöskään omia kasvojaan ja harmaita hiuksia ohimoillaan. Hän ei tuntenut säälin tarvetta. Hän halusi äärettömän kiihkeästi päästä jälleen sotariveihin, ja hän ilmaisi tuon halunsa.

„Ja minnekä menisit? Kanava on täynnä englantilaisia laivoja. Joskus ne ampuvat, niinkuin niiden oli tapana silloin, kun täällä oli sota — kymmenen vuotta sitten. Kairon takana taistellaan, mutta kuinka sinä voit mennä sinne ilman kirjeenvaihtajan passia? Ja erämaassa taistellaan myöskin aina, mutta

Digitized by Google

sinne on yhtä mahdoton mennä," sanoi Madame Binat.

„Minun pitää päästä Suakiniin." Dick tiesi Alfin lukemisista että Torpenhow oli työssä niiden joukkojen luona, joiden toimena oli Suakin-Berber linjan suojeleminen. P & O linjan laivat eivät poikkea tuohon satamaan, mutta Madame Binat tunsi jokaisen, jonka apu ja neuvot voisivat olla jonkin arvoiset. Ne eivät olleet kunniaarvoista väkeä, mutta ne saivat aikaan jotain, ja se on paljoa tärkeämpi seikka, kun tosi työstä on kysymys.

„Mutta Suakinissa tapellaan aina. Se erämaa nielee miehiä alituiseen — yhä enemmän ja enemmän miehiä. Ne ovat ylpeätä väkeä siellä. Miksi sinä pyrit Suakiniin?"

„Ystäväni on siellä."

„Ystäväsi! Ah! Ystäväsi on siis kuolema."

Madame Binat nojasi lihavan käsivartensa pöytään ja täytti Dickin lasin uudelleen sekä katseli häntä tarkkaan tähtien valossa. Dickin ei ollenkaan olisi tarvinnut nyökäyttää päätään myöntyvästi ja sanoa:

„Ei. Hän on mies, mutta — jos sekin tulisi ... Moititko sinä?"

„Minäkö moittisin?" hän nauroi kimeästi. „Kuka olen minä että moittisin ketään — paitsi niitä, jotka koettavat pettää minua maksussa. Mutta se on hyvin hirveätä."

„Minun täytyy mennä Suakiniin. Ajattele minun puolestani. Paljon on muuttunut tämän vuoden kuluessa ja ne miehet, jotka tunsin, eivät ole täällä. Egyptiläinen majakkalaiva lähtee Suakiniin — ja postilaivat — Mutta sittenkin —"

Digitized by Google

„Elä mieti enää. Minä tiedän nuo asiat ja minun asiani on miettiä. Sinä menet — sinä menet ja saat nähdä ystäväsi. Ole järkevä. Istu tässä kunnes melu talossa hiukan hiljelee — minun täytyy nyt mennä palvelemaan vieraita — ja sitten saat mennä nukkumaan. Sinä lähdet, saat luottaa siihen.“

„Huomennako?“

„Niin pian kuin mahdollista.“ Hän puhui kuin pikku lapselle.

Dick istui pöydän ääressä kuunnellen ääniä satamasta ja kadulta ja miettien että kauvankohan vielä viipyisi ennenkuin loppu tulisi, kunnes Madame Binat vei hänet makuuhuoneeseen käskien häntä nukkumaan. Talossa huudettiin ja laulettiin, tanssittiin ja meluttiin, ja Madame Binat kulki joukkojen keskellä, toisella silmällä tarkastaen juomatavarain kauppaa ja tarjoilevia tyttöjä, toisella pitäen huolta Dickin eduista. Tätä viimemainittua tarkoitusta varten hän hymyili tuikean näköisille turkkilaisille upseereille Fellah-rykmenteistä, oli ystävällinen kyprolaisille komisariatin palvelijoille ja enemmän kuin ystävällinen erirotuisille kamelinkuljettajille.

Aikaisin aamulla hän tuli puettuna helakan punaiseen tanssiaispukuun, koristettu likaisella kullalla kirjaillulla etumuksella ja kaulassa lasitimanteista tehty rengas, tuomaan shokolaadia Dickille.

„Minä tässä vain tulen, ja minä olen kyllin vanha, eikö niin? Juo tämä ja syö vehnästä myöskin. Sillä lailla äidit Ranskassa tuovat aamulla shokolaadia pojilleen, kun nämä ovat olleet kilttejä.“ Hän istui vuoteen reunalle ja jatkoi kuiskaten:

„Kaikki on järjestetty. Sinä lähdet majakkalaivalla. Se maksaa kymmenen puntaa. Kapteeni ei

Digitized by Google

näet saa hallitukselta mitään palkkaa. Neljän päivän perästä vene saapuu Suakiniin. Sieltä sinua saattaa George, kreikkalainen muulinkuljettaja. Taas kymmenen puntaa. Minä maksan ne. He eivät saa tietää sinun rahoistasi. George saattaa sinua niin pitkälle kuin hän pääsee muuleineen. Sitten hän palaa tänne taas, sillä hänen lemmittynsä on täällä, ja ellen minä saa sähkösanomaa Suakinista että kaikki on hyvin, vastaa tyttö Georgen puolesta."

„Kiitos siitä." Dick ojensi väsyneen kätensä ottamaan kuppia. „Te olette aivan liian hyvä, Madame."

„Jos voisin tehdä mitään sinun edestäsi, sanoisin: Jää tänne, ole järkevä! Mutta minä uskon että se ei olisi sinulle onneksi." Hän katsoi viinillä tahrattua pukuaan surullisesti hymyillen. „Ei, sinun pitää mennä, se on paras. Se on kaikkein paras. Poikani, se on paras."

Hän kumartui ja suuteli Dickiä otsalle. „Tämä on aamutervehdykseksi," sanoi hän mennen pois. „Kun olet pukeutunut, puhumme Georgelle, ja sovimme kaikesta. Mutta ensin avaamme pikku kirstusi. Anna minulle avaimet."

„Suutelojen määrä on viime aikoina ollut vallan kauhistuttava. Ensi kerralla varmaankin Torpenhow suutelee minua. Kyllä sentään luulen että hän pikemmin noituu kuin suutelee, kun minä noin äkkiarvaamatta joudun hänen tielleen. No, se ei kestä kauvan — ohhoi! Madame, auttakaappa minua hirsipuupukuuni! Siellä en enää voi kunnollisesti pukeutua."

Hän käänteli kenttäpukuaan, satuttaen kätensä kannuksiin. On kaksi tapaa kantaa hyvin voideltuja kenttäkenkiä, sinisiä jalkasiteitä, *khaki*-takkia ja housuja sekä hyvin kiilloitettua kypäriä. Oikealla tavalla

Digitized by Google

niitä kantaa reipas mies, itsensä herra, joka lähtee retkelle iloisella mielellä.

„Kaikki on oleva oikeassa kunnossa," selitti Dick. „Puku likaantuu kyllä jälestäpäin, mutta nyt on suloista tuntea että on hyvin puettu. Onko kaikki nyt niinkuin olla pitää?"

Hän taputti revolveria, joka oli hyvästi piilossa puseron alla oikealla lanteella ja koetteli kaulustaan.

„En voi tehdä sen enempää," sanoi Madame puoleksi itkien, puoleksi nauraen. „Katso itse — mutta minä unohdin."

„Olen hyvin tyytyväinen." Hän silitteli siroja jalkojaan. „Mennään nyt puhumaan kapteenin ja Georgen kanssa ja katsomaan majakkalaivaa. Joutukaa, Madame!"

„Mutta ethän voi näyttäytyä päiväseen aikaan satamassa minun seurassani. Arveleppas, jos joitakin englantilaisia naisia sattuisi —"

„Siellä ei ole mitään englantilaisia naisia, ja jos olisikin, olen unohtanut heidät. Vie minut sinne."

Huolimatta hänen kiihkeästä kärsimättömyydestään, oli jo melkein ilta kun majakkalaiva lähti liikkeelle. Madame oli sanonut sekä Georgelle että kapteenille paljon asioita, jotka koskivat toimenpiteitä Dickin hyväksi. Hyvin harva mies, jolla oli kunnia kuulua Madamen tuttavapiiriin, viitsi tehdä vastoin hänen tahtoaan. Sellainen ylenkatse Madamea kohtaan saattoi näet hyvin helposti loppua siten, että joku vieras puukotti syyllisen jossakin pelihelvetissä hämmästyttävän lyhyen ajan kuluttua.

Kuusi päivää — joista kaksi vietettiin ahtaalla kanavalla — kesti pienen laivan matka Suakiniin, jossa sen piti ottaa majakkojen ylitarkastajan mat-

Digitized by Google

kustajakseen. Dick koetti lepyttää Georgea, joka oli hurjana pelosta lemmittynsä turvallisuuden puolesta ja melkein syytti Dickiä kaikesta harmistaan. Kun he saapuivat perille, George otti Dickin siipiensä suojaan ja yhdessä he sitten läksivät hehkuvan kuumaan satamaan, joka oli täynnä kaikenlaista tavaraa Suakin—Berber linjaa varten, vetureita, kiskoja y. m.

„Pysykää kiinni minussa," sanoi George, „niin ei kukaan kysy teiltä passia eikä tointanne. Niillä on kaikilla täysi puuha täällä."

„Hyvä, mutta tahtoisin kuulla englantilaisten puhelevan. He ehkä muistivat minut vielä. Minut tunnettiin täällä pitkä aika sitten — silloin kun vielä olin joku."

„Pitkä aika on täällä äärettömän pitkä aika. Hautausmaat ovat täysi. Kuunnelkaa nyt. Tämä uusi rautatie ulottuu Tanai-al-Hassaniin asti, s. o. seitsemän penikulmaa. Siellä on sotatanner. Sanotaan että Tanai-al-Hassanin luona englantilaiset joukot kulkevat eteenpäin ja kaikki mitä ne tarvitsevat viedään niille tätä linjaa pitkin."

„Ah! Se on mukavampaa kuin Fuzzien ahdistaminen avonaisella kentällä."

„Siitä syystä muulitkin viedään sinne rautajunassa."

„Missä?"

„Rautajunassa, joka on raudalla peitetty, sillä siihen ammutaan."

„Varustetussa junassa siis. Sepä mainiota. Jatka kertomustasi, uskollinen George."

„Minä lähden sinne muulieni kanssa tänä iltana. Ainoastaan ne, jotka erityisesti haluavat päästä sota-

Digitized by Google

tantereelle, viedään junassa. Ne alkavat ampua heti kaupungin ulkopuolella.“

„Nuo rakkaat olennot! — Sama tapa heillä oli ennenkin.“ Dick veti sieramiinsa kuuman tomun, kuuman raudan ja maalin hajua onnellisena. Tuo vanha elämä lausui hänet tervetulleeksi.

„Kun saan muulini yhteen, lähden tänä iltana, mutta teidän täytyy ensin lähettää sähkösanoma Port Saidiin ilmoittaaksenne etten ole tehnyt teille mitään pahaa.“

„Madame pitää teitä lujissa siteissä. Ettekö mielellänne pistäisi veistänne minuun, jos olisi tilaisuutta?“

„Minulla ei ole tilaisuutta,“ sanoi Kreikkalainen. „Hän on siellä tuon naisen kynsissä.“

„Kyllä ymmärrän. Se on harmillista kun täytyy valita lemmityn ja hyvän rahaansion välillä. Säälin teitä, George.“

He menivät sähkösanomatoimistoon eikä kukaan tiedustellut heiltä mitään, sillä koko maailma oli hommassa ja ennätti tuskin päätään kääntää. Suakin oli paitsi sitä viimeinen paikka maailmassa, jonne kukaan olisi tullut lupapäiviään viettämään. Heidän palatessaan takaisin kysyi eräs aliluutnantti Dickiltä mitä Dick teki siellä. Siniset silmälasit oli Dickin silmillä ja hän kulki pitäen kättään Georgen olkapäällä. Hän vastasi:

„Muuleja Egyptin hallitukselle. — Minulla on käsky viedä ne A. C. G. rykmentille Tanai-al-Hassaniin. Onko tilaisuutta näyttää passiani?“

„Oh, ei, ei toki. Pyydän anteeksi. Minulla ei ollut mitään oikeutta kysyä, mutta en huomannut ensin teidän kasvojanne —“

Digitized by Google

„Minä kai saan lähteä tänä iltana junalla, eikö niin?“ sanoi Dick ylpeästi. „Ei suinkaan liene mitään esteitä muulien kuljettamiselle?“

„Voitte nähdä hevossillan täältä. Teidän täytyy viedä ne aikaisin.“ Nuori mies meni pois ihmetellen itsekseen että mikähän särkynyt raukka tuokin mahtoi olla, joka puhui kuin sivistynyt mies ja seurusteli kreikkalaisten muulinkuljettajain kanssa. Dick oli tyytymätön. Englantilaisen upseerin petkuttaminen voi joskus huvittaa, mutta leikki kadottaa viehätyksensä, kun sen laskija on pilkko pimeässä kömpyröiden sinne tänne epätasaisella tiellä ja miettien lakkaamatta millaista elämä olisi, jos asiat olisivat toisin ja kaikki olisi päinvastoin kuin nyt.

George oli syönyt ateriansa Dickin kanssa ja läksi muuliensa luo. Hänen hoidokkinsa istui yksinään katoksen alla kasvot käsien peitossa. Hänen suljettujen silmiensä edessä välkkyivät Maisien kasvot, suu hymyilevänä, huulet erillään. Ympärillä oli paljon melua ja hommaa. Dick rupesi pelkäämään ja melkein huusi Georgea.

„Ovatko muulinne jo valmiina?“ Se oli aliluutnantin ääni, joka kuului Dickin olkapään takaa.

„Palvelijani pitää huolta niistä. Asian laita — asian laita on se että minussa on ophthalmia, enkä voi nähdä oikein hyvin.“

„Oh, se on paha. Teidän pitäisi maata sairaalassa jonkun aikaa. Minussa on itsessäni ollut sama tauti. Se on melkein samaa kuin sokeus.“

„Niin se on. Milloin tuo varustettu juna lähtee?“

„Noin kuuden tienoissa. Noissa seitsemässä penikulmassa menee koko tunti.“

Digitized by Google

„Ovatko Fuzzit liikkeellä taas?“

„Noin kolme yötä viikossa. Minulla on yöjunain komento nyt. Ne palaavat tavallisesti tyhjinä Tainaihin yöksi.“

„Onko leiri Tanaissa iso?“

„Isonlainen. Niiden on pidettävä huolta erämaan joukoista jollakin tavoin.“

„Ovatko ne kaukana?“

„Noin kolmenkymmenen' tai neljänkymmenen penikulman päässä — janoisessa seudussa.“

„Onko Tanain ja meidän joukkojen välillä oleva maa rauhallista?“

„Milloin on, milloin ei. Minä en ottaisi kulkeakseni yksin sitä väliä enkä pienen joukonkaan kanssa, mutta vakoojat kulkevat sen kautta merkillisellä tavalla.“

„Niin he aina ennenkin tekivät?“

„Oletteko siis ollut täällä ennen?“

„Olin täällä melkein koko ajan kun levottomuudet ensin alkoivat täällä.“

„Virasta eroitettu,“ arveli aliluutnantti heti eikä enää kysellyt muuta.

„Tuolla tulee teidän palvelijanne muulien kanssa. Näyttää hiukan oudolta —“

„Että minä kuljetan muuleja,“ sanoi Dick.

„En aikonut sanoa sitä, mutta totta se on. Anteeksi — se on hävyttömän nenäkästä, mutta te puhutte kuin korkeampaa sivistystä saanut mies. Ei voi erehtyä puhetavasta.“

„Olen saanut korkeampaa sivistystä.“

„Sen arvasin. En tahdo loukata teidän tunteitanne, mutta teitä on varmaan onnettomuus kohdan-

Digitized by Google

nut, eikö' niin. Näin kuinka te peititte kasvojanne käsillänne, ja siksi rupesin puhumaan tästä."

„Kiitos. Olen niin täydellisesti murtunut kuin mies voi olla."

„Otaksukaa — tarkoitan — olen itse saanut korkeampaa sivistystä. Ettekö voisi vastaanottaa — lainana ainoastaan — ja —"

„Te olette liian hyvä, mutta vakuutan että minulla on rahaa aivan kylliksi . . . Jos tahtoisitte tehdä toisen palveluksen minulle, olisin ilkuisesti siitä kiitollinen. Antakaa minun mennä asevaunuun junassa. Onhan siellä sellainen, eikö niin?"

„On. Kuinka tiedätte sen?"

„Olen ollut ennenkin varustetussa junassa. Antakaa minun nähdä — kuulla tuota vanhaa elämää, tarkoitan, olisin hyvin kiitollinen siitä. Menen omalla vastuullani armeijaan kuulumattomana."

Nuori mies ajatteli hetkisen. „Hyvä on," sanoi hän vihdoin. „He otaksuvat tämän junan olevan tyhjän, ja tuolla toisessa päässä ei ole ketään, joka rajähyttäisi minut ilmaan, vaikka annankin teidän seurata mukana."

George ja joukko kirkuvia apulaisia olivat asettaneet muulit vaunuihin ja varustettu juna, jota verhosi paksu rautakerros, niin että se näytti pitkältä ruumisarkulta, oli valmis lähtemään.

Kaksi asevaunua veturin edessä oli kokonaan raudalla peitetty ja ensimmäisessä oli pieniä kanuunan reikiä edessä, toisessa molemmilla sivuilla. Yhteensä muodostivat vaunut rautapeitteisen kammion, jossa joukko tykistöväkeä laski leikkiä.

„Whitechapel — viimeinen juna! Tuolla minä näen jonkun suutelevan ensimmäisessä luokassa!"

Digitized by Google

huusi joku juuri kun Dick kiipesi ensimmäiseen vaunuun.

„Taivas! täällä on todellakin ihkosen elävä matkustaja Kew, Tanai, Acton ja Ealin junassa! Olette *Echo*'n kirjeenvaihtaja, vai *Star*'inko? — Hankinko teille jalkalämmittäjän?“ huusi toinen.

„Kiitos, kyllä maksan vaivanne,“ sanoi Dick, ja varsin ystävällinen seurustelu alkoi, kunnes aliluutnantin tulo sai sotamiehet vaikenemaan ja juna läksi liikkeelle karulle kentälle.

„Tämä on suuri edistys ampumisessa Fuzzeihin, jotka eivät välitä mistään,“ sanoi Dick nurkastaan.

„Oh, mutta he eivät välitä tästäkään. Tuolla he ovat!“ sanoi aliluutnantti kun luoti jysähti vaunun kylkeen. „He ampuvat ainakin yhden kerran yöjunaa. Tavallisesti he ahdistavat viimeistä vaunua, jossa toverini komentaa. Hän saa aina koko huvin itselleen.“

„Tänä yönä hän ei sitä saa. Kuulkaappa!“ sanoi Dick. Painavien tykkien jyske kuului ja sitten seurasi äänekkäitä kiljahduksia. Erämaan lapset olivat ihastuneet yölliseen leikkiinsä ja juna oli oivallinen ampumataulu.

„Maksaakohan vaivaa antaa niille pieni näpsähdys?“ kysyi luutnantti veturinkuljettajalta, luutnantti Sappersilta.

„Sitä minä juuri tässä arvelin! Tämä on minun osani linjasta, ja ellemme alussa estä heitä, tekevät he kiusaa alituiseen.“

„Hyvä on!“

„*Pom*!“ kuului yht'aikaa viidestä pyssystä. Tyhjät patruunat putosivat lattialle ja savua tunkeutui sisään. Säännötöntä ampumista jatkui ulkona ja

Digitized by Google

pimeästä kuului loppumatonta kirkumista. Dick heittäytyi lattialle hurjalla ilolla kuullessaan nuo äänet ja tuntiessaan ruudin hajun.

„Jumala on hyvin hyvä — En luullut koskaan saavani kuulla tuota enää. Antakaa pyssyjen paukkua, pojat! Antakaa!“ huusi hän.

Juna seisahtui muutamien esteiden tähden radalla ja miehet läksivät ulos tarkastamaan mikä oli hätänä, vaan palasivat kohta takaisin kiroten ja ottaen lapionsa. Erämaan lapset olivat ajaneet santaa ja soraa kiskoille, ja kaksikymmentä minuuttia meni sen poistamiseen. Sitten alkoi taas hidas kulku sekä uudet laukaukset ja kirkumiset ulkona, pyssyjen pauke junassa ja lopullinen pieni este, kun eräs kisko oli puoleksi irti revitty. Vihdoin juna saapui Tanai-al-Hassanin sotajoukkojen suojaan.

„Nyt ymmärrätte miksi viivymme puolitoista tuntia tällä pätkällä,“ sanoi aliluutnantti irroittaen patruunalaukun parhaan pyssynsä vierestä.

„Se oli hauskaa kumminkin! Jospa se olisi kestänyt kahta vertaa kauvemmin. Kuinka mainiolta se mahtoi näyttää ulkopuolelta!“ sanoi Dick huoahtaen.

„Siihen kyllästyy pian. Mutta ohimennen, kun olette asettanut muulinne paikoilleen, tulkaa katsomaan mitä syötävää voisitte löytää minun teltassani. Minä olen Bennil tykkiväestöstä — ja katsokaa ettette kompastu telttanuoriin pimeässä.“

Dickille oli kaikki pimeätä. Hän tunsi kamelien, heinärukojen, keitosten, savuavien tulien ja telttavaatteiden hajun seisoessaan junan vieressä ja huutaessaan Georgea.

Digitized by Google

Veturi puhalsi höyryä melkein Dickin korvaan ja erämaan kylmä tuuli puhalsi hänen jalkoihinsa. Hän tunsi nälkää ja väsymystä ja tiesi olevansa likainen — niin likainen että hän koetti harjata takkiaan kädellään. Se oli aivan toivotonta, ja hän pisti kädet taskuihinsa ja alkoi itsekseen ajatella kuinka monta kertaa hän oli etäisillä ja omituisilla paikoilla odotellut junaa tai kameleja, muuleja tai hevosia, joiden piti viedä hänet hänen toimeensa.

Siihen aikaa hän näki — selvemmin kuin useimmat muut — ja se oli ihana näky, kun täysissä aseissa oleva armeija söi päivällistään tähtien valossa. Siinä oli väriä, valoa ja liikettä, joiden puutteessa ihmisellä ei ole paljon iloa elämässä.

Tänä yönä hän kulkisi viimeisen matkansa tuossa pimeydessä, joka ei koskaan haihdu, eikä koskaan ilmaise ihmiselle kuinka pitkälle hän on matkustanut. Sitten hän puristaisi taas Torpenhow'n kättä – Torpenhow'n, joka oli elossa ja voimakkaana keskellä tuota samaa toimintaa, joka kerran oli tuottanut kunniaa ja mainetta Dick Heldar nimiselle miehelle. Silloinen Dick Heldar ei ollut ollenkaan sama mies kuin tämä hapuroiva sokea maankuljeksija, joka nyt kantoi tuota nimeä. — Niin, sitten hän löytäisi Torpenhow'n ja tulisi niin lähelle tuota vanhaa elämätä kuin suinkin. Ja sitten hän unohtaisi kaikki — Bessien, joka oli turmellut Melankolian ja ollut vähällä turmella hänen elämänsäkin — Beetonin, joka asui omituisessa, epämääräisessä kaupungissa tinapalasien, kaasujohtojen ja kaikenlaisten hyödyttömien tavaroiden keskellä — tuon olemattoman olennon, joka oli tarjonnut hänelle rakkautta ja uskollisuutta ilmaiseksi, mutta ei ollut sanonut nimeään

Digitized by Google

— ja ennen kaikkea hän unohtaisi Maisien, joka omalta kannaltaan nähden oli aivan oikeassa kaikissa töissään, mutta joka näin etäällä tuntui niin äärettömän kauniilta.

Georgen käsi Dickin käsivarrella herätti hänet taas todellisuuteen.

„Mitä nyt?“ sanoi George.

„Niin, mitä nyt? Viekää minut kamelinkuljettajien luo. Viekää minut sinne, missä vakoojat istuvat tullessaan erämaasta. He istuvat kameliensa vieressä, ja kamelit syövät jyviä mustasta vaatteesta, jota pidetään kiinni kulmista, ja miehet syövät niiden vieressä aivan kuin kamelitkin. Viekää minut sinne!“

Kenttä oli epätasainen ja Dick kompastui usein kantoihin ja pensaisiin. Vakoojat iatuivat kameliensa vieressä, kuten Dick oli sanonut. Tulien valo välähteli heidän partaisilla kasvoillaan, ja kamelit mylvivät heidän vieressään. Dick ei aikonut matkustaa erämaahan ruokatavara-lähetystön kanssa. Se herättäisi turhia kysymyksiä, ja koska sokeata miestä ei tarvita sotarintamassa, tulisi hän luultavasti lähetetyksi takaisin Suakiniin. Hänen täytyi lähteä yksin ja heti.

„Ja nyt viimeistä mäkeä ylös — entistä jyrkempää,“ sanoi hän. „Rauha olkoon teille veljet!“ Huolellinen George johdatti hänet läheisimmän tulen ympäri, istuvien miesten luo. Kameli-sheikien päät kumartuivat juhlallisesti ja kamelit, jotka nuuskivat että siinä oli eurooppalainen, vilkasivat syrjästä kuin hautovat kanat, valmiina hypähtämään seisaalleen.

„Kameli ja mies viemään minua taistelupaikalle tänä yönä?“ huusi Dick.

Digitized by Google

„Mulaidiko?“ sanoi ääni pilkallisesti mainiten parhaan lastikamelin nimen.

„Ei, vaan Bisharin,“ vastasi Dick vallan vakavasti. „Bisharin ilman satulahaavoja. Sinun paksupäitäsi ei tarvita.“

Pari kolme minuuttia kului. Sitten sanoi joku:

„Tänä yönä on vaarallista liikkua. Ei kukaan lähde sille retkelle.“

„Eikö rahallakaan?“

„Hm! Ah! Englantilaistako rahaa tarjoat?“

Taas seurasi ikävä äänettömyys.

„Kuinka paljon tarjoat?“

„Kaksikymmentä viisi puntaa viejän kouraan matkamme päässä ja yhtä paljon tänne kamelisheikin kouraan, maksettavaksi viejälle hänen palatessaan.“

Se oli kuninkaallinen maksu, ja sheikki, joka tiesi saavansa osansa rahoista, asettui puoltamaan Dickiä.

„Viisikymmentä puntaa yhden yön matkasta! Sillähän saa maata ja vettä ja hyviä puita ja vaimoja niin paljon kuin mies tarvitsee ollakseen onnellinen elämänsä loppuun asti. Kuka tulee?“ sanoi Dick.

„Minä,“ vastasi ääni. „Minä lähden — mutta nyt ei ole menemistä erämaahan.“

„Hullu! Kyllä tiedän että kameli voi juosta, ja vahdit eivät ammu, jos se nelistää. Kaksikymmentä viisi puntaa ja toiset kaksikymmentä viisi puntaa täällä. Mutta kamelin täytyy olla hyvä Bisharin. En huoli lastikamelista.“

Sitten tinkiminen alkoi, ja puolen tunnin perästä oli puoli summaa maksettu sheikille, joka puhui

Digitized by Google

matalalla äänellä kuljettajalle. Dick kuuli viimemainitun sanovan: „Vähän matkaa vain. Lastikameli kyllä kelpaa. Hulluhan turmelisi karjansa sokean miehen tähden.“

„Vaikka en voikaan nähdä,“ sanoi Dick korottaen ääntänsä hiukan, „on minulla tämä kuusisilmäinen esine mukanani, ja kuljettajan täytyy istua minun edessäni. Ellemme joudu englantilaisten joukkojen luo aamunkoitossa, on hän kuoleman oma.“

„Mutta missä, herran nimessä, ne joukot ovat?“

„Ellet tiedä, tulkoon toinen mies minua saattamaan. Sano selvään, tiedätkö? Muista että on kysymys elämästä ja kuolemasta.“

„Tiedän,“ sanoi kuljettaja nyrpeästi. „Mene pois tieltä. Päästän irti kamelin.“

„Ei niin nopeasti. George, pidelkääppä kamelin päätä hiukan. Tahdon koetella sen poskia.“ Kädet koettelivat kamelin päätä kunnes ne löysivät poltetun puoliympyrän, joka on Bisharinin, kevytjalkaisen ratsukamelin, merkki. „Tämä on hyvä. Irroita tämä. Muista että Jumala ei siunaa semmoisia, jotka pettävät sokeita.“

Miehet tulen ääressä nauroivat kamelinkuljettajan nolostumiselle. Hän oli aikonut irroittaa laiskan, satulahaavaisen lastikamelin.

„Pois tieltä!“ huusi joku lyöden piiskalla kamelia. Dick totteli heti kun hän tunsi kuononuoran kiristyvän kädessään — ja ääni huusi „Illaha! Ohoi! Nyt se on irti!“

Mylvien nousi Bisharin seisaalleen ja läksi juoksemaan erämaata kohti, kuljettajan juostessa sen jälessä huutaen ja valitellen. George tarttui Dickin käsivarteen ja veti häntä aika kyytiä tyytymyttömän

Digitized by Google

vahtisoturin ohi, joka oli tottunut näkemään karkaavia kameleja.

„Mikä nyt on taas asiana?“ huusi soturi.

„Tuo kirottu dromedari!“ huusi Dick tavallisen sotamiehen tapaan.

„Ole varuillasi ettet sekä sinä että dromedarisi menetä päätänne tuolla erämaassa.“

Huudot vaikenivat kun kameli oli kadonnut pienen kukkulan taakse, ja kuljettaja kutsui sen takaisin käskien sen polvistumaan.

„Nouse ensin satulaan,“ sanoi Dick. Sitten hän itse kiipesi toiseen satulaan asettaen varovasti pistoolinsa suun seuralaisensa selkää kohti.

„Joudu nyt nopeasti, Jumalan nimessä. Hyvästi, George! Terveisiä Madamelle ja ole onnellinen tyttösi kanssa. Eteenpäin sinä hornan lapsi!“

Muutamia minuutteja myöhemmin Dick oli tuossa suuressa hiljaisuudessa, jota tuskin yhtään häiritsi satulan narahteleminen ja väsymättömien jalkojen kevyt kapse. Dick koetti mukautua kamelin nytkähtelevään kulkuun, sitoi vyönsä tiukemmalle ja tunsi kuinka pimeys alkoi tulla kaikkialle. Tunnin verran hän ei ajatellut muuta kuin tuota nopeata kulkua eteenpäin.

„Hyvä kameli,“ sanoi hän vihdoin.

„Sitä ei ole koskaan nälällä kiusattu. Se on minun omani ja puhdasrotuinen,“ vastasi kuljettaja.

„Anna mennä.“

Dickin pää vaipui rinnalle ja hän koetti ajatella, mutta ajatusten lanka katkesi, sillä häntä nukutti kovasti. Torkkuessaan hänestä tuntui kuin hänen juuri olisi pitänyt oppia ulkoa rangaistusvirttä rouva Jennett'ille. Hän oli jollakin tavalla tullut syypääksi

Digitized by Google

sabatin rikkomiseen, ja rouva Jennett oli lukinnut hänet makuuhuoneeseen. Mutta hän ei mitenkään voinut oppia muuta kuin kaksi ensimmäistä riviä tuosta virrestä:

Vapahti rakas Jumala
Israelin vankeudesta.

Hän kertasi ne uudelleen ja uudelleen satoja kertoja. Kuljettaja kääntyi satulassaan nähdäkseen voisiko mitenkään anastaa pistoolia ja lopettaa tämä retki. Dick kohottautui suoraksi, kolahutti pistoolin perällä kuljettajan päätä ja pakotti itsensä heräämään täydellisesti. Pensaikossa piili joku, joka kirkasi kamelin kiivetessä ylös mäkeä. Ammuttiin laukaus, ja sitten seurasi jälleen nukuttava hiljaisuus. Dick ei jaksanut ajatella enää. Hän oli liian väsynyt ja jäykistynyt jaksaakseen tehdä mitään muuta kuin silloin tällöin nyökäyttää päätään ja kolahuttaa kuljettajaa pistoolilla.

„Onko nyt kuutamo?“ kysyi hän uneliaasti.

„Kuu on juuri laskeutumaisillaan.“

„Jospa voisin sen nähdä. Seisahduta kameli. Anna minun edes kuunnella erämaan ääntä.“

Mies totteli. Äärettömästä hiljaisuudesta tuli tuulen henkäys. Se pani lakastuneet lehdet pensaikossa rapisemaan ja lakkasi sitten. Kourallinen kuivaa maata irtautui sateen uurtaman ojan reunasta ja putosi hiljaa pohjaan.

„Anna mennä. Yö on kovin kylmä.“

Ne, jotka ovat odottaneet aamun tuloa, tietävät kuinka viimeinen tunti ennen auringon nousua pitenee ijäisyydeksi. Dickistä tuntui niinkuin hän ei

Digitized by Google

olisi koko pimeytensä aikana tehnyt mitään muuta kuin mennä hytkyttänyt tällä tavoin yöilmassa. Jonkun kerran hän kosketteli naulanpäitä satulassaan ja luki ne huolellisesti. Äärettömän pitkän ajan kuluttua hän muutti pistoolin oikeasta kädestä vasempaan ja antoi väsyneen käsivarren retkottaa vapaana kyljellä. Etäältä Lontoosta hän luuli katselevansa itseään tuossa asussa — katselevan kriitillisesti. Mutta joka kerta kun hän ojensi kätensä maalataksen tuon ruskean kellahtavan erämaan laskeutuvan kuun valossa, kamelin ja sen selässä istuvan kahden köyryselkäisen olennon varjo asettui tielle ja käsi, joka piteli revolveria tuntui jäykistyvän ranteesta olkapäähän asti. Paitsi sitä hän oli pimeässä eikä voinut nähdä kangasta, jolle hänen piti maalata.

Kuljettaja mutisi jotain, ja Dick tunsi että ilmassa oli tapahtunut muutos.

„Tunnen hajusta aamun koittavan," kuiskasi hän.

„Aamu on koittanut, ja tuossa ovat sotajoukot. Olenko toimittanut tehtäväni hyvin?"

Kameli ojensi kaulansa ja mylvi, sillä tuuli kuljetti pistävätä kamelin hajua leiristä sen sieramiin.

„Anna mennä! Meidän täytyy joutua. Anna mennä!"

„Leirissä liikutaan. Siellä on niin paljon tomua etten voi nähdä mitä he tekevät."

„Voinko minä sitten nähdä? Anna mennä!"

He kuulivat äänien hyminää etäältä, eläinten mylvimisen ja hirnumisen sekä sotilaiden huudot päivätyön alkaessa. Pari kolme luotia ammuttiin.

„Meitäkö nuo tarkoittivat? Kai he näkevät että minä olen englantilainen." Dick puhui harmissaan.

Digitized by Google

„Se oli erämaasta,“ vastasi kuljettaja lyyhistyen satulassaan. „Joudu, joudu lapseni! Hyväpä oli ettei päivä yllättänyt meitä tuntia aikaisemmin.“

Kameli kiiti suoraan leiriä kohti ja luoteja alkoi vinkua ympäri. Erämaan lapset olivat taas toimittaneet englantilaisille joukoille epämiellyttävän yllätyksen hyökkäämällä heidän kimppuunsa aamupuhteella ja ampuivat nyt laukauksiaan ainoaan liikkuvaan esineeseen kentällä.

„Mikä onni! Mikä huikaiseva, kuninkaallinen onni!“ sanoi Dick. „Juuri ennen tappelun alkua, oi äiti! Jumala on ollut hyvin hyvä minulle! Mutta“ — tuska pani hänet avaamaan silmänsä selki selällään hetkeksi — „Maisie . . .“

„Allahu! Nyt olemme perillä,“ sanoi kuljettaja ajaessaan leiriin, ja kameli polvistui.

„Keitä helkkarissa te olette? Oletteko lähettiläitä? Kuinka monta vihollista on vuoren takana? Kuinka pääsitte läpi,“ kysyi tusina ääniä. Dick veti henkeään syvään, avasi vyönsi ja huusi väsyneellä äänellään astumatta pois satulastaan: „Torpenhow! Ohoi! Tor—pen—how!“

Partasuu mies, joka juuri haki palavata hiiltä tulisijalta sytyttääkseen piippuansa, läksi nopeasti astumaan ääntä kohti. Samassa sotamiehet alkoivat ampua pieniin savupilviin päin, joita näkyi ylt'ympäri kukkuloilla. Vähitellen nuo hajallaan olevat pienet pilvet sulautuivat yhteen valkoisen sumuharson kanssa, joka raskaana riippui tasangolla aamupuhteen hiljaisuudessa kunnes se aaltoillen hävisi laakson pohjaan. Sotilaat kiroilivat ja aivastelivat, kunnes heidän omien pyssyjensä savu esti heitä näkemästä, ja koettelivat tunkea eteenpäin savun läpi. Haavoitettu kameli hypähti

Digitized by Google

pystyyn, mylvi kovaa ja vaipui röhähtäen maahan. Joku oli katkaissut sen kaulan estääkseen häiriötä syntymästä. Sitten kuului syvä huokaus mieheltä, joka oli saanut kuoliniskunsa, ja sitten uusia tuskanhuutoja sekä enenevää pyssynpauketta.

Ei ollut nyt aikaa kysymyksiin.

„Astu alas, mies! Joudu suojaan kamelin taakse!“

„Ei, ei. Asettakaa minut taistelun eturiviin!“ Dick käänsi kasvonsa Torpenhow'ta kohti ja kohotti kätensä asettaaseen kypäränsä suoraan, mutta ei osunut oikein, vaan pudotti sen päästään. Torpenhow näki, että hänen hiuksensa olivat harmaat ohimoiden kohdalla ja hänen kasvonsa olivat kuin vanhan miehen.

„Tule alas sinä helkkarin hupsu! Dickie, tule alas!“

Ja Dick tuli tottelevaisena, mutta hän tuli niinkuin kaatuva puu, pudoten syrjittäin alas Bisharinin satulasta Torpenhow'n jalkoihin. Hänen onnensa oli kestänyt loppuun saakka. Viimeisenä armona ystävällinen luoti oli lävistänyt hänen päänsä.

Torpenhow polvistui kamelin suojassa, pidellen Dickin ruumista sylissään.

Digitized by Google

G. J. Allida

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

Digitized by Google

Digitized by Google